

คำแนะนำในการอ่านออกเสียงภาษาบาลี-อักษรไทย สำเนียงมคอ

๑. การออกเสียงสระ

ภาษาบาลีมีสระทั้งหมด ๘ ตัว แบ่งเป็นสระเสียงสั้น ๓ ตัว คือ อะ อิ อุ และสระเสียงยาว ๕ ตัว คือ อา อี อุ เอ โอ เวลาออกเสียงสระก็พยายามออกเสียงสั้น-ยาวให้ต่างกันชัดเจน

๒. การออกเสียงพยัญชนะแบบมคอ นิยมใช้ในหมู่คณะธรรมยุติ เริ่มแต่สมัยรัชกาลที่ ๔ เป็นต้นมา

ภาษาบาลีมีพยัญชนะทั้งหมด ๓๓ ตัว มีเพียง ๑๕ ตัวที่ออกเสียงต่างจากเสียงพยัญชนะไทย คือ

- พยัญชนะตัว ‘ท’ ออกเสียงเป็น ‘ด’
- พยัญชนะตัว ‘พ’ ออกเสียงเป็น ‘บ’
- พยัญชนะตัว ‘ค’ ออกเสียงเป็น ‘ก’ กล้า ‘ง’
- พยัญชนะตัว ‘ช’ ออกเสียงเป็น ‘จ’ กล้า ‘ย’
- พยัญชนะตัว ‘ณ’ ออกเสียงเป็น ‘ย’ แต่ให้ออกเสียงขึ้นจมูก หรือเพดานปาก
- พยัญชนะตัว ‘ณ’ ออกเสียงเป็น ‘น’ แต่ให้ออกเสียงขึ้นจมูก หรือเพดานปาก
- พยัญชนะตัว ‘ณฺ’ ออกเสียงเป็น ‘ต’ แต่ให้ออกเสียงขึ้นจมูก หรือเพดานปาก
- พยัญชนะตัว ‘จ’ ออกเสียงเป็น ‘ถ’ แต่ให้ออกเสียงขึ้นจมูก หรือเพดานปาก
- พยัญชนะตัว ‘ฬ’ ออกเสียงเป็น ‘ล’ แต่ให้ออกเสียงขึ้นจมูก หรือเพดานปาก
- พยัญชนะตัว ‘ฑ’ ออกเสียงเป็น ‘ด’ แต่ให้ออกเสียงขึ้นจมูก หรือเพดานปาก
- พยัญชนะตัว ‘ฆ’ ออกเสียงเป็น ‘ค’ แต่มีการสะท้อนในลำคอ
- พยัญชนะตัว ‘ณ’ ออกเสียงเป็น ‘ช’ แต่มีการสะท้อนในลำคอ
- พยัญชนะตัว ‘ธ’ ออกเสียงเป็น ‘ท’ แต่มีการสะท้อนในลำคอ
- พยัญชนะตัว ‘ภ’ ออกเสียงเป็น ‘พ’ แต่มีการสะท้อนในลำคอ
- พยัญชนะตัว ‘ฒ’ ออกเสียงเป็น ‘ท’ แต่มีการสะท้อนในลำคอ และให้ออกเสียงขึ้นจมูกด้วย

ในการออกเสียงภาษาบาลีนั้น พยัญชนะบางตัวจะออกเสียงสูงกว่าปกติ คือ

- ‘ข’ จะออกเสียงเป็น ‘ค’
- ‘ฉ’ จะออกเสียงเป็น ‘ช’
- ‘ถ’ จะออกเสียงเป็น ‘ท’
- ‘ผ’ จะออกเสียงเป็น ‘พ’
- ‘ส’ จะออกเสียงเป็น ‘ซ’
- ‘ห’ จะออกเสียงเป็น ‘ฮ’

นอกจากนี้ ในการเขียนภาษาบาลีด้วยอักษรไทย หากพบเครื่องหมายยมักการ ‘^๕’ บนพยัญชนะ

- บางครั้ง ทำหน้าที่เป็นตัวควบกล้ำพยัญชนะตัวถัดไปอย่างเดียวนั้น ไม่ได้เป็นตัวสะกด เช่น ส้วกขาโต [สวาก-ขา-โต] พรีหิมจาริง [ประ-หิมะ-จา-ริง] คันต์วา [คัน-ตฺวา]
- หรือบางครั้ง ทำหน้าที่เป็นทั้งตัวสะกดของพยัญชนะตัวข้างหน้า และเป็นทั้งตัวควบกล้ำ เช่น กัลยาณัง [กัน-ลฺยา-นัง] ธัมโมมฺหิ [ธัม-โมม-หิ] อะภินฺนัง [อะ-พิน-นัง]

สารบัญ

คำบูชาพระบรมสารีริกธาตุ.....	๑	สระระณะคะมะนะปาฐุ.....	๓๓
ทำวัตรเช้า.....	๒	สังจะกิริยาคาถา.....	๓๓
คำบูชาพระรัตนตรัย.....	๒	มะหาการุณโกนาโถติอาทิกาคาถา.....	๓๔
บุพพะภาคะนะมะการะ.....	๒	เขมาเขมะสระระณะคะมะนะปะริทีปิกาคาถา.....	๓๕
พุทธานุสสะติ.....	๓	บทเจริญพระพุทธมนต์.....	๓๖
ธัมมานุสสะติ.....	๓	สัมพุทเธ.....	๓๖
สังฆานุสสะติ.....	๔	นะมะการะสีทติคาถา.....	๓๗
ระตะนัตตะยัปปะณามะคาถา.....	๔	นะโมการะอัญญะกะคาถา.....	๓๘
สังเวคะปะริกิตตะนะปาฐุ.....	๕	มังคะละสุตตั้ง.....	๓๙
ตั้งชะณิกะปัจจะเวกชะณะปาฐุ.....	๘	ระตะนะสุตตั้ง.....	๔๑
ทำวัตรค่ำ.....	๙	กะระณียะเมตตะสุตตั้ง.....	๔๒
คำบูชาพระรัตนตรัย.....	๙	ขันธะปะริตตั้ง.....	๔๓
บุพพะภาคะนะมะการะ.....	๙	โมระปะริตตั้ง.....	๔๔
พุทธานุสสะติ.....	๑๐	วิญญะกะปะริตตั้ง.....	๔๕
พุทธานุสสะติ.....	๑๐	ระชัคคะปะริตตั้ง.....	๔๖
ธัมมานุสสะติ.....	๑๑	อาฎานาฎิยะปะริตตั้ง.....	๔๗
ธัมมานุสสะติ.....	๑๑	อังคฺลิมาละปะริตตั้ง.....	๔๘
สังฆานุสสะติ.....	๑๓	โพชฌังคะปะริตตั้ง.....	๔๘
สังฆานุสสะติ.....	๑๓	อะภะยะปะริตตั้ง.....	๔๙
อะตีตะปัจจะเวกชะณะปาฐุ.....	๑๔	เทวะตาอุยโยชะนะคาถา.....	๕๐
บทพิจารณาประจำวัน.....	๑๖	ทำยสวตมนต์.....	๕๑
ธาตุปะฏิภูละปัจจะเวกชะณะปาฐุ.....	๑๖	พุทเธชะยะมังคะละคาถา.....	๕๑
อะภินันทะปัจจะเวกชะณะปาฐุ.....	๑๘	ชะยะปะริตตั้ง.....	๕๒
กายะคะตาสะติภาวะนาปาฐุ.....	๑๙	วิรุฬ्हิกะคาถา.....	๕๓
ธัมมุทเทส ๔.....	๒๐	โอสถะปะริตตั้ง.....	๕๔
ภาละสุตตะคาถา.....	๒๐	สังจะกิริยาคาถา.....	๕๔
ทะสะธัมมะสุตตะปาฐุ.....	๒๑	ยังกิญจิ ระตะนัง โลเก.....	๕๕
อาราธนากรรมฐาน.....	๒๒	มงคลจักรวาฬน้อย.....	๕๕
จุลละชัยยะมังคลคาถา.....	๒๓	สัพพะมังคะละคาถา.....	๕๖
บทแผ่เมตตา.....	๒๕	นักขัตตะยักข์.....	๕๖
พริหมะวิหาระพะระณะปาฐุ.....	๒๕	บททำยระชัคคะสุตตั้ง.....	๕๗
สังเขปะปัตติทานะคาถา.....	๒๖	สุขาภิยาจนคาถา.....	๕๗
สัพพะปัตติทานะคาถา.....	๒๗	อนุโมทนาวิธี.....	๕๙
เทวะตาที่ปัตติทานะคาถา.....	๒๗	อะนุโมทะนารัมภะคาถา.....	๕๙
สุมังคะละคาถา.....	๒๘	สามัญญานุโมทะนาคาถา.....	๕๙
อุททิสสะนาธิฐฐานะคาถา (แบบที่ ๑).....	๒๙	โกชะนะทานานุโมทะนาคาถา.....	๖๐
อุททิสสะนาธิฐฐานะคาถา (แบบที่ ๒).....	๓๐	สังเขปะอาฎานาฎิยะปะริตตั้ง.....	๖๐
ตีโลกะวิชะยะราชะปัตติทานะคาถา.....	๓๐	อัคร์ปะสาทะสุตตะคาถา.....	๖๐
บทกรวดน้ำ (แบบสั้น).....	๓๐	ระตะนัตตะยานุภาวาทิคาถา.....	๖๑
เมตตานิสังสะสุตตั้ง.....	๓๑	อาทิสะสุตตะคาถา.....	๖๑
ต้นสวตมนต์.....	๓๒	ตีโรกฺขทะกัณทะปัจฉิมคาถา (ย่อ).....	๖๒
เชิญชวนสวดพระปริตร.....	๓๒	เกณียานุโมทะนาคาถา.....	๖๒
ชุมนุมเทวดา.....	๓๒	กาละทานะสุตตะคาถา.....	๖๓
บุพพะภาคะนะมะการะ.....	๓๓	วิหาระทานะคาถา.....	๖๓
		เทวะตาทิสสะทักขินานุโมทะนาคาถา.....	๖๔

สารบัญ

เทเวศตารักษามันตะนะคาถา	๖๔	ฉัมมะปะริยาเยคาถา	๑๔๖
พระสูตร	๖๖	มะระณะสะตักัมมัญญานะคาถา	๑๔๘
บทซัด ฉัมมะจักกัปปะวัตตะนะสุตตัง	๖๖	อะริยะสังจาจะคาถา	๑๔๘
ฉัมมะจักกัปปะวัตตะนะสุตตัง	๖๗	การะวะคาถา	๑๔๙
บทซัด อะนัตตะลักขณะสุตตัง	๗๔	ฉัมมะการะวาทีคาถา	๑๔๙
อะนัตตะลักขณะสุตตัง	๗๔	นมัสการรอยพระพุทธรูป	๑๕๐
บทซัด อาทิตตะปะริยาเยสุตตัง	๘๐	ขันติคาถา	๑๕๑
อาทิตตะปะริยาเยสุตตัง	๘๑	ปะระภาวะสุตตะปาโล	๑๕๓
บทซัด สะติปัญญานะปาโล	๘๖	ปะระมะกัลลยามะมิตตะคาถา	๑๕๔
สะติปัญญานะปาโล	๘๖	เทวะทุตสุตตะปาโล	๑๕๕
บทซัด สาราณียะฉัมมะสุตตัง	๙๑	ปะฐะมะพุทระภาสีตะคาถา	๑๕๖
สาราณียะฉัมมะสุตตัง	๙๑	ปัจฉิมพุทโธวาทะปาโล	๑๕๖
บทซัด ภิกขุอะปะริหานิยะฉัมมะสุตตัง	๙๓	สังวะระสังวะระคาถา	๑๕๗
ภิกขุอะปะริหานิยะฉัมมะสุตตัง	๙๓	บทพิจารณาตนเองในไตรลักษณ์	๑๕๗
บทซัด มะหาสะมะยะสุตตัง	๙๕	มะหาพุทระโถมะนาการะปาโล	๑๕๘
มะหาสะมะยะสุตตัง	๙๖	มิตตามิตตะคาถา	๑๖๒
อัญญัฏฐิกะมัคคะคาถา	๑๐๗	กะสิการะท้าวชะสุตตะปาโล	๑๖๒
ฉัมมะปะหังสะนะปาโล	๑๐๘	ผู้ซึ่งขุมทรัพย์	๑๖๔
กาลามะสุตตัง	๑๑๐	ตถาคตเป็นแต่เพียงผู้บอก	๑๖๔
มัคคะวิมังคะสุตตัง	๑๑๑	ธรรมทั้งหลายอยู่ที่ใจ	๑๖๔
โคตะมีสุตตัง	๑๑๔	บทสวดหลังพระปาฏิโมกข์	๑๖๕
คิริมานันทะสุตตัง	๑๑๖	โอวาทะปาฏิโมกขาธิปาโล	๑๖๕
อานาปานะสะติปาโล	๑๒๕	สี่ทเทศะปาโล	๑๖๕
บทสวดพระพุทธรมณฑ์	๑๒๙	ตายะนะคาถา	๑๖๗
ปัพพะโตปะมะคาถา	๑๒๙	ศาสนพิธี	๑๖๘
อะริยะระนะคาถา	๑๓๐	คำอาราธนาศีล ๕	๑๖๘
ฉัมมะนิยามะสุตตัง	๑๓๐	คำอาราธนาศีล ๘	๑๖๘
วิปัสสะนาภูมิปาโล	๑๓๒	คำอาราธนารักษากุโธสลศีล	๑๖๘
ติลักขณะทีคาถา	๑๓๔	คำลาอุโธสลศีล	๑๖๘
พุทระอุทานะคาถา	๑๓๖	คำขอบวชชีพรามณ์ (แบบ ๑ คน)	๑๖๙
ภัทเทกะรัตตะคาถา	๑๓๖	คำขอบวชชีพรามณ์ (แบบ ๒ คนขึ้นไป)	๑๖๙
พระอภิธรรม ๗ คัมภีร์	๑๓๗	คำอาราธนาพระปริตร	๑๖๙
๑. พระสังคณี	๑๓๗	คำอาราธนาธรรม	๑๗๐
๒. พระวิภังค์	๑๓๘	คำขอขมาพระรัตนตรัย	๑๗๐
๓. พระธาตุกถา	๑๓๘	คำขอขมาพระเถระ	๑๗๐
๔. พระปุคคัลปัญญัตติ	๑๓๘	คำขอขมาพระอุปัชฌาย์	๑๗๐
๕. พระกถาวัตถุ	๑๓๙	คำขอขมาพระอาจารย์	๑๗๐
๖. พระยมก	๑๔๐	คำขอขมาพระสงฆ์	๑๗๐
๗. พระมหาปัญญา	๑๔๐	คำขอขมาบุคคลทั่วไป	๑๗๐
บทสวดมาติกา - บังสุกุล	๑๔๒	คำขอขมาบิดามารดา	๑๗๐
ฉัมมะสังคินีมาติกาปาโล	๑๔๒	ของฝากจากหลวงพ่อบุญ	๑๗๑
บังสุกุลตาย (สังเวคะคาถา)	๑๔๔	ชิปะปะปัญญาคาถา	๑๗๑
บังสุกุลเป็น	๑๔๔	มัชฌิมาคาถา	๑๗๑
บทสำหรับพิจารณาพิเศษ	๑๔๕		
อาร์กชะกัมมัญญานะคาถา	๑๔๕		

การขยับตัวใหม่ที่ไม่ตรงกับใจจริงก็จะเกิดความท้อถอย และหมดกำลังใจ
ไปเรื่อย และยิ่งจะยิ่งหนักกว่าที่ตัวเองมีประสบการณ์มาก ๆ ในที่สุด
ก็จะหมดความหวังหรือวิตกกังวล และในใจกรม ก็จะเดินเรื่อง
เริ่มทีละเล็กละน้อย จะเห็นสมาชิกที่หนึ่งเริ่มลงนามแล้วไม่ทันไร
ก็จะเดินเรื่องกรมหรือ หับสมาชิกที่หนึ่งแล้ว ก็อย่างที่ว่า
ว่าเรามีความหวังหรืออะไร เพราะความหวังที่แท้จริงมัน
มันอยู่กับคุณ สนิท-สบาย และความตั้งใจจริง เริ่มจากก้าวแรก
จะอยู่ในมือของใคร อยู่อย่างไร ก็ต้องตั้งใจเสีย มิฉะนั้น
ในเหตุการณ์ต่างๆ ที่เราคิดว่าสามารถแล้ว แต่ที่ล้มเหลวหรือ
ในที่สุดมัน ก็จะต้องไม่เต็มหรือทำให้ออกไปคนอื่นข้างนอก จึงต้อง
ตั้งใจทำอะไรสักอย่าง เริ่มที่เริ่มพร้อมกัน ก็ต้องตกลงใจในทางเดียวกัน
มีกรรมวิธีเช่นเดียวกับเรา ที่ไม่เห็นว่า นี่เป็นเรา และนี่คือ
เรา ที่ของหนึ่งที่เราคิดว่าทำในใจเป็นทางการ คนอื่นก็เห็นแต่หัว
อันแรกอย่าง ของรัฐบาล ที่เห็นจริงๆ เห็นด้วยคนที่เห็นด้วย
ได้คนเดียวแล้วแต่อย่างใดก็ตาม เริ่มนั้นมันจะต้องหลีกเลี่ยง
จากคนอื่น จึงไม่ใช่ว่า เป็นเรา และนี่เป็นของของเรา แต่มันเหมือนเราได้
ในที่สุดใจพิจารณาในทางที่จริงก็เห็น ที่ของของพ่ออยู่ข้างนอกแล้ว
ชีวิตดี เพราะคนมีใจของพ่อได้ชีวิตเขาไว้แล้ว

คุณลุงพ่อของ จ.ป.ป.ป.ป.

คำบูชาพระบรมสารีริกธาตุ

ปูชิตา นระเทเวหิ	สัพพัญญูธเน ปะติฏฐิตา
สิระสา อาทะเรเนวะ	อะหัง วันทามิ ธาตุโย
โย โทโส โมหะจิตเตนะ	วัตถุตตะเย กะโต มะยา
โทสัง ขมะละ เม ภัณฑะ	สัพพะปาปิง วินัสสะตุ
ธาตุโย <u>วันทะมาเนนะ</u> ^๑	ยัง ปุญญัง ปะสุตัง อิระ
สัพเพปิ อันตะรายา เม	มาเหสุง ตัสสะ เตชะสา.

คำแปล

ข้าพระพุทธเจ้า ขอน้อมเกล้านมัสการ
พระบรมสารีริกธาตุ ของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
ที่ประดิษฐานในที่ทุกสถาน ด้วยเศียรเกล้า
แม้บาปทั้งปวง กรรมชั่วทั้งหลาย
อันยังจิตให้ลุแก่อโส โมหะ ขอจงได้วินาศสิ้นสูญไป
ด้วยเดชะกุศลผลบุญ ที่ข้าพระพุทธเจ้า
ได้นมัสการพระบรมสารีริกธาตุในครั้งนี้
แม้สรรพอันตรายเป็นทั้งหลายทั้งปวง
จงอย่าได้บังเกิดแก่ข้าพระพุทธเจ้าด้วยเทอญ

^๑ คำว่า วันทะมาเนนะ ผู้หญิงสวดว่า วันทะมานายะ

ทำวัตรเช้า

เริ่มต้นวันใหม่ ด้วยการสวดมนต์ทำวัตรเช้า เป็นเครื่องระลึกถึงคุณพระพุทเจ้า พระธรรม และพระสงฆ์ อันเป็นกิจวัตรอันสำคัญของพระสงฆ์ นักปฏิบัติ และพุทธศาสนิกชนทั่วไป

๑. คำบูชาพระรัตนตรัย - บทน่านมัสการคุณพระรัตนตรัย เป็นปฐมกิจ
๒. ปุพพะภาคะนะมะการะ - คำนอบน้อมคุณพระพุทเจ้าทั้ง ๓ ประการ
๓. พุทธาภิกขุติ - บทสรรเสริญคุณของพระพุทเจ้า
๔. ธัมมาภิกขุติ - บทสรรเสริญคุณของพระธรรม
๕. สังฆาภิกขุติ - บทสรรเสริญคุณของพระสงฆ์
๖. ระตะนัตตะยัปปะณามะคาถา - คำนอบน้อมพระรัตนตรัย
๗. สังเวคะปริกขิตตะนะปาฐุ - บทประกาศเพื่อปลุกใจเร่งความเพียร
๘. ตั้งชะณิกะปัจจะเวกขะณะปาฐุ - บทพิจารณาปัจจัย ๔ ในขณะที่บริโภคใช้สอย

คำบูชาพระรัตนตรัย

อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ ภาวะวา	พระผู้มีพระภาคเจ้า เป็นพระอรหันต์ ดับเพลิงกิเลสเพลิงทุกข์สิ้นเชิง ตรัสรู้ชอบได้โดยพระองค์เอง
พุทฺธัง ภาวะวันตัง อะภิวาเทมิ. (กราบ)	ข้าพเจ้าอภิวาทพระผู้มีพระภาคเจ้า ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน
สัวากขาโต ภาวะวะตา ธัมโม	พระธรรม เป็นธรรมอันพระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสไว้ดีแล้ว
ธัมมัง นะมัสสามิ. (กราบ)	ข้าพเจ้านมัสการพระธรรม
สุปะฏิปันโน ภาวะวะโต สาวกะสังโฆ	พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า ปฏิบัติดีแล้ว
สังฆัง นะมามิ. (กราบ)	ข้าพเจ้านอบน้อมพระสงฆ์

(ผู้เป็นหัวหน้ากล่าวว่า)

ยะมัมหะ โข มะยัง ภาวะวันตัง สระณัง คตะตา, อุททิสสะ ปัพพะชิตา ^๒ โย โน ภาวะวา สัตถา, ยัสสะ จะ มะยัง ภาวะวะโต ธัมมัง โรเจมะ, อิเมหิ สักกาเรหิ ^๓ ตัง ภาวะวันตัง สะสัถัมมัง สะสาวะกะสังฆัง อะภิปุชะยามะ.	เราเป็นผู้ถึงพระผู้มีพระภาคเจ้า พระองค์ใดเป็นสรณะ เป็นศาสดาของเรา เราย่อมขอบใจธรรมของพระผู้มีพระภาคเจ้า พระองค์นั้น เราตั้งใจบูชาซึ่งพระผู้มีพระภาคเจ้า พร้อมพระธรรม และพระสงฆ์ ด้วยการสักการะบูชาเหล่านี้
---	---

ปุพพะภาคะนะมะการะ

(หันทะทานิ มะยันตัง ภาวะวันตัง วาจาเย อะภิกขุตุง ปุพพะภาคะนะมะการัง กะโรมะ เส)

นะโม ตัสสะ ภาวะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทฺธัสสะ. (๓ หน)	ขอนอบน้อมแด่พระผู้มีพระภาคเจ้า พระองค์นั้น ซึ่งเป็นผู้ไกลจากกิเลส ตรัสรู้ชอบได้โดยพระองค์เอง
---	---

^๒ คฤหัสถ์พึงเว้นคำว่า อุททิสสะ ปัพพะชิตา

^๓ ถ้าเครื่องสักการะตั้งอยู่ในที่ไกล พึงเปลี่ยนคำว่า อิเมหิ เป็น เอเตหิ

ถ้าเครื่องสักการะอย่างเดียว พึงเปลี่ยนเป็น อิมินา สักกาเรนะ หรือ เอเตนะ สักกาเรนะ

พุทธาภิตติ

(หันทะ มะยัง พุทธาภิตติ กะโรมะ เส)

โย โส ตะถาคะโต	พระตถาคตเจ้านั้น พระองค์ใด
อะระหัง	เป็นผู้ไกลจากกิเลส
สัมมาสัมพุทธโ,	เป็นผู้ตรัสรู้ชอบได้โดยพระองค์เอง
วิชาจะระณะสัมปันโน	เป็นผู้ถึงพร้อมด้วยวิชาและจรณะ
สุคะโต	เป็นผู้ไปแล้วด้วยดี
โลกะวิทู,	เป็นผู้รู้โลกอย่างแจ่มแจ้ง
อะนุตตะโร ปุริสะทัมมะสาระถิ	เป็นผู้สามารถฝึกบุคคลที่สมควรฝึกได้ อย่างไม่มีใครยิ่งกว่า
สัตถา เทวะมะนุสสานัง	เป็นครูผู้สอนของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย
พุทธโ	เป็นผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานด้วยธรรม
กะคะวา.	เป็นผู้มีความจำเริญ จำแนกธรรมสั่งสอนสัตว์
โย อิมัง โลกัง สะเทวะกัง	พระผู้มีพระภาคเจ้า พระองค์ใด
สะมาระกัง สะพัร်หัมะกัง,	ทรงทำความดับทุกขให้แจ้ง ด้วยพระปัญญาอันยิ่งเองแล้ว
สัตถะมะณะพัรหัมมะณิง ปะชัง	ทรงสอนโลกนี้ พร้อมทั้งเทวดา มาร พรหม และหมู่สัตว์
สะเทวะมะนุสสัง สะยัง อะภิญญา	พร้อมทั้งสมณพราหมณ์
สัจฉิกัตถวา ปะเวเทสิ,	พร้อมทั้งเทวดา และมนุษย์ให้รู้ตาม
โย รัมมัง เทเสสิ	พระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์ใด ทรงแสดงธรรมแล้ว
อาทิกัลยาณัง	ไพเราะในเบื้องต้น
มัชฌะกัลยาณัง	ไพเราะในท่ามกลาง
ปะริโยสานะกัลยาณัง,	ไพเราะในที่สุด
สาตถัง สัพพะัญชะนัง	ทรงประกาศพรหมจรรย์ คือแบบแห่งการปฏิบัติอันประเสริฐ
เกาะละปะริปุณณัง ปะริสุทัง	บริสุทธิ์ บริบูรณ์สิ้นเชิง พร้อมทั้งอรรถะ พร้อมทั้งพยัญชนะ
พัรหัมมะจะริยัง ปะกาเสสิ,	
ตะมะหัง กะคะวันตัง อะภิปุชะยามิ	ข้าพเจ้าบูชาอย่างยิ่ง เฉพาะพระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้น
ตะมะหัง กะคะวันตัง สิระสา นะมามิ.	ข้าพเจ้านอบน้อมพระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้น ด้วยเศียรเกล้า

(กราบระลึกถึงพระพุทธคุณ)

รัมมาภิตติ

(หันทะ มะยัง รัมมาภิตติ กะโรมะ เส)

โย โส สักวาชาโต กะคะวะตา รัมโม,	พระธรรมนั้นใด เป็นสิ่งที่พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสไว้ดีแล้ว
สันทิฏฐิโก	เป็นสิ่งที่ผู้ศึกษาและปฏิบัติ พึงเห็นได้ด้วยตนเอง
อะกาลิโก	เป็นสิ่งที่ปฏิบัติได้และให้ผลได้ ไม่จำกัดกาล
เอหิปปัสสิโก,	เป็นสิ่งที่ควรกล่าวกับผู้อื่นว่า ท่านจงมาดูเถิด

โอปะนะยโก	เป็นสิ่งที่ควรน้อมเข้ามาใส่ตัว
ปัจฉัตตัง เวทิตัพโพ วิญญูหิ.	เป็นสิ่งที่ผู้รู้ รู้ได้เฉพาะตน
ตะมะหัง ธัมมัง อะภิปุชะยามิ	ข้าพเจ้าบูชาอย่างยิ่ง เฉพาะพระธรรมนั้น
ตะมะหัง ธัมมัง สิริสา นะ मामิ.	ข้าพเจ้านอบน้อมพระธรรมนั้น ด้วยเศียรเกล้า

(กราบระลึกถึงพระธรรมคุณ)

สังฆาภิกุติ

(หันทะ มะยัง สังฆาภิกุติง กะโรมะ เส)

โย โส สุปะฏิปันโน ภาคะวะโต	สงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้าหมู่ใด
สาวะกะสังโฆ,	ปฏิบัติดีแล้ว
อุชุปะฏิปันโน ภาคะวะโต	สงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้าหมู่ใด
สาวะกะสังโฆ,	ปฏิบัติตรงแล้ว
ญายะปะฏิปันโน ภาคะวะโต	สงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้าหมู่ใด
สาวะกะสังโฆ,	ปฏิบัติเพื่อรู้ธรรมเป็นเครื่องออกจากทุกข์แล้ว
สามิจิปะฏิปันโน ภาคะวะโต	สงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้าหมู่ใด
สาวะกะสังโฆ.	ปฏิบัติสมควรแล้ว
ยะทิหัง จัตตาริ ปุริสะยุคานิ	ได้แก่บุคคลเหล่านี้ คือ คู่แห่งบุรุษ ๔ คู่
อัญฐะ ปุริสะปุคคะลา,	นับเรียงตัวบุรุษได้ ๘ บุรุษ
เอสะ ภาคะวะโต สาวะกะสังโฆ,	นั่นแหละ สงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า
อาหุเนยโย	เป็นผู้ควรแก่สักการะที่เขานำมาบูชา
ปาหุเนยโย	เป็นผู้ควรแก่สักการะที่เขาจัดไว้ต้อนรับ
ทักขิเนยโย	เป็นผู้ควรรับทักษิณาทาน
อัญชะลิกะระณียโย,	เป็นผู้ที่บุคคลทั่วไปควรทำอัญชลี
อะนุตตะรัง ปุญญักเขตตัง โลกัสสะ.	เป็นเนื่อบาบุญของโลก ไม่มีบาบุญอื่นยิ่งกว่า
ตะมะหัง สังฆัง อะภิปุชะยามิ	ข้าพเจ้าบูชาอย่างยิ่ง เฉพาะพระสงฆ์หมู่ นั้น
ตะมะหัง สังฆัง สิริสา นะ मामิ.	ข้าพเจ้านอบน้อมพระสงฆ์หมู่ นั้น ด้วยเศียรเกล้า

(กราบระลึกถึงคุณพระอรียสงฆ์)

ระตะนัตตะยัปปะณามะคาถา

(หันทะ มะยัง ระตะนัตตะยัปปะณามะคาถาโย เจวะ สังเวคะปะริกิตตะนะปาฐัญจะ ภาณามะ เส^๔)

พุทโธ สุสฺสุทโธ กะรุณามะหัตถณะโว	พระพุทธเจ้าผู้บริสุทธิ์ มีพระกรุณาดุจดั่งห้วงมหารณพ
โยจจันตะสุทฺธัพพะระญาณะโลจะโน	พระองค์ใด มีตาคือญาณอันประเสริฐหมดจดถึงที่สุด
โลกัสสะ ปาปุปะกิเลสฆาตะโก	เป็นผู้ฆ่าเสียซึ่งบาป และอุปกิเลสของโลก
วันทามิ พุทฺธัง อะหะมาทะเรนะ ตัง.	ข้าพเจ้าไหว้พระพุทธเจ้าพระองค์นั้น โดยใจเคารพเอื้อเพื่อ

^๔ คำนำสวดอย่างนี้ ท่านใช้ควบกับบทสวด สังเวคะปะริกิตตะนะปาฐัญ

หากสวดเพียง ระตะนัตตะยัปปะณามะคาถา บทเดียว ฟังว่า หันทะ มะยัง ระตะนัตตะยัปปะณามะคาถาโย ภาณามะ เส

ธัมโม ปะทีโป วียะ ตัสสะ สัตถุโน	พระธรรมของพระศาสดา สว่างรุ่งเรืองเปรียบดวงประทีป
โย มัคคะปากามะตะเกปะภินนะโก	จำแนกประเภท คือ มรรค ผล นิพพาน ส่วนใด
โลกุตตะโร โย จะ ตะทถะทีปะโน	ซึ่งเป็นโลกุตระ และส่วนใดที่ชี้แนวแห่งโลกุตระนั้น
วันทามิ ธัมมัง อะหะมาหะเรนะ ตัง.	ข้าพเจ้าไหว้พระธรรมนั้น โดยใจเคารพเอื้อเพื่อ
สังโฆ สุขเขตตารักยะติเขตตะสังญูญโต	พระสงฆ์เป็นนาบุญ อันยิ่งใหญ่กว่านาบุญอันดีทั้งหลาย
โย ทิฏฐะสันโต สุคะตานุโพระโก	เป็นผู้เห็นพระนิพพาน ตรัสรู้ตามพระสุคตหมู่ใด
โลลัปปะทีโน อะริโย สุขะระโส	เป็นผู้ละกิเลสเครื่องโลเล เป็นพระอริยเจ้ามีปัญญาดี
วันทามิ สังฆัง อะหะมาหะเรนะ ตัง.	ข้าพเจ้าไหว้พระสงฆ์หมู่ นั้น โดยใจเคารพเอื้อเพื่อ
อิจเจวะเมกัันตะภิปุชชะเนยยะกัง	บุญใดที่ข้าพเจ้าผู้ไหว้อยู่ซึ่งวัตุ ๓ คือพระรัตนตรัย
วัตถุตะยัง วันทะยะตารักสังขะตัง	อันควรบูชายิ่งโดยส่วนเดียว ได้กระทำแล้วเป็นอย่างยิ่งเช่นนี้
ปุญญัง มะยา ยัง มะมะ สัพพะปัททะวา	ขออุปัชฌะทั้งหลาย จงอย่ามีแก่ข้าพเจ้าเลย
มา โหนตุ เว ตัสสะ ปะภาวะสิทธิยา.	ด้วยอำนาจความสำเร็จอันเกิดจากบุญนั้น

สังเวคะปริกิตตะนะปาโร

อิธะ ตะถาคะโต โลเก อุปันโน	พระตถาคตเจ้าเกิดขึ้นแล้วในโลกนี้
อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ,	เป็นผู้ไกลจากกิเลส ตรัสรู้ชอบได้โดยพระองค์เอง
ธัมโม จะ เทสิโต นียยานิโก	และพระธรรมที่ทรงแสดง เป็นธรรมเครื่องออกจากทุกข์
อุปะสะมิโก ปะรินิพพานิโก	เป็นเครื่องสงบกิเลส เป็นไปเพื่อปรินิพพาน
สัมโพธะคามิ สุคะตูปะเวทิตโต,	เป็นไปเพื่อความรู้พร้อม เป็นธรรมที่พระสุคตประกาศแล้ว
มะยันตัง ธัมมัง สุตฺวา เอวัง ชานามะ,	พวกเราทั้งหลาย เมื่อได้ฟังธรรมนั้นแล้ว จึงได้รู้อย่างนี้ว่า
ชาติปิ ทุกขา	แม้ความเกิดก็เป็นทุกข์
ชะราปิ ทุกขา	แม้ความแก่ก็เป็นทุกข์
มะระณัมปิ ทุกขัง,	แม้ความตายก็เป็นทุกข์
โสกะปะริเทวะทุกขะโทมะนัส-	แม้ความโศก ความรำไรราพัน ความไม่สบายกาย
สุปายาสาปิ ทุกขา,	ความไม่สบายใจ ความคับแค้นใจก็เป็นทุกข์
อัปปิเยหิ สัมปะโยโค ทุกโข,	การประสบสิ่งไม่เป็นที่รักที่พอใจก็เป็นทุกข์
ปิเยหิ วิปะโยโค ทุกโข,	การพลัดพรากจากสิ่งที่รักที่พอใจก็เป็นทุกข์
ยัมปิจฉัง นะ ละกะติ ตัมปิ ทุกขัง,	ปรารถนาสิ่งใด ไม่ได้สิ่งนั้น นั่นก็เป็นทุกข์
สังขิตเตนะ ปัญญาปาทานักขันธา ทุกขา,	ว่าโดยย่อ อุปาทานขันธ ๕ เป็นตัวทุกข์
เสยยะถิทัง,	ได้แก่สิ่งเหล่านี้คือ
รูปุปาทานักขันธ,	ขันธอันเป็นที่ตั้งแห่งความยึดมั่นคือ รูป
เวทะนุปาทานักขันธ,	ขันธอันเป็นที่ตั้งแห่งความยึดมั่นคือ เวทนา
สังญูญาปาทานักขันธ,	ขันธอันเป็นที่ตั้งแห่งความยึดมั่นคือ สังขยา
สังขารุปาทานักขันธ,	ขันธอันเป็นที่ตั้งแห่งความยึดมั่นคือ สังขาร
วิญญาณูปาทานักขันธ,	ขันธอันเป็นที่ตั้งแห่งความยึดมั่นคือ วิญญาณ

เยสััง ปะริญญาเยะ,	เพื่อให้สาวกกำหนดรอบรู้อุปาทานชั้นนี้เอง
ธะระมาโน โส ภาคะวา,	พระผู้มีพระภาคเจ้าฉันนั้น เมื่อยังทรงพระชนม์อยู่
เอวััง พะหุสัง สาวะเก วิเนติ.	ย่อมทรงแนะนำสาวกทั้งหลายเช่นนี้เป็นส่วนมาก
เอวััง ภาคา จะ ปะนัสสะ	อนึ่ง คำสอนของพระผู้มีพระภาคเจ้าฉันนั้น
ภาคะวะโต สาวะเกสุ อะนุสาสะนี,	ย่อมเป็นไปในสาวกทั้งหลายส่วนมาก
พะหุลา ปะวัตตะติ,	มีส่วน คือการจำแนกอย่างนี้ว่า
รูปัง อะนิจัจัง,	รูปไม่เที่ยง
เวทะนา อะนิจจา,	เวทนาไม่เที่ยง
สังขารุ อะนิจจา,	สังขารไม่เที่ยง
วิญญาณัง อะนิจัจัง.	วิญญาณไม่เที่ยง
รูปัง อะนัตตา,	รูปไม่ใช่ตัวตน
เวทะนา อะนัตตา,	เวทนาไม่ใช่ตัวตน
สังขารุ อะนัตตา,	สังขารไม่ใช่ตัวตน
วิญญาณัง อะนัตตา,	วิญญาณไม่ใช่ตัวตน
สังขารุ สังขารุ อะนิจจา,	สังขารทั้งหลายทั้งปวงไม่เที่ยง
สังขารุ อัมมา อะนัตตาติ,	ธรรมทั้งหลายทั้งปวง ไม่ใช่ตัวตนดังนี้
เต มะยัง ^๕ ,	พวกเราทั้งหลาย
โอดิณณามหะ ชาติยา	เป็นผู้ถูกครอบงำแล้ว
ชะรามะระณณะ,	โดยความเกิด ความแก่ ความตาย
โสเกหิ ปะริเทเวหิ ทุกเขหิ	โดยความโศก ความร่ำไรรำพัน ความไม่สบายกาย
โทมะนัสเสหิ อุกายาเสหิ,	ความไม่สบายใจ ความคับแค้นใจทั้งหลาย
ทุกโขติณณา ทุกขะปะเรตา,	เป็นผู้ถูกความทุกข์ครอบงำแล้ว เป็นผู้มีความทุกข์เป็นเบื้องหน้าแล้ว
อัปเปวะนามิมัสสะ เกวะลัสสะ	ทำไฉน การทำที่สุดแห่งกองทุกข์ทั้งสิ้นนี้
ทุกขักขันธัสสะ อันตะกิริยา	จะพึงปรากฏชัดแก่ใจเราได้
ปัญญาเยถาติ.	

^๕ คำว่า เต มะยัง ผู้หญิงสวดว่า ตา มะยัง

(สำหรับพระภิกษุและสามเณรสวด)

จิระประรินิพพุตัมปิ ตัง ภาคะวันตัง
อุทิสสะ อะระหังตัง สัมมาสัมพุทัง,

เราทั้งหลาย อุทิศเฉพาะพระผู้มีพระภาคเจ้า
ผู้ไกลจากกิเลส ตรัสรู้ชอบได้โดยพระองค์เอง
แม้ปรินิพพานนานแล้วพระองค์นั้น

สัทธา อะคารัสมา อะนะการิยัง
ปัพพะชิตา,

เป็นผู้มีศรัทธาออกบวชจากเรือน
ไม่เกี่ยวข้องด้วยเรือนแล้ว

ตัสมีง ภาคะวะติ พรัหฺมะจะริยัง
จะรามะ,

ประพฤติอยู่ซึ่งพรหมจรรย์
ในพระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้น

ภิกขุณฺง ลิกขาสาชีวะสะมาปันนา^๖.

ถึงพร้อมด้วยสิกขาและธรรม
เป็นเครื่องเลี้ยงชีวิตของภิกษุทั้งหลาย

ตัง โน พรัหฺมะจะริยัง,

ขอให้พรหมจรรย์ของเราทั้งหลายนั้น

อิมัสสะ เกวะลัสสะ ทุกขักขันธัสสะ
อันตะกิริยาเย สังวัตตะตุ.

จงเป็นไปเพื่อการทำที่สุด
แห่งกองทุกข์ทั้งสิ้นนี้เทอญ

(สำหรับคฤหัสถ์สวด)

จิระประรินิพพุตัมปิ ตัง ภาคะวันตัง
สระระณัง คตะตา,

เราทั้งหลาย ผู้ถึงแล้วซึ่งพระผู้มีพระภาคเจ้า
แม้ปรินิพพานนานแล้วพระองค์นั้น เป็นสรณะ

ธัมมัญจะ ภิกขุสังฆัญจะ,

ถึงพระธรรมด้วย ถึงพระสงฆ์ด้วย

ตัสสะ ภาคะวะโต สาสะนัง,

จักกระทำในใจอยู่ ปฏิบัติตามอยู่

ยะถาสะติ ยะถาพะลัง

ซึ่งคำสอนของพระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้น

มะนะสิกะโรมะ, อะนุปะฏิปัชชามะ,

ตามสติกำลัง

สา สา โน ปะฏิปัตติ,

ขอให้การปฏิบัตินั้นๆ ของเราทั้งหลาย

อิมัสสะ เกวะลัสสะ ทุกขักขันธัสสะ
อันตะกิริยาเย สังวัตตะตุ.

จงเป็นไปเพื่อการทำที่สุด
แห่งกองทุกข์ทั้งสิ้นนี้เทอญ

“เราสวดกันเพื่ออะไร อันนี้เป็นข้อปฏิบัติล้วนๆ เลย
จึงเอาขันธ ๕ แต่ละอย่าง รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ
มาตี มากะเทาะ มาทำลายให้มันแตกกระจายออกหมด
ถ้าตีขันธ ๕ แตกเมื่อไรนั้น ธรรมจะปรากฏ เมื่อนั้นจะเห็นธรรม เห็นของจริง”

วัดป่าบ้านค้อ วันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๔๔

^๖ สำหรับสามเณรพึงเว้นคำว่า ภิกขุณฺง ลิกขาสาชีวะสะมาปันนา และใช้คำว่า สามเณรานัง ลิกขาสาชีวะสะมาปันนา
สำหรับนักบวชหญิงพึงใช้คำว่า สาวิกานัง ลิกขาสาชีวะสะมาปันนา

ตั้งขะณิกะปัจจะเวกขณะณะปาฐุ

(หันทะ มะย้ง ตั้งขะณิกะปัจจะเวกขณะณะปาฐัง ภาณามะ เส)

ปะภูสิ้งขา โยนิโส จีวะรัง ปะภูเสวามิ	เราพิจารณาโดยแยกกายแล้ว เรื่องการนุ่งห่มจีวร
ยวาทะ สัตตสสะ ปะภูฆาตายะ	เพียงเพื่อบำบัดหนาว
อุณ्हัสสะ ปะภูฆาตายะ	เพื่อบำบัดร้อน
ทังสะมะกะสะวาตาทะปะสิริง- สะปะสัมผัสตานัง ปะภูฆาตายะ	เพื่อบำบัดสัมผัสอันเกิดจากเหลือบ ยุง ลม แดด และสัตว์เลื้อยคลานทั้งหลาย
ยวาทะ หิริโกปิณะปะภูจฆาพะนัตถัง.	เพื่อปกปิดอวัยวะที่น่าละอายเสีย
ปะภูสิ้งขา โยนิโส ปิณฑะปาตัง ปะภูเสวามิ	เราพิจารณาโดยแยกกายแล้ว เรื่องการบริหารโภคินชบาท
เนวะ ทวายะ นะ มะทายะ	ไม่เป็นไปเพื่อความเพลิดเพลินสนุกสนาน
นะ มัณฑะนายะ นะ วิภูสะนายะ	ไม่เป็นไปเพื่อความเมามัน ไม่เป็นไปเพื่อประดับ ไม่เป็นไปเพื่อตกแต่ง
ยวาทะ อิมัสสะ กายัสสะ	แต่เพื่อความตั้งอยู่ได้แห่งกายนี้
ฐิตียา ยาปะนายะ วิหิงสุปะระตียา พัรัหมะจะรียานุกะหะหะ	เพื่อให้ชีวิตเป็นไป เพื่อระงับความลำบากทางกาย และเพื่อการประพฤติพรหมจรรย์
อิติ ปุราณัญจะ เวทะนัง ปะภูหังขามิ นะวัณญะ เวทะนัง นะ อุปปาเทสสามิ	ด้วยการทำอย่างนี้ เราย่อมระงับเสียได้ ซึ่งเวทนาเก่า คือความทิว และไม่ทำทุกขเวทนาใหม่ให้เกิดขึ้น
ยาด์รา จะ เม ภาวิสสะติ	ความเป็นไปโดยสะดวกแห่งกายนี้ด้วย
อะนะวัชชะตา จะ ฆาสุวิหาโร จาติ.	ความเป็นผู้หาโทษไม่ได้ด้วย และความเป็นอยู่โดยผาสุกด้วย จักมีแก่เรา ดังนี้
ปะภูสิ้งขา โยนิโส เสนาสะนัง ปะภูเสวามิ	เราย่อมพิจารณาโดยแยกกายแล้ว เรื่องการใช้สอยเสนาสนะ
ยวาทะ สัตตสสะ ปะภูฆาตายะ	เพียงเพื่อบำบัดหนาว
อุณ्हัสสะ ปะภูฆาตายะ	เพื่อบำบัดร้อน
ทังสะมะกะสะวาตาทะปะสิริง- สะปะสัมผัสตานัง ปะภูฆาตายะ	เพื่อบำบัดสัมผัสอันเกิดจากเหลือบ ยุง ลม แดด และสัตว์เลื้อยคลานทั้งหลาย
ยวาทะ อุดุปะริสสะยะวิโนทะนัง ปะภูสิลลันนารามัตถัง.	เพื่อบรรเทาอันตราย อันจะพึงมีจากดินฟ้าอากาศ และเพื่อความเป็นผู้ยินดี ในที่หลีกเร้นสำหรับการภาวนา
ปะภูสิ้งขา โยนิโส คิลานะปัจจะยะ- เกสัชชะปะริกขารัง ปะภูเสวามิ	เราย่อมพิจารณาโดยแยกกายแล้ว เรื่องการบริหารคยาปรุงสำหรับคนไข้
ยวาทะ อุปันนानัง เวยยาพาธิ กานัง เวทะนानัง ปะภูฆาตายะ	เพียงเพื่อบำบัดทุกขเวทนาอันบังเกิดขึ้นแล้ว มีอาพาธต่างๆ เป็นมูล
อัพยาปัชณะปะระมะตยาติ.	เพื่อความเป็นผู้ไม่มีโรคเบียดเบียนเป็นอย่างยิ่ง ดังนี้

ทำวัตรค่ำ

ปิดท้ายกิจกรรมประจำวันในช่วงเย็นหรือหัวค่ำ ด้วยการสวดมนต์ทำวัตร เป็นเครื่องระลึกถึงคุณพระพุทเจ้า พระธรรม และพระสงฆ์ อันเป็นกิจวัตร

๑. คำบูชาพระรัตนตรัย – บทน่านมัสการคุณพระรัตนตรัย เป็นปฐมกิจ
๒. ปุพพะภาคะนะมะการะ – คำนอบน้อมคุณพระพุทเจ้าทั้ง ๓ ประการ
๓. พุทธานุสสะติ – บทระลึกถึงคุณพระพุทเจ้า
๔. พุทธาภิกคิตี – บทสรรเสริญคุณพระพุทเจ้า
๕. ธัมมานุสสะติ – บทระลึกถึงคุณพระธรรม
๖. ธัมมาภิกคิตี – บทสรรเสริญคุณพระธรรม
๗. สังฆานุสสะติ – บทระลึกถึงคุณพระสงฆ์
๘. สังฆาภิกคิตี – บทสรรเสริญคุณพระสงฆ์
๙. อะตตะปัจจะเวกขณะปาฐุ – บทพิจารณาปัจจัย ๔ หลักการบริโภคใช้สอยแล้ว

คำบูชาพระรัตนตรัย

อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ ภาวะวา	พระผู้มีพระภาคเจ้า เป็นพระอรหันต์ ดับเพลิงกิเลสเพลิงทุกข์สิ้นเชิง ตรัสรู้ชอบได้โดยพระองค์เอง
พุทฺธัง ภาวะวันตัง อะภิวาเทมิ. (กราบ)	ข้าพเจ้ายอภิวาทพระผู้มีพระภาคเจ้า ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน
สวากขาโต ภาวะวะตา ธัมโม	พระธรรม เป็นธรรมอันพระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสไว้ดีแล้ว
ธัมมัง นะมัสสามิ. (กราบ)	ข้าพเจ้านมัสการพระธรรม
สุปะฏิปันโน ภาวะวะโต สาวกะสังโฆ	พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า ปฏิบัติดีแล้ว
สังฆัง นะมามิ. (กราบ)	ข้าพเจ้านอบน้อมพระสงฆ์

(ผู้เป็นหัวหน้ากล่าวว่)

ยะมัมหะ โข มะยัง ภาวะวันตัง ภาวะณัง คะตา,
อุททิสสะ ปัพพะชิตา^๗ โย โน ภาวะวา สัตถา,
ยัสสะ จะ มะยัง ภาวะวะโต ธัมมัง โรเจมะ,
อิเมหิ สักกาเรหิ^๘ ตัง ภาวะวันตัง สะสัทธัมมัง
สะสาวะกะสังฆัง อะภิปุชะยามะ.

เราเป็นผู้ถึงพระผู้มีพระภาคเจ้า
พระองค์ใดเป็นสรณะ เป็นศาสดาของเรา
เราย่อมขอบใจธรรมของพระผู้มีพระภาคเจ้า
พระองค์นั้น เราตั้งใจบูชาซึ่งพระผู้มีพระภาคเจ้า
พร้อมพระธรรม และพระสงฆ์
ด้วยการสักการะบูชาเหล่านี้

ปุพพะภาคะนะมะการะ

(หันทะทานิ มะยันตัง ภาวะวันตัง วาจาเย อะภิกายิตุง ปุพพะภาคะนะมะการัญเจะเว พุทธานุสสะตินะยัญจะ กะโรมะ เส)

นะโม ตัสสะ ภาวะวะโต ขอนอบน้อมแด่พระผู้มีพระภาคเจ้า พระองค์นั้น
อะระหะโต สัมมาสัมพุทฺธัสสะ. (๓ หน) ซึ่งเป็นผู้ไกลจากกิเลส ตรัสรู้ชอบได้โดยพระองค์เอง

^๗ คลุ่หส์ถ์ฟั้งเว้นค้ำว่ำ อุททิสสะ ปัพพะชิตา

^๘ ถ้ำเครื่องสักการะตั้งอยู่ในที่ไกล ฟั้งเปลี่ยนค้ำว่ำ อิเมหิ เป็น เอเตหิ

ถ้ำเครื่องสักการะอย่างเดียว ฟั้งเปลี่ยนเป็น อิมินา สักกาเรนะ หรือ เอเตนะ สักกาเรนะ

พุทธานุสสติ

(หันทะ มะยัง พุทธานุสสติเนยัง กะโรมะ เส)

ตั้ง โข ปะนะ ภาคะวันตัง เอวัง	ก็กิตติศัพท์อันงามของพระผู้มีพระภาคเจ้านั้น
กัลยาโณ กิตติสัทโท อพฺภุคคะโต,	ได้ฟังไปแล้วอย่างนี้ว่า
อิติปิ โส ภาคะวา	เพราะเหตุอย่างนี้ๆ พระผู้มีพระภาคเจ้านั้น
อะระหัง	เป็นผู้ไกลจากกิเลส
สัมมาสัมพุทธโธ,	เป็นผู้ตรัสรู้ชอบได้โดยพระองค์เอง
วิชชาจะระณะสัมปันโน	เป็นผู้ถึงพร้อมด้วยวิชาและจรณะ
สุคะโต	เป็นผู้ไปแล้วด้วยดี
โลกะวิทู,	เป็นผู้รู้โลกอย่างแจ่มแจ้ง
อะนุตตะโร ปุริสะทัมมะสาระถิ	เป็นผู้สามารถฝึกบุคคลที่สมควรฝึกได้ อย่างไม่มีใครยิ่งกว่า
สัตถา เทวะมะนุสสานัง	เป็นครูผู้สอนของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย
พุทธโธ	เป็นผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานด้วยธรรม
ภาคะวาติ.	เป็นผู้มีความจำเริญ จำแนกธรรมสั่งสอนสัตว์ ดังนี้

พุทธานุสสติ

(หันทะ มะยัง พุทธานุสสติง กะโรมะ เส)

พุทธวาระหันตะวะระระตา	พระพุทธเจ้าประกอบแล้วด้วยคุณ
ทิกุณาภียุตโต	มีความประเสริฐแห่งอรหันตคุณเป็นต้น
สุทธานุสสาณะกะรุณาหิ สะมาคะตัตโต	มีองค์ประกอบด้วยพระญาณ และพระกรุณาอันบริสุทธ์
โพเธสิ โย สุชชะนะตัง กะมะลังวะ สฺสูโร	พระองค์ใดทรงกระทำชนที่ดีให้เบิกบาน ดุจพระอาทิตย์ทำบ่าวให้บาน
วันทามะหัง ตะมะระณัง สิระสา ชินเนนทัง.	ข้าพเจ้าไหว้พระชินสีห์ ผู้ไม่มีกิเลสพระองค์นั้น ด้วยเศียรเกล้า
พุทธโธ โย สัพพะปาณินัง สะระณัง เขมมะมุตตะมัง	พระพุทธเจ้าพระองค์ใด เป็นสรณะอันเกษมสูงสุดของสัตว์ทั้งหลาย
ปะฐะมานุสสะติภูฐานัง วันทามิ ตัง สิเรนะหัง	ข้าพเจ้าไหว้พระพุทธเจ้าพระองค์นั้น อันเป็นที่ตั้งแห่งความระลึกองค์ที่ ๑ ด้วยเศียรเกล้า
พุทธัสสาหัสสิมิ ทาโส ^๔ วะ พุทธโธ เม สามิกิสสะโร	ข้าพเจ้าเป็นทาสของพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าเป็นนาย มีอิสระเหนือข้าพเจ้า
พุทธโธ ทุกขัสสะ ฆาตา จะ วิธาตา จะ หิตัสสะ เม	พระพุทธเจ้าเป็นผู้กำจัดทุกข์ และทรงไว้ซึ่งประโยชน์แก่ข้าพเจ้า

^๔ ผู้หญิงสวดว่า พุทธัสสาหัสสิมิ ทาสี วะ

พุทธัสสาทัง นิยยาเทมิ สระรีรัญชีวิตัญจิทัง	ข้าพเจ้ามอบกายถวายชีวิตนี้ แต่พระพุทธเจ้า
วันทันโตหัง ^{๑๐} จะริสสามิ พุทธัสเสวะ สุโพธิตัง	ข้าพเจ้าผู้ไหว้อยู่จักประพศิตตาม ซึ่งความตรัสรู้ดีของพระพุทธเจ้า
นัตถิ เม สระระณัง อัญญัง พุทโธ เม สระระณัง ะรัง	ที่พึงอื่นของข้าพเจ้าไม่มี พระพุทธเจ้าเป็นที่พึง อันประเสริฐของข้าพเจ้า
เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ วัชฌเมยยัง สัตถุ สาสะเน	ด้วยการกล่าวคำสัตย์นี้ ขอข้าพเจ้าพึงเจริญ ในพระศาสนาของพระศาสดา
พุทธัง เม วันทะมานะ ^{๑๑} ยัง ปุญญัง ปะสุตัง อิธะ	ข้าพเจ้าไหว้อยู่ซึ่งพระพุทธเจ้า ได้ชวนขยายบุญใดในบัดนี้
สัพเพปิ อันตะรายา เม มาhesุง ตัสสะ เตชะสา.	อันตรายทั้งปวง อย่าได้มีแก่ข้าพเจ้า ด้วยเดชแห่งบุญนั้น
(พึงหมอบกราบลงว่า)	
กาเยนะ วาจาเย ะ เจตะสา วา พุทเธ กุกัมมัง ปะกะตัง มะยา ยัง, พุทโธ ปะภิกคังหะตุ อัจจะยันตัง กาลันตะเร สังวะริตตุ ะ พุทเธ.	ด้วยกายก็ดี ด้วยวาจาก็ดี ด้วยใจก็ดี กรรมน่าดีเตือนอันใด ที่ข้าพเจ้ากระทำแล้วในพระพุทธเจ้า ขอพระพุทธเจ้า จงงดซึ่งโทษล่วงเกินอันนั้น เพื่อการสำรวมระวังในพระพุทธเจ้า ในกาลต่อไป

ธัมมานุสสะติ

(หันทะ มะยัง ธัมมานุสสะตินะยัง กะโรมะ เส)

สัวากขาโต ะคะวะตะธา ธัมโม, สันทิฏฐิโก อะกาลิโก เอหิปปัสสิโก, โอปะนะยิโก ปัจจัตตัง เวทิตัพโพ วิญญูหิติ.	พระธรรม เป็นสิ่งที่พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสไว้ดีแล้ว เป็นสิ่งที่ผู้ศึกษาและปฏิบัติ พึงเห็นได้ด้วยตนเอง เป็นสิ่งที่ปฏิบัติได้ และให้ผลได้ ไม่จำกัดกาล เป็นสิ่งที่ควรกล่าวกับผู้อื่นว่า ท่านจงมาดูเถิด เป็นสิ่งที่ควรน้อมเข้ามาใส่ตัว เป็นสิ่งที่ผู้รู้ รู้ได้เฉพาะตน ดังนี้
---	--

ธัมมาภิคีติ

(หันทะ มะยัง ธัมมาภิคีติง กะโรมะ เส)

สัวากขาตะตาที คุณะโยคะวะเสนะ เสยโย, โย มัคคะปากะปะริยัตติวิโมกขะเภโท ธัมโม กุโลกะปะตะนา ตะทะธาริธาริ	พระธรรม เป็นสิ่งประเสริฐ เพราะประกอบด้วยคุณ คือความที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ดีแล้วเป็นต้น เป็นธรรมอันจำเป็นมรรค ผล ปรียติ และนิพพาน เป็นธรรมที่ทรงไว้ซึ่งผู้ประพศิตธรรม ไม่ให้ตกไปสู่โลกที่ชั่ว
---	---

^{๑๐} ผู้หญิงสวดว่า วันทันตีหัง จะริสสามิ

^{๑๑} ผู้หญิงสวดว่า พุทธัง เม วันทะมานายะ

วันทามะหัง ตะมะหะรัง วะระธัมมะเมตัง	ข้าพเจ้าไหว้พระธรรมอันประเสริฐนั้น อันเป็นเครื่องขจัดเสียซึ่งความมืด
ธัมโม โย สัพพะปาณินัง สละระณัง เขมะมุตตะมัง	พระธรรมใด เป็นสรณะอันเกษมสูงสุดของสัตว์ทั้งหลาย
ทุตยานุสสะติฏฐานัง วันทามิ ตัง สิเรนะหัง	ข้าพเจ้าไหว้พระธรรมนั้น อันเป็นที่ตั้งแห่งความระลึกองค์ที่ ๒ ด้วยเศียรเกล้า
ธัมมัสสาหัง ทาสี ^{๑๒} วะ ธัมโม เม สามิกิสสะโร	ข้าพเจ้าขอเป็นทาสของพระธรรม พระธรรมเป็นนาย มีอิสระเหนือข้าพเจ้า
ธัมโม ทุกขัสสะ ฆาตา จะ วิธาตา จะ หิตัสสะ เม	พระธรรมเป็นเครื่องกำจัดทุกข์ และทรงไว้ซึ่งประโยชน์แก่ข้าพเจ้า
ธัมมัสสาหัง นียยาเทมิ สละริฎฐชีวัตถุจิทัง	ข้าพเจ้ามอบกายถวายชีวิตนี้ แต่พระธรรม
วันทันทโตหัง ^{๑๓} จะริสสามิ ธัมมัสเสวะ สุธัมมะตัง	ข้าพเจ้าผู้ไหว้อยู่จักประพฤติตาม ซึ่งความเป็นพระธรรมดีทีเดียว
นัตถิ เม สละระณัง อัญญัง ธัมโม เม สละระณัง วะรัง	ที่พึ่งอื่นของข้าพเจ้าไม่มี พระธรรมเป็นที่พึ่ง อันประเสริฐของข้าพเจ้า
เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ วัชฌเมยยัง สัตถุ สาสะเน	ด้วยการกล่าวคำสัตย์นี้ ขอข้าพเจ้าพึงเจริญ ในพระศาสนาของพระศาสดา
ธัมมัง เม วันทะมานะ ^{๑๔} ยัง ปุญญัง ปะสุตัง อิธะ	ข้าพเจ้าผู้ไหว้อยู่ซึ่งพระธรรม ได้ชวนช่วยบุญได้ในบัดนี้
สัพเพปิ อันตะรายา เม มาहेสุง ตัสสะ เตชะสา	อันตรายทั้งปวง อย่าได้มีแก่ข้าพเจ้า ด้วยเดชแห่งบุญนั้น
	(พึงหมอบกราบลงว่า)
กาเยนะ วาจาเย วะ เจตะสา วา ธัมเม กุกัมมัง ปะกะตัง มะยา ยัง, ธัมโม ปะภุคคัณ्हะตุ อัจจะยันตัง	ด้วยกายก็ดี ด้วยวาจาก็ดี ด้วยใจก็ดี กรรมน่าติเตียนอันใด ที่ข้าพเจ้ากระทำแล้วในพระธรรม ขอพระธรรม จงงดซึ่งโทษล่วงเกินอันนั้น
กาลันตะเร สังวะริตุง วะ ธัมเม	เพื่อการสำรวมระวังในพระธรรม ในกาลต่อไป

^{๑๒} ผู้หญิงสวดว่า ธัมมัสสาหัง ทาสี วะ

^{๑๓} ผู้หญิงสวดว่า วันทันทโตหัง จะริสสามิ

^{๑๔} ผู้หญิงสวดว่า ธัมมัง เม วันทะมานายะ

สังฆานุสสะติ

(หันทะ มะยัง สังฆานุสสะตินะยัง กะโรมะ เส)

สุปะฏิปันโน ภคคะวัต สาวะกะสังโฆ,	สงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้าหมู่ใด ปฏิบัติดีแล้ว
อุชุปะฏิปันโน ภคคะวัต สาวะกะสังโฆ,	สงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้าหมู่ใด ปฏิบัติตรงแล้ว
ญายะปะฏิปันโน ภคคะวัต สาวะกะสังโฆ,	สงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้าหมู่ใด ปฏิบัติเพื่อรู้ธรรมเป็นเครื่องออกจากทุกข์แล้ว
สามิจิปะฏิปันโน ภคคะวัต สาวะกะสังโฆ.	สงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้าหมู่ใด ปฏิบัติสมควรแล้ว
ยะทิทัง จัตตาริ ปุริสะยุคานิ อัญญะ ปุริสะปุคคะลา, เอสะ ภคคะวัต สาวะกะสังโฆ,	ได้แก่บุคคลเหล่านี้คือ คู่แห่งบุรุษ ๔ คู่ นับเรียงตัวบุรุษได้ ๘ บุรุษ นั่นแหละ สงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า
อาหุเนยโย	เป็นผู้ควรแก่สักการะที่เขานำมาบูชา
ปาหุเนยโย	เป็นผู้ควรแก่สักการะที่เขาจัดไว้ต้อนรับ
ทักขิณเยโย	เป็นผู้ควรรับทักษิณาทาน
อัญชุลิกระระณเยโย, อะนุตตะรัง ปุญญักเขตตัง โลกัสสาติ.	เป็นผู้ที่บุคคลทั่วไปควรทำอัญชลี เป็นเนื่อบาบุญของโลก ไม่มีบาบุญอื่นยิ่งกว่า ดังนี้

สังฆาภีคิตติ

(หันทะ มะยัง สังฆาภีคิตติง กะโรมะ เส)

สัทธัมมะโช สุปะฏิปัตติคณาทียุตโต	พระสงฆ์ที่เกิดโดยพระสัทธรรม ประกอบด้วยคุณ มีความปฏิบัติดีเป็นต้น
โยจฺฐัพพะโร อะริยะปุคคะละสังฆะเสฏฺฐโฐ สีลาทิธัมมะปะวะราสะยะกายะจิตโต	เป็นหมู่แห่งพระอริยบุคคลอันประเสริฐ ๘ จำพวก มีกายและจิตอันอาศัยธรรม มีศีลเป็นต้นอันบวร
วันทามะหัง ตะมะรียานะ คะณัง สุสุทฺธัง.	ข้าพเจ้าไหว้หมู่แห่งพระอริยเจ้าเหล่านั้น อันบริสุทธ์ด้วยดี
สังโฆ โย สัพพะปาณินัง สะระณัง เขมะมุตตะมัง	พระสงฆ์หมู่ใด เป็นสรณะอันเกษมสูงสุดของสัตว์ทั้งหลาย
ตะตยานุสสะติญฺฐานัง วันทามิ ตัง สีเรนะหัง	ข้าพเจ้าไหว้พระสงฆ์หมูนั้น อันเป็นที่ตั้งแห่งความระลึกองค์ที่ ๓ ด้วยเศียรเกล้า
สังฆัสสาหัสมิ ทาโส ^{๑๕} วะ สังโฆ เม สามิกิสสะโร	ข้าพเจ้าเป็นทาสของพระสงฆ์ พระสงฆ์เป็นนาย มีอิสระเหนือข้าพเจ้า

^{๑๕} ผู้หญิงสวดว่า สังฆัสสาหัสมิ ทาสิ วะ

สังโฆ ทุกข์สละ ฆาตา จะ วิธาตา จะ หิตัสสะ เม	พระสงฆ์เป็นผู้กำจัดทุกข์ และทรงไว้ซึ่งประโยชน์แก่ข้าพเจ้า
สังฆัสสทาหัง นิยาเทมิ สรรีรัฐชีวัตถุจิทัง	ข้าพเจ้ามอบกายถวายชีวิตนี้ แต่พระสงฆ์
วันทันทโตหัง ^{๑๖} จะริสสามิ	ข้าพเจ้าผู้ไหว้อยู่จักประพฤติตาม
สังฆัสโสปะภูปีนนะตัง	ซึ่งความประพฤติดีของพระสงฆ์
นัตถิ เม สรรณัง อัญญัง	สรณะอื่นของข้าพเจ้าไม่มี
สังโฆ เม สรรณัง วรรัง	พระสงฆ์เป็นสรณะอันประเสริฐของข้าพเจ้า
เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ	ด้วยการกล่าวคำสัตย์นี้
วิชฌเมยยัง สัตถุ สาสะเน.	ขอข้าพเจ้าพึงเจริญ ในพระศาสนาของพระศาสดา
สังฆัง เม วันทะมานะ ^{๑๗}	ข้าพเจ้าผู้ไหว้อยู่ซึ่งพระสงฆ์
ยัง ปุญญัง ปะสุตัง อิระ	ได้ชวนชวายนบุญใดในบัดนี้
สัพเพปิ อันตระยาเย เม	อันตรายทั้งปวง อย่าได้มีแก่ข้าพเจ้า
มาhesุง ตัสสะ เตชะสา.	ด้วยเดชแห่งบุญนั้น

(พึงหมอบกราบลงว่า)

กาเยนะ วาจาเย วะ เจตะสา วา	ด้วยกายก็ดี ด้วยวาจาก็ดี ด้วยใจก็ดี
สังฆะ กุกัมมัง ปะกะตัง มะยา ยัง,	กรรมน่าติเตียนอันใด ที่ข้าพเจ้ากระทำแล้วในพระสงฆ์
สังโฆ ปะภูคคัมหะตุ อัจจะยันตัง	ขอพระสงฆ์ จงงดซึ่งโทษล่วงเกินอันนั้น
กาลันตะเร สังวะริตุง วะ สังฆะ.	เพื่อการสำรวมระวังในพระสงฆ์ ในกาลต่อไป

อะตีตะปัจจะเวกขณะปาฐุ

(เห็นหะ มะยัง อะตีตะปัจจะเวกขณะปาฐัง ภาณามะ เส)

อชชะ มะยา อะปัจจะเวกขิต์วา	จิรวไต อันเรานุ่งห่มแล้ว ไม่ทันพิจารณาในวันนี้
ยัง จีวะรัง ปะริภุตตัง	
ตัง ยาวะเทวะ สัตถัสสะ ปะภูฆาตายะ	จิรวนั้น เรานุ่งห่มแล้ว เพียงเพื่อบำบัดหนาว
อุณ्हัสสะ ปะภูฆาตายะ	เพื่อบำบัดร้อน
ทังสะมะกะสะวาตตะปะสิริง-	เพื่อบำบัดสัมผัสอันเกิดจากเหลือบ ยุง ลม แดด
สะปะสัมผัสสานัง ปะภูฆาตายะ	และสัตว์เลื้อยคลานทั้งหลาย
ยาวะเทวะ ทิริโกปินะปะภูจฆาพะนัตถัง.	เพื่อปกปิดอวัยวะที่น่าละอายเสีย
อชชะ มะยา อะปัจจะเวกขิต์วา	บิณฑบาตใด อันเราบริโภคแล้ว ไม่ทันพิจารณาในวันนี้
โย ปินทะปะปาโต ปะริภุตโต	
โส เนวะ ท์วายะ นะ มะทายะ	บิณฑบาตนั้น เราบริโภคแล้ว ไม่เป็นไปเพื่อ
นะ มัณทะนายะ นะ วิภูสะนายะ	ความเพลิดเพลินสนุกสนาน ไม่เป็นไปเพื่อเอามัน ไม่เป็นไปเพื่อประดับ ไม่เป็นไปเพื่อตกแต่ง

^{๑๖} ผู้หญิงสวดว่า วันทันทติหัง จะริสสามิ^{๑๗} ผู้หญิงสวดว่า สังฆัง เม วันทะมานายะ

ยวาทะ อิมัสสะ กายัสสะ ฐิติยา ยาปะนายะ วิหิงสุประติยา พีร์หิมะจะรียนุคคะหายะ	แต่เพื่อความตั้งอยู่ได้แห่งกายนี้ เพื่อให้ชีวิตเป็นไป เพื่อระงับความลำบากทางกาย เพื่อการประพฤติพรหมจรรย์
อิติ ปุราณัญจะ เวทะนัง ปะภูหังขามิ นะวัณญะ เวทะนัง นะ อุปปาเทสสามิ	ด้วยการทำอย่างนี้ เราย่อมระงับเสียได้ ซึ่งเวทนาเก่า คือความทิว และไม่ทำทุกขเวทนาใหม่ให้เกิดขึ้น
ยาด์รา จะ เม ภาวิสสะติ อะนะวัชชะตา จะ ผาสสุวิหาโร จาติ.	ความเป็นไปโดยสะดวกแห่งกายนี้ด้วย ความเป็นผู้หาโทษไม่ได้ด้วย และความเป็นอยู่โดยผาสสุด้วย จักมีแก่เรา ดังนี้
อัสชะ มะยา อะปัจจะเวกขิต์วา ยัง เสนาสะนัง ปะริภุตตัง	เสนาสะนะใด อันเราใช้สอยแล้ว ไม่ได้พิจารณาในวันนี้
ตัง ยวาทะ สัตัสสะ ปะภูฆาตายะ อุณ्हัสสะ ปะภูฆาตายะ	เสนาสะนะนั้น เราใช้สอยแล้ว เพียงเพื่อบำบัดหนาว เพื่อบำบัดร้อน
ทังสะมะกะสะวาตาตะปะสิริง- สะปะสัมผัสสานัง ปะภูฆาตายะ	เพื่อบำบัดสัมผัสอันเกิดจากเหลือบ ยุง ลม แดด และสัตว์เลื้อยคลานทั้งหลาย
ยวาทะ อุตุปะริสสะยะวิโนทะนัง ปะภูสิลลานารามัตถัง.	เพียงเพื่อบรรเทาอันตราย อันจะพึงมีจากดินฟ้าอากาศ และเพื่อความเป็นผู้ยินดี ในที่หลีกเร้นสำหรับการภาวนา
อัสชะ มะยา อะปัจจะเวกขิต์วา โย คิลานะปัจจะยะเภสัชชะปะริกขาโร ปะริภุตโต	คิลานะเภสัชใด อันเราบริโภคนั้นแล้ว ไม่ได้พิจารณาในวันนี้
โส ยวาทะ อุปปันนานัง เวยยาพาธิกานัง เวทะนานัง ปะภูฆาตายะ	คิลานะเภสัชนั้น เราบริโภคนั้นแล้ว เพียงเพื่อบำบัดทุกขเวทนา อันบังเกิดขึ้นแล้ว มีอาพาธต่างๆ เป็นมูล
อัปป์ยาปัชณะปะระมะตายาติ.	เพื่อความเป็นผู้ไม่มีโรคเบียดเบียนเป็นอย่างยิ่ง ดังนี้

“ความพยายามอยู่ที่ไหน บุญจะสำเร็จอยู่ที่นั่น
มีความตั้งใจอยู่ เราไม่ทอดทิ้งบุญ ทำไปเถอะ
อีกสักวันหนึ่งมันจะสวดทันเขา ค่อยๆ สวดไป เพราะเราไม่เคยนี้
เพราะเราไม่เคย ค่อยๆ ฟังสวดไปเรื่อยๆ มันจะเคยเอง
ธรรมตามันเป็นอย่างนั้น”

วัดป่าบ้านค้อ วันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๔๑

บทพิจารณาประจำวัน

บทสวดมนต์ที่ควรพิจารณาเป็นประจำทุกวัน เพื่อให้ระลึกถึง และปฏิบัติตามแนวทางการดำเนินชีวิตอันชอบของเพชรบรรพชิต

๑. ธาตุประภักฎุละปัจจะเวกขณะปาฐุ – บทพิจารณาปัจจัยในความเป็นธาตุ และให้เห็นเป็นของไม่งาม
๒. อะภินฺหะปัจจะเวกขณะปาฐุ – บทพิจารณาความเป็นธรรมดา ๕ อย่างของชีวิต
๓. กายะคะตาสะติภาวณะปาฐุ – บทสาธยายอาการ ๓๒ ในร่างกาย
๔. ธัมมทเทศ ๔ – บทพิจารณาธรรมะ ๔ ประการ เพื่อทำให้ตั้งตนอยู่ในความไม่ประมาท
๕. ภาละสุตตะคาถา – บทพิจารณาความเป็นภาระหนักจากการยึดถือในชั้นธ
๖. ทะสะธัมมะสุตตะปาฐุ – บทพิจารณาธรรมะ ๑๐ ประการ ที่ควรพิจารณาเรื่อยๆ ของเพชรบรรพชิต
๗. อาราธนากรรมฐาน – คำอธิษฐานก่อนการทำสมาธิเพียร เติบงกรรม หรือนิ่งสมาธิ
๘. จุลละชยยะมังคลคาถา – บทประพันธ์ในสมัยล้านช้างร่มขาว ว่าด้วยชัยชนะของพระพุทธเจ้าต่อเทพ พรหม ครุฑ นาค ปีศาจ เป็นต้น

ธาตุประภักฎุละปัจจะเวกขณะปาฐุ

(หันหน้า มะยัง ธาตุประภักฎุละปัจจะเวกขณะปาฐุ ภาณามะ เส)

<p>ยะถาปัจจะยัง ปะวัตตะมานัง ธาตุ มัตตะเมเวตัง</p>	<p>สิ่งเหล่านี้ สักว่าเป็นธาตุตามธรรมชาติเท่านั้น กำลังเป็นไปตามเหตุตามปัจจัยอยู่เนื่องนิจ</p>
<p>ยะทิตัง จีวะรัง ตะหุปะภุกุชะโก จะ ปุคคะโล</p>	<p>สิ่งเหล่านี้คือจิ๋ว และบุคคลผู้ใช้สอยจิ๋ว สักว่าเป็นธาตุตามธรรมชาติ ไม่ได้เป็นสิ่งมีชีวิตอันยั่งยืน มิใช่ชีวะอันเป็นบุรุษบุคคล ว่างเปล่าจากความหมายแห่งความเป็นตัวตน</p>
<p>ธัตุมัตตะโก นิสสัตโต นิชชีโว สุญญโ</p>	<p>ก็จิ๋วทั้งหมดนี้ ไม่เป็นของน่าเกลียดมาแต่เดิม ครั้งมาถูกกับกายอันเนาอยู่เป็นนิจนี้แล้ว ย่อมกลายเป็นของน่าเกลียดอย่างยิ่งไปด้วยกัน</p>
<p>สัพพานิ ปะนะ อิมานิ จีวะรานิ อะชิจฺฉะนียานิ</p>	<p>สิ่งเหล่านี้ สักว่าเป็นธาตุตามธรรมชาติเท่านั้น กำลังเป็นไปตามเหตุตามปัจจัยอยู่เนื่องนิจ</p>
<p>อิมัง ปุติกา漾 ปัตฺวา อะติวิยะ ชิจฺฉะนียานิ ชายันติ.</p>	<p>สิ่งเหล่านี้คืออาหารบิณฑบาต และบุคคลผู้บริโภคอาหารบิณฑบาตนั้น</p>
<p>ยะถาปัจจะยัง ปะวัตตะมานัง ธัตุมัตตะเมเวตัง</p>	<p>สักว่าเป็นธาตุตามธรรมชาติ ไม่ได้เป็นสิ่งมีชีวิตอันยั่งยืน ไม่ใช่ชีวะอันเป็นบุรุษบุคคล ว่างเปล่าจากความหมายแห่งความเป็นตัวตน</p>
<p>ยะทิตัง ปิณฑะปาโต ตะหุปะภุกุชะโก จะ ปุคคะโล</p>	<p>ก็อาหารบิณฑบาตทั้งหมดนี้ ไม่เป็นของน่าเกลียดมาแต่เดิม</p>
<p>ธัตุมัตตะโก นิสสัตโต นิชชีโว สุญญโ</p>	<p>ครั้งมาถูกกับกายอันเนาอยู่เป็นนิจนี้แล้ว ย่อมกลายเป็นของน่าเกลียดอย่างยิ่งไปด้วยกัน</p>
<p>สัพโพ ปะนายัง ปิณฑะปาโต อะชิจฺฉะนีโย</p>	<p>สิ่งเหล่านี้ สักว่าเป็นธาตุตามธรรมชาติเท่านั้น กำลังเป็นไปตามเหตุตามปัจจัยอยู่เนื่องนิจ</p>
<p>อิมัง ปุติกา漾 ปัตฺวา อะติวิยะ ชิจฺฉะนีโย ชายะติ.</p>	<p>สิ่งเหล่านี้ สักว่าเป็นธาตุตามธรรมชาติเท่านั้น กำลังเป็นไปตามเหตุตามปัจจัยอยู่เนื่องนิจ</p>
<p>ยะถาปัจจะยัง ปะวัตตะมานัง ธัตุมัตตะเมเวตัง</p>	<p>สิ่งเหล่านี้ สักว่าเป็นธาตุตามธรรมชาติเท่านั้น กำลังเป็นไปตามเหตุตามปัจจัยอยู่เนื่องนิจ</p>

<p>ยะทิทั้ง เสนาสะนัง ตะทุปะภุญชะโก จะ ปุคคะโล</p>	<p>สิ่งเหล่านี้คือเสนาสนะ และบุคคลผู้ใช้สอยเสนาสนะนั้น สักว่าเป็นธาตุตามธรรมชาติ ไม่ได้เป็นสิ่งมีชีวิตอันยั่งยืน ไม่ใช่ชีวะอันเป็นบุรุษบุคคล ว่างเปล่าจากความหมายแห่งความเป็นตัวตน</p>
<p>ธัตุมัตตะโก นิสสัตโต นิชชีโว สุญญโณ</p>	<p>เสนาสนะทั้งปวงเหล่านี้ ไม่เป็นของน่าเกลียดมาแต่เดิม ครั้งมาถูกกับกายอันเนาอยู่เป็นนิจนี้แล้ว ย่อมกลายเป็นของน่าเกลียดอย่างยิ่งไปด้วยกัน</p>
<p>สัพพานิ ปะนะ อิมานิ เสนาสะนานิ อะชิคฺฉะนียานิ</p>	<p>สิ่งเหล่านี้ สักว่าเป็นธาตุตามธรรมชาติเท่านั้น กำลังเป็นไปตามเหตุตามปัจจัยอยู่เนื่องนิจ</p>
<p>อิมัง ปุติกายัง ปัตฺวา อะติวิยะ ชิคฺฉะนียานิ ชายันติ.</p>	<p>สิ่งเหล่านี้คือเภสัชบริหารอันเกื้อกูลแก่คนไข้ และบุคคลผู้บริโภคะเภสัชบริหารนั้น</p>
<p>ยะถาปัจจะยัง ปะวัตตะมานัง ธัตุมัตตะเมเวตัง</p>	<p>สักว่าเป็นธาตุตามธรรมชาติ ไม่ได้เป็นสิ่งมีชีวิตอันยั่งยืน ไม่ใช่ชีวะอันเป็นบุรุษบุคคล ว่างเปล่าจากความหมายแห่งความเป็นตัวตน</p>
<p>ยะทิทั้ง คิลานะปัจจะยะเภสัชชะ- ปะริกาโร ตะทุปะภุญชะโก จะ ปุคคะโล</p>	<p>ก็คิลานะเภสัชบริหารทั้งหมดนี้ ไม่เป็นของน่าเกลียดมาแต่เดิม</p>
<p>ธัตุมัตตะโก นิสสัตโต นิชชีโว สุญญโณ</p>	<p>ครั้งมาถูกกับกายอันเนาอยู่เป็นนิจนี้แล้ว ย่อมกลายเป็นของน่าเกลียดอย่างยิ่งไปด้วยกัน ดังนี้</p>
<p>สัพโพ ปะนายัง คิลานะปัจจะยะ- เภสัชชะปะริกาโร อะชิคฺฉะนีโย</p>	
<p>อิมัง ปุติกายัง ปัตฺวา อะติวิยะ ชิคฺฉะนีโย ชายะติ.</p>	

“ในชาติก่อนๆ เราก็มาอาศัยวัดอุสมบัตติที่มีอยู่ของโลกนี้
อาศัยความสุขความเจริญทางโลก อีกไม่นานนัก
เมื่อธาตุชั้นชีวิตอินทรีย์เราสลายตัว
วัตถุต่างๆ ก็สลายตามเราไปด้วย
นี่ทุกสิ่งทุกอย่าง ไม่มีอะไรเป็นของของใครในโลกนี้
ถึงเราจะมีความมุ่งมั่น มีความตั้งใจยึดถือจริงจังว่า
สิ่งนี้เป็นของของเราก็ตาม นั่นเป็นเรื่องของอุปาทานความยึดถือ
ถ้าเราเอาสิ่งต่างๆ ที่เราให้ความสนใจอย่างนี้ มาวิจัยอีกครั้งหนึ่ง
เราก็จะรู้ชัดเจนขึ้นมาว่า เป็นความจริงอย่างไร
เป็นของเราจริงไหม และสิ่งนั้นเป็นของเขาจริงไหม ”

วัดป่าบ้านค้อ วันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๓๓

อะภินิหารปัจจะเวกขณะปาฐะ

(ทันทะ มะยัง อะภินิหารปัจจะเวกขณะปาฐัง ภาณามะ เส)

<u>ชะราธัมมมามี</u>	เรามีความแก่เป็นธรรมดา
<u>ชะรัง อะนะตีโต</u> ^{๑๘}	จะล่วงพ้นความแก่ไปไม่ได้
<u>พฺยาริธัมมมามี</u>	เรามีความเจ็บไข้เป็นธรรมดา
<u>พฺยาริง อะนะตีโต</u> ^{๑๙}	จะล่วงพ้นความเจ็บไข้ไปไม่ได้
<u>มะระณะธัมมมามี</u>	เรามีความตายเป็นธรรมดา
<u>มะระณัง อะนะตีโต</u> ^{๒๐}	จะล่วงพ้นความตายไปไม่ได้
<u>สัพเพหิ เม ปิเยหิ มะนาเปหิ</u> <u>นानาภาโว วินาภาโว</u>	เราจะละเว้นเป็นต่างๆ คือว่า จะต้องพลัดพรากจากของรักของเจริญใจทั้งสิ้นไป
<u>กัมมัสสะกัมมามี</u> <u>กัมมะทายาทิ</u> ^{๒๑}	เรามีกรรมเป็นของของตน
<u>กัมมะโยนิ</u> <u>กัมมะพันธุ</u>	มีกรรมเป็นผู้ให้ผล มีกรรมเป็นแดนเกิด
<u>กัมมะประภิสสะระणे</u> ^{๒๒}	มีกรรมเป็นผู้ติดตาม มีกรรมเป็นที่พึงอาศัย
<u>ยัง กัมมัง</u> <u>กะริสสามิ</u> <u>กัลลียาณัง</u> <u>วา</u> <u>ปาปะกัง</u> <u>วา</u> <u>ตัสสะ</u> <u>ทายาทิ</u> ^{๒๓} <u>กะวิสสามิ</u>	เราจักทำกรรมอันใดไว้ เป็นบุญหรือเป็นบาป เราจักเป็นทายาท คือว่าจะต้องได้รับผลของกรรมนั้นสืบไป
<u>เอวัง</u> <u>อัมเหหิ</u> <u>อะภินิหารัง</u> <u>ปัจจะเวกขิตัพพัง.</u>	เราทั้งหลาย ควรพิจารณาอย่างนี้ ทุกวันๆ เกิด

“เมื่อมองเห็นสัตว์ต่างๆ ตายทั่วไป
ก็เอาสัตว์ต่างๆ มาพิจารณาให้เป็นอย่างนี้
แยกแยะต่างๆ เป็นอย่างไร เป็นธาตุอย่างไร
ต้องแยกแยะลงไป โอบนโยกน้อมเขามาหาตัวเอง
เราก็เหมือนเขา เขาก็เหมือนเรา ตายไปแล้ว
คนตายกับหมาตาย เรียงคู่กันดูสิ อะไรเกิดขึ้น
มันต่างกันไหม ไม่ต่างกันเลย ไม่กี่วัน สองสามวันขึ้นอืดทันที...
หน้าซำกลืนคนยังมากกว่าหมาไปอีก เหม็นกว่าหมาหรือเปล่า...”

วัดพระธาตุศรีโพนิก วันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๔๓

^{๑๘} ผู้หญิงสวดว่า ชะราธัมมมามี ชะรัง อะนะตีตา

^{๑๙} ผู้หญิงสวดว่า พฺยาริธัมมมามี พฺยาริง อะนะตีตา

^{๒๐} ผู้หญิงสวดว่า มะระณะธัมมมามี มะระณัง อะนะตีตา

^{๒๑} ผู้หญิงสวดว่า กัมมัสสะกัมมามี กัมมะทายาทิ

^{๒๒} ผู้หญิงสวดว่า กัมมะประภิสสะระณา

^{๒๓} ผู้หญิงสวดว่า ทายาทิ

กายะคะตาสะติภาวะนาปาฐู

(หันทะ มะยัง กายะคะตาสะติภาวะนาปาฐู้ง ภาณามะ เส)

อะยัง โข เม กาโย	กายของเราในนี้แล
อุทธัง ปาทะตะลา	เบื้องบนแต่พื้นเท้าขึ้นมา
อะโร เกสมะตตะกา	เบื้องต่ำแต่ปลายผมลงไป
ตะจะปะริยันโต	มีหนังหุ้มอยู่เป็นที่สุตรอบ
ปุโร นานัปปะการัสสะ อะสุจิโน.	เต็มไปด้วยของไม่สะอาด มีประการต่างๆ
อตัลลิมิสัง กายะ	มีอยู่ในกายนี้

เกสา	คือผมทั้งหลาย	โลมา	คือขนทั้งหลาย
นะชา	คือเล็บทั้งหลาย	ทันตา	คือฟันทั้งหลาย
ตะโจ	คือหนัง	มังสัง	คือเนื้อ
นะหารู	คือเอ็นทั้งหลาย	อัญฐิ	คือกระดูกทั้งหลาย
อัญฐิมิณฺชัง	เยื่อในกระดูก	วักกัง	ม้าม
หะทะยัง	หัวใจ	ยะกะนัง	ตับ
กิโลมะกัง	ผังผืด	ปีหะกัง	ไต
ปัปผาสัง	ปอด	อันตัง	ไส้ใหญ่
อันตะคุนฺถัง	ไส้ย่อย	อุทะริยัง	อาหารใหม่
กะรีสัง	อาหารเก่า	มัตตะเก มัตตะลุงคัง	เยื่อในสมองศีรษะ
ปัตตัง	น้ำดี	เสมหัง	น้ำเสลด
ปุพฺโพ	น้ำเหลือง	โลหิตัง	น้ำเลือด
เสโท	น้ำเหลือง	เมโท	น้ำมันข้น
อัสสุ	น้ำตา	วะสา	น้ำมันเหลว
เขโห	น้ำลาย	สิงฆาณิกา	น้ำมูก
ละสิกา	น้ำไขข้อ	มุตตัง	น้ำมูตร

เอวะมะยัง เม กาโย	กายของเรามีอย่างนี้
อุทธัง ปาทะตะลา	เบื้องบนแต่พื้นเท้าขึ้นมา
อะโร เกสมะตตะกา	เบื้องต่ำแต่ปลายผมลงไป
ตะจะปะริยันโต	มีหนังหุ้มอยู่เป็นที่สุตรอบ
ปุโร นานัปปะการัสสะ อะสุจิโนติ.	เต็มไปด้วยของไม่สะอาด มีประการต่างๆ อย่างนี้แล

ธัมมทเทศ ๔

อุปะนียะติ โลโก	โลกคือหมู่สัตว์อันชราต้อนไปอยู่
อัทธวั	เป็นผู้ไม่ยั่งยืน
อะตาโณ โลโก	โลกไม่มีผู้ต่อต้าน
อะนะภิสสะโร	ไม่มีผู้เป็นยิ่งใหญ่
อัสสะโก โลโก	โลกไม่มีสิ่งเป็นของของตน
สัพพัง ปะหายะ คมะนียัง	จำจะละทิ้งสิ่งทั้งสิ้นแล้วต้องไป
อุโน โลโก	โลกยังพรวงอยู่
อะติตโต	เป็นผู้ยังไม่อิม ไม่เปื้อ
ตณฺ์หาทาโส	จึงต้องเป็นทาสแห่งตณฺ์หา

ภาวะสุดตะคาถา

(หันทะ มะยั้ง ภาวะสุดตะคาถาโย ภาณามะ เส)

ภารา หะเว ปัญจักขันธา	ปัญญาขันธทั้งหลาย เป็นภาวะจริงๆ
ภาระหาโร จะ ปุคคะโล	แต่บุคคลก็ยังมีถือภาระไว้
ภาราทานัง ทุกขัง โลเก	แท้จริงการยึดถือภาระในโลกเป็นความทุกข์
ภาระนิกเขปะนัง สุขัง	การปล่อยวางภาระเสียได้เป็นความสุข
นิกขิปิตฺวา คะรุจ ภารัง	ครั้นปล่อยวางภาระอย่างหนักได้แล้ว
อัญญัง ภารัง อะนาทียะ	ไม่ยึดถือซึ่งภาระอย่างอื่นไว้
สะมุลลัง ตณฺ์หัง อัพพุทฺหะ	เป็นผู้รื้อถอนตณฺ์หาอันเป็นมูลรากได้แล้ว
นิจฉาโต ปะรินิพพุโตติ.	เป็นผู้หมดอยาก ดับเพลิงกิเลสและเพลิงทุกข์ได้แล

“หมู่สัตว์อันชราต้อนไปอยู่ หมู่สัตว์ตัวนี้
มันหมายถึงใคร ก็หมายถึงเรานั้นแหละคนหนึ่ง ชรามันต้อนไป
จะให้อยู่เป็นปกติเป็นหนุ่มเป็นสาว แต่เบื้องต้นจนถึงวันตายไม่ได้
คำว่าชรา หมายถึงความแก่แน่นอน ความแก่ชราซ้ำซาก ดึงเราไปต้อนเราไปเสมอๆ
ถึงจะมีอาหารการบริโภคดีๆ กายเราทั้งหมดมันก็ไม่มีการหนุ่ม มีแต่ชราลากไปอย่างเดียว”

วัดป่าบ้านค้อ วันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๓๒

ทะเลาะธัมมะสุดตะปาโล

(หันทะเลาะ มายัง ทะเลาะธัมมะสุดตะปาโล ภาณามะ เส)

ทะเลาะ อิเม ภิกขเว ธัมมา
ปัพพะชิตเตนะ อะภินันท์
ปัจจะเวกขิตัพพา.

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ธรรม ๑๐ ประการนี้
บรรพชิตควรพิจารณาเนืองๆ

กะตะเม ทะละ.

ธรรม ๑๐ ประการนั้น เป็นไฉนบ้าง

เวว์ณณิยัมมิ อัญญปะคะโตติ,
ปัพพะชิตเตนะ อะภินันท์
ปัจจะเวกขิตัพพัง.

บรรพชิตควรพิจารณาเนืองๆ ว่า
บัดนี้เรามีเพศต่างจากคฤหัสถ์แล้ว
อาการกิริยาใดๆ ของสมณะ เราต้องทำอาการกิริยานั้นๆ

ปะระปะฐิพัทธา เม ชีวิกาติ,
ปัพพะชิตเตนะ อะภินันท์
ปัจจะเวกขิตัพพัง.

บรรพชิตควรพิจารณาเนืองๆ ว่า
ความเลื่อมใสชีวิตของเราเนื่องด้วยผู้อื่น
เราควรทำตัวให้เขาได้ง่าย

อัญญู เม อากัปปิ กะระณียติ,
ปัพพะชิตเตนะ อะภินันท์
ปัจจะเวกขิตัพพัง.

บรรพชิตควรพิจารณาเนืองๆ ว่า อาการกายวาจาอย่างอื่น
ที่เราจะทำให้ดีขึ้นไปกว่านี้ ยังมีอยู่ มิใช่เพียงเท่านั้น

กัจฉิ นุ โข เม อตตะ สีสะโต นะ
อุปะวะทะตติ, ปัพพะชิตเตนะ
อะภินันท์ ปัจจะเวกขิตัพพัง.

บรรพชิตควรพิจารณาเนืองๆ ว่า
ตัวของเราเอง ดีเทียบตัวเราเองโดยศีลได้หรือไม่

กัจฉิ นุ โข มัง อะนุวิจจะ วิญญู
สะพรัหมะจारी สีสะโต นะ
อุปะวะทันตติ, ปัพพะชิตเตนะ
อะภินันท์ ปัจจะเวกขิตัพพัง.

บรรพชิตควรพิจารณาเนืองๆ ว่า
สะพรัหมจารีผู้รู้ใคร่ครวญแล้ว ดีเทียบเราโดยศีลได้หรือไม่

สัพเพหิ เม ปิเยหิ มะนาเปหิ
นानาภาโว วินาภาโวติ, ปัพพะชิตเตนะ
อะภินันท์ ปัจจะเวกขิตัพพัง.

บรรพชิตควรพิจารณาเนืองๆ ว่า
เราจะละเว้นเป็นต่างๆ คือว่า
เราจะต้องพลัดพรากจากของรักของเจริญใจทั้งสิ้นไป

กัมมัสสะโกมฺหิ กัมมะทายาโท^{๒๔}
กัมมะโยนิ กัมมะพันธุ
กัมมะปะฐิสระระโณ^{๒๕}, ยัง กัมมัง
กะริสสามิ กัลลยานัง วา ปาปะกัง วา
ตัสสะ ทายาโท^{๒๖} ภาวิสสามิติ,
ปัพพะชิตเตนะ อะภินันท์
ปัจจะเวกขิตัพพัง.

บรรพชิตควรพิจารณาเนืองๆ ว่า
เรามีกรรมเป็นของของตน มีกรรมเป็นผู้ให้ผล
มีกรรมเป็นแดนเกิด มีกรรมเป็นผู้ติดตาม
มีกรรมเป็นที่พึ่งอาศัย เราจักทำกรรมอันใดไว้
เป็นบุญหรือเป็นบาป เราจักเป็นทายาท
คือว่าจะต้องได้รับผลของกรรมนั้นสืบไป

^{๒๔} ผู้หญิงสวดว่า กัมมัสสะกามฺหิ กัมมะทายาทา

^{๒๕} ผู้หญิงสวดว่า กัมมะปะฐิสระระนา

^{๒๖} ผู้หญิงสวดว่า ทายาทา

กะถัมภูตัสสะ เม รัตตินทิวา
 วิติปะตันตีติ, ปัพพะชิตนะ อะภินันท์
 ปัจจะเวกขิตัพพัง.

บรรพชิตควรพิจารณาเนืองๆ ว่า
 วันคืนล่วงไปๆ บัดนี้เราทำอะไรอยู่

กัจฉิ นุ โขหัง สญญาคาเร
 อะภิระมามีติ, ปัพพะชิตนะ
 อะภินันท์ ปัจจะเวกขิตัพพัง.

บรรพชิตควรพิจารณาเนืองๆ ว่า
 เรายินดีในสิ่งที่ส่งหรือไม่

อตถิ นุ โข เม อุตตะริมะนุสสะธัมมา
 อะละมะริยะญาณะทัสสะนะวิเสโส
 อะธิคะโต, โสหัง ปัจฉิเม กาเล
 สะพรัหฺมะจารีหิ ปุณฺโฐ นะ มังกุ
 ภาวิสสามีติ, ปัพพะชิตนะ
 อะภินันท์ ปัจจะเวกขิตัพพัง,

บรรพชิตควรพิจารณาเนืองๆ ว่า
 คุณวิเศษของเรามีอยู่หรือไม่ ที่จักทำให้เราเป็นผู้ไม่เก้อเขิน
 ในเวลาเพื่อนบรรพชิตถามในกาลภายหลัง

อิเม โข ภิกขะเว ทะสะ ธัมมา,
 ปัพพะชิตนะ อะภินันท์
 ปัจจะเวกขิตัพพาทิ.

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ธรรม ๑๐ ประการนี้แล
 บรรพชิตควรพิจารณาเนืองๆ ดังนี้

อาราธนากรรมฐาน

ข้าพเจ้าจะเจริญกรรมฐานภาวนา
 สัมพุทธะบารมีธรรม
 บ่มอินทรีย์ให้แก่โดยกาล
 สืบสายวิตถกวิจารณ์ปิติ
 ต่อมาให้ถึงซึ่งฌานสี่
 เจริญมรรคาพระอริยมงคล
 ตัดมูลอาสวะอนุสัย
 ล่วงถึงประโยชน์ที่ยิ่งใหญ่
 คุณให้ธิดาขเวหา
 คุณความดีทุกประการ
 บรรเทาทุกข์ร้อนให้เหือดหาย
 ปราศจากภยันตรายนิรันดร์
 สมดังมุ่งหมาย

บูชาพระรัตนตรัยอุดม
 บำเพ็ญอุททิบาททั้งสี่
 สัฆารนิวรรณ์ห้าให้เหือดหาย
 สิริรวมเอกัคคตา
 พร้อมด้วยวสีทั้งห้า
 ล้างชูลีเกิลสให้เสื่อมสูญ
 ห่างไกลสังโยชน์ทั้งปวง
 ขอคุณพระรัตนตรัย
 คุณมารดาบิดาครูอาจารย์
 จงมาเป็นที่พึ่งแก่ข้าพเจ้า
 ทำลายมารห้าให้พินาศ
 เกษมสันต์ประสพสิ่งเสมอใจ
 ณ กาลบัดนี้ เทอญ

(ลำดับต่อไปให้เดินจงกรม/นั่งสมาธิตามสมควรแก่เวลา)

จุลละชัยยะมังคลคาถา (สวดชัย สำนวนเดิม)

นะโม เม พุทธะเตชัสสา	ระตะนัตตะยะธัมมิกา
เตชะปะลิตฺธิ ปะสีเทวา	นารายะปุระเมสุรา ^{๒๗}
ลิตฺธิพรั้หฺมา จะ อินทา จะ	จะตุโลกา คัมภีร์รักชะกา
สะมุททา ภูตุงคังคา จะ	สहरัมพะชัยะ ปะลิตฺธิ ะวะนฺตุ เต.
ชัยะ ชัยะ ฐระณิ ฐระณิ	อุทะธิ อุทะธิ นาทิ นาที
ชัยะ ชัยะ คะคนละตนละนิตฺย	นิริยสัย เสนนะเมรุราช ชะพลนุระชี
ชัยะ ชัยะ คัมภีระโสสมภี	นาเคนทะนาคิ ปิสาจจะ ภูตะกาลิ
ชัยะ ชัยะ ทุนนิมิตตะโรคิ	ชัยะ ชัยะ ลิงคิสุทาทานะมุชะชา
ชัยะ ชัยะ ะระรุณณะมุชะสาด์รา	ชัยะ ชัยะ จัมปา ทินาคะกุละคันถก
ชัยะ ชัยะ คัชชะคนนะตฺรง	สุภระภุขงสีหะเพี้ยคชะทีปา
ชัยะ ชัยะ ะระรุณณะมุชะ ยาด์รา	ชิตะ ชิตะ เสนนารี ปุณะสุทฺธิ นุระดี
ชัยะ ชัยะ สุขา สุขา ชีวี	ชัยะ ชัยะ ฐระณิตะเลสะทา สุชัยยา
ชัยะ ชัยะ ฐระณิสานตินสะทา	ชัยะ ชัยะ มังกะราชรัญญา ะวะคเค
ชัยะ ชัยะ ะระรุณณะยักเข	ชัยะ ชัยะ รักชะเส สุระภู ชะเตชา
ชัยะ ชัยะ พรั้หฺมเมนะทะคะณา	ชัยะ ชัยะ ราชธาธิราช สาชชัย
ชัยะ ชัยะ ปะฐะฐะวิง สัพพัง	ชัยะ ชัยะ ุระหันตา ปัจเจกะพุทธะสาวัง
ชัยะ ชัยะ มะหะสุโร หะโรหะรินเทวา	ชัยะ ชัยะ พรั้หฺมาสุรักโข
ชัยะ ชัยะ นาโค วิรุฬหะโก	วิรุปักโข จันทิมา ระวิ
อินโท จะ เวนะเตโย จะ	กุเวโร วารุณปิ จะ
อัคคิ วาโย จะ ปาชุณโห	กุมารโ ะตะระรัฐฐะโก
อัฏฐาระสะ มะหาเทวา	ลิตฺธิตาปะสะ อาทะโย
อิสิโน สาวะกา สัพพา	ชัยะ ราโม ะวะนฺตุ เต
ชัยะ ธัมโม จะ สังโฆ จะ	ทะสะปาโล จะ ชัยะกัง
เอเตนะ ชัยะเตเชนะ	ชัยะ โสถถิ ะวะนฺตุ เต
เอเตนะ พุทธะเตเชนะ	โหตุ เต ชัยะมังคะลัง.
ชัยโยปิ พุทฺธัสสะ ลิริมะโต	อะยัง มาร์สสะ จะ ปาปิมะโต ปะราชะโย
อุคฺโข สะยัมโพธิมฺณเช ^{๒๘} ปะโมทิตา	ชัยะ ตะทา พรั้หฺมะคะณา มะหะสิโน.
ชัยโยปิ พุทฺธัสสะ ลิริมะโต	อะยัง มาร์สสะ จะ ปาปิมะโต ปะราชะโย
อุคฺโข สะยัมโพธิมฺณเช ^{๒๘} ปะโมทิตา	ชัยะ ตะทา อินทะคะณา มะหะสิโน.
ชัยโยปิ พุทฺธัสสะ ลิริมะโต	อะยัง มาร์สสะ จะ ปาปิมะโต ปะราชะโย

^{๒๗} อักษรที่ขีดเส้นใต้ไว้ คือ ตัว ธ, บ, อ, น นั้นเพื่อให้ถูกต้องตามเสียงนิยมให้อ่านว่า ธอ, บอ, ออ, นอ เช่น ฐระณิ อ่านว่า ธอ-ระ-ณิ

^{๒๘} ตัว ฑ นั้นให้อ่านเป็นเสียง ด เช่น โพธิมฺณเช อ่านว่า โพ-ธิ-มัน-เด เป็นต้น

อุกโขม ะยัมโพธิมัตเต ปะโมทิตา ชัยะ ตะทา เทวะคะณา มะเหลสีโน.
 ชัยโยปิ พุทฺธัสสะ สิริมะโต อะยัง มาร์สสะ จะ ปาปิมะโต ปะราชาโย
 อุกโขม ะยัมโพธิมัตเต ปะโมทิตา ชัยะ ตะทา สุปันณะคะณา มะเหลสีโน.
 ชัยโยปิ พุทฺธัสสะ สิริมะโต อะยัง มาร์สสะ จะ ปาปิมะโต ปะราชาโย
 อุกโขม ะยัมโพธิมัตเต ปะโมทิตา ชัยะ ตะทา นาคะคะณา มะเหลสีโน.
 ชัยโยปิ พุทฺธัสสะ สิริมะโต อะยัง มาร์สสะ จะ ปาปิมะโต ปะราชาโย
 อุกโขม ะยัมโพธิมัตเต ปะโมทิตา ชัยะ ตะทา สหรั้มพะคะณา มะเหลสีโน.
 ชะยันโต โพธิยา มุเล สักยานัง นันทิวัทตะโน
 เอวัง ต்வัง วิชะโย โหติ ชะยัสสุ ชะยะมังคะเล
 อะปะราชาชิตะปัลลังกะ สีสะ ปะฐะวีโปกชะเร
 อะภิสะเก สัพพะพุทธานัง อัคคัปปัตโต ปะโมทะติ
 สุนักขัตตัง สุมังคะลัง สุปะภาตัง สุกุณฐิตัง
 สุชะโน สุมุหุตโต จะ สุกยัญญัง พรัหมะจาริสู
 ปะทักขินัง กายะกัมมัง วาจากัมมัง ปะทักขินัง
 ปะทักขินัง มะโนกัมมัง ปะณิธิ เต ปะทักขินา
 ปะทักขินา นิกัตวา นะละกันตัตเต ปะทักขิเณ.
 เต อตถะลัทธา สุขิตา วิรุฬฺหา พุทฺธะสาสะเน
 อะโรคา สุขิตา โหถะ สะหะ สัพเพหิ ญาติภิ
 สุนันตุ โภณโต เย เทวา อัสมิง ฐาเน อะธิคะตา
 ทีฆายุกา สะทา โหนตุ สุขิตา โหนตุ สัพพะทา
 รักขันตุ สัพพะสัตตานิ รักษันตุ ชินะสาสะนัง
 ยา กัจจิ ปัตถะนา เตสัง สัพเพ ปุเรนตุ มะโนระถา
 ยุตตะกาเล ปะวัสสันตุ วิสสัง วิสสา วะลาหะกา
 โรคา จุปัททะวา เตสัง นิวาเรนตุ จะ สัพพะทา
 กายะสุขัง จิตตีสุขัง อระหันตุ ยะถาระหัง.

(อิติ จุลละชัยยะลิตธิมังคะลัง สะมันตัง.)

บทแผ่เมตตา

การส่งกระแสจิตและความปรารถนาดีไปยังเพื่อนมนุษย์ หมูสัตว์ทั้งหลาย ตลอดจนเทวดา วิญญาณที่อยู่ในภพภูมิต่างๆ อย่างไม่มีประมาณ ทำให้ตนเป็นที่รัก มีผู้คุ้มครอง มีความสุขความเจริญ และไม่มีอันตรายใดๆ มากล้ากราย

๑. **พรั้มะวิหาระณะปะปาโฐ** – บทสวดแผ่เมตตาแบบพรหมวิหาร ๔
๒. **สังเขปะปัตติทานะคาถา** – คาถาเมตตาอุทิศส่วนบุญกุศลแบบสั้น
๓. **สัพพะปัตติทานะคาถา** – คาถากรวดน้ำ พระราชนิพนธ์ ในรัชกาลที่ ๔
๔. **เทวะตาที่ปัตติทานะคาถา** – คาถาที่สวดแผ่ส่วนบุญอันเกิดจากบำเพ็ญทาน และอุทิศส่วนบุญกุศลมุ่งตรงสู่เทวดา
๕. **สมังคะละคาถา** – คาถาขอให้เกิดศุภมงคลและเทวดารักษา
๖. **อุททิสสะนาธิฐาณะคาถา แบบที่ ๑** – คาถาอุทิศบุญให้บุคคลทั่วไปและอธิษฐานให้ตนเอง
๗. **อุททิสสะนาธิฐาณะคาถา แบบที่ ๒** – คาถาอุทิศบุญให้สรรพสัตว์
๘. **ติโลกะวิชะยะราชาปะปัตติทานะคาถา** – บทกรวดน้ำอุทิศบุญให้สรรพสัตว์ ที่พระพุทธเจ้าทรงใช้มา ตั้งแต่สมัยพระองค์ยังทรงเป็นพระโพธิสัตว์
๙. **บทกรวดน้ำ (แบบสั้น)** – บทที่พระเจ้าพิมพิสาร ทรงใช้กรวดน้ำอุทิศให้พระพระญาติของพระองค์
๑๐. **เมตตานิสสังสะสุดตั้ง** – บทสาธยายอานิสสังการเจริญเมตตา ๑๑ ประการ

พรั้มะวิหาระณะปะปาโฐ

(หันทะ มะยัง พรั้มะวิหาระณะปะปาฐัง ภาณามะ เส)

อะหัง สุขิโต โหมิ,	ขอข้าพเจ้าจงมีความสุข
นิททุกโข โหมิ,	จงปราศจากทุกข์
อะเวโร โหมิ,	จงปราศจากเวร
อัพยาปัชฌโหม โหมิ,	จงปราศจากความเบียดเบียน
อะนีโฆ โหมิ,	จงเป็นผู้ไม่มีทุกข์กายทุกข์ใจ
สุขี อัตตานัง ปะริหะรามิ.	รักษาตนให้มีความสุขเถิด
สัพเพ สัตตา สุขิตา โหนตุ,	สัตว์ทั้งหลายทั้งปวง จงเป็นผู้ถึงความสุขเถิด
สัพเพ สัตตา อะเวรา โหนตุ,	จงเป็นผู้ไม่มีเวรเถิด
สัพเพ สัตตา อัพยาปัชฌา โหนตุ,	จงเป็นผู้ไม่เบียดเบียนกันเถิด
สัพเพ สัตตา อะนีฆา โหนตุ,	จงเป็นผู้ไม่มีทุกข์กายทุกข์ใจเถิด
สัพเพ สัตตา สุขี อัตตานัง ปะริหะรันตุ.	จงเป็นผู้มีสุขรักษาตนเถิด
สัพเพ สัตตา	สัตว์ทั้งหลายทั้งปวง
สัพพะทุกขา ปะมุจันตุ,	จงพ้นจากทุกข์เถิด
สัพเพ สัตตา	สัตว์ทั้งหลายทั้งปวง
สัทธะสัมปัตติโต มา วิคัจฉันตุ,	จงอย่าได้พราศจากสมบัติอันตนได้แล้วเถิด
สัพเพ สัตตา	สัตว์ทั้งหลายทั้งปวง
กัมมัตสะกา	เป็นผู้มีกรรมเป็นของของตน
กัมมะทายาทา	เป็นผู้รับผลของกรรม
กัมมะโยนี	เป็นผู้มีกรรมเป็นกำเนิด
กัมมะพันธู	เป็นผู้มีกรรมเป็นเผ่าพันธุ์
กัมมะปะฏิสะระณา,	เป็นผู้มีกรรมเป็นที่พึ่งอาศัย

ยัง กัมมัง กะริสสันติ	จักทำกรรมอันใดไว้
กัถยาณัง วา ปาปะกัง วา	เป็นบุญหรือเป็นบาป
ตัสสะ ทายาทา ภาวิสสันติ.	จักเป็นทายาท คือว่าจะต้องได้รับผลของกรรมนั้นสืบไป

สังเขปะปัตติทานะคาถา

สัพเพ สัตตา สะทา โหนตุ	ขอให้สัตว์ทั้งหลาย อย่าได้มีเวรแก่กันและกันเลย
อะเวรา สุขะชีวิโน	จงเป็นผู้ดำรงชีพอยู่เป็นสุขทุกเมื่อเกิด
กะตัง ปุญญังมะลัง มัย्हัง	ขอให้สัตว์ทั้งหลาย จงได้เสวยผลบุญ
สัพเพ ภาคิ ภาวันตุ เต.	ที่ข้าพเจ้าได้บำเพ็ญด้วยกาย วาจา ใจ แล้วนั้นเทอญ

(พึงสงบนิ่ง ตั้งใจอุทิศบุญกุศลเป็นเวลา ๑-๒ นาที)

“ฝึกความรักให้คนอื่นให้มากที่สุด รักทุกตัวสัตว์ รักทุกตัวบุคคล
 ไม่ใช่จะสวดอย่างเดียวว่า ‘อะหัง สุขิโต โหมิ นิททุกโข โหมิ อะเวโร โหมิ’ นี้เฉยๆ
 แต่ใจมันยังพยาบาลคนอื่นอยู่ ใช้ไม่ได้เลย
 เราจะไม่มีความอิจฉาพยาบาลคนใดทั้งสิ้น ไม่อาฆาตจองเวร
 ไม่เอาชนะใครทั้งสิ้น ถ้าใจยังมีอย่างนี้อยู่ ถึงจะสวดความเมตตา
 เข้ายันมีดก็แล้วแต่ ก็ไม่มีผลดีอะไรเลย”

วัดป่าบ้านค้อ วันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๓๘

สัพพะปัตติทานะคาถา

(หันทะ มะยัง สัพพะปัตติทานะคาถาโย ภาณามะ เส)

บุญญัสสิทานิ กะตัสสะ ยานัญญานานิ กะตานิ เม, เตสฺสญจะ ภาคิโน โหนตุ สัตตานันตปาปะมาณะกา.	ขอสัตว์ทั้งหลาย ไม่มีที่สุดไม่มีประมาณ จงเป็นผู้มีส่วนแห่งบุญ ที่ข้าพเจ้าได้ทำในบัดนี้ และแห่งบุญทั้งหลายอื่น ที่ข้าพเจ้าได้ทำแล้ว
เย ปิยา คุณะวันตา จะ มัย्हัง มาตาปิตาทะโย	คือชนเหล่าใดเป็นที่รักผู้มีคุณ มีมารดาและบิดาของข้าพเจ้าเป็นต้น
ทิฏฐฺฐา เม จาปยะทิฏฐฺฐา วา อัญญเญ มัชฌัตตะเวโรโน.	ที่ข้าพเจ้าได้เห็นหรือแม้ไม่ได้เห็น และสัตว์ทั้งหลายอื่นที่เป็นกลาง
สัตตะตา ติฏฐฺฐันติ โลกัสสิมิง เต ภูมมา จะตุโยนิกา	และมีเวรกันตั้งอยู่ในโลก เกิดในภุมิ ๓ ^(๒๙) เกิดในกำเนิด ๔ ^(๓๐)
ปัญญะจะจะตุโวการา สังสะรันตา ภาวาระเว.	มีชั้น ๕ ชั้น ๑ และชั้น ๔ ท่องเที่ยวอยู่ในภพน้อยและภพใหญ่
ญฺฐาตัง เย ปัตติทานัมเม อะนุโมทนต์ุ เต สะยัง	สัตว์เหล่าใดทราบการให้ส่วนบุญของข้าพเจ้าแล้ว ขอสัตว์เหล่านั้น จงอนุโมทนาเองเถิด
เย จิมัง นัปะปะชานันติ เทวา เตสัง นิเวทะยุง.	ก็สัตว์เหล่าใด ยังไม่ทราบการให้ส่วนบุญของข้าพเจ้านี้ ขอเทพทั้งหลาย พึงแจ้งแก่สัตว์เหล่านั้น
มะยา ทินนानะ บุญญานัง อะนุโมทะนะเหตุนา	เพราะเหตุคืออนุโมทนาบุญทั้งหลาย ที่ข้าพเจ้าให้แล้ว
สัพเพ สัตตะตา สะทา โหนตุ อะเวรา สุขะชีวิโน	ขอสัตว์ทั้งปวงจงอย่ามีเวร อยู่เป็นสุขเสมอเถิด
เขมปปะทัญจะ ปโปปนตุ เตสาสา สิขณะตัง สุภา.	และจงถึงทางอันเกษมเถิด ขอความหวังอันดีของสัตว์เหล่านั้น จงสำเร็จเทอญ

เทวะตาทีปัตติทานะคาถา

(หันทะ มะยัง เทวะตาทีปัตติทานะคาถาโย ภาณามะ เส)

ยา เทวะตา สันติ วิหาระวาสิณี	เทวดาเหล่าใด มีปกติอยู่ในวิหารสถิตอยู่
ญฺเป ฆะเร โพธิฆะเร ตะหิง ตะหิง	ที่เรือนพระสฤป ที่เรือนพระโพธิ ในที่นั้นๆ
ตา รัมมะทานะนะ ภาวันตุ ปุชิตา	เทวดาเหล่านั้น เป็นผู้อันเราทั้งหลายบูชาแล้วด้วยธรรมทาน
โสตถิง กะโรนเตระะ วิหาระมณฺฑลล	จงกระทำความสวัสดิ์ในวิหารมณฑลนี้

^{๒๙} ภูมิ ๓ คือ กามภูมิ รูปภูมิ และอรุภูมิ

^{๓๐} การเกิดของสิ่งมีชีวิตในภพภูมิต่างๆ มีด้วยกัน ๔ วิธี เรียกว่า กำเนิด ๔ คือ

๑. สังเสทชะกำเนิด คือ เกิดในถ้ำ ไคล สิ่งปฏิภนต่างๆ เช่น การเกิดของจุลินทรีย์ เชื้อโรคต่างๆ

๒. โอปะปาติกะกำเนิด คือ การที่ไม่ต้องอาศัยพ่อแม่ เมื่อเกิดแล้วโตเต็มวัยเลย ได้แก่ เทวดา พรหม สัตว์นรก เปรต อสุกาย และมนุษย์ยุคแรก

๓. อัมทชะกำเนิด คือ การเกิดในฟองไข่ เช่น พวกสัตว์ปีก สัตว์เลื้อยคลาน

๔. ชลาพุชะกำเนิด คือ การเกิดในครรภ์ เช่น มนุษย์ในปัจจุบัน สัตว์ต่างๆ

เถรา จะ มัชฌมา นระวะกา จะ ภิกขะโว	พระภิกษุทั้งหลาย ที่เป็นพระเถระ ที่เป็นปานกลาง ที่ยังใหม่ก็ดี
สารามิกา ทานะปะตี อุปาสะกา	อุบาสกอุบาสิกาทั้งหลาย ผู้เป็นทานบดี พร้อมด้วยอารามิกชนก็ดี
คามา จะ เทสา นิคะมา จะ อีสสะรา	ชนทั้งหลาย ที่เป็นชาวบ้าน ที่เป็นชาวเมือง ที่เป็นชาวนิคม ที่เป็นอิสระก็ดี
สัปปาณะภูตา สุขิตา ะวะวันตุ เต	สัตว์ที่มีชีวิตทั้งหลายเหล่านั้น จงเป็นผู้ถึงซึ่งความสุข แม้สัตว์เหล่าใด ที่เป็นชลาพุชะกำเนิด
ชะลาพุชา เยปิ จะ อังทะสัมมะวา	ที่เป็นอันทะชะกำเนิด
สังเสทะชาตา อะละโวปะปาติกา	ที่เป็นสังเสทะชะกำเนิด ที่เป็นอุปปาติกะกำเนิดก็ดี
นียยานิกัง รัมมะวะรัง ปะภูจจะ เต	สัตว์เหล่านั้น ได้อาศัยพระธรรมเป็นนียยานิกธรรมแล้ว
สัพเพปิ ทุกขัสสะ ะโรนตุ สังขะยัง	แม้ทั้งหมด จงทำสิ้นไปแห่งทุกข์
ฐาตุ จิรัง สะตัง ัมโม	ขอธรรมของสัตว์บุรุษทั้งหลาย จงดำรงอยู่นาน
ัมมัทธะรา จะ ปุคคะลา	และบุคคลทั้งหลายที่ทรงธรรม จงดำรงอยู่นาน
สังโฆ โหตุ สะมัคโค ะ	ขอพระสงฆ์ จงเป็นผู้พร้อมเพรียงกันเที่ยว
อตัถายะ จะ หิตายะ จะ	เพื่อประโยชน์และเกื้อกูล
ัมมเห รักขะตุ สัพพะัมโม	ขอพระสัตถธรรม จงรักษาเราทั้งหลาย
สัพเพปิ รัมมะจาริโน	ผู้ประพฤติธรรม แม้ทั้งปวง
วุฑฒิง สัมปาปุณเณยามะ	ขอเราทั้งหลาย จงถึงความเจริญ
รัมเม อะริยัปปะเวหิ เต.	ในธรรมที่พระอริยเจ้าแสดงแล้วเกิด

สุมังคะละคาถา

(ทันทะ มะยัง สุมังคะละคาถาโย ะณามะ เส)

โหตุ สัพพะัง สุมังคะลัง	ขอศุภมงคลทั้งสิ้นจงมี
รักขันตุ สัพพะเทวะตา	ขอเทวดาทั้งปวงจงรักษา
สัพพะพุทธานุภาเวนะ	ด้วยอานุภาพแห่งพระพุทธเจ้าทั้งปวง
โสถถิ โหนตุ นิรันตะรัง.	ขอความสวัสดีทั้งหลาย จงมีตลอดนิรันดร์เทอญ
โหตุ สัพพะัง สุมังคะลัง	ขอศุภมงคลทั้งสิ้นจงมี
รักขันตุ สัพพะเทวะตา	ขอเทวดาทั้งปวงจงรักษา
สัพพะัมมานุภาเวนะ	ด้วยอานุภาพแห่งพระธรรมทั้งปวง
โสถถิ โหนตุ นิรันตะรัง.	ขอความสวัสดีทั้งหลาย จงมีตลอดนิรันดร์เทอญ
โหตุ สัพพะัง สุมังคะลัง	ขอศุภมงคลทั้งสิ้นจงมี
รักขันตุ สัพพะเทวะตา	ขอเทวดาทั้งปวงจงรักษา
สัพพะสังฆานุภาเวนะ	ด้วยอานุภาพแห่งพระสงฆ์ทั้งปวง
โสถถิ โหนตุ นิรันตะรัง.	ขอความสวัสดีทั้งหลาย จงมีตลอดนิรันดร์เทอญ

อุทิสสะนาธิฏฐานะคาถา (แบบที่ ๑)

(หันทะ มะยัง อุทิสสะนาธิฏฐานะคาถาโย ภาณามะ เส)

อิมิณา ปุญญะกัมเมนะ	ด้วยผลบุญนี้ขออุทิศให้
อุปัชฌายา คุณุตตะรา	พระอุปัชฌาย์ผู้เลิศคุณ
อาจะริยุปะการา จะ	และอาจารย์ผู้เกื้อหนุน
มาตาปิตา จะ ญาตะกา	ทั้งพ่อแม่และปวงญาติ
สุริโย จันทิมา ราชา	สุริย์จันทร์และราชา
คุณะวันตา ณะราปี จะ	ผู้ทรงคุณหรือสูงชาติ
พรัหมมารา จะ อินทรา จะ	พรหมมารและอินทราช
โลกะपालา จะ เทวะตา	ทั้งทวยเทพและโลกบาล
ยะโม มิตตา มะนุสสา จะ	พญายมราช มนุษย์มิตร
มัชฌัตตา เวริกาปี จะ	ผู้เป็นกลาง ผู้จงผลาญ
สัพเพ สัตตา สุขี โหนตุ	ขอให้เป็นสุขสานต์ ทั่วทุกหน้าอย่าทุกข์ทน
ปุญญานิ ปะกะตานิ เม	บุญทั้งผองที่ข้าทำ จงอำนวยสุขผล
สุขัง จะ ติวัง เทนตุ	ให้สุขสามอย่างสิ้น
ชิปปัง ปาเปละ โว มะตัง.	ให้บรรลุปันทุกข์พลัน
อิมิณา ปุญญะกัมเมนะ	ด้วยบุญนี้ที่เราทำ
อิมิณา อุทิสสะนะ จะ	และอุทิศให้ปวงสัตว์
ชิปปาหัง สุลละเภ เจวะ	ทั้งเราพลันได้ซึ่งการตัด
ตัมहुปาทานะเฉทะนัง	ตัวตันทาและอุปาทาน
เย สันตाने हिना ऀममा	สิ่งชั่วในดวงใจ จงพินาศไปหมด
ยวระ นิพพานะโต มะมัง	กว่าเราจะถึงพระนิพพาน
นัสสันตุ สัพพะทา เยวะ	มลายสิ้นจากสันดาน
ยัตถะ ชาโต ภาเว ภาเว	ในทุกๆ ภาที่เรากิด
อุชฺจิตตัง สะติปัญญา	มีจิตซื่อตรง ทั้งสติปัญญาอันประเสริฐ
สัลเลโข วิริยัมहिना	พร้อมทั้งความเพียรเลิศ เป็นเครื่องชูดกิเลสให้หาย
มารา ละภันตุ โนกาสัง	โอกาสอย่าพึงมีแก่หมู่มารทั้งหลาย
กาตุญจะ วิริเยสุ เม	เป็นช่องประทุษร้ายคลายความเพียรได้
พุทธาติปะวะโร นาโถ	พระพุทเจ้าผู้เป็นบวรนารถ
ธัมโม นาโถ ะรุตตะโม	พระธรรมเป็นที่พึ่งอุดม
นาโถ ปัจเจกะพุทโธ จะ	พระปัจเจกะพุทโธ
สังโฆ นาโถตตะโร มะมัง	สมทบพระสงฆ์ เป็นที่พึ่งไม่มีประมาณ
เตโสตะมานุภาเวนะ	ด้วยเดชะอานุภาพนั้น
มาโรกาสัง ละภันตุ มา	ขอหมู่มารอย่าได้ช่อง

ทษะปุณฺณานุภาเวนะ	ด้วยเดชบุญทั้งสิบป้อม
มาโรกาสัง ละครันตุ มา.	อย่าเปิดโอกาสแก่มารเทอญ

อุททิสสะนาธิฏฐานะคาถา (แบบที่ ๒)

เย เกจิ ขุททะกา ปาณา	สัตว์เล็กทั้งหลายใด
มะหันตาปี มะยา หะตา	ทั้งสัตว์ใหญ่เราเคยห้าห้า
เย จาเนเก ปะมาเทนะ	มีใช้น้อย ด้วยความประมาทไม่รู้
กายะวาจา มะเนหะวะ	ด้วยกาย ด้วยวาจา และทางใจ
ปุณฺณัง เม อะนุโมทนต์	ขออนุโมทนาด้วยบุญกุศล
คุณหันตุ ณะละมุตตะมัง	ถือเอาบุญผลอันอภุชฌ์
เวรา โน เจ ปะมูญจันตุ	ถ้ามีเวรต่อกัน จงเปลื้องปลิด
สัพพะโทสัง ฆะมันตุ เม.	ขอดโทษข้า อย่าผูกไว้เทอญ

ติโลกะวิชะยะราชาปะตติทานะคาถา (บทกรวดน้ำ)

ยังกัญจิ กุสะลัง กัมมัง	กุศลกรรมซึ่งเป็นกิริยา
กัตตัพพัง กิริยั้ง มะมะ	ควรทำอย่างใดอย่างหนึ่ง
กาเยนะ วาจา มะนะสา	ที่ข้าพเจ้าได้ทำแล้ว ด้วยกาย วาจา ใจ
ติหะเส สุกะตัง กะตัง	อันจะเป็นเหตุนำไป ให้เกิดในไตรภพ
เย สัตตา สัตฺถุโน อตฺถิ	ขอบรรดาสัตว์เหล่าใด ที่มีสัตถุญา
เย จะ สัตตา อะสัตฺถุโน	และที่ไม่มีสัตถุญาทุกหมู่เหล่า
กะตัง ปุณฺณะพะลัง มัย्हัง	จงเป็นผู้มีส่วนได้รับผลบุญ
สัพเพ ภาคิ ภาวันตุ เต	ที่ข้าพเจ้าทำแล้วนั้น
เย ตัง กะตัง สุวิทัง	เหล่าสัตว์ที่รู้ผลบุญ อันข้าพเจ้ากระทำแล้ว
ทินนัง ปุณฺณะพะลัง มะยา	ขอจงเป็นผู้มีส่วนได้รับผลบุญ ที่ข้าพเจ้าอุทิศให้
เย จะ ตตฺถะ นะ ชานันติ	สรรพสัตว์จำพวกใดไม่รู้ว่า เราให้ส่วนบุญ
เทวา คันตฺวา นิเวทะยง.	ขอเทวดาทั้งหลาย จงนำไปบอกแก่สัตว์จำพวกนั้น
สัพเพ โลกัมหิ เย สัตตา	ขอสัตว์ทุกหมู่ทั้งหมดในโลก
ชีวันตาทาระเหตุกา	ที่เลี้ยงชีวิตด้วยอาหาร
มะนุญฺญัง โภชะนัง สัพเพ	ขอบรรดาสัตว์ทั้งหมด จงได้อาหารอันพึงใจ
ละครันตุ มะมะ เจตะสาติ	ด้วยอำนาจเจตนาอุทิศของข้าพเจ้านี้เทอญ

บทกรวดน้ำ (แบบสั้น)

อิทัง เม ญาตินัง โทตุ	ขอบุญนี้ จงสำเร็จแก่ญาติทั้งหลายของข้าพเจ้าเถิด
สุชิตา โหนตุ ญาตะโย.	ขอญาติทั้งหลายของข้าพเจ้าจงมีความสุข สุขใจเถิด

เมตตานิสั่งสะสุดตั้ง

เมตตายะ ภิกขเว เจโตวิมุตติยา	ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เมตตาเจโตวิมุตติ
อาเสวิตายะ ภาวิตายะ พหุสีกะตายะ,	อันบุคคลบำเพ็ญแล้ว ภาวนาแล้ว เจริญให้มากแล้ว
ยานีกะตายะ วัตถุกะตายะ อนะญจฐิตายะ	ทำให้เป็นเครื่องดำเนินของใจ ยึดเหนี่ยวทางใจ
ปะริจิตายะ สุตะมารัทธายะ,	เมื่ออบรม สร้างสม และปรารถนาคด้วยดีแล้ว
เอกาทะสานิสังสา ปาฎิกังขา.	อาณิสงส์ ๑๑ ประการ อันผู้ทำพึงหวังได้แน่นอน
กะตะเม เอกาทะสะ.	อาณิสงส์ ๑๑ ประการนั้น เป็นไฉนบ้าง
สุขัง สุปะติ.	หลักก็เป็นสุข
สุขัง ปะฏิพุชณะติ.	ต้นก็เป็นสุข
นะ ปาปะกัง สุปินัง ปัสสะติ.	หลับไม่ฝันร้าย
มะนุสสานัง ปิโย โหติ.	เป็นที่รักใคร่ของเพื่อนมนุษย์
อะมะนุสสานัง ปิโย โหติ.	เป็นที่รักใคร่ของเหล่าอมนุษย์
เทวะตา รักขันติ.	เทวดาก็ปกป้องรักษา
นาสสะ อัคคิ วา วิลัง วา	ไฟและยาพิษ หรือแม่ศัตรารุช
สัตถัง วา กะมะติ.	ก็ไม่กล้ากราย
ตุระกัฏัง จิตตัง สะมาธิยะติ.	จิตตั้งมั่น เป็นสมาธิได้เร็ว
มุขะวัณโณ วิปะสะสีทะติ.	หน้าตาก็ผุดผ่องใส
อะสัมมุหังโห กาลัง กะโรติ.	เวลาตายก็สติไม่หลง
อุตตะริง อัมปะฏิวิษณันโต.	เมื่อไม่สามารถบรรลุธรรมชั้นสูงในภพนี้
พรัหัมมะโลกุปะโค โหติ.	ก็ย่อมเข้าถึงพรหมโลกได้
เมตตายะ ภิกขเว เจโตวิมุตติยา	ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เมตตาเจโตวิมุตติ
อาเสวิตายะ ภาวิตายะ พหุสีกะตายะ,	อันบุคคลบำเพ็ญแล้ว ภาวนาแล้ว เจริญให้มากแล้ว
ยานีกะตายะ วัตถุกะตายะ อนะญจฐิตายะ	ทำให้เป็นเครื่องดำเนินของใจ เครื่องยึดเหนี่ยวทางใจ
ปะริจิตายะ สุตะมารัทธายะ,	เมื่ออบรม สร้างสม และปรารถนาคด้วยดีแล้ว
อิเม เอกาทะสานิสังสา ปาฎิกังขาติ.	อาณิสงส์ ๑๑ ประการนี้ ย่อมเกิดขึ้นโดยไม่ต้องสงสัย
อิหะมะโวจะ กะคะวา. อัตตะมะนะ เต	พระผู้มีพระภาคเจ้า ได้ตรัสไว้ดังนี้
ภิกขุ กะคะวะโต ภาสิตัง, อะภินันทุนติ.	ภิกษุทั้งหลายต่างมีใจยินดี ชื่นชมในพระพุทธานุภาพ ของพระผู้มีพระภาคเจ้า ดังนี้แล

“การฝึกความเมตตาที่เราสวดทุกวัน อันนี้มันเป็นพิธีๆ เท่านั้นเอง ความเมตตาจะเกิดขึ้นจากปัญญา เอาปัญญาลองมาพิจารณา ชีวิตของสัตว์โลกทั้งหลายเป็นอย่างไร คือพวกสัตว์เดรัจฉานทุกประเภท เกิดมาแล้ว เขามีความทุกข์อย่างไร ลำบากลำบากอย่างไร เราพิจารณาความทุกข์ของเขา ให้เกิดสงสารเขาขึ้นมาเมื่อไหร่ นั่นแหละ ความเมตตาจะเกิดขึ้นจากจุดนี้ เกิดขึ้นจากปัญญา”

วัดป่าบ้านค้อ วันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๓๗

ต้นสวดมนต์

เชิญเทวดามาฟังพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า และระลึกถึงคุณพระรัตนตรัย เป็นปฐมบทก่อนเจริญพระพุทธมนต์ ๗ ตำนาน หรือ ๑๒ ตำนาน

๑. *เชิญชวนสวดพระปริตร* – บทเชิญเทวดามาประชุมฟังพระปริตร นิยมสวดในงานพระราชพิธี (ขึ้นตั้งแต่ *สระรัชชัง สะเสนัง...*) หรือในงานพิธีสามัญหากสวดแบบสังโยค (ขึ้นที่ *พระรัตนวาระ เมตตัง...*)
๒. *ชุมนุมเทวดา* – บทเชิญเทวดามาประชุมฟังพระปริตร นิยมสวดในงานพิธีสามัญหากสวดแบบมคธ (ขึ้นที่ *ระมันตา จักกะวาเสสุ...*)
๓. *บุพพะภาคะนะมะการะ* – คำอนุโมทนาคุศลพระพุทธเจ้าทั้ง ๓ ประการ
๔. *สละระณะคะมะนะปาฐู* – คำแสดงกริยาวิจาจาขอถือเอาพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่งสูงสุดของชีวิต
๕. *สัจจะกริยาภาคาถา* – คำแสดงสัจจะวาจาถือเอาพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่ง และขอให้เกิดความสวัสดิ
๖. *มะหาการุณโกนาโถติอาทิกาคาถา* – บทแสดงการระลึกถึงพระกรุณาคุณอันยิ่งใหญ่ของพระพุทธเจ้า ที่ทรงบำเพ็ญบารมีเพื่อเกื้อกูลสรรพสัตว์
๗. *เขมาเขมะสละระณะคะมะนะปริทีปิกาคาถา* – บทแสดงความรักที่พระรัตนตรัยเป็นที่พึ่งอันเกษมสูงสุด ที่พึ่งอย่างอื่นหาเป็นที่พึ่งอันเกษมไม่

เชิญชวนสวดพระปริตร

สระรัชชัง สะเสนัง สะพันธุจ นะรินทัง,
 ประริตตานุภาโว สะทา รักขะตุติ.
 พระรัตนวาระ เมตตัง สะเมตตา ภาทันตา,
 อะวิกขิตตะจิตตา ประริตตัง ภาณันตุ.

ท่านผู้เจริญทั้งหลาย ผู้มีเมตตาจิต จงแผ่เมตตาว่า
 ขออานุภาพพระปริตร จงคุ้มครองรักษาพระราช
 ผู้เป็นเจ้าของนครนรชน พร้อมด้วยราชสมบัติ
 พร้อมด้วยพระราชวงศ์ พร้อมด้วยเสนามาตย์
 แล้วอย่ามีจิตฟุ้งซ่าน ตั้งใจสวดพระปริตรกันเถิด

ชุมนุมเทวดา

ระมันตา จักกะวาเสสุ
 อัถรรักจันตุ เทวะตา,
 สัทธัมมัง มุนิราชัสสะ
 สุนันตุ สักคะโมกขะทัง.
 สักเค กาเม จะ รูปะ
 คิริสิขะระตะญเ จันตะลิกเข วิมานะ,
 ทีเป รัฎฐะ จะ คามะ
 ตะระวะนะคะหะเน
 เคะหะวัตถุมหิ เขตเต,

เทวดาในรอบจักรวาลทั้งหลาย
 จงมาประชุมกันในสถานที่นี้
 จงฟังซึ่งพระสัทธรรม อันให้สรวรรค์และนิพพาน
 ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้เป็นเจ้าของมุนี
 ขอเชิญเหล่าเทพเจ้า ซึ่งสถิตอยู่ในสรวรรค์ชั้นกามภพก็ดี
 รูปภพก็ดี และภุมมเทวา ซึ่งสถิตอยู่ในวิมานหรือยอดเขา
 และหุบผา ในอากาศ ในเกาะ
 ในแวนแคว้น ในบ้าน
 ในต้นพฤกษา และป่าช้ญ

ภุมมา จายันตุ เทวา
 ชะละละละวิสะเม
 ยักขะคันธัพพะ นาคา,
 ตัญญันตา สันติเก ยัง
 มุนิวะระวะจะนัง สาธะโว เม สุนันตุ.
 รัมมัสสะวะนะกาโล อะยัมภะทันตา
 รัมมัสสะวะนะกาโล อะยัมภะทันตา
 รัมมัสสะวะนะกาโล อะยัมภะทันตา.

ในเรือนและไร่นาก็ดี และยักษ์ คนธรรพ์ นาค
 ซึ่งสถิตอยู่ในน้ำ บนบก และที่อันไม่เรียบบราบก็ดี
 อันอยู่ในที่ไกลเคียง
 จงมาประชุมพร้อมกันในที่นี้ คำใดเป็นของพระมุนี
 ท่านสาธุชนทั้งหลาย จงสดับคำข้าพเจ้านั้น
 ท่านผู้เจริญทั้งหลาย กาลนี้เป็นกาลฟังพระสัทธรรม
 ท่านผู้เจริญทั้งหลาย กาลนี้เป็นกาลฟังพระสัทธรรม
 ท่านผู้เจริญทั้งหลาย กาลนี้เป็นกาลฟังพระสัทธรรม

(หากเป็นงานพิธีของพระสงฆ์โดยตรง เช่น พิธีวันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันเข้าพรรษา หรือพิธีหล่อพระ
นิยมเริ่มสวดที่ “ระฆัง...” และเปลี่ยนส่วนท้ายจาก “ธัมมัสสะวะนะกาโล...” มาสวดว่า)

พุทธะทัตสะนะกาโล อะยัมภะทันตา	ท่านผู้เจริญทั้งหลาย กาลนี้เป็นกาลเฝ้าพระพุทเจ้า
ธัมมัสสะวะนะกาโล อะยัมภะทันตา	ท่านผู้เจริญทั้งหลาย กาลนี้เป็นกาลฟังพระสัทธรรม
สังฆะปะยิริปาสะนะกาโล อะยัมภะทันตา.	ท่านผู้เจริญทั้งหลาย กาลนี้เป็นกาลเข้าหาพบปะพระสงฆ์

ปุพพะภาคะนะมะการะ

(หันทะ มะยัง พุทธัสสะ ภาคะวะโต ปุพพะภาคะนะมะการัง กะโรมะ เส)

นะโม ตัสสะ ภาคะวะโต ขอนอบน้อมแด่พระผู้มีพระภาคเจ้า พระองค์นั้น
อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ. (๓ หน) ซึ่งเป็นผู้ไกลจากกิเลส ตรัสรู้ชอบได้โดยพระองค์เอง

สระณะคะมะนะปาฐุ

(หันทะ มะยัง ตีสระณะคะมะนะปาฐัง ภาณามะ เส)

พุทธี	ธัมมัง	สังฆัง
สระณะัง คัจฉามิ,	สระณะัง คัจฉามิ,	สระณะัง คัจฉามิ.
ทุติยัมปิ พุทธี	ทุติยัมปิ ธัมมัง	ทุติยัมปิ สังฆัง
สระณะัง คัจฉามิ,	สระณะัง คัจฉามิ,	สระณะัง คัจฉามิ.
ตะติยัมปิ พุทธี	ตะติยัมปิ ธัมมัง	ตะติยัมปิ สังฆัง
สระณะัง คัจฉามิ,	สระณะัง คัจฉามิ,	สระณะัง คัจฉามิ.

สัจจะกิริยาคาถา

(หันทะ มะยัง สัจจะกิริยาคาถาโย ภาณามะ เส)

นัตถิ เม สระณะัง อัญญัง	ที่พึ่งอื่นของข้าพเจ้าไม่มี
พุทโธ เม สระณะัง ะรัง	พระพุทเจ้าเป็นที่พึ่งอันประเสริฐของข้าพเจ้า
เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ	ด้วยการกล่าวคำสัตย์นี้
โสตถิ ๒๒ โทตุ สัพพะทา.	ขอความสวัสดีจงมีแก่ท่านทุกเมื่อ
นัตถิ เม สระณะัง อัญญัง	ที่พึ่งอื่นของข้าพเจ้าไม่มี
ธัมโม เม สระณะัง ะรัง	พระธรรมเป็นที่พึ่งอันประเสริฐของข้าพเจ้า
เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ	ด้วยการกล่าวคำสัตย์นี้
โสตถิ ๒๓ โทตุ สัพพะทา.	ขอความสวัสดีจงมีแก่ท่านทุกเมื่อ
นัตถิ เม สระณะัง อัญญัง	ที่พึ่งอื่นของข้าพเจ้าไม่มี
สังโฆ เม สระณะัง ะรัง	พระสงฆ์เป็นที่พึ่งอันประเสริฐของข้าพเจ้า
เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ	ด้วยการกล่าวคำสัตย์นี้
โสตถิ ๒๔ โทตุ สัพพะทา.	ขอความสวัสดีจงมีแก่ท่านทุกเมื่อ

๒๒ เมื่อสวดเพื่อผู้อื่นว่า ๒๓ (ท่าน) หากสวดเพื่อตนเองว่า ๒๔ (ข้าพเจ้า)

มะหาการุณีโกนาโถติอาทิกาคาธา

(หันทะ มะยัง มะหาการุณีโกนาโถติอาทิกาคาธาโย ภาณามะ เส)

มะหาการุณีโก นาโถ
อัทถายะ สัพพะปาณินัง,
ปุเรตฺวา ปาละมี สัพพา
ปัตโต สัมโพธิมุตตะมัง,
เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ
มา โหนตุ สัพพูปัททะวา.

พระพุทธเจ้าผู้เป็นที่พึ่ง
ประกอบแล้วด้วยพระมหากรรณาอันยิ่งใหญ่
ทรงบำเพ็ญบารมีทั้งสิ้นให้เต็ม
เพื่อประโยชน์แก่สัตว์ทั้งปวง
ทรงบรรลूसัมโพธิญาณอันอุดมแล้ว
ด้วยการกล่าวคำสัตย์นี้ ขออุปัทวะทั้งหลายจงอย่าได้มี

มะหาการุณีโก นาโถ
หิตายะ สัพพะปาณินัง,
ปุเรตฺวา ปาละมี สัพพา
ปัตโต สัมโพธิมุตตะมัง,
เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ
มา โหนตุ สัพพูปัททะวา.

พระพุทธเจ้าผู้เป็นที่พึ่ง
ประกอบแล้วด้วยพระมหากรรณาอันยิ่งใหญ่
ทรงบำเพ็ญบารมีทั้งสิ้นให้เต็ม
เพื่อเกื้อกูลแก่สัตว์ทั้งปวง
ทรงบรรลूसัมโพธิญาณอันอุดมแล้ว
ด้วยการกล่าวคำสัตย์นี้ ขออุปัทวะทั้งหลายจงอย่าได้มี

มะหาการุณีโก นาโถ
สุขายะ สัพพะปาณินัง,
ปุเรตฺวา ปาละมี สัพพา
ปัตโต สัมโพธิมุตตะมัง,
เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ
มา โหนตุ สัพพูปัททะวา.

พระพุทธเจ้าผู้เป็นที่พึ่ง
ประกอบแล้วด้วยพระมหากรรณาอันยิ่งใหญ่
ทรงบำเพ็ญบารมีทั้งสิ้นให้เต็ม
เพื่อความสุขแก่สัตว์ทั้งปวง
ทรงบรรลूसัมโพธิญาณอันอุดมแล้ว
ด้วยการกล่าวคำสัตย์นี้ ขออุปัทวะทั้งหลายจงอย่าได้มี

“พุทธเหล่านี้มันมีมากเหลือเกินในยุคนี้สมัยนี้ พุทธที่ว่ามาคุณภาพไม่เท่ากัน แต่เราคนหนึ่งอยู่ในระดับไหน ถ้าจะแบ่งเป็นหลายๆ อย่างเหมือนกันนะ อย่างหยาบก็มี พุทธอย่างหยาบก็มี กลางๆ ก็มี พุทธระดับสูงก็มี พุทธระดับสูงมีความจริงจิ่งในการปฏิบัติ เชื้อมัน เรียกว่า พุทธัง สาระณัง คัจฉามิ ธัมมัง สาระณัง คัจฉามิ สังฆัง สาระณัง คัจฉามิ พุทธเหล่านี้เขาจะยอมเสียสละ เชื้อมัน มอบกายถวายตัวเป็นข้าทาสพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ อย่างเต็มตัวเลย อย่างเราสวดเสมอว่า ‘นัตถิ เม สาระณัง อัญญัง พุทฺโธ เม สาระณังวะรัง ... ธัมโม เม สาระณังวะรัง ... สังโฆ เม สาระณังวะรัง’ หมายถึงว่าเรายอมเป็นทาสพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ เป็นสรณะที่พึ่ง ยอมรับเอาอย่างนั้น อย่างเต็มใจ ในการสวด สวดได้หรรษา สวดตามตำราเฉยๆ จริงๆ แล้วในใจเราถึงขนาดไหนไม่รู้ ... พุทธเราเดี๋ยวนี้ มันไม่ใช่พุทธอย่างเดียว มันหลายอีก เป็นผีก็มีถมไป พุทธผีก็มี พุทธเปรตก็มีอยู่ด้วย คำหนึ่งว่าเป็นพุทธ แต่ไปเข้าทรงกัน ถือผีเป็นเรื่องใหญ่ถมไป เอาผีเป็นนายหน้าก็มีถมไป นี่พุทธไม่เต็มตัว พุทธหลายหน้าเหลือเกิน มันใช้ไม่ได้ ที่ว่าพุทธ พุทธอย่างเดียว ที่พึ่งอื่นของข้าพเจ้าไม่มี หมายความว่ามือเดียวเท่านั้น มีพระพุทธเจ้าเท่านั้นที่เป็นที่พึ่งของเรา พระธรรม พระสงฆ์เป็นที่พึ่งของเรา”

พิชญ์โลก วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๙ (ตอนบ่าย)

เขมาเขมะสละระณะคมะนะปะริทีปิกาคาถา

(ทันทะ มะยัง เขมาเขมะสละระณะคมะนะปะริทีปิกาคาถาโย ภาณามะ เส)

พะทุง เว สละระณัง ยันติ	มนุษย์ทั้งหลายเป็นอันมาก
ปีพพะตานิ วนานิ จะ,	เมื่อถูกภัยคุกคามแล้ว
อารามะรุกขะเจตฺตยานิ	ย่อมถึงภูเขาบ้าง ป่าบ้าง
มะนุสสา ภายะตฺตชชิตา.	อารามและรุกขเจตีย์บ้าง ว่าเป็นสละระ
เนตัง โข สละระณัง เขมัง	นั่นไม่ใช่สละระอันเกษมเลย นั่นไม่ใช่สละระอันสูงสุด
เนตัง สละระณะมุตตะมัง	
เนตัง สละระณะมาคัมมะ	เขาอาศัยสละระนั้นแล้ว ย่อมไม่พ้นจากทุกข์ทั้งปวงได้
สัพพะทุกขา ปะมุจจะติ.	
โย จะ พุทธัญจะ ธัมมัญจะ	ส่วนผู้ใดถือเอาพระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์
สังขัญจะ สละระณัง คะโต	เป็นสละระแล้ว
จัตตารี อะริยะสัจจานิ	เห็นอริยสัจ คือความจริงอันประเสริฐทั้ง ๔
สัมมปปัญญาเย ปัสสะติ.	ด้วยปัญญาอันชอบ
ทุกขัง ทุกขะสะมุปปาทัง	คือเห็นความทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์
ทุกขัสสะ จะ อะติกกะมัง	และความก้าวล่วงทุกข์เสียได้
อะริยัญญัญญัญญิกัง มัคคัง	และหนทางแห่งอริยมรรค มีองค์ ๘ อันประเสริฐ
ทุกขุปะสะมะคามินัง.	เป็นเครื่องถึงความระงับทุกข์
เอตัง โข สละระณัง เขมัง	นั่นแหละเป็นสละระอันเกษม
เอตัง สละระณะมุตตะมัง	นั่นเป็นสละระอันสูงสุด
เอตัง สละระณะมาคัมมะ	เขาอาศัยสละระนั้นแล้ว
สัพพะทุกขา ปะมุจจะตติ.	ย่อมพ้นจากทุกข์ทั้งปวงได้ ดังนี้

“การสวดมนต์นี้ ให้เราดูลักษณะกาลอย่างหนึ่ง
กาลของเราจะมีธุระอะไรส่วนตัวบ้าง ในวันต่อไป หรือในชั่วโมงต่อไป
ถ้าเรามีเวลาน้อย เราจะเลือกสวดเอาสั้นๆ ก็ได้
คือตัวหลักสวดมนต์ทั้งหมดเป็นอุบายเสริม
เสริมอะไร เสริมที่ความตั้งมั่น
เคารพบูชาในคุณพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์
มาเต็มตัวขึ้นเท่านั้นเอง แต่ถ้าเรามีความหนักแน่น ต่อพระรัตนตรัยอยู่นี้
ถึงเราจะไม่สวดมนต์ มันก็เป็นกุศลอยู่ นี่คือสำคัญ”

วัดป่าบ้านค้อ วันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๓๘

บทเจริญพระพุทธรณ์

เจริญพระพุทธรณ์ หรือสวดพระปริตร เป็นพระธรรมคำสอนต่างๆ ที่พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ทรงแสดงไว้ อันเป็นเครื่องป้องกันความไม่รู้ (อวิชชา) และป้องกันภัยจากกิเลส ซึ่งหากผู้ฟังสังจิตพิจารณาตาม มีสติปัญญาและกุศลจิตเกิดขึ้น พระปริตรก็จะเป็นเครื่องคุ้มครองรักษาเรา

๑. สัมพุทธะ - บทนมัสการพระพุทธเจ้าทั้งหลายในอดีต รวม ๓,๕๘๔,๑๙๒ พระองค์
๒. นมัสการะสิทธิคาถา - บทนอบน้อมนมัสการและสรรเสริญคุณพระรัตนตรัย
๓. นมัสการะอัฐฐะกะคาถา - บทนมัสการเป็น การแสดงความนอบน้อมต่อพระรัตนตรัย เพื่อให้เกิดความอนุภาพในการเจริญพระพุทธรณ์
๔. มังคะละสูตรตั้ง - เป็นพระสูตรว่าด้วยมงคลชีวิต ๓๘ ประการ ซึ่งเมื่อปฏิบัติตามแล้ว จะช่วยให้ชีวิตมีแต่ความเป็นสิริมงคล
๕. ระตะนะสูตรตั้ง - เป็นพระสูตรว่าด้วยการน้อมถึงคุณพระรัตนตรัย เพื่อให้เกิดอานุภาพขจัดปัดเป่าภัยพิบัติทั้งมวล
๖. กะระณียะเมตตะสูตรตั้ง - เป็นพระสูตรว่าด้วยการแผ่เมตตาจิตไปในหมู่สัตว์ทั้งปวง ตลอดจนเทวดา ภูติผีทั้งหลาย อย่างไม่มีการประมาณ
๗. ชันธะปะริตตั้ง - เป็นบทว่าด้วยการแผ่เมตตา ไปในบรรดาตระกูลและสัตว์เลื้อยคลานทั้งหลาย เพื่อเป็นการคุ้มครองป้องกันตนเองจากสัตว์ร้าย
๘. โมระปะริตตั้ง - คาถาที่นุกยของพระโพธิสัตว์ หมั่นสาธยายเข้าเย็นทุกวัน ทำให้แคล้วคลาดจากภัยอันตรายทั้งปวง
๙. วิภูฏะกะปะริตตั้ง - คาถาว่าด้วยมนต์สำหรับป้องกันไฟป่า เมื่อคราวพระโพธิสัตว์เสวยพระชาติเป็นพยานกุม
๑๐. ระชัคคะปะริตตั้ง - คาถาว่าด้วยอานุภาพแห่งการน้อมระลึกถึงคุณพระรัตนตรัย เพื่อให้จิตมีกำลังในการเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคต่างๆ
๑๑. อาฎานาฎิยะปะริตตั้ง - บทที่ท้าวจตุมหาราชใช้เป็นเครื่องป้องกันเหล่ามนุษย์ที่ไม่หวังดีต่อพระสงฆ์ ที่บำเพ็ญสมณธรรมตามป่าเขา
๑๒. อังคิลิมะละปะริตตั้ง - คาถาที่กล่าวถึงสังฆาธิษฐานของพระองค์สิมาล ที่ช่วยหญิงมีครรภ์ให้คลอดบุตรได้ง่าย และป้องกันอุปสรรคอันตรายต่างๆ
๑๓. โทษฆังคะปะริตตั้ง - เป็นคาถาที่ช่วยคนป่วย ซึ่งเมื่อได้ฟังธรรมบทนี้แล้ว สามารถหายจากโรคร้ายไข้เจ็บและมีอายุยืน
๑๔. อะกะยะปะริตตั้ง - เป็นคาถาแห่งการให้อภัยและอโหสิกรรม ในเหตุการณ์ที่ทำให้เกิดความขัดแย้งในสังคม นิยมสวดก่อนนอน ทำให้ไม่ฝันร้าย และไม่มีสิ่งอวมงคลปรากฏ
๑๕. เทวะตายุโยชะนะคาถา - บทเจริญเทวดาให้อนุโมทนาบุญและกลับไปสู่ที่ของตน หลังจากฟังสวดพระปริตรจบ

สัมพุทธะ

สัมพุทธะ อัฐฐะวิสัยจะ	ข้าพเจ้าขอนอบน้อม
ท้าวทาสัญจะ สะหัสสะเก,	สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทั้งหลาย
ปัญจะสะตะสะหัสสานิ	๕๑๒,๐๒๘ พระองค์นั้น
นะมามิ สิริสะ อะหัง.	ด้วยเศียรเกล้า
เตสัง รัมมังญจะ สังขัญจะ	ข้าพเจ้าขอนอบน้อม พระธรรมด้วย พระสงฆ์ด้วย
อาทะเรนะ นะมามิหัง	ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเหล่านั้น โดยเคารพ
นะมะการานุกาเวนะ	ด้วยอานุภาพแห่งการทำความนอบน้อม
หันตฺวา สัพเพ อุปัทเว	ต่อพระรัตนตรัย จงขจัดเสียซึ่งอุปัทวะทั้งปวง
อะเนกา อันตฺรายาปิ	แม้อันตรายทั้งหลาย เป็นอนเก
วินัสสันตุ อะเสสะโต.	จงพินาศไปโดยไม่เหลือ
สัมพุทธะ ปัญจะปัญญาสัยจะ	ข้าพเจ้าขอนอบน้อม
จะตุวีสะติสะหัสสะเก,	สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทั้งหลาย
ทะสะสะตะสะหัสสานิ	๑,๐๒๔,๐๕๕ พระองค์นั้น
นะมามิ สิริสะ อะหัง.	ด้วยเศียรเกล้า
เตสัง รัมมังญจะ สังขัญจะ	ข้าพเจ้าขอนอบน้อม พระธรรมด้วย พระสงฆ์ด้วย
อาทะเรนะ นะมามิหัง	ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเหล่านั้น โดยเคารพ
นะมะการานุกาเวนะ	ด้วยอานุภาพแห่งการทำความนอบน้อม
หันตฺวา สัพเพ อุปัทเว	ต่อพระรัตนตรัย จงขจัดเสียซึ่งอุปัทวะทั้งปวง

อะเนกา อันตะรายาปิ วินัสสันตุ อะเสสะโต.	แม่อันตรรายทั้งหลาย เป็นอนnek จงพินาศไปโดยไม่เหลือ
สัมพุทเธ นะวุตตะระสะเต อฏฐะจัตตาหีสะสะหัสสะเก, วีสะติสะตะสะหัสสานิ นะมามิ สิริสะธา อะหัง.	ข้าพเจ้าขอนอบน้อม สมเด็จพะสัมมาสัมพุทเธเจ้าทั้งหลาย ๒,๐๔๘,๑๐๙ พระองค์นั้น ด้วยเศียรเกล้า
เตสัง รัมมัญจะ สังขัญจะ อาทะเรนะ นะมามิหัง	ข้าพเจ้าขอนอบน้อม พระธรรมด้วย พระสงฆ์ด้วย ของพระสัมมาสัมพุทเธเจ้าเหล่านั้น โดยเคารพ
นะมะการานุกาเวนะ หันท์วา สัพเพ อุปัททะเว	ด้วยอานุภาพแห่งการกระทำความนอบน้อม ต่อพระรัตนตรัย จงขจัดเสียซึ่งอุปัทวะทั้งปวง
อะเนกา อันตะรายาปิ วินัสสันตุ อะเสสะโต.	แม่อันตรรายทั้งหลาย เป็นอนnek จงพินาศไปโดยไม่เหลือ

นะมะการะสิทธิคาถา

(หันทะ มะยัง นะมะการะสิทธิคาถาโย ภาณามะ เส)

โย จักขุมา โมหะมะลาปะกัฏฐุ	ท่านพระองค์ใด ทรงมีพระปัญญาจักขุ ขจัดมลทิน คือโมหะเสียแล้ว
สามังวะ พุทโธ สุคะโต วิมุตโต	ได้ตรัสรู้เป็นพระพุทเธเจ้า โดยลำพังพระองค์เอง เสด็จไปดี พ้นจากทุกข์ทั้งปวงไปแล้ว
มารัสสะ ปาสา วินิโมจะยันโต	ทรงช่วยเปลื้องชุมชน ผู้เป็นเวไนยสัตว์
ปาเปสิ เขมัง ชะนะตัง วิเนยยัง.	นำมาให้ถึงความเกษม พ้นจากบ่วงแห่งมาร
พุทธี วัระรันตัง สิริสะธา นะมามิ	ข้าพพระพุทธเจ้า ขอถวายนมัสการพระพุทธเจ้า ผู้บวรพระองค์นั้น
โลกัสสะ นาถัญจะ วินายะกัญจะ	ผู้เป็นนาถ และเป็นผู้นำแห่งโลก ด้วยเดชแห่งพระพุทธเจ้านั้น
ตันเตชะสา เต ชะยะสิทธิ โทตุ	ขอความสำเร็จแห่งชัยชนะ จงมีแก่ท่าน
สัพพันตะรายา จะ วินาสะเมนตุ.	และอันตรรายทั้งหมด จงถึงความพินาศ
รัมโม ะโซ โย วัยะ ตัสสะ สัตถุ	พระธรรมใด เป็นดุจธงชัยแห่งพระศาสดาพระองค์นั้น
ทัสเสสิ โลกัสสะ วิสุทธีมคคัง	ทรงแสดงทางแห่งความบริสุทธิ์ให้แก่โลก
นียยานิโก รัมมะระรัสสะ ธารี	เป็นคุณอันคุ้มครองชนผู้ทรงธรรม ประพฤติดีแล้ว
สาตาเวโห สันติกะโร สุจิณโณ.	นำความสุขมา ทำความสงบให้เกิดขึ้น
รัมมัง วัระรันตัง สิริสะธา นะมามิ	ข้าพพระพุทธเจ้า ขอถวายนมัสการพระธรรม อันบวรนั้น
โมหัพปะทาลัง อุปะสันตะทาหัง	อันทำลายความหลง ระวังความเร้าร้อนได้
ตันเตชะสา เต ชะยะสิทธิ โทตุ	ด้วยเดชแห่งพระธรรมเจ้านั้น ขอความสำเร็จแห่งชัยชนะ จงมีแก่ท่าน

สัพพันตะรายา จะ วินาสะเมนตุ.	และอันตรายทั้งมวล จงถึงความพินาศ
สัทธัมมะเสนา สุกะตานุโค โย	พระสงฆ์เจ้าใด เป็นธรรมเสนาประกาศพระสัทธรรม ดำเนินตามพระศาสดา ผู้เสด็จไปดีแล้ว
โลกัสสะ ปาปุปะกิเลสะเขตตา	ผจญเสียซึ่งอุปกิเลสอันเป็นบาปของโลก
สันโต สะยัง สันตินิโยชะโก จะ	เป็นผู้สงบเองด้วย สอนผู้อื่นให้สงบได้ด้วย
ส้วากขาตะธัมมัง วิทิตัง กะโรติ.	ย่อมทำพระธรรม อันพระศาสดาทรงตรัสไว้ดีแล้ว ให้มีผู้รู้ตามได้
สังฆัง ะรันตัง สิริสะ นะมามิ	ข้าพระพุทธเจ้า ขอถวายนมัสการพระสงฆ์เจ้า ผู้บวรนั้น
พุทธานุพุทธีง สะมะสีละทิกฺกุฐิง	ผู้ตรัสรู้ตามพระพุทธเจ้า มีศีลและทิกฺกุฐิเสมอกัน ด้วยเดชแห่งพระสงฆ์เจ้านั้น
ตันเตชะสา เต ชะยะสิทธิ โหตุ	ขอความสำเร็จแห่งชัยชนะ จงมีแก่ท่าน
สัพพันตะรายา จะ วินาสะเมนตุ.	และอันตรายทั้งมวล จงถึงความพินาศเทอญ

นะโมการะอัฐฐะกะคาถา

(หันทะ มะยัง นะโมการะอัฐฐะกะคาถาโย ภาณามะ เส)

นะโม อะระหะโต	ขอนอบน้อม แต่พระผู้มีพระภาค อรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า
สัมมาสัมพุทฺธัสสะ มะเหลสิโน	ผู้แสวงหาประโยชน์อันยิ่งใหญ่
นะโม อุตตะมะธัมมัสสะ	ขอนอบน้อม แต่พระธรรมอันสูงสุด ในพระศาสนานี้
ส้วากขาตัสสะเว เตนิระ	ที่พระองค์ตรัสไว้ดีแล้ว
นะโม มะหาสังฆัสสะปิ	ขอนอบน้อม แต่พระสงฆ์หมู่ใหญ่
วิสุทฺธะสีละทิกฺกุฐิโน	ผู้มีศีลและทิกฺกุฐิอันหมดจด
นะโม โอมัตถยารุทฺธัสสะ	ขอนอบน้อม แต่พระรัตนตรัย ที่ปรารถนาดีแล้ว
ระตะนัตตะยัสสะ สาธุกัง	ให้สำเร็จประโยชน์
นะโม โอมะกาตีตัสสะ	ขอนอบน้อม แต่พระรัตนตรัย
ตัสสะ วัตถุตตะยัสสะปิ	อันล่วงพ้นโทษอันต่ำช้านั้น
นะโมการัปปะภาเวนะ	ด้วยความประกาศการกระทำความนอบน้อม
วิคัจฉันตุ อูปัททวา	อุปัทวะทั้งหลาย จงพินาศไป
นะโมการานุภาเวนะ	ด้วยอานุภาพแห่งการกระทำความนอบน้อม
สุวัตถิ โหตุ สัพพะทา	ขอความสวัสดิ์ จงมีทุกเมื่อ
นะโมการัสสะ เตชะนะ	ด้วยเดชแห่งการกระทำความนอบน้อม
วิริมีหิ โหมิ เตชะวา.	เราจึงเป็นผู้มีเดชในมงคลพิธีนี้เกิด

มังคะละสูตรตั้ง

(ทันทะ มะยัง มังคะละสูตรตะปาฐัง ภาณามะ เส)

เอวัมเม สุตัง. เอกัง สมะยัง ภาคะวา, สาวัตถียัง วิหะระติ, เขตตะวะเน อะนาถะปิณฑิกัสสะ, อารามะ.	อันข้าพเจ้า (คือพระอานนท์เถระ) ได้สดับมาแล้วอย่างนี้ว่า สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคเจ้า เสด็จประทับอยู่ ณ พระวิหารเชตวัน อารามของท่านอนาถปิณฑิกเศรษฐี ใกล้กรุงสาวัตถี
อะละโข อัญญะตะธา เทวะตา, อะภิกกันตายะ รัตติยา อะภิกกันตะวันณา เกวะละกัปปัง เขตตะวะนัง โอบาเสถ์วา, เยนะ ภาคะวา เตนุปะสังกะมิ, อุปะสังกะมิต์วา ภาคะวันตัง อะภิวาเทถ์วา เอกะมันตัง อัญญาสิ. เอกะมันตัง ฐิตา โข สาทะวะตา ภาคะวันตัง คาถายะ อัชฌะภาสิ. พะหุ เทวา มะนุสสา จะ มังคะลานิ อะจินตะยุง อากังขะมานา โสตถานัง พรัหิ มังคะละมุตตะมัง.	ครั้งนั้นแล เทวดาองค์หนึ่ง ครั้งเมื่อราตรีปฐมยามล่วงไปแล้ว มีรัศมีอันงามยิ่งนัก ยังวัดเชตวันทั้งสิ้นให้สว่างไสว เข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคเจ้า จนถึงที่ประทับ ครั้นเข้าไปเฝ้าแล้ว จึงถวายอภิวาทพระผู้มีพระภาคเจ้า แล้วได้ยืน ณ ที่ควรส่วนข้างหนึ่ง ครั้งเทวดานั้น ยืน ณ ที่ควรส่วนข้างหนึ่งแล้ว ได้กราบทูลคำนี้กับพระผู้มีพระภาคเจ้าว่า หมู่เทวดาและมนุษย์เป็นอันมาก ผู้หวังความสามัคคี ได้คิดหามงคลทั้งหลาย ขอพระองค์ทรงตรัสบอก ทางแห่งมงคลอันสูงสุดเถิด พระผู้มีพระภาคเจ้า ทรงตรัสตอบดังนี้ว่า
(หมู่ที่ ๑: ทำความเห็นให้ถูกต้อง)	
อะเสวะนา จะ พาลานัง ป็นชิตานัญจะ เสวะนา ปุชา จะ ปุชะนียานัง เอตัมมังคะละมุตตะมัง.	การไม่คบคนพาล การคบบัณฑิต การบูชาบุคคลที่ควรบูชา กิจสามอย่างนี้ เป็นมงคลอันสูงสุด
(หมู่ที่ ๒: มองปัจจัยพื้นฐาน)	
ปะฏิรูปะเทสะวาโส จะ ปุพเพ จะ กะตะปุญญะตา อัตตะสัมมาปะณิธิ จะ เอตัมมังคะละมุตตะมัง.	การอยู่ในถิ่นอันสมควร การเป็นผู้มีบุญ อันทำแล้วในกาลก่อน การตั้งตนไว้ชอบ กิจสามอย่างนี้ เป็นมงคลอันสูงสุด
(หมู่ที่ ๓: รุ่งานตีมวินัย)	
พาหุสัจจะญจะ ลิปปัญจะ วินะโย จะ สุลิกขิตโต สุภาสิตา จะ ยา วาจา เอตัมมังคะละมุตตะมัง.	การเป็นผู้ได้ยินได้ฟังมาก การมีศีลปรีทยา การมีวินัยอันศึกษาดีแล้ว การกล่าววาจาอันเป็นสุภาษิต กิจสี่อย่างนี้ เป็นมงคลอันสูงสุด

(หมู่ที่ ๔: ทำให้ครอบครัวย่อเยว)

มาตาปิตุอุปัฏฐานัง	การบำรุงเลี้ยงดูบิดามารดา
ปุตตะทาร์สสะ สังคะโห	การสงเคราะห์บุตร การสงเคราะห์ภรรยา
อะนาकुลา จะ กัมมันตา	การทำงานที่ไม่คั่งค้าง
เอตัมมังคะละมุตตะมัง.	กิจสัอย่างนี้ เป็นมงคลอันสูงสุด

(หมู่ที่ ๕: เกื้อหนุนต่อสังคม)

ทานัญญจะ อัมมะจะริยา จะ	การบำเพ็ญทาน การประพฤติธรรม
ญาคานัญญจะ สังคะโห	การสงเคราะห์หมู่ญาติ
อะนะวัชชานิ กัมมานิ	การทำงานอันปราศจากโทษ
เอตัมมังคะละมุตตะมัง.	กิจสัอย่างนี้ เป็นมงคลอันสูงสุด

(หมู่ที่ ๖: ปฏิบัติธรรมะขั้นพื้นฐาน)

อาระตี วิระตี ปาปา	การละเว้นจากบาป
มัชชะปาณา จะ สัญญะโม	การยับยั้งใจจากการดื่มน้ำเมา
อัปปะมาโท จะ อัมเมสุ	การไม่ประมาทในธรรมทั้งหลาย
เอตัมมังคะละมุตตะมัง.	กิจสามอย่างนี้ เป็นมงคลอันสูงสุด

(หมู่ที่ ๗: ปฏิบัติธรรมะขั้นต้น)

การะโว จะ นิวาโต จะ	การมีความเคารพ การไม่จองหอง
สันตุญฐี จะ กะตัญญุตตา	การยินดีด้วยของอันมีอยู่ การเป็นผู้รู้อุปการะ อันท่านทำแล้วแก้ตน
กาเลนะ อัมมัสสะวะนัง	การได้ฟังธรรมตามกาล
เอตัมมังคะละมุตตะมัง.	กิจห้าอย่างนี้ เป็นมงคลอันสูงสุด

(หมู่ที่ ๘: ปฏิบัติธรรมะขั้นกลาง)

ขันตี จะ โสวะจัสสะตา	การมีความอดทน การเป็นคนว่าง่าย
สะมะณานัญญจะ ทัสสะนัง	การได้เห็นสมณะ
กาเลนะ อัมมะสากัจฉา	การสนทนาธรรมตามกาล
เอตัมมังคะละมุตตะมัง.	กิจสัอย่างนี้ เป็นมงคลอันสูงสุด

(หมู่ที่ ๙: ปฏิบัติธรรมะขั้นสูง)

ตะโป จะ พรีหัมจะริยัญญจะ	การบำเพ็ญตบะเพียรเผากิเลส การประพฤติพรหมจรรย์
อะริยะสัจจานะ ทัสสะนัง	การเห็นอริยสัจทั้งหลาย
นิพพานะสัจฉิกิริยา จะ	การทำพระนิพพานให้แจ้ง
เอตัมมังคะละมุตตะมัง.	กิจสัอย่างนี้ เป็นมงคลอันสูงสุด

(หมู่ที่ ๑๐: รับผลจากการปฏิบัติธรรมะ)

พญัสสะ โลกะอัมเมทิ	การมีจิตไม่หวั่นไหวในโลกธรรม
จิตตัง ยัสสะ นะ กัมปะติ	

อะโสกัง วิระชัง เขมัง	การมีจิตไม่โศกเศร้า การมีจิตอันปราศจากกิเลส การมีจิตอันเกษม
เอตัมมังคะละมุตตะมัง.	กิจอย่างนี้ เป็นมงคลอันสูงสุด
เอตาทิสานี กัตวานะ	หมู่เทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย กระทำมงคลเหล่านี้ ให้มีในตนได้แล้ว
สัพพัตถะมะปะราชาติตา	เป็นผู้ไม่พ่ายแพ้ในที่ทั้งปวง
สัพพัตถะ โสตถิง คัจฉันติ	ย่อมถึงความสวัสดิ์ในที่ทั้งปวง
ตันเตสัง มังคะละมุตตะมันติ.	๓๘ ข้อนี้ เป็นมงคลอันสูงสุด ของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย เหล่านี้แล

ระตะนะสุดัตถัง

(ทันทะ มะยัง ระตะนะสุดัตถะปาฐัง ภาณามะ เส)

ยังกิญจิ วิตตัง อิธะ วา หุรัง วา สัคเคสุ วา ยัง ระตะนัง ปะณัตถัง นะ โน สะมัง อตถิ ตะถาคะเตนะ อิทัมปิ พุทธะ ระตะนัง ปะณัตถัง เอเตนะ สัจเจนะ สุวัตถิ โหตุ.	ทรัพย์เครื่องปลื้มใจอันใดอันหนึ่ง ในโลกนี้หรือโลกอื่น หรือรัตนะอันใด ประณีตในสวรรค์ ทรัพย์หรือรัตนะอันนั้น เสมอด้วยพระตถาคตเจ้าไม่มีเลย พุทธรัตนะนี้ จึงเป็นรัตนะอันประณีตยิ่ง ด้วยคำสัตย์นี้ ขอความสวัสดิ์ทั้งหลายจงมี
ชะยัง วิราคัง อะมะตัง ปะณัตถัง ยะทชณะคา สักยะมุณี สะมาหิโต นะ เตนะ รัมเมนะ สะมัตถิ กิญจิ อิทัมปิ รัมเม ระตะนัง ปะณัตถัง เอเตนะ สัจเจนะ สุวัตถิ โหตุ.	พระศากยมุณีเจ้า มีพระหฤทัยดำรงมั่น ได้บรรลุนิพพานอันใด เป็นที่สิ้นกิเลส เป็นที่สิ้นราคะ เป็นอมฤตธรรมอันประณีต สิ่งใดๆ ที่เสมอด้วยพระธรรมนั้น ย่อมไม่มี ธรรมรัตนะนี้ จึงเป็นรัตนะอันประณีตยิ่ง ด้วยคำสัตย์นี้ ขอความสวัสดิ์ทั้งหลายจงมี
ยัมพุทธะเสฏฐิ ปะริวัณณะยิ สุจิง สะมาธิมานันตะริกัญญะมาหุ สะมาธินา เตนะ สะโม นะ วิชชะติ อิทัมปิ รัมเม ระตะนัง ปะณัตถัง เอเตนะ สัจเจนะ สุวัตถิ โหตุ.	พระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุด ทรงสรรเสริญแล้ว ซึ่งสมาธิอันใด ว่าเป็นธรรมอันสะอาด บัณฑิตทั้งหลาย กล่าวซึ่งสมาธิอันใด ว่าเป็นผลโดยลำดับ สมาธิอื่น เสมอด้วยสมาธินั้นย่อมไม่มี แม้อันนี้ เป็นรัตนะอันประณีตในพระธรรม ด้วยคำสัตย์นี้ ขอความสวัสดิ์ทั้งหลายจงมี
เย ปุคคะลา อัญฐะ สะตัง ปะสัตถา จัตตารี เอตานิ ยุคานิ โหนติ เต ทักขิณยะยา สุคะตัสสะ สาวะกา เอเตสุ ทินนานิ มะหัพพะลานิ อิทัมปิ สังฆะ ระตะนัง ปะณัตถัง เอเตนะ สัจเจนะ สุวัตถิ โหตุ.	บุคคลเหล่าใด ๘ จำพวก ๔ คู่ อันสัตบุรุษทั้งหลายสรรเสริญแล้ว บุคคลเหล่านั้น เป็นสาวกของพระสุตเจ้า ควรแก่ทักษิณาทาน ทานทั้งหลาย อันบุคคลถวายในท่านเหล่านั้น ย่อมมีผลมาก แม้อันนี้ เป็นรัตนะอันประณีตในพระสงฆ์ ด้วยคำสัตย์นี้ ขอความสวัสดิ์ทั้งหลายจงมี

เย สุปะยุตตา มะนะสา ทัพพะเนหะ
 นิกคามิโน โคตะมะสาสะนัมมิหิ
 เต ปัตติปัตตา อะมะตัง วิคฺขัยะ
 ลัทธา มุธา นิพพุตัง ภูญชะมานา
 อิทัมปิ สังฆะ ระตะนัง ปะณีตัง
 เอเตนะ สัจเจนะ สุวัตถิ โหตุ.

ชีณัง ปุราณัง นะวัง นัตถิ สัมภะวัง
 วิรัตตะจิตตายะติเก ภาวะลัมมิง
 เต ชีณะพีชา อะวิรุฬฺหิฉันทา
 นิพพันติ ธีรา ยะถายัมปะทีโป
 อิทัมปิ สังฆะ ระตะนัง ปะณีตัง
 เอเตนะ สัจเจนะ สุวัตถิ โหตุ.

พระอริยบุคคลเหล่าใด ในศาสนาพระโคตมเจ้า
 มีจิตอันมั่นคง ไม่นินทาในกาม ประกอบความเพียรดีแล้ว
 พระอริยบุคคลทั้งหลายเหล่านั้น บรรลุคุณอันควรบรรลุ
 คือ พระอรหัตผลแล้ว หยั่งเข้าสู่พระนิพพานเป็นอารมณ์
 ได้ซึ่งความดับกิเลส แล้วเสวยผลอยู่
 แม้อันนี้ เป็นรัตนะอันประณีตในพระสงฆ์
 ด้วยคำสัตย์นี้ ขอความสวัสดิ์ทั้งหลายจงมี
 กรรมเก่า ของพระอริยบุคคลเหล่าใดสิ้นแล้ว
 กรรมสมภาพใหม่ย่อมไม่มี พระอริยบุคคลเหล่าใด
 มีจิตอันหน่ายแล้วในภพต่อไป มีพืชพันธุ์อันสิ้นแล้ว
 มีความพอใจอกไม่ได้แล้ว เป็นผู้มิปัญญา ย่อมนิพพาน
 เหมือนประทีปอันดับไป ฉะนั้น
 แม้อันนี้ เป็นรัตนะอันประณีตในพระสงฆ์
 ด้วยคำสัตย์นี้ ขอความสวัสดิ์ทั้งหลายจงมี

กระระณียะเมตตะสุดตัง

(หันทะ มะยั้ง กระระณียะเมตตะสุดตะปาจั้ง ภาณามะ เส)

กระระณียะมัตตะกุสะเลนะ	กิจนั้นใด อันพระอริยเจ้า บรรลุบทอันระงับกระทำแล้ว
ยันตัง สันตัง ปะทัง อะภิสะเมจจะ	กิจนั้น อันกุลบุตรผู้ฉลาดในประโยชน์พึงกระทำ
ลักโก อุกุ จะ สุหุชฺช จะ	กุลบุตรนั้น พึงเป็นผู้อาจหาญ และซื่อตรงดี
สุวะโจ จัสสะ มุทุ อะนะติมานี	เป็นผู้ว่าง่าย อ่อนโยน ไม่เย่อหยิ่ง
สันตุสสะโก จะ สุภะโร จะ	เป็นผู้สันโดษ เลี้ยงง่าย
อัปปะกัจโจ จะ สัลละหุกะวุตติ	มีกิจธุระน้อย ประพฤติตนเบากายจิต
สันตินทริโย จะ นิปะโก จะ	มีอินทรีย์อันสงบระงับแล้ว มีปัญญาเครื่องรักษาตน
อัปปะคัพโภ กุเลสุ อะนะนุกิโท	เป็นผู้ไม่คะนองกายวาจา ไม่พัวพันในสกุลง่าย
นะ จะ ขุททัง สะมาจะเร กิณฺณจิ	ไม่พึงประพฤติทุจริต แม้กรรมเพียงเล็กน้อย
เยนะ วิญญู ปะเร อุปะวะเทยยุง	เป็นเหตุให้วิญญูชนติเตียนได้
สุชินโน วา เขมิโน โหนตุ	ขอสัตว์ทั้งหลายทั้งปวง จงมีความสุข
สัพเพ สัตตา ภาวันตุ สุขิตตตทา	มีความเกษม มีตนถึงซึ่งความสุขเกิด
เย เกจิ ปาณะภูตตถิ	สัตว์มีชีวิตทั้งหลาย เหล่าใดเหล่าหนึ่งมีอยู่
ตะสา วา ถาวะรา วา อะนะวะเสสา	ที่สะดุ้งกลัวก็ดี (คือมีตัวตน) ที่มั่นคงก็ดี (คือไม่มีตัวตน) ทั้งหมดไม่เหลือ
ทีฆา วา เย มะหันตา วา	มีอรรถภาพยาวก็ดี ใหญ่ก็ดี
มัชฌิมา รัสสะกา อะนุกะถุลา	อรรถภาพปานกลาง เล็ก หรือละเอียดก็ดี

ทิวฐา วา เย จะ อะทิวฐา	เหล่าใดที่เราเห็นแล้ว หรือไม่ได้เห็นก็ดี
เย จะ ทูเร วัสสันติ อะวิทูเร	เหล่าใดที่อยู่ไกล หรือใกล้ก็ดี
ภูตา วา สัมภะเวสี วา	ที่เกิดแล้ว หรือกำลังแสวงหาภพก็ดี
สัพเพ สัตตา ภาวันตุ สุขิตตตา	ขอสัตว์ทั้งปวงเหล่านั้น จงเป็นผู้มีตนถึงซึ่งความสุขเกิด
นะ ปะโร ปะรัง นิกุพเพละ	สัตว์อื่นอย่าพึงข่มเหงสัตว์อื่น
นาติมัญญูญะ กัตตะจิ นัง กิญจิ	อย่าพึงดูหมิ่นอะไรเขาในที่ใดๆ เลย
พฺยาโรสะนา ปะฐีฆะสัญญา	ไม่ควรปรารภนาทุกข์แก่กันและกัน
นาญญูมะญฺญัสสะ ทุกขะมิจเฉยยะ	เพราะความกริ้วโกรธ และด้วยความคับแค้นใจ
มาตา ยะธา นิยัง ปุตตัง	มารดาอันอมบุตรคนเดียวผู้เกิดในตน
อายุสา เอกะปุตตะมะนุรักเข	ด้วยการยอมสละชีวิตได้ ฉันทิด
เอวัมปิ สัพพะภูเตสุ	พึงเจริญเมตตาในสัตว์ทั้งปวง
มานะสัมภะวะเย อะปะริมาณัง	มีในใจ ไม่มีประมาณ ฉันทัน
เมตตัญจะ สัพพะโลกัสสัมมิ	บุคคลพึงเจริญเมตตาในสัตว์ทั้งปวง มีในใจ
มานะสัมภะวะเย อะปะริมาณัง	ไม่มีประมาณไปในโลกนี้ทั้งสิ้น
อุทฺธัง อะโร จะ ติริยัญจะ	ทั้งเบื้องบน เบื้องต่ำ และเบื้องขวาง
อะสัมพาตัง อะเวรัง อะสะปะตตัง	เป็นธรรมอันไม่คับแคบ ไม่มีเวร ไม่มีศัตรู
ติฏฐัญจะรัง นิสินโน วา	ผู้เจริญเมตตาจิตนั้น ยืนอยู่ก็ดี เดินไปก็ดี นั่งแล้วก็ดี
สะยาโน วา ยาวะตัสสะ วิคะตะมิทโร	นอนแล้วก็ดี ตลอดเวลาที่ตนยังตื่นอยู่
เอตัง สะติง อะธิญฺฐายะ	ตั้งเมตตาสตินี้ให้มั่นไว้
พริทฺมะเมตัง วิหารัง อิธะมาหุ	บัณฑิตทั้งหลาย กล่าวถึงการอยู่ด้วยเมตตาเห็นว่า เป็นพรหมวิหารในพระศาสนา
ทิวฐัญจะ อะนุปะคัมมะ	บุคคลที่มีเมตตา ที่ละความเห็นผิดแล้ว เป็นผู้มึนศีล
สีละวา ทัสสะเนนะ สัมปันโน	ถึงพร้อมแล้วด้วยทัสสนะ (คือโสดาปัตติมรรค)
กาเมสุ วิเนยยะ เคธัง	ขจัดความใคร่ในกามทั้งหลายเสียได้
นะ หิ ชาตุ คัพพะเสยยัง ปุนะเรตฺติ.	ย่อมไม่ถึงความเกิดในภพอีก โดยแท้แล

ขันธะปะริตตัง

(หันทะ มะยัง ขันธะปะริตตัง ภาณามะ เส)

วิรูปักเขหิ เม เมตตัง	ความเป็นมิตรของเรา จงมีกับพญานาคทั้งหลาย สกุลวิรูปักข์ด้วย
เมตตัง เอราปะเถหิ เม	ความเป็นมิตรของเรา จงมีกับพญานาคทั้งหลาย สกุลเอราภด้วย
ฉัพพยาปุตเตหิ เม เมตตัง	ความเป็นมิตรของเรา จงมีกับพญานาคทั้งหลาย สกุลฉัพพยาบุตรด้วย

เมตตัง กัณหาโคตมะเกหิ จะ	ความเป็นมิตรของเรา จงมีกับพญานาคทั้งหลาย สกุลกัณหาโคตมกะด้วย
อะปาทะเกหิ เม เมตตัง	ความเป็นมิตรของเรา จงมีกับสัตว์ทั้งหลาย ที่ไม่มีเท้าด้วย
เมตตัง ทิปาทะเกหิ เม	ความเป็นมิตรของเรา จงมีกับสัตว์ทั้งหลาย ที่มี ๒ เท้าด้วย
จะตุปปะเทหิ เม เมตตัง	ความเป็นมิตรของเรา จงมีกับสัตว์ทั้งหลาย ที่มี ๔ เท้าด้วย
เมตตัง พะหุปะเทหิ เม	ความเป็นมิตรของเรา จงมีกับสัตว์ทั้งหลาย ที่มีมากเท้าด้วย
มา มัง อะปาทะโก หิงสิ	สัตว์ไม่มีเท้า อย่าเบียดเบียนเรา
มา มัง หิงสิ ทิปาทะโก	สัตว์ ๒ เท้า อย่าเบียดเบียนเรา
มา มัง จะตุปปะโท หิงสิ	สัตว์ ๔ เท้า อย่าเบียดเบียนเรา
มา มัง หิงสิ พะหุปะโท	สัตว์มากเท้า อย่าเบียดเบียนเรา
สัพเพ สัตตา สัพเพ ปาณา	ขอสรรพสัตว์ผู้มีชีวิตทั้งหลาย
สัพเพ ภูตา จะ เกวะลา	เกิดมาแล้วทั้งหมดทั้งสิ้น
สัพเพ ภัทรานิ ปัสสันตุ	จงเห็นซึ่งความเจริญทั้งหลายทั้งปวงเกิด
มา กิญฺจิ ปาปะมาคะมา	โทษอันลามกอันใด อย่าได้มาถึงแล้วแก่สัตว์เหล่านั้น
อัปปะมาโณ พุทฺโธ	พระพุทธเจ้า ทรงพระคุณไม่มีประมาณ
อัปปะมาโณ ธัมโม	พระธรรม ทรงพระคุณไม่มีประมาณ
อัปปะมาโณ สังโฆ	พระสงฆ์ ทรงพระคุณไม่มีประมาณ
ปะมาณะวันตานิ สิริงสะปานิ, อะหิ วิจฉิกา สะตะปะที	สัตว์เลื้อยคลานทั้งหลาย คือ งู แมลงป่อง ตะเข็บ ตะขาบ แมลงมุม ตั๊กแตน หนู เหล่านี้
อุณณานาถิ สะระพู มุสิกา	ล้วนเป็นสัตว์มีประมาณ (ไม่มากเหมือนคุณพระรัตนตรัย)
กะตา เม รักษา	การรักษา อันเรากระทำแล้ว
กะตา เม ปะริตตา	ความป้องกัน อันเรากระทำแล้ว
ปะฎิกกะมันตุ ภูตานิ	ขอหมู่มสัตว์ทั้งหลาย จงหลีกเลี่ยงเสีย
โสหัง นะโม ภาคะวะโต	เรานั้น กระทำการนอบน้อม แต่พระผู้มีพระภาคเจ้าอยู่
นะโม สัตตันนัง สัมมาสัมพุทธานัง.	ทำการนอบน้อม แต่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทั้งหลาย ๗ พระองค์อยู่

โมระปะริตตัง

(หันทะ มะยัง โมระปะริตตัง ภาณามะ เส)

อุเทตะยัญจักขุมา เอกะราชา	พระอาทิตย์นี้ เป็นดวงตาของโลก เป็นเจ้าแห่งแสงสว่าง
หะริสสะวัณโณ ปะฐะวีปะภาโส	ทอแสงงามดุจทอง ส่องสว่างเหนือพื้นปฐพี
ตัง ตัง นะมัสสามิ	ข้าพเจ้าขอนอบน้อมพระอาทิตย์นั้น
หะริสสะวัณณัง ปะฐะวีปะภาสัง	ผู้มีแสงสว่างเหนือแผ่นดินนั้น
ตะยัชชะ คุตตา วิหะเรมุ ทิวะสัง	ข้าพเจ้าอันท่านช่วยคุ้มกันแล้วในวันนี้ พึงอยู่เป็นสุขตลอดวัน

เย พรัหมณะ เวทะคุ สัพพะธัมเม	พราหมณ์ทั้งหลายเหล่าใด ผู้ถึงซึ่งเวทในธรรมทั้งปวง
เต เม นะโม เต จะ มัง ปาละยันตุ	พราหมณ์ทั้งหลายเหล่านั้น จงรับความนอบน้อมของข้าพเจ้า และคุ้มครองข้าพเจ้าด้วย
นะมัตถุ พุทธานัง นะมัตถุ โพธิยา	ความนอบน้อมของข้าพเจ้า จงมีแต่พระพุทธเจ้าทั้งหลาย จงมีแต่พระโพธิญาณ
นะโม วิมุตตานัง นะโม วิมุตติยา	ความนอบน้อมของข้าพเจ้า จงมีแต่ท่านผู้หลุดพ้นแล้ว จงมีแต่วิมุตติธรรม
อิมัง โส ปะริตตัง กัตวา	ได้กระทำพระปริตรอันนี้แล้ว
โมโร จะระติ เอสะนา.	นกยูงนั้น เจริญพระปริตรนี้แล้ว จึงเที่ยวไปแสวงหาอาหาร
อะเปตะยัญจักขุมา เอกะราชา	พระอาทิตย์นี้ เป็นดวงตาของโลก เป็นเจ้าแห่งแสงสว่าง
หะริสสะวันโณ ปะฐะวีปะภาโส	ทอแสงงามดุจทอง ส่องสว่างเหนือพื้นปฐพี แล้วอัสดงไป
ตัง ตัง นะมัสสามิ	ข้าพเจ้าขอนอบน้อมพระอาทิตย์นั้น
หะริสสะวันณัง ปะฐะวีปะภาสัง	ผู้มีแสงสว่างเหนือแผ่นดินนั้น
ตะยัชชะ คุตตะ วิหะเรมุ รัตติง	ข้าพเจ้าอันท่านช่วยคุ้มกันแล้วในวันนี้ พึงอยู่เป็นสุขตลอดคืน
เย พรัหมณะ เวทะคุ สัพพะธัมเม	พราหมณ์ทั้งหลายเหล่าใด ผู้ถึงซึ่งเวทในธรรมทั้งปวง
เต เม นะโม เต จะ มัง ปาละยันตุ	พราหมณ์ทั้งหลายเหล่านั้น จงรับความนอบน้อมของข้าพเจ้า และคุ้มครองข้าพเจ้าด้วย
นะมัตถุ พุทธานัง นะมัตถุ โพธิยา	ความนอบน้อมของข้าพเจ้า จงมีแต่พระพุทธเจ้าทั้งหลาย จงมีแต่พระโพธิญาณ
นะโม วิมุตตานัง นะโม วิมุตติยา	ความนอบน้อมของข้าพเจ้า จงมีแต่ท่านผู้หลุดพ้นแล้ว จงมีแต่วิมุตติธรรม
อิมัง โส ปะริตตัง กัตวา	ได้กระทำพระปริตรอันนี้แล้ว
โมโร วาสะมะกัปปะยิตติ.	นกยูงนั้น เจริญพระปริตรนี้แล้ว จึงสำเร็จการเข้าพักอยู่แล

วิภูษะกะปะริตตัง

(หันทะ มะยั้ง วิภูษะกะปะริตตัง ภาณามะ เส)

อัติ โลเก สีละคุโณ	คุณของศีล ความสัตย์ และความเอ็นดู มีอยู่ในโลก
สัจจัง โสเจยยะนุททะยา	
เตนะ สัจเจนะ กาทามิ	ด้วยคำสัตย์นั้น ข้าพเจ้าจักกระทำสัจจกิริยาอันสูงสุด
สัจจะกิริยะมะนุตตะรัง	
อาวัชชิตวา ธัมมะพะลัง	ข้าพเจ้าคำนึงถึงกำลังของพระธรรม
สะริตวา ปุพพะเก ชิเน	และระลึกถึงพระพุทธเจ้าทั้งหลายในกาลก่อน
สัจจะพะละมะวัสสาเย	
สัจจะกิริยะมะกาสะหัง	ขอกระทำสัจจกิริยา แสดงกำลังความสัตย์ว่า

สันติ ปักขา อะปัตตะนา	ปักทั้งหลายของข้าพเจ้ามีอยู่ แต่ยังไม่บินไปไม่ได้
สันติ ปาทา อะวัณณะนา	เท้าของข้าพเจ้ามีอยู่ แต่ยังไม่เดินไปไม่ได้
มาตา ปิตา จะ นิกขันตา	มารดาบิดาก็พากันบินออกไปแล้ว
ชาตะเวทะ ปะฎีกะมะ	ดูก่อนไฟป่า จงกลับไปเกิด
สะหะ สัจเจ กะเต มัยหัง	ครั้นเมื่อข้าพเจ้าทำสังจกิริยาแล้ว
มะหาปัชชะลิต สิทธี	เปลวไฟที่ลุกรุ่งโรจน์ ๑๖ กรีส ก็ดับลง
วัชเชลลิส โสพะสะ กะรีสานิ	
อุทะกัง ปัตตวา ยะธา สิทธี	ประหนึ่งเปลวไฟอันตกลึกลงน้ำ
สังเจนะ เม สะโม นัตถิ	สิ่งใดเสมอด้วยสังจะของข้าพเจ้าไม่มี
เอสา เม สังจะปะระมิตติ.	นี่เป็นสังจกิริยาของเรา ดังนี้

ระชัคคะปะริตตัง

(ทันทะ มะยัง ระชัคคะปะริตตัง ภาณามะ เส)

อิติปิ โส ภาคะวา	เพราะเหตุอย่างนี้ๆ พระผู้มีพระภาคเจ้านั้น
อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ,	เป็นผู้ไกลจากกิเลส เป็นผู้ตรัสรู้ชอบได้โดยพระองค์เอง
วิชชาจะระณะสัมปันโน สุคะโต	เป็นผู้ถึงพร้อมด้วยวิชาและจรณะ เป็นผู้ไปแล้วด้วยดี
โลกะวิทู,	เป็นผู้รู้โลกอย่างแจ่มแจ้ง
อะนุตตะโร ปุริสะทัมมะสาระถิ	เป็นผู้สามารถฝึกบุคคลที่สมควรฝึกได้ อย่างไม่มีใครยิ่งกว่า
สัตถา เทวะมะนุสสานัง	เป็นครูผู้สอนของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย
พุทโธ ภาคะวาติ.	เป็นผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานด้วยธรรม
ส้วากขาโต ภาคะวะตา ธัมโม,	เป็นผู้มีความจำเริญ จำแนกธรรมสั่งสอนสัตว์ ดังนี้
สันทิฏฐิโก อะกาลิโก เอหิปัสสิโก,	พระธรรม เป็นสิ่งที่พระผู้มีพระภาคเจ้า ได้ตรัสไว้ดีแล้ว
โอปะนะยิโก ปัจจัตตัง เวทิตัพโพ	เป็นสิ่งที่ผู้ศึกษาและปฏิบัติ พึงเห็นได้ด้วยตนเอง
วิญญูหิตติ.	เป็นสิ่งที่ปฏิบัติได้ และให้ผลได้ ไม่จำกัดกาล
สุปะฏิปันโน ภาคะวะโต	เป็นสิ่งที่ควรกล่าวกับผู้อื่นว่า ท่านจงมาดูเถิด
สภาวะกะสังโฆ,	เป็นสิ่งที่ควรน้อมเข้ามาใส่ตัว
อุชุปะฏิปันโน ภาคะวะโต	เป็นสิ่งที่ผู้รู้ รู้ได้เฉพาะตน ดังนี้
สภาวะกะสังโฆ,	สงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้าหมู่ใด
ญายะปะฏิปันโน ภาคะวะโต	ปฏิบัติดีแล้ว
สภาวะกะสังโฆ,	สงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้าหมู่ใด
สามิจิปะฏิปันโน ภาคะวะโต	ปฏิบัติตรงแล้ว
สภาวะกะสังโฆ.	สงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้าหมู่ใด
	ปฏิบัติเพื่อรู้ธรรมเป็นเครื่องออกจากทุกข์แล้ว
	สงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้าหมู่ใด
	ปฏิบัติสมควรแล้ว

ยะทิทั้ง จัตตาริ ปุริสะยุดคานิ	ได้แก่บุคคลเหล่านี้คือ คู่แห่งบุรุษ ๔ คู่
อัญฐะ ปุริสะปุคคะลา,	นับเรียงตัวบุรุษได้ ๘ บุรุษ
เอสะ ภาคะวะโต สวาระกะสังโฆ,	นั่นแหละ สงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า
อาหุเนยโย	เป็นผู้ควรแก่สักการะที่เขานำมาบูชา
ปาหุเนยโย	เป็นผู้ควรแก่สักการะที่เขาจัดไว้ต้อนรับ
ทักขิเนยโย	เป็นผู้ควรรับทักษิณาทาน
อัญชวลิกะระณียโย,	เป็นผู้ที่บุคคลทั่วไปควรทำอัญชลี
อะนุตตะรัง ปุญญักเขตตัง โลกัสสาติ.	เป็นเนืองนิตย์ของโลกละ ไม่มีนาบุญอื่นยิ่งกว่า ดังนี้

อาฏานาฏิยะปริตตัง

(หันทะ มะยั้ง อาฏานาฏิยะปริตตัง ภาณามะ เส)

วิปัสสิสสะ นะมัตถุ	ความนอบน้อมแห่งข้าพเจ้า จงมีแต่พระวิปัสสิพุทธเจ้า
จักขุมนัตถสสะ สิริมะโต	ผู้มีจักขุ ผู้มีสิริ
สิขิสสะปิ นะมัตถุ	ความนอบน้อมแห่งข้าพเจ้า จงมีแต่พระสิขีพุทธเจ้า
สัพพะภูตานุกัมปิโน	ผู้มีปกตือนุเคราะห์แก่สัตว์ทั้งปวง
เวสสะภุสสะ นะมัตถุ	ความนอบน้อมแห่งข้าพเจ้า จงมีแต่พระเวสสภุพุทธเจ้า
นหาคะกัสสะ ตะปัสสิโน	ผู้มีกิเลสอันล้างแล้ว ผู้มีตบะ
นะมัตถุ กะกุสันธัสสะ	ความนอบน้อมแห่งข้าพเจ้า จงมีแต่พระกกุสันธพุทธเจ้า
มาระเสนปัปะมัททิโน	ผู้ย่ำยีเสียซึ่งมาร และเสนาแห่งมาร
โกนาคะมะนัสสะ นะมัตถุ	ความนอบน้อมแห่งข้าพเจ้า จงมีแต่พระโกนาคมนพุทธเจ้า
พรัหมะณัสสะ วุสิมะโต	ผู้มีบาปอันลอยเสียแล้ว ผู้มีพรหมจรรย์อันอยู่จบแล้ว
กัสสะปัสสะ นะมัตถุ	ความนอบน้อมแห่งข้าพเจ้า จงมีแต่พระกัสสปพุทธเจ้า
วิปะมุตตัสสะ สัพพะอิ	ผู้พ้นแล้วจากกิเลสทั้งปวง
อังคิระสัสสะ นะมัตถุ	ความนอบน้อมแห่งข้าพเจ้า จงมีแต่พระอังคิรสพุทธเจ้า
สัักยะปุตตัสสะ สิริมะโต	ผู้เป็นโอรสแห่งศากยราช ผู้มีสิริ
โย อิมัง ธัมมะมะเทเสสิ	พระพุทธเจ้าพระองค์ใด ได้ทรงแสดงแล้วซึ่งธรรมนี้
สัพพะทุกขาปะนุทธะนัง	เป็นเครื่องบรรเทาเสีย ซึ่งทุกข์ทั้งปวง
เย จาปิ นิพพุตตา โลก	อนึ่ง พระพุทธเจ้าทั้งหลายเหล่าใด ที่ดับกิเลสแล้วในโลก
ยะถาภูตัง วิปัสสิสุ	เห็นแจ้งธรรมตามความเป็นจริง
เต ชะนา อะปิสุณา	พระพุทธเจ้าทั้งหลายเหล่านั้น เป็นผู้ไม่มีความส่อเสียด
มะหันตา วิตะสาระทา	เป็นผู้มีพระคุณใหญ่ ปราศจากความครั่นคร้ามแล้ว
หิตัง เทวะมะนุสสานัง	เทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย นอบน้อมอยู่ซึ่งพระพุทธเจ้า
ยัง นะมัสสันติ โคตะมัง	ผู้เป็นโคตมโคตร ผู้เป็นประโยชน์แก่อกุล
วิชชาจะระณะสัมปันนัง	เป็นผู้ถึงพร้อมแล้วด้วยวิชาและจรณะ
มะหันตัง วิตะสาระทัง	ผู้มีพระคุณใหญ่ ปราศจากความครั่นคร้ามแล้ว

วิชาจะระณะสัมปันนัง

เป็นผู้ถึงพร้อมแล้วด้วยวิชาและจรณะ

พุทฺธัง วันทามะ โคตะมันติ.

ขอนอบน้อมแด่พระพุทธเจ้า พระองค์นั้น ผู้เป็นโคตมโคตร

อังคฺลิมาละปะริตตัง

(หันทะ มะยัง อังคฺลิมาละปะริตตัง ภาณามะ เส)

ยะโตหัง ภาคินิ อะริยาเย

ดูกรน้องหญิง ตั้งแต่เราเกิดแล้วในชาติอริยะ

ชาติยา ชาโต,

นาภิชานามิ สัจฺจิจจะ ปาณัง

ไม่รู้จักแกล้างปลงสัตว์มีชีวิตจากชีวิต

ชีวิตา โวโรเปตา,

เตนะ สัจฺเจนะ โสตถิ เต โหตุ

ด้วยคำสัตย์นี้ ขอความสวัสดิ์จงมีแก่ท่าน

โสตถิ คัพฺภัสสะ.

ขอความสวัสดิ์ จงมีแก่ครรรค์ของท่านเถิด

โพชฌังคะปะริตตัง

(หันทะ มะยัง โพชฌังคะปะริตตัง ภาณามะ เส)

โพชฌังโค สติสังขาโต

โพชฌงค์ ๗ ประการ คือ สติ (ความระลึกได้)

ธัมมานัง วิจະโย ตะธา

ธัมมวิจยะ (การ फैนเลือกธรรม) วิริยะ (ความเพียร)

วิริยัมปีติปัสสัทธิ-

ปีติ (ความอิมใจ) ปัสสัทธิ (ความสงบกายใจ)

โพชฌังคะ จะ ตะธาปะเร

สมาธิ (ความมีจิตตั้งมั่น แน่วแนในอารมณ์)

สะมาธูปะกัชชะโพชฌังคะ

อุเบกขา (ความมีใจเป็นกลาง เพราะเห็นตามเป็นจริง)

สัตเตเต สัพพะทัสสิณา

โพชฌงค์เหล่านี้ เป็นธรรมทั้งสิ้นที่เห็นแล้ว

มุณีนา สัมมะทักขาทา

อันพระจอมมุณี ได้ตรัสไว้ชอบแล้ว

ภาวิตา พะหุสีกะตา

อันบุคคลควรเจริญให้มาก ทำให้มากแล้ว

สังวัตตันติ อะภิญญายะ

ย่อมเป็นไปเพื่อความรู้อยิ่ง

นิพพานายะ จะ โพธิยา

เพื่อนิพพาน และเพื่อความตรัสรู้

เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ

ด้วยการกล่าวคำสัตย์นี้

โสตถิ เต โหตุ สัพพะทา.

ขอความสวัสดิ์ทั้งหลาย จงมีแก่ท่านทุกเมื่อ

เอกัสมิง สะมะเย นาโถ

สมัยหนึ่ง พระโลกนาถเจ้า

โมคคัลลันญจะ กัสสะปะง

ทอดพระเนตรพระโมคคัลลันนะ และพระมหากัสสะปะ

คิลานะ ทุกขิตะ ทิสัวา

เป็นไข้ถึงทุกขเวทนาแล้ว

โพชฌังคะ สัตตะ เทสะยิ

ทรงแสดงธรรมโพชฌงค์ ๗ ประการ

เต จะ ตัง อะภินันทิตัวา

ท่านทั้งสองก็ผลิตเพลินภาชิตนั้น

โรคา มุจจิงสุ ตังขะณ

หายโรคในขณะนั้น

เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ

ด้วยการกล่าวคำสัตย์นี้

โสตถิ เต โหตุ สัพพะทา.

ขอความสวัสดิ์ทั้งหลาย จงมีแก่ท่านทุกเมื่อ

เอกะทา ธัมมะราชาปี

ครั้งหนึ่ง แม่พระธรรมราชา

เคลัญญูนาภิพีโต	อันความประชวรเบียดเบียนแล้ว
จุนทัตเถเรนนะ ตัญญูวะ	รับสั่งให้พระจุนทะ
ภะณาเปตฺวานะ สาทะรัง	แสดงธรรมโพชฌงค์นั้นโดยยินดี
สัมโมทิตฺวา จะ อาพาธา	ก็ทรงบันเทิงพระหฤทัย
ตัมมหา วุฏฐาสี ฐานะโส	หายจากพระประชวรโดยพลัน
เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ	ด้วยการกล่าวคำสัตย์นี้
โสตถิ เต โหตุ สัพพะทา.	ขอความสวัสดีทั้งหลาย จงมีแก่ท่านทุกเมื่อ
ปะหีนา เต จะ อาพาธา	ก็อาพาธของพระผู้ทรงคุณยิ่งใหญ่ทั้ง ๓ องค์นั้น
ติณณันนัมปิ มะเหลสีนัง	หายแล้วไม่กลับมาอีก
มัคคาหะตะกิเลสา ะ	ถึงความไม่บังเกิดเป็นธรรมดา
ปัตตานุปัตตติธัมมะตัง	ดุจกิเลสอันมรรคกำจัดแล้ว
เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ	ด้วยการกล่าวคำสัตย์นี้
โสตถิ เต โหตุ สัพพะทา.	ขอความสวัสดีทั้งหลาย จงมีแก่ท่านทุกเมื่อ

อะภะยะปะริตตัง

(หันทะ มะยัง อะภะยะปะริตตัง ภะณามะ เส)

ยันทุนนิมิตตัง อะวะมังคะลัญจะ	กลางชั่วร้ายอันใด อวมงคลอันใด
โย จามะนาโป สะกุนัสสะ สัทโท	เสียงนกเป็นที่ไม่ชอบใจอันใด
ปาปคคะโห ทุสสุปิณัง อะกันตัง	บาปเคราะห์อันใด และฝันร้ายอันไม่พอใจอันใด มีอยู่
พุทธานุภาเวนนะ วินาสะเมนตุ.	ขอสิ่งเหล่านั้น จงถึงความพินาศไป
ยันทุนนิมิตตัง อะวะมังคะลัญจะ	กลางชั่วร้ายอันใด อวมงคลอันใด
โย จามะนาโป สะกุนัสสะ สัทโท	เสียงนกเป็นที่ไม่ชอบใจอันใด
ปาปคคะโห ทุสสุปิณัง อะกันตัง	บาปเคราะห์อันใด และฝันร้ายอันไม่พอใจอันใด มีอยู่
ธัมมานุภาเวนนะ วินาสะเมนตุ.	ขอสิ่งเหล่านั้น จงถึงความพินาศไป
ยันทุนนิมิตตัง อะวะมังคะลัญจะ	กลางชั่วร้ายอันใด อวมงคลอันใด
โย จามะนาโป สะกุนัสสะ สัทโท	เสียงนกเป็นที่ไม่ชอบใจอันใด
ปาปคคะโห ทุสสุปิณัง อะกันตัง	บาปเคราะห์อันใด และฝันร้ายอันไม่พอใจอันใด มีอยู่
สังฆานุภาเวนนะ วินาสะเมนตุ.	ขอสิ่งเหล่านั้น จงถึงความพินาศไป
	ด้วยอานุภาพแห่งพระสงฆ์

เทวตายุโยชนะคาถา

(อัญเชิญเทวดากลับ)

ทุกข์ปัดตา จะ นิททุกขา	ขอสัตว์ทั้งหลาย
ภะยัปัดตา จะ นิพภะยา	ที่ประสบทุกข์ จงพ้นจากทุกข์
โสภักปัดตา จะ นิสโสกา	ที่ถึงแล้วซึ่งภัย จงเป็นผู้ไม่มีภัย
โหนตุ สัพเพปิ ปาณิน	และที่ถึงแล้วซึ่งโศก จงเป็นผู้ไม่มีโศก
เอตตาวะตา จะ อัมเหหิ	ขอเหล่าทวยเทพทั้งหลาย
สัมภะตัง ปุญญะสัมปะทัง	จงอนุโมทนาซึ่งบุญสมบัติ
สัพเพ เทวานุโมทนต์	อันข้าพเจ้าทั้งหลาย ได้สร้างสมไว้แล้ว
สัพพะสัมปัตติลิทธิยา	เพื่อความสำเร็จแห่งสมบัติทั้งปวง
ทานัง ทะทนต์ สัทธายะ	มนุษย์ทั้งหลาย จงให้ทานด้วยศรัทธา
สีลัง รักขันตุ สัพพะทา	จงรักษาศีลในกาลทั้งปวง
ภาวะนาภิระตา โหนตุ	จงเป็นผู้ยินดีในการภาวนา
คัจฉันตุ เทวตาคะตา.	ขอเหล่าทวยเทพทั้งหลายที่มาแล้ว เชิญกลับไปเถิด
สัพเพ พุทธา พระลัปัดตา	ด้วยพลธรรม แห่งพระพุทธเจ้า
ปัจเจกานัญจะ ยัง พะลัง,	พระปัจเจกพุทธเจ้า
อะระหันตานัญจะ เตเชนะ	และพระอรหันต์ทั้งหลาย
รักขัง พันธามิ สัพพะโส.	ขอจงคุ้มครองรักษาข้าพเจ้า โดยประการทั้งปวงเถิด

“เรามีความชำนาญในหมวดไหน เอามวดนั้น คือไม่จำกัด
เรื่องบุญกุศลนั้น ไม่เกี่ยวกับบทสวดมนต์นั้นๆ อยู่กับใจเราต่างหาก
ที่เรามีความแน่วแน่ มีความตั้งมั่นเต็มที่แล้ว
บทสวดทุกบทจะเป็นบุญเป็นกุศลด้วยกันทั้งนั้นเลย มีคุณค่าเท่ากันด้วย”

วัดป่าบ้านค้อ วันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๓๘

ท้ายสวดมนต์

บทสวดมนต์ที่นิยมสวดหลังพระปริตร เป็นการขอให้คุณพระรัตนตรัยและเทวดาคุ้มครอง และขอให้ความสุขสวัสดิ์บังเกิดขึ้น

๑. พุทธะชยะมังคะละคาถา - คาถาที่กล่าวถึงชัยชนะที่เป็นมงคลของพระพุทธเจ้า ๘ ครั้ง เพื่อมาพิทักษ์คุ้มครอง ก่อให้เกิดความสุขสวัสดิ์
๒. ชยะประวัติตั้ง - คาถาที่กล่าวถึงพระคุณของพระพุทธเจ้าที่มีพระกรุณาเป็นที่พึ่งของสรรพสัตว์ รวมถึงแสดงฤกษ์ยามยามดี ที่สัตว์ประพฤดิชอบ
๓. วิรุฬห์ทิกะคาถา - คาถาสวดอวยพรในงานมงคล เพื่อให้ทายกพร้อมทั้งหมู่ญาติ มีความเจริญรุ่งเรืองในพระพุทธศาสนา
๔. โอสถะประวัติตั้ง - คาถาที่พระพุทธเจ้าทรงประทานให้เทพบุตรอุณทิสวิชัยใช้สาธยาย เพื่อให้มีอายุยืนยาวอยู่ในสวรรค์ต่อไป
๕. สัจจะกิริยาคาถา - กระทำสัจจวาจาถือเอาพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่ง และขอให้เกิดความสุขสวัสดิ์
๖. ยังกัญจิ ระตะนัง โลก - บทที่น้อมเอาคุณพระรัตนตรัย เพื่อให้เกิดความสุขดีมงคล
๗. มงคลจักรวาลน้อย - บทที่น้อมเอาอานุภาพของพระรัตนตรัยมาปิดเป่าโรคภัยไข้เจ็บ รวมถึงให้เจริญด้วยโภคทรัพย์ และความสุขดี
๘. สัพพะมังคะละคาถา - เป็นคาถาขอให้อานุภาพของพระรัตนตรัยคุ้มครอง ให้เทวดาปกป้องรักษา
๙. นักษัตระยักข์ - คาถาแสดงอานุภาพแห่งพระปริตรว่าสามารถป้องกันบาปเคราะห์ อันเกิดจากอำนาจแห่งดวงดาวนักษัตร เป็นต้น
๑๐. บทท้ายระชัคคะสุดตั้ง - คาถาที่พระพุทธเจ้าทรงประทานแก่พระภิกษุสงฆ์ ว่าให้ถือคุณพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่ง เพื่อขจัดความหวาดกลัว
๑๑. สุขุภาวิจยาคาถา - คาถาเป็นเครื่องบันดาลความสุขให้เกิดขึ้นในราชสกุล ขอให้เทวดาทิ้งหลายอนุโมทนา

พุทธะชยะมังคะละคาถา

(หันทะ มะยั้ง พุทธะชยะมังคะละคาถาโย ภาณามะ เส)

พาหุง สะหัสสะมะ ภินิมิตะสาวุธันตัง
 คีรีเมขะลัง อุทิตะโฆระสะเสนะมารัง
 ทานาธิธัมมะวิธินา ชิตะวา มุนินโท
 ตันเตชะสา ภาวะตุ เต
 ชยะมังคะลักัง^{๓๒}.

พระจอมมุนี ได้ชนะพญามาร ผู้เนรมิตแขนมากตั้งพัน
 ถืออาวุธครบมือ ชีคฆสารศรีเมฆละ พร้อมเหล่าเสนามาร
 โห่ร้องกึกก้อง ด้วยวิธีอิฐฐานถึงทานบารมี เป็นต้น
 ขอชัยมงคลทั้งหลาย จงมีแก่ท่าน
 ด้วยเดชแห่งพระพุทธชัยมงคลนั้น

มาราติเรกะมะภิกุขมิตะสัพพะรัตติง
 โฆรัมปะนาฬะวะกะมักขะมะถัทธะยักขัง
 ขันตีสุทนต์ะวิธินา ชิตะวา มุนินโท
 ตันเตชะสา ภาวะตุ เต ชยะมังคะลักัง.

พระจอมมุนี ได้ชนะอาฬวกะยักข์ ผู้มีจิตกระด้าง
 ปราศจากความอดทน มีฤทธิ์พิลึกยิ่งกว่าพญามาร
 เข้ามาต่อสู้อย่างนักจนตลอดรุ่ง ด้วยวิธีทรมานเป็นอันดี
 คือพระขันตี ขอชัยมงคลทั้งหลาย จงมีแก่ท่าน
 ด้วยเดชแห่งพระพุทธชัยมงคลนั้น

นาฬาคีริง คะชะวะรัง อะติมัตตะภูตัง
 ทาวักคิจักกะมะสะนีวะ สุทาร์ณันตัง
 เมตตัมพุเสกะวิธินา ชิตะวา มุนินโท
 ตันเตชะสา ภาวะตุ เต ชยะมังคะลักัง.

พระจอมมุนี ได้ชนะช้างตัวประเสริฐ ชื่อนาฬาคีรี
 เป็นช้างเมายิ่งนัก แสนที่จะทารุณ ประดุจไฟป่า
 จักราวุธ และสายฟ้า ด้วยวิธีรดลงด้วยน้ำใจ
 คือพระเมตตา ขอชัยมงคลทั้งหลาย จงมีแก่ท่าน
 ด้วยเดชแห่งพระพุทธชัยมงคลนั้น

อุกขิตตะชัคคะมะตีหัตถะสุทาร์ณันตัง
 ธาวันตีโยชนะปะถังคุลิมาละวันตัง
 อิทธิภิสังขะตะมะโน ชิตะวา มุนินโท
 ตันเตชะสา ภาวะตุ เต ชยะมังคะลักัง.

พระจอมมุนี ทรงมีพระทัย กระทำอิทธิปาฏิหาริย์
 เอาชนะโจรมีนามว่า องคุลิมาล อันแสนร้ายกาจ
 มีฝีมือถือดาบวิงไล่พระองค์ ไปทางไกลถึง ๓ โยชน์
 ขอชัยมงคลทั้งหลาย จงมีแก่ท่าน
 ด้วยเดชแห่งพระพุทธชัยมงคลนั้น

^{๓๒} เมื่อสวดแบบมคธใช้ ชยะมังคะลักัง หากสวดแบบสังโยคใช้ ชยะมังคะลานิ

กัถวานะ กัฏฐะมูทะรัง อิวะ คัพภินียา
จิณฺญายะ ทุฏฐะวะจะนัง ชะนะกายะมัชเณ
สันเตนะ โสมะวิธินา ชิตะวา มุนินโท
ตันเตชะสา ภาวะตุ เต ชะยะมังคะลักคัง.

พระจอมมุนี ได้ชนะคำกล่าวร้าย ของนางจิณฺญามาณวิกา
ผู้ทำอาการประหนึ่งว่ามีครรภ์ โดยใช้ไม้มีลักษณะกลม
ผูกไว้ที่หน้าท้อง ด้วยวิธีสงบประงับพระหฤทัย
ในท่ามกลางหมู่ชน ขอชัยมงคลทั้งหลาย จงมีแก่ท่าน
ด้วยเดชแห่งพระพุทธชัยมงคลนั้น

สัจจัง วิหาเย มะตีสัจจะกะวาทะเกตุง
วาทาภิโรปีตะมะนัง อะติอันธะภูตัง
ปัญญาปะทีปะชะลิตะ ชิตะวา มุนินโท
ตันเตชะสา ภาวะตุ เต ชะยะมังคะลักคัง.

พระจอมมุนี รุ่งเรืองแล้วด้วยประทีป คือพระปัญญา
ได้ชนะสัจจนิครนถ์ ผู้มีอชฌาสัยที่จะละเอียดซึ่งความสัตย์
มีใจที่คิดจะยกถ้อยคำของตน ให้สูงดุจยถง
เป็นผู้มีตมยั้งนัก ด้วยเทศนาญาณวิธี
คือรู้อชฌาสัยแล้วตรัสเทศนา ขอชัยมงคลทั้งหลาย
จงมีแก่ท่าน ด้วยเดชแห่งพระพุทธชัยมงคลนั้น

นันทปะนันทะภูชะคัง วิพุธัง มะหิตธิง
ปุตเตนะ เถระภูชะเคนะ ทะมาปะยันโต
อิฐุปะเทสะวิธินา ชิตะวา มุนินโท
ตันเตชะสา ภาวะตุ เต ชะยะมังคะลักคัง.

พระจอมมุนี โปรดให้พระโมคคัลลานะเถระ พุทธชินโรส
เนรมิตกายเป็นนาคราช ไปทรมานพญานาคราช
ซึ่งนันทปะนันทะ ผู้มีความรู้ผิด มีฤทธิ์มาก
ด้วยบอกรวิธ อูบายแห่งฤทธิ์แก่พระเถระ
ขอชัยมงคลทั้งหลาย จงมีแก่ท่าน
ด้วยเดชแห่งพระพุทธชัยมงคลนั้น

ทุดคาหะทิฏฐิภูชะเคนะ สุกัฏฐะหัตถัง
พรัหมมัง วิสุทธิชุติมิทธิพะกาภิธานัง
ญาณาคะเทนะ วิธินา ชิตะวา มุนินโท
ตันเตชะสา ภาวะตุ เต ชะยะมังคะลักคัง.

พระจอมมุนี ได้ชนะพรหม ผู้มีนามว่า ท้าวพกาผู้มีฤทธิ์
มีอันสำคัญตนว่า เป็นผู้รุ่งเรืองด้วยคุณอันบริสุทธิ์
ถูกมิฉชาติภูริตรังไว้แน่นแฟ้น ด้วยวิธีอันวิเศษ
คือเทศนาญาณ ขอชัยมงคลทั้งหลาย จงมีแก่ท่าน
ด้วยเดชแห่งพระพุทธชัยมงคลนั้น

เอตาปี พุทธะชะยะมังคะละอัญฐคาถา
โย วาจะโน ทินะทีเน สาระเตมะตันที
หิต์วานะเนกะวิวิธานิ จุปีทะวานิ
โมกขัง สุขัง อะธิคะเมยยะ นะโร สะปัญโญ.

บุคคลใดมีปัญหา ไม่เกียจคร้าน สวดกัถี
ระลึกถึงซึ่งพระพุทธชัยมงคล ๘ คาถาก็ดี
แม้เหล่านี้ ทุกวันๆ บุคคลนั้นจะพึงละเอียด
ซึ่งอุปัทวะอันตรายทั้งหลาย มีประการต่างๆ เป็นเอนก
ถึงซึ่งความหลุดพ้น อันเป็นบรมสุขแล

ชะยะปะริตตัง

(ทันทะ มะยัง ชะยะปะริตตัง ภาณามะ เส)

มะหาการุณิก โนาโถ
หิตายะ สัพพะปาณินัง
ปุเรตฺวา ปาระมี สัพพา
ปัตโต สัมโพธิมุตตะมัง
เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ
โหตุ เต ชะยะมังคะลัง.

พระผู้มีพระภาคเจ้า ประกอบแล้วด้วยพระกรุณาอันยิ่งใหญ่
ยังบารมีทั้งสิ้นให้เต็มแล้ว เพื่อเกื้อกูลแก่สัตว์ทั้งหลาย
ได้บรรลूसัมโพธิญาณอันอุดมแล้ว
ด้วยกล่าวคำสัตย์นี้
ขอสรรพอุปัทวะทั้งหลาย จงอย่าได้มี

ชะยันโต โพธิยา มูเล สัถยานัง นันทิวัทธมโน เอวัง ตวัง วิชะโย โหหิ ชะยัสสุ ชะยะมังคะเล	ขอจงมีชัยชนะเหมือนพระพุทธเจ้า ผู้เป็นที่เคารพรักของเจ้าศากยะ ผู้ชนะพญามาร ณ โคนโพธิพฤกษ์ ขอท่านจงชนะ ได้รับชัยมงคล
อะปะราชิตะปัลลังเก สีเส ปะฐะวะวิโปกชะเร อะภิสเสเก สัพพะพุทธานัง อัคคัปปัตโต ปะโมหะติ.	ขอให้บรรลุถึงความเป็นเลิศ เบิกบานใจ เหมือนพระพุทธเจ้า บรรลุนิพพานอันประเสริฐเบิกบานพระทัย เหนือบัลลังก์แห่งชัยชนะ ณ พื้นปฐมโพธิ์อันประเสริฐเลิศแผ่นดิน
สุนักขัตตัง สุมังคะลัง สุปะภาตัง สุหุณฺฐิตัง สุชะโณ สุมหุตโต จะ สุยิณฺฐัง พรัหมะจาริสฺสุ	วันที่ทำความดีทั้งทางกาย วาจา และใจ ชื่อว่า เป็นฤกษ์ดี มงคลดี ยามรุ่งดี ยามตื่นดี ขณะดี และครู่ดี ทานที่ถวาย แก่ผู้ประพาศพิภพจรจรย์ ในวันนั้นเป็นทานดี
ปะทักขินัง กายะกัมมัง วาจา กัมมัง ปะทักขินัง ปะทักขินัง มะโนกัมมัง ปะณิธี เต ปะทักขินา	กายกรรมอันเป็นมงคลสูงสุด วจีกรรมอันเป็นมงคลสูงสุด มโนกรรมอันเป็นมงคลสูงสุด ความปราถนาอันตั้งไว้ เพื่อสิ่งอันเป็นมงคลสูงสุด
ปะทักขินานิ กัตถวานะ ละกันตัตเต ปะทักขิณ.	บุคคลและสัตว์ทั้งหลาย ทำกรรมอันเป็นมงคลสูงสุด ย่อมได้ประโยชน์ อันเป็นมงคลสูงสุดแล

วิรุฬหกะคาถา

โส อตถะลัทโธ สุขิตโต	ขอท่าน (ที่เป็นบุรุษ) จงเป็นผู้ได้ประโยชน์อันถึงซึ่งความสุข
วิรุฬโห พุทธะสาสะเน	ความเจริญงอกงามในพระพุทธศาสนา
อะโรโค สุขิตโต โหหิ	ปราศจากโรค ถึงแล้วซึ่งความสุข
สะหะ สัพเพหิ ญาคิณิ	กับด้วยญาติทั้งหลายทั้งหมด
สา อตถะลัทธา สุขิตตา	ขอท่าน (ที่เป็นผู้หญิง) จงเป็นผู้ได้ประโยชน์อันถึงซึ่งความสุข
วิรุฬหา พุทธะสาสะเน	ความเจริญงอกงามในพระพุทธศาสนา
อะโรคา สุขิตตา โหหิ	ปราศจากโรค ถึงแล้วซึ่งความสุข
สะหะ สัพเพหิ ญาคิณิ	กับด้วยญาติทั้งหลายทั้งหมด
เต อตถะลัทธา สุขิตตา	ท่านทั้งหลาย ทั่วทุกๆ ท่าน จงเป็นผู้มีประโยชน์อันได้แล้วถึงซึ่งความสุข
วิรุฬหา พุทธะสาสะเน	ความเจริญงอกงามในพระพุทธศาสนา
อะโรคา สุขิตตา โหหะ	ปราศจากโรค ถึงแล้วซึ่งความสุข
สะหะ สัพเพหิ ญาคิณิ.	กับด้วยญาติทั้งหลายทั้งหมด

โอสถะปะริตตัง

สักกัตถ์ว่า พุทธะระตะนัง	เพราะการกระทำความเคารพพระพุทธรัตตะ
โอสถะถัง อุตตะมัง วะรัง	อันเป็นดังโอสถอันอุดมประเสริฐ
หิตัง เทวะมะนุสสานัง	เป็นประโยชน์แก่เทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย
พุทฺธะเตเชนะ โสตถินา	ด้วยเดชแห่งพระพุทธรเจ้า
นัสสันตูปัททะวา สัพเพ	ขอสรรพอุปัทวะทั้งหลาย จงนิบหายไป
ทุกขา วูปะสะเมนตุ เต ^{๓๓}	ขอทุกข์ทั้งหลายของเรา จงสงบไปโดยสวัสดิ
สักกัตถ์ว่า ธัมมะระตะนัง	เพราะการกระทำความเคารพพระธรรมรัตตะ
โอสถะถัง อุตตะมัง วะรัง	อันเป็นดังโอสถอันอุดมประเสริฐ
ปะริฬาหุปะสะมะนัง	เป็นเครื่องระงับความกระวนกระวาย
ธัมมะเตเชนะ โสตถินา	ด้วยเดชแห่งพระธรรม
นัสสันตูปัททะวา สัพเพ	ขอสรรพอุปัทวะทั้งหลาย จงนิบหายไป
ภะยา วูปะสะเมนตุ เต	ขอภัยทั้งหลายของเรา จงสงบไปโดยสวัสดิ
สักกัตถ์ว่า สังฆะระตะนัง	เพราะการกระทำความเคารพพระสังฆรัตตะ
โอสถะถัง อุตตะมัง วะรัง	อันเป็นดังโอสถอันอุดมประเสริฐ
อาหุเนยยัง ปาหุเนยยัง	ควรเพื่อวัตถุ อันเขานำมาบูชา อันเขานำมาต้อนรับ
สังฆะเตเชนะ โสตถินา	ด้วยเดชแห่งพระอรียสงฆ์
นัสสันตูปัททะวา สัพเพ	ขอสรรพอุปัทวะทั้งหลาย จงนิบหายไป
โรคา วูปะสะเมนตุ เต.	ขอโรคทั้งหลายของเรา จงสงบไปโดยสวัสดิ

สัจจะกิริยาคาถา

นัตถิ เม สาระณัง อัญญัญ	ที่พึ่งอย่างอื่นของข้าพเจ้าไม่มี
พุทฺโธ เม สาระณัง วะรัง	พระพุทธรเจ้าเป็นที่พึ่งอันประเสริฐของข้าพเจ้า
เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ	ด้วยการกล่าวคำสัตย์นี้
โหตุ เต ^{๓๔} ชะยะมังคะลัง	ขอความสวัสดิจึงมีแก่เราทุกเมื่อ
นัตถิ เม สาระณัง อัญญัญ	ที่พึ่งอย่างอื่นของข้าพเจ้าไม่มี
ธัมโม เม สาระณัง วะรัง	พระธรรมเป็นที่พึ่งอันประเสริฐของข้าพเจ้า
เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ	ด้วยการกล่าวคำสัตย์นี้
โหตุ เต ชะยะมังคะลัง.	ขอความสวัสดิจึงมีแก่เราทุกเมื่อ
นัตถิ เม สาระณัง อัญญัญ	ที่พึ่งอย่างอื่นของข้าพเจ้าไม่มี
สังโฆ เม สาระณัง วะรัง	พระสงฆ์เป็นที่พึ่งอันประเสริฐของข้าพเจ้า
เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ	ด้วยการกล่าวคำสัตย์นี้
โหตุ เต ชะยะมังคะลัง.	ขอความสวัสดิจึงมีแก่เราทุกเมื่อ

^{๓๓} เมื่อสวดเพื่อผู้อื่นว่า เต (ท่าน) หากสวดเพื่อตนเองว่า เม (ข้าพเจ้า)

^{๓๔} เมื่อสวดเพื่อผู้อื่นว่า เต (ท่าน) หากสวดเพื่อตนเองว่า เม (ข้าพเจ้า)

ยังกัญจิ ระตะนัง โลก

ยังกัญจิ ระตะนัง โลก	รัตนะอย่างใดอย่างหนึ่งในโลก
วิชชะติ วิวิธัง ปุถุ	มีมากมายหลายอย่าง
ระตะนัง พุทธะสะมัง นัตถิ	รัตนะนั้นๆ จะเสมอด้วยพระพุทธรัตนะ ย่อมไม่มี
ตัสส์มา โสถถิ ภาวันตุ เต	เพราะเหตุนั้น ขอความสวัสดิ์ทั้งหลาย จงมีแก่ท่าน
ยังกัญจิ ระตะนัง โลก	รัตนะอย่างใดอย่างหนึ่งในโลก
วิชชะติ วิวิธัง ปุถุ	มีมากมายหลายอย่าง
ระตะนัง อัมมะสะมัง นัตถิ	รัตนะนั้นๆ จะเสมอด้วยพระธรรมรัตนะ ย่อมไม่มี
ตัสส์มา โสถถิ ภาวันตุ เต	เพราะเหตุนั้น ขอความสวัสดิ์ทั้งหลาย จงมีแก่ท่าน
ยังกัญจิ ระตะนัง โลก	รัตนะอย่างใดอย่างหนึ่งในโลก
วิชชะติ วิวิธัง ปุถุ	มีมากมายหลายอย่าง
ระตะนัง สังฆะสะมัง นัตถิ	รัตนะนั้นๆ จะเสมอด้วยพระสังฆรัตนะ ย่อมไม่มี
ตัสส์มา โสถถิ ภาวันตุ เต.	เพราะเหตุนั้น ขอความสวัสดิ์ทั้งหลาย จงมีแก่ท่าน

มงคลจักรวาลน้อย

สัพพะพุทธานุภาเวนนะ	ด้วยอานุภาพแห่งพระพุทธเจ้าทั้งปวง
สัพพะอัมมานุภาเวนนะ	ด้วยอานุภาพแห่งพระธรรมทั้งปวง
สัพพะสังฆานุภาเวนนะ	ด้วยอานุภาพแห่งพระสงฆ์ทั้งปวง
พุทธระระตะนัง อัมมะระตะนัง สังฆะระตะนัง ตินถนัง ระตะนัง อานุภาเวนนะ	ด้วยอานุภาพแห่งรัตนะ ๓ คือ พุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ สังฆรัตนะ
จะตุราสีติสะหัสสะอัมมัคขันธานุภาเวนนะ	ด้วยอานุภาพแห่งพระธรรมชั้น ๘๔,๐๐๐
ปิฎกัตตะยานุภาเวนนะ	ด้วยอานุภาพแห่งพระไตรปิฎก
ชินะสาวะกานุภาเวนนะ	ด้วยอานุภาพแห่งพระสาวกของพระชินเจ้า
สัพเพ เต โรคา	โรคทั้งหลายของท่าน
สัพเพ เต ภาเย	ภัยทั้งหลายของท่าน
สัพเพ เต อังตะรายา	อันตรายทั้งหลายของท่าน
สัพเพ เต อุปัททเว	อุปัทวะทั้งหลายของท่าน
สัพเพ เต ทุนนิมิตตา	นิมิตร้ายทั้งหลายของท่าน
สัพเพ เต อะวะมังคะลา	สิ่งไม่เป็นมงคลทั้งหลายของท่าน
วินัสสันตุ	จงพินาศไป

อายุวัชฌะโก ณะวัชฌะโก
สิริวัชฌะโก ยะสะวัชฌะโก
พะละวัชฌะโก วัณณะวัชฌะโก
สุชะวัชฌะโก โหตุ สัพพะทา

ทุกชะโรคะภะยา เวรา
โสกา สัตตุ จุปัททะวา
อะเนกา อันตะรายาปี
วินัสสันตุ จะ เตชะสา

ชะยะสิทธิ ณะนัง ลาภัง
โสทธิ ภาคัยัง สุขัง พะลัง
สิริ อายุ จะ วัณโณ จะ
โกคัง วุฑฒิ จะ ยะสะวา
สะตะวัสสา จะ อายุ จะ
ชีวะสิทธิ ะวันตุ เต.

ความเจริญด้วยอายุ ความเจริญด้วยทรัพย์
ความเจริญด้วยสิริ ความเจริญด้วยยศ
ความเจริญด้วยกำลัง ความเจริญด้วยวรรณะ
ความเจริญด้วยสุข จงมี (แก่ท่าน) ในกาลทั้งปวง
ทุกข์ โรค ภัย และเวรทั้งหลาย
ความโศก ศัตรู และความชั่วทั้งหลาย
อันตรายทั้งหลายเป็นอนก
จงพินาศไปด้วยเดช

ความชนะ ความสำเร็จ ทรัพย์ และลาภ
ความสวัสดิ ความมีโชค ความสุข และกำลัง
สิริ อายุ วรรณะ โภคทรัพย์ ความเจริญ
และความเป็นผู้มียศ การได้อายุยืนเป็นร้อยปี
และความสำเร็จกิจในความเป็นอยู่ จงมีแก่ท่าน
ในกาลทุกเมื่อเทอญ

สัพพะมังคะละคาถา

ภะวะตุ สัพพะมังคะลัง

ขอสรรพมงคลทั้งหลาย จงมีแก่ท่าน

รักขันตุ สัพพะเทวะตา

ขอเหล่าเทวดาทั้งปวง จงรักษาท่าน

สัพพะพุทธานุภาเวนะ

ด้วยอานุภาพ แห่งพระพุทธเจ้าทั้งปวง

สะทา โสทธิ ะวันตุ เต

ขอความสวัสดิทั้งหลาย จงมีแก่ท่านทุกเมื่อ

ภะวะตุ สัพพะมังคะลัง

ขอสรรพมงคลทั้งหลาย จงมีแก่ท่าน

รักขันตุ สัพพะเทวะตา

ขอเหล่าเทวดาทั้งปวง จงรักษาท่าน

สัพพะธัมมานุภาเวนะ

ด้วยอานุภาพ แห่งพระธรรมทั้งปวง

สะทา โสทธิ ะวันตุ เต

ขอความสวัสดิทั้งหลาย จงมีแก่ท่านทุกเมื่อ

ภะวะตุ สัพพะมังคะลัง

ขอสรรพมงคลทั้งหลาย จงมีแก่ท่าน

รักขันตุ สัพพะเทวะตา

ขอเหล่าเทวดาทั้งปวง จงรักษาท่าน

สัพพะสังฆานุภาเวนะ

ด้วยอานุภาพ แห่งพระสงฆ์ทั้งปวง

สะทา โสทธิ ะวันตุ เต.

ขอความสวัสดิทั้งหลาย จงมีแก่ท่านทุกเมื่อ

นักขัตตะยักข์

นักขัตตะยักข์กะภูตานัง

ความป้องกันบาปเคราะห์ทั้งหลาย

ปาปัคคะหะนิวาระณา

แต่สำนักแห่งเหล่านักชัตร์ ยักข์ และภูต ได้มีแล้ว

ปะริตตัสถานุภาเวนะ

ด้วยอานุภาพแห่งพระปริตร จงกำจัดเสียซึ่งอุปัทวะทั้งหลาย

หันตฺวา เตสัง อุปัททะเว.

แต่สำนักแห่งนักชัตร์ ยักข์ และภูตเหล่านั้น

บทท้ายรัชคະສຸຕັງ

อะรัญญู รุกขะมุเล วา สญญาคาระ วัระ ภิกขะโว	ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เธอทั้งหลายอยู่ในป่าก็ดี อยู่ในโคนไม้ก็ดี อยู่ในเรือนว่างเปล่าก็ดี
อะนุสสะเรถะ สัมพุทฐัง ภะยัง ตุมหะกะ โน ลียา	เธอพึงระลึกถึงพระพุทธเจ้าเกิด ภักจะไม่มีพึงมีแก่เธอทั้งหลาย
โน เจ พุทฐัง สะเรยยาถะ โลกเขณฺฐัง นะราสะภัง	ถ้าเธอทั้งหลาย ไม่ระลึกถึงพระพุทธเจ้า เป็นผู้ใหญ่ในโลก อนาคตกว่านรชน
อะถะ ฐัมมัง สะเรยยาถะ นียยานิกัง สุกุสสิตัง	ที่นั่น เธอพึงระลึกถึงพระธรรม เครื่องนำออกจากทุกข์ ที่เราแสดงไว้ดีแล้ว
โน เน ฐัมมัง สะเรยยาถะ นียยานิกัง สุกุสสิตัง	ถ้าเธอทั้งหลาย ไม่ระลึกถึงพระธรรม เครื่องนำออกจากทุกข์ ที่เราแสดงไว้ดีแล้ว
อะถะ สังฆัง สะเรยยาถะ ปัญญุกเขตตัง อะนุตตะรัง	ที่นั่น เธอพึงระลึกถึงพระสงฆ์ ผู้เป็นบุญเขต ไม่มีนาบุญอื่นไต่ยิ่งไปกว่า
เอวัมพุทฐัง สะรันตานิ ฐัมมัง สังฆญฺจะ ภิกขะโว	ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เมื่อเธอทั้งหลายระลึกถึงพระพุทธเจ้า พระธรรม และพระสงฆ์อยู่
ภะยัง วา ฉัมภิตตัง วา โลมะหังโส นะ เหสสะตีติ.	ความกลัวก็ดี ความหวาดสะดุ้งก็ดี ความขนพองสยองเกล้าก็ดี จักไม่มีเลย

สุขาภิยาจนคาถา

ยัง ยัง เทวะมะนุสสานัง มังคะลัตถายะ ภาสิตัง	พระปริตรใดๆ อันเราสวดแล้วเพื่อประโยชน์แก่มงคล แห่งเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย
ตัสสะ ตัสसानุภาเวนะ	ด้วยอานุภาพแห่งพระปริตรนั้นๆ
โหตุ ราชะกุเล สุขัง	ขอความสุขจงมีในราชสกุล
เย เย อารักชะกา เทวา	เทพเจ้าทั้งหลายใดๆ ผู้รักษาโดยเอื้อเพื่อ
ตัตถะ ตัตถาธิวาสิโน	ผู้สิงสถิตอยู่ในสถานที่นั้นๆ
อิมินา ฐัมมะทานะ สัพเพ อัมเหติ ปุชิตา	ทั้งหมด อันเราบูชาแล้วด้วยธรรมทานนี้
สะทา ภัทธานิ ปัสสันตุ	เทพเจ้าทั้งหลายนั้นๆ จงเห็นสิ่งอันเจริญทั้งหลายทุกเมื่อ
สุขิตา โหนตุ นิพพะยา	จงเป็นผู้ถึงซึ่งความสุข ปราศจากภัยทุกเมื่อ
อัปปะมัตตา จะ อัมहेสุ สัพเพ รักขันตุ โน สะทา	อนึ่ง เหล่าเทพเจ้าทั้งสิ้น จงอย่าประมาทแล้วในเรา รักษาเราทุกเมื่อ
ยัญจะ โน ภาสะมานะ กุสะลัง ปะสุตัง พะหุง	อนึ่ง กุศลอันใดมากอันเราภาซิตอยู่ ขวนขวายแล้ว
ตันโน เทวานุโมทนต์ุ	เทพเจ้าทั้งหลาย จงอนุโมทนากุศลอันนั้นของเรา

จิ้งจก ตีฆฏฐันตฺ สาทะตัง	จงดํารงอยู่ติดต่อกันสิ้นกาลนาน
เย วา ชะลาพุชฌิตะชา	อนึ่ง สัตว์ทั้งหลายใด ที่เป็นชลาพุชชะกำเนิดในครรรภ์มารดา ที่เป็นอณทชะกำเนิดในฟอง
สังเสทชะปะปาติกา	ที่เป็นสังเสทชะกำเนิดในเหงื่อไคล และที่เป็นอุปปาติกะกำเนิดลอยขึ้น
อะเวรา โหนตฺ สัพเพ เต	ขอสรรพสัตว์ทั้งหลายนั้น จงเป็นผู้ไม่มีเวร
อะนีฆา นิรูปัททะวา	ไม่มีทุกข์ ไม่มีอุปัทวะ
ปัสสันตฺ อะนะวัชชานิ	เห็นกรรมทั้งหลาย อันหาโทษไม่ได้
มา จะ สาวัวชชะมาคะมา	อนึ่ง กรรมอันมีโทษ อย่ามาพ้องพานสัตว์เหล่านั้น
จิ้งจก ตีฆฏฐิตฺ โลกัสมิง	ขอคำสั่งสอน ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
สัมมาสัมพุทธะสาสะนัง	อันเราแสดงมรรคา แก่สัตว์ผู้มีโสตวิญญูญาณธาตุ
ทัสเสนตัง โสตะวันตุนัง	เพื่อความหมดจดแก่สัตว์
มคคัง สัตตะวิสุทฺธิยา	จงดํารงอยู่ในโลกสิ้นกาลนาน
ยาวะ พุทฺโธติ นามัมปิ	แม้พระนามว่าพุทโธดังนี้
โลกะเชฎฐัสสะ สัตถุน	ของพระศาสดาผู้ประเสริฐในโลก
สัมมาเทสิตะธัมมัสสะ	ผู้มีธรรมอันแสดงแล้วโดยชอบ
ปะวัตตะติ มะเหลิโน	ผู้แสวงหาซึ่งคุณอันใหญ่ ยังเป็นไปอยู่เพียงใด
ปะสันนา โหนตฺ สัพเพปิ	แม้สรรพสัตว์ทั้งหลาย
ปาณิโน พุทฺธะสาสะเน	จงเป็นผู้เลื่อมใสแล้วในพระพุทธานุศาสนา
สัมมา ธารัง ปะเวจฉันโต	ขอฝนจงเพิ่มให้อุทกธาร
กาเล เทโว ปะวัสสะตฺ	ตกต้องในฤดูกาลโดยชอบ
วุทฺฒิภาวายะ สัตตานิ	จงนำไปซึ่งเมหนิตล ให้สำเร็จประโยชน์
สะมิทัง เนตฺ เมทะนิง	เพื่ออันบังเกิดความเจริญ แก่สัตว์ทั้งหลาย
มาตา ปิตา จะ อตฺระชัง	มารดาและบิดา ย่อมถนอมบุตรน้อย
นิจจัง รักขันติ ปุตตะกัง	อันบังเกิดในตนเป็นนิത്യ ฉันท
เอวัง ธัมเมนะ ราชาโน	พระราชาทั้งหลาย จงทรงรักษาประชาราษฎร์โดยชอบ
ปะชัง รักขันตฺ สัพพะทา.	ในกาลทั้งปวง ฉันทนั้น

“พรหมวิหาร ๔ ที่ถูกต้องจริงๆ เอาทั้ง ๔ มาพิจารณาด้วยปัญญา ว่าสัตว์โลกทั้งหลายที่เกิดมา...
ไม่ต้องการให้คนใด มาฆ่าเป็นอาหารการกินต่างๆ เห็นคนมาก็ต้องวิ่งหนีทันที มันเป็นลักษณะอย่างนี้
อกเขาอกเรา อกเขาอย่างไร อกเราอย่างนั้น อกเราอย่างไร อกเขาก็อย่างนั้น
ทุกคนเกิดขึ้นมาแล้วไม่ยอมตาย มีความสงสารซึ่งกันและกัน สงเคราะห์ซึ่งกันและกัน
พิจารณาบ่อยๆ อย่างนี้ ความโกรธก็จะอ่อนตัวลง”

วัดป่าบ้านค้อ วันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๓

อนุโมทนาวิธี

บทสวดที่พระภิกษุสงฆ์นิยมใช้ เพื่อเป็นการอนุโมทนา และให้พรแก่ผู้บำเพ็ญกุศลในโอกาสต่างๆ

๑. *อะนุโมทนาธรรมะคาถา* – คาถากรวดน้ำ ที่พระสงฆ์จะสวดเป็นปฐมบท ก่อนกล่าวให้พรเป็นภาษาบาลีในบทอื่นๆ ตามโอกาส
๒. *สามัญญานุโมทนาคาถา* – คาถาที่พระสงฆ์ใช้สวดอนุโมทนาต่อท้ายบทกรวดน้ำ
๓. *โกชณะทานานุโมทนาคาถา* – คาถาที่ใช้สวดอนุโมทนาในพิธีการถวายภัตตาหารต่างๆ โดยเฉพาะพิธีอันเนื่องด้วยการทำบุญอายุ
๔. *สังเขปะอภิกษานุโมทนาปริตต์* – คาถาที่เป็นส่วนหนึ่งของพระปริตรอภิกษานุโมทนา เพื่อเป็นเครื่องป้องกันจากภัยอันตรายต่างๆ
๕. *อัคคัปปะสาทะสวดคาถา* – คาถาที่นิยมสวดอนุโมทนาในโอกาสงานบุญวันเกิด ตลอดจนถวายสร้างปูชนียวัตถุ หรือถาวรวัตถุต่างๆ
๖. *ระตะนัตตะยานุภาวาทิคาถา* – บทอนุโมทนาให้พร โดยอ้างเอาอานุภาพของคุณพระรัตนตรัย ให้ช่วยขจัดปัดเป่าทุกข์โรคภัยต่างๆ
๗. *อาทิสวดคาถา* – คาถาที่ใช้สวดอนุโมทนาในพิธีทำบุญถวายทานเพื่อผู้ล่วงลับ (มตทาน) เช่น บุญการี หรือบรรพบุรุษ
๘. *ติโรกษะกัมมปะจฉิมคาถา (ย่อ)* – คาถาสำหรับสวดอนุโมทนาในงานอวมงคลเกี่ยวข้องกับด้วยศพ เป็นการอุทิศส่วนกุศลให้กับญาติผู้มีพระคุณ
๙. *เกษียณุโมทนาคาถา* – คาถาที่ประธานสงฆ์ใช้สวดผู้เดียว ในคราวรับผ้ากฐิน
๑๐. *กาละทานะสวดคาถา* – บทอนุโมทนาที่นิยมสวดในโอกาสถวายกาลทาน เช่น ถวายผ้าอาบน้ำฝน ผ้าวัสสาวาสิก ผ้าอัจเจกจีวร และผ้ากฐิน
๑๑. *วิหาระทานะคาถา* – คาถาที่พระสงฆ์ใช้อนุโมทนาในงานบุญถวายเสนาสนะ มีศาลา กุฏิ วิหาร เป็นต้น
๑๒. *เทวะตาทิสสะทักขิณานุโมทนาคาถา* – คาถาที่ใช้สวดอนุโมทนาในงานทำบุญขึ้นบ้านใหม่ เปิดกิจการใหม่ เพื่อขอให้เทพารักษ์ช่วยปกป้อง
๑๓. *เทวะตาทิสสะมันตะนะคาถา* – คาถาที่ใช้สวดในโอกาสเดียวกับ เทวะตาทิสสะทักขิณานุโมทนาคาถา โดยพระสงฆ์จะสวดต่อเนื่องกัน

อะนุโมทนาธรรมะคาถา

ยะธา วาวิระหา ปุรา	ห้วงน้ำที่เต็ม ย่อมยังสมุทรสาครให้บริบูรณ์ได้ฉับไฉน
ปะริปุเรนติ สาคะรัง	
เอวะเมวะ อิตถิ ทินนัง	ทานที่ท่านอุทิศให้แล้วแต่โลกนี้
เปตานิ อุกัมปะติ	ย่อมสำเร็จประโยชน์ แก่ผู้ที่ละโลกนี้ไปแล้วฉับนั้น
อิฉฉิตัง ปัตถิตัง ตุมหัง	ขออิฏฐิผลที่ท่านปรารถนาแล้ว ตั้งใจแล้ว
ชิปะปะเมวะ สะมิชณะตุ	จงสำเร็จโดยฉับพลัน
สัพเพ ปุเรนตุ สังกัปปา	ขอความดำริทั้งปวงของท่าน จงเต็มที
จันโท ปันณะระโส ยะธา	เหมือนพระจันทร์วันเพ็ญ
มะณิ โชติระโส ยะธา.	เหมือนแก้วมณีอันสว่างไสว ควรยินดี

สามัญญานุโมทนาคาถา

สัพพีติโย วิวัชชันตุ	ความจัญไรทั้งปวงของท่าน จงบาราศไป
สัพพะโรโค วินัสสะตุ	โรคทั้งปวงของท่าน จงหาย
มา เต ะวะตวันตะรายโ	อันตรายทั้งหลาย อย่ามีแก่ท่าน
สุขี ทีฆายุกะ ะวะ	ขอท่านจงเป็นผู้มีความสุข มีอายุยืน
อะภิวาทะนะสีลิสสะ	ธรรม ๔ ประการ
นิจัจจ วุฑฒาปะจาอิน	คือ อายุ วรรณะ สุขะ พละ
จัตตารอ ธัมมา วัชฌันติ	ย่อมเจริญแก่บุคคล ผู้มีปกติกราบไหว้
อายุ วัณโณ สุขัง พะลัง.	มีปกติอ่อนน้อมต่อผู้ใหญ่ เป็นนิตย์

โกษะนันทานานุโมทนาคาถา

อายุโท พละโท ธีโร	ผู้มีปัญญา ให้อายุ
วิณณะโท ปฏิภาณะโท	ให้วรรณะ ให้ปฏิภาณ
สุขัสสะ ทาทา เมธาวิ	ผู้มีปัญญา ให้ความสุข
สุขัง โส อะธัคัจฉะติ	ท่านย่อมประสพสุข
อายุง ทัตถวา พะลัง วิณณัง	บุคคลผู้ให้อายุ พละ วรรณะ
สุขัญจะ ประภาณะโท	สุขะ และปฏิภาณ
ทีฆายู ยะสะวา โหติ	จะไปเกิดในที่ใดๆ ย่อมมีอายุยืน
ยัตถะ ยัตถุปะปัชชะตีติ.	มียศในที่นั้นๆ ดังนี้แล

สังเขปะอาฎานาฎิยะปะริตตัง

สัพพะโรคะวินิมุตโต	ขอจงพ้นจากโรคทั้งปวง
สัพพะสันตปาปะวัชชิตโต	เว้นจากความเดือดร้อนทั้งปวง
สัพพะเวระมะตีกกันโต	ล่องจากเวรทั้งปวง
นิพพุโต จะ ตูวัง ภาวะะ.	ขอท่านจงเป็นผู้ดับทุกข์ทั้งปวงได้เถิด
สัพพีติโย วิวัชขันตุ	ความจัญไรทั้งปวงของท่าน จงบาราศไป
สัพพะโรคโค วินัสสะตุ	โรคทั้งปวงของท่าน จงหาย
มา เต ภาวะัตถวันตะระโย	อันตรายทั้งหลาย อย่ามีแก่ท่าน
สุขี ทีฆายูโก ภาวะะ	ขอท่านจงเป็นผู้มีความสุข มีอายุยืน
อะภิวาทะนะสีลิสสะ	ธรรม ๔ ประการ คือ อายุ วรรณะ สุขะ พละ
นิจัจัง วุฑฒาปะจาโยโน	ย่อมเจริญแก่ผู้มีปกติกราบไหว้
จัตตาโร ธัมมา วัฑฒันติ	มีปกติอ่อนน้อมต่อผู้ใหญ่ เป็นนิตย
อายุ วิณโณ สุขัง พะลัง.	

อัคคัปะสะทาหะสุตตะคาถา

อัคคะโต เว ปะสันนानัง	เมื่อบุคคลรู้จักกรรมอันเป็นเลิศ
อัคคัง ธัมมัง วิชานะตัง	เลื่อมใสแล้วโดยความเป็นของเลิศ
อัคเค พุทธะ ปะสันนानัง	เลื่อมใสแล้วในพระพุทธเจ้าผู้เลิศ
ทักขิณะเย อะนุตตะเร	ซึ่งเป็นทักษิณบุคคลอันเยี่ยมยอด
อัคเค ธัมเม ปะสันนानัง	เลื่อมใสแล้วในพระธรรมอันเลิศ
วิราคุปะสะเม สุขะ	ซึ่งเป็นธรรมปราศจากกามราคะ และสงบระงับอยู่เป็นสุข
อัคเค สังฆะ ปะสันนानัง	เลื่อมใสแล้วในสงฆ์ผู้เลิศ
ปุญญักเขตเต อะนุตตะเร	ซึ่งเป็นเขตนาบุญอย่างยอด
อัคคัสมิทัง ทานัง ทะทะตัง	ถวายทานในท่านผู้เลิศนั้น
อัคคัง ปุญญัง ปะวัฑฒะติ	บุญที่เลิศก็ย่อมเจริญ

อัคคัง อายุ จะ วัณโณ จะ	อายุ วรรณะ ยศ เกียรติคุณ
ยะโส กิตติ สุขัง พะลัง	สุขะ และผลที่เลิศ ย่อมเจริญ
อัคคัสสะ ทาทา เมธาวิ	ผู้มีปัญญา ตั้งมั่นในธรรมอันเลิศแล้ว
อัคคะธัมมะสะมาหิโต	ให้ทานแก่ท่าน ผู้เป็นเขตนานุญอันเลิศ
เทวะภูโต มนะุสโส วา	จะไปเกิดเป็นเทวดาหรือมนุษย์ก็ตาม
อัคคัปปัตโต ปะโมหะตติ.	ย่อมได้ถึงความเป็นผู้เลิศ บันเทิงอยู่ ดังนี้แล

ระตนะตตะยานุภาวาทิคาถา

ระตนะตตะยานุภาเวนะ	ด้วยอานุภาพแห่งพระรัตนตรัย
ระตนะตตะยะเตชะสา	ด้วยอำนาจแห่งพระรัตนตรัย
ทุกขะโรคะภะยา เวรา	ความทุกข์ โรค ภัย และเวรทั้งหลาย
โสกา สัตตุ จุปัททะวา	ความโศก ศัตรู และความชั่วทั้งปวง
อะเนกา อันตะรายาปิ	อันตรายทั้งหลาย เป็นอนเนกประการ
วินัสสันตุ อะเสสะโต	จงพินาศไปโดยไม่เหลือ
ชะยะสิทธิ ธีนัง ลากัง	ความชนะ ความสำเร็จ ทรัพย์ และลาภ
โสทธิ ภาคังยั สุขัง พะลัง	ความสวัสดิ ความมีโชค ความสุข และกำลัง
สิริ อายุ จะ วัณโณ จะ	สิริ อายุ วรรณะ โภคทรัพย์
โภคัง วุฑฒิ จะ ยะสะวา	ความเจริญ และความเป็นผู้มียศ
สะตะวัสสา จะ อายุ จะ	การได้อายุยืนเป็นร้อยปี และความสำเร็จกิจใน
ชีวะะสิทธิ ะวะวันตุ เต.	ความเป็นอยู่ จงมีแก่ท่านในกาลทุกเมื่อเทอญ

อาทิยะสุตตะคาถา

ภุตตา โภคา ภาฎา ภัจจา	โภคะทั้งหลาย เราได้บริโภครแล้ว บุคคลทั้งหลายที่ควรเลี้ยง เราได้เลี้ยงแล้ว
วิติณณา อาปะทาสุ เม	อันตรายทั้งหลาย เราได้ข้ามพ้นไปแล้ว
อุทธัคคา ทักขินา ทินนา	ทักษิณาที่เจริญผล เราได้ให้แล้ว
อะโถ ปัญจะ พะลี กะตา	อนึ่ง พลี ๕ ประการ เราได้ทำแล้ว
อุปัฏฐิตา สีละวันโต	ท่านผู้มีศีลสำรวมแล้ว ประพฤติพรหมจรรย์
สัณญะตา พรัหมะจาริโน	เราได้บำรุงแล้ว
ยะทัตถัง โภคะมิจเฉยยะ	บัณฑิตผู้ครองเรือน ปรารถนาโภคะเพื่อประโยชน์อันใด
ป็นชิตโต ฆะระมาวะลัง	
โส เม อัถโถ อะนุปัตตโต	ประโยชน์นั้น เราได้บรรลุแล้ว
กะตัง อะนะนุตาปิยัง	กรรมไม่เป็นที่ตั้งแห่งความเดือดร้อนภายหลัง เราได้ทำแล้ว
เอตัง อะนุสสะรัง มัจโจ	นรชนผู้จะต้องตาย เมื่อตามระลึกถึงคุณชื่อนี้อยู่
อะริยะธัมเม สิวโต นะโร	ย่อมเป็นผู้ตั้งอยู่ในอริยธรรม

กาละทาน์ปะปะทีปิกา^{๓๔}

เอตา สุนันตุ สักกัจจัง
ทายะกา ปุญญะกามิโน.

แสดงอานิสงส์การให้ตามกาล

ขอทายกทั้งหลาย ผู้ต้องการบุญ
จงตั้งใจฟังคาถาเหล่านี้เถิด

กาละทานะสูตตะคาถา

กาเล ทะทันติ สะปัญญา

ทายกทั้งหลายเหล่าใด เป็นผู้มิปัญญา

วะทัตถุญ วีตะมัจฉะรา

มีปกติรู้จักคำพูด ปราศจากความตระหนี่

กาเลนะ ทินนัง อะริเยสุ

ย่อมถวายทานตามกาลสมัย

อุชุกุเตสุ ตาทิสู

ในพระอริยเจ้าทั้งหลาย ผู้ประพฤติดตรงคงที่

วิปะสันนมะมะนา ตัสสะ

เมื่อมีใจเลื่อมใสศรัทธาแล้ว

วิปุลา โหติ ทักขินา

ทักษิณาทานย่อมมีผลอันไพบูรณ์

เย ตัตถะ อะนุโมทนต์ิ

ชนทั้งหลายเหล่าใดอนุโมทนา

เวยยาวัจจัง กะโรนติ วา

หรือช่วยทำการชวนชวนในทานนั้น

นะ เตนะ ทักขินา โอนา

ทักษิณาทานของเขา ไม่ได้บกพร่องไปด้วยเหตุนั้น

เตปิ ปุญญัสสะ ภาคิโน

ชนทั้งหลายแม้เหล่านั้น ย่อมเป็นผู้มีส่วนแห่งบุญนั้นด้วย

ตัสมา ทะเท อัปะปะฎิวานะจิตโต

เหตุนี้ ทายกควรเป็นผู้มีจิตไม่ทอดย

ยัตถะ ทินนัง มะหัพพะลัง

ให้ในที่ใดมีผลมาก ควรให้ในที่นั้น

ปุญญา นิ ประระโลกัสสัมมิง

บุญย่อมเป็นที่พึ่งอาศัยของสัตว์ทั้งหลาย

ปะตัมภูสา โหนติ ปาณินันติ.

ในโลกหน้า ฉะนี้

วิหาระทานะคาถา

สีตัง อุณ्हัง ปะภูหันทิ

เสนาสนะย่อมป้องกันเย็น ร้อน และสัตว์ร้าย

ตะโต วาพะมิกานิ จะ

สิริงสะเป จะ มะกะเส

งู และยุง

สิสิเรจาปี วุฏฐิโย

ฝนที่ตั้งขึ้นในสิสิระฤดู

ตะโต วาตาตะโป โฆโร

แต่นั้นลม และแดดอันกล้า

สัญชาโต ปะภูหัตถุญะติ

เกิดขึ้นแล้วย่อมบรรเทาไป

เลณัตถัญจะ สุขัตถัญจะ

การถวายวิหารแก่สงฆ์

ณายิตุง จะ วิปัสสิตุง

เพื่อเร้นอยู่ เพื่อความสุข

วิหาระทานัง สังขัสสะ

เพื่อเพ่งพิจารณา และเพื่อเห็นแจ้ง

อัคคัง พุทธะเหติ วัณณิตัง

พระพุทธเจ้าทรงสรรเสริญว่า เป็นทานอันเลิศ

ตัสมา หิ ปันนิตโต โปโส

เพราะเหตุนี้แล บุรุษบัณฑิต

สัมปัสสัง อัตถะมัตตะโน

เมื่อเล็งเห็นประโยชน์ตน

^{๓๔} แบบนี้เป็นการใช้นำบท กาละทานะสูตตะคาถา

ถ้าหากนำบท วิหาระทานะคาถา ให้เปลี่ยนที่ขีดเส้นใต้เป็น วิหาระทานะทีปิกา และให้เปลี่ยนคำแปลเป็น แสดงอานิสงส์การให้ที่อยู่

วิหาเร การะเย รัมเม	พึงสร้างวิหารอันรื่นรมย์
วาสะเยตละ พะหุสสุเต	ให้ภิกษุทั้งหลาย ผู้เป็นพหูสูตรอยู่เกิด
เตสัง อันัญจะ ปานัญจะ	อนึ่ง พึงถวายข้าว น้ำ ผ้า เสนาสนะ
วัตถะเสนาสะนานิ จะ	แก่ท่านเหล่านั้น
ทะเทยยะ อุชฺฐุเตสุ	ด้วยน้ำใจอันเลื่อมใสในท่านผู้ชื่อตรง
วิปะสันเนนะ เจตะสา	
เต ตัสสะ รัมมัง เทเสนติ	เขารู้ธรรมอันใดในโลกนี้แล้ว
สัพพะทุกขาปะนุหะนัง	จะเป็นผู้ไม่มีอาสวะปรินิพพาน
ยัง โส รัมมะมิธัญญายะ	ท่านย่อมแสดงธรรมนั้น
ปะรินิพพาตะยะนาสะโวติ.	อันเป็นเครื่องบรรเทาทุกข์ทั้งปวงแก่เขา ดังนี้แล

เทวะตาทิสสะทักขินานุโมทนาคาถา

ยัสฺมิง ปะเทเส กัปปเปติ	บัณฑิตชาติ สำเร็จการอยู่ในประเทศสถานที่ใด
วาสัง ปันติตะชาติโย	
สีละวันเตตละ โภเชตฺวา	พึงเชิญเหล่าท่านที่มีศีลสำรวมระวัง
สัญญะเต พรัทฺมะจาริโน	ประพฤติพรหมจรรย์ เลี้ยงดูกันในที่นั้น
ยา ตตฺถะ เทวะตา อาสุง	เทวดาเหล่าใด มีในที่นั้น
ตาสัง ทักขินะมาทิสะ	ควรอุทิศทักษิณาทาน เพื่อเทวดาเหล่านั้นด้วย
ตา ปุชิตา ปุชะยันติ	เทวดาที่ได้บูชาแล้ว ท่านย่อมบูชาบ้าง
มานิตา มานะยันติ นัง	ที่ได้นับถือแล้ว ย่อมนับถือบ้าง
ตะโต นัง อะนุกัมปันติ	แต่นั้น ท่านย่อมอนุเคราะห์เขา
มาตา ปุตตัง วะ โอระสัง	ประหนึ่งมารดาอนุเคราะห์บุตร ผู้เกิดจากอก
เทวะตานุกัมปิโต โปโส	บุรุษได้อาศัยเทวดาอนุเคราะห์แล้ว
สะทา ภัทฺธานิ ปัสสะติ.	ย่อมเห็นกิจการอันเจริญทุกเมื่อ

เทวะตาทิสฺมัตตนะคาถา

ยานิธะ ภูตานิ สะมาคะตานิ	หมู่ภูตเหล่าใด สถิตอยู่ตามแผ่นดินก็ดี
ภุมมานิ วา ยานิ วะ อันตะลิกเข	สถิตอยู่ในอากาศก็ดี ซึ่งมาประชุมกันแล้วในที่นี้
สัพเพ วะ ภูตา สุมะนา ภาวันตุ	ขอหมู่ภูตเหล่านั้นทั้งปวง จงเป็นผู้มีจิตโสมนัส
อะโถปิ สักกัจจะ สุนันตุ ภาสิตัง	และพึงภาษิตโดยเคารพ
สุภาสิตัง กิญฺจิปิ โว ภาณมุ	เราจะขอกล่าวสุภาษิต แม้บางประการแก่ท่านทั้งหลาย
ปุญญะ สะตุปปาทะกะรัง อะปาปัง	ซึ่งก่อให้เกิดสติในบุญ ไม่เป็นบาป
ธัมมุปะเทสัง อะนุการะกานัง	เป็นอุบายเครื่องแนะนำธรรม สำหรับผู้ใคร่จะทำตาม
ตัสฺมา ทิ ภูตานิ สะเมนตุ สัพเพ	เพราะเหตุนี้แล หมู่ภูตทั้งปวงจงฟัง

เมตตัง กะโรละ มานุสฺสียา ปะชาเย
 ญเตสุ พาว์หัง กะตะภัตติกาเย

ขอท่านจงกระทำความเมตตา คือความรัก
 ความปรารถนาดีแก่มนุษย์
 ผู้กระทำความรักได้อย่างมั่นคงในหมู่ญาติทั้งปวง

ทิวา จะ รัตโต จะ หารันติ เย พะลิง
 ปัจโจปะการัง อะภิกังขะมานา

มนุษย์ทั้งหลายเหล่าใด ทำพิธีกรรมทั้งกลางวันและกลางคืน
 มีความปรารถนายิ่ง ซึ่งการตอบแทน

เต โข มะนุสฺสสา ตะนุกานุกา
 ญตา วิเสสเณ มะหิทธิกา จะ

มนุษย์ทั้งหลายเหล่านั้น เป็นผู้มีความประพฤติ
 ส่วนท่านทั้งหลาย เป็นญาติมีฤทธิ์มากต่างๆ กัน

อาทิสสะมานา มะนุเชหิ ญาดา
 ตัสฺมา หิ เณ รักขะละ อัมปะมัตตา.

ถึงจะเป็นผู้ที่มองไม่เห็นตัว พวกมนุษย์ก็รู้จักกันอยู่แล้ว
 เพราะเหตุนั้นแล ขอญาติทั้งหลาย จงเป็นผู้ไม่ประมาท
 ปกป้องรักษามนุษย์เหล่านั้นเถิด

“ถ้าคนปฏิบัติธรรม หรือมีธรรมอยู่ในใจแล้ว

ลือออกมาทางกาย มันแตกต่างกับคนไม่ปฏิบัติธรรม

ดูทุกสิ่งทุกอย่างจะเรียบร้อย น่าดู น่าชื่นชม น่าอนุโมทนา

นั่นคือว่าธรรมภายในใจมันมี จึงไปลือออกมาทางกายตัวนี้

ให้ปวงชนทั้งหลายได้รับรู้ว่า คนมีธรรมประจำตัว

ไม่จำเป็นหรอกว่า เราจะบอกธรรมะคนนั้น ข้อนั้นเป็นอย่างนั้น

ข้อนี้เป็นอย่างนี้ ไม่จำเป็น เพียงเอาลือทางกายเรานี้ให้คนอื่นได้เห็น

เรามีคุณธรรมอย่างไรหรือไม่ก็มีก็ตาม ทุกคนจะรู้ว่าคนปฏิบัติธรรมแล้ว”

วัดป่าบ้านค้อ วันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๕๐

พระสูตร

เป็นพระธรรมคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่ได้ทรงแสดงไว้กับบุคคลต่างๆ ในสมัยพระพุทธกาล ซึ่งได้รับการรวบรวมด้วยการท่องจำ ได้ด้วยปัญญาอย่างครบถ้วนจากพระมหาเถระ อาทิ พระมหากัสสปะ พระอาณนที และพระอุบาลี

๑. **ธัมมะจักกัปปะวัตตะนะสูตรตั้ง** – เป็นปฐมเทศนาที่ทรงประทานแก่ปัจฉิมปัจฉิม ว่าด้วยข้อปฏิบัติอันเป็นทางสายกลาง และอริยมรรคอันเป็นทางดำเนินสู่การพ้นทุกข์โดยสิ้นเชิง
๒. **อะนัตตะลักขณะสูตรตั้ง** – เป็นเทศนาที่ทรงประทานแก่พระภิกษุปัจฉิมปัจฉิมให้เป็นพระอรหันต์ ว่าด้วยลักษณะที่ไม่ใช่อัตตาตัวตนของชั้น ๕
๓. **อาทิตตะปะริยาเยสูตรตั้ง** – เป็นเทศนาที่ทรงแสดงแก่ชฎิล ๓ พี่น้องและบริวาร ว่าด้วยเรื่องอายตนะทั้งภายในและภายนอกเป็นของร้อน
๔. **สะติปัญฐานะปาฐุ** – เป็นส่วนหนึ่งของมหาสติปัญฐานสูตร ว่าด้วยหนทางสายเอก เพื่อบรรลุธรรมที่ทำให้แจ้งซึ่งพระนิพพาน
๕. **สาราณียะธัมมะสูตรตั้ง** – เป็นคำสอนที่ว่าด้วยแนวทางปฏิบัติของผู้ที่อยู่ร่วมกัน อันเป็นเหตุก่อให้เกิดความระลึกถึงกัน ความเคารพกันและกัน
๖. **ภิกขุอะปะริหานิยะธัมมะสูตรตั้ง** – เป็นคำสอนว่าด้วยธรรมอันไม่เป็นที่ตั้งแห่งความเสื่อม แต่เป็นไปเพื่อความเจริญ
๗. **มหาสะมะยะสูตรตั้ง** – เป็นพระสูตรว่าด้วยการชุมนุมใหญ่ของเทวดาและพรหมทั้งปวง
๘. **อัญญังคิยะมัคคะคาถา** – เป็นเทศนาที่ว่าด้วยมรรคมีองค์ ๘ เป็นหนทางอันประเสริฐสุด
๙. **ธัมมะปะหังสะนะปาฐุ** – เป็นคำสอนว่าด้วยคุณของธรรมปฏิบัติ อันบุคคลพึงทำเพื่อประโยชน์แห่งตนและผู้อื่น
๑๐. **กาลามะสูตรตั้ง** – เป็นหลักแห่งความเชื่อที่พระพุทธองค์ทรงประทานแก่ชาวกาลามะ
๑๑. **มัคคะวิงักคะสูตรตั้ง** – เป็นพระสูตรว่าด้วยมรรคมีองค์ ๘ โดยอธิบายมรรคแต่ละข้อๆ
๑๒. **โคตมะมีสูตรตั้ง** – เป็นคำสอนที่ทรงประทานแก่พระนางมหาปาชาบดีโคตมี ว่าด้วยแนวทางการปฏิบัติที่นับเข้าในธรรมวินัย และไม่นับเข้าในธรรมวินัย
๑๓. **ศิริมานันทะสูตรตั้ง** – เป็นคำสอนที่พระพุทธเจ้าขอให้พระอาณนทีไปแสดงแก่พระศิริมานนที เพื่อช่วยให้ระงับทุกขเวทนาเจ็บปวด
๑๔. **อานาปานะสะติปาฐุ** – เป็นคำสอนว่าด้วยการเจริญสมาธิด้วยอานาปานสติภาวนาที่มีผลมาก

บทขัด ธัมมะจักกัปปะวัตตะนะสูตรตั้ง

อะนุตตะรัง อะภิสัมโพธิง สัมพุชฌิต์วา ตะถาคะโต	พระตถาคตเจ้า ได้ตรัสรู้ ซึ่งพระอนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณแล้ว
ปะฐะมัง ยัง อะเทเสสิ ธัมมะจักกัง อะนุตตะรัง สัมมะทเวะ ปะวัตเตนโต โลเก อัมปะฏิวัตตียัง	เมื่อจะทรงประกาศธรรมที่ใครๆ ยังไม่ได้ให้เป็นไปแล้วในโลก ให้เป็นไปโดยชอบแท้ ได้ทรงแสดงพระอนุตตรธรรมจักรใดก่อน
ยัตถากขาตา อุโฆ อันตา ปะฏิปัตติ จะ มัชฌิมา จะตุลล์วาริยะสัจเจสุ วิสุทธีง ญานะทัสสะนัง	คือในธรรมจักรใด พระองค์ตรัสซึ่งที่สุด ๒ ประการ และข้อปฏิบัติเป็นกลาง และปัญญาอันรู้เห็นในอริยสัจทั้ง ๔ อันหมดจดแล้ว
เทสิตัง ธัมมะราชาเน สัมมาสัมโพธิกิตตะนัง นาเมนะ วิสสุตัง สุตตัง ธัมมะจักกัปปะวัตตะนัง เวยยากะระณะปาฐุเน สังคีตันตัมภะณามะ เส.	เราทั้งหลาย จงสวดธรรมจักรนั้น ที่พระองค์ผู้เป็นธรรมราชา ทรงแสดงแล้ว ปรากฏโดยชื่อว่า ธัมมจักรกัปปวัตตนสูตร เป็นสูตรประกาศ พระสัมมาสัมโพธิญาณ อันพระสังคีติกาจารย์ ร้อยกรองไว้ โดยบาลีไวยากรณ์เกิด

ธัมมะจักกัปปะวัตตะนะสุตตัง

(ทัฬหะ มะยัง ธัมมะจักกัปปะวัตตะนะสุตตัง ภาณามะ เส)

<p>เอวัมเม สุตัง. เอกัง สมะยัง ภาคะวา, พาราณะสิยัง วิหะระติ, อิสิปะตะเน มิคะทาเย. ตัตตระ โข ภาคะวา ปญฺจะวัคคิเย ภิกขุ อามันเตสิ. เทวฺเม ภิกขเว อันตา ปัพพะชิตะนะ นะ เสวิตัพพา, โย จายัง กามะสุ กามะสุขัลลิกานุโยโค, หิโน คัมโม โปถุชชะนิโก อะนะริโย อะนัตตะสัณฺหิโต, โย จายัง อัตตะกิลมะถานุโยโค, ทุกโข อะนะริโย อะนัตตะสัณฺหิโต. เอเต เต ภิกขเว อุโห อันเต อะนุปะคัมมะ, มัชฌิมา ปะฏิปะทา ตะถาคะเตนะ อะภิสัมพุทฺธา, จักขุกระระณี ญฺาณะกระระณี อุปะสสะมาเย อะภิญญาเย สัมโพธายะ นิพพานายะ สังวัตตะติ. กะตะมา จะ สา ภิกขเว มัชฌิมา ปะฏิปะทา ตะถาคะเตนะ อะภิสัมพุทฺธา, จักขุกระระณี ญฺาณะกระระณี อุปะสสะมาเย อะภิญญาเย สัมโพธายะ นิพพานายะ สังวัตตะติ. อะยะเมวะ อะริโย อัญฺจันคิโก มัคโค. เสยยะถิทัง. สัมมาทิฏฺฐิ สัมมาสังกัปปะ, สัมมาวาจา สัมมากัมมันโต สัมมาอาชีโว, สัมมาวายาโม สัมมาสะติ สัมมาสะมาธิ.</p>	<p>อันข้าพเจ้า (คือพระอานนทเถระ) ได้สดับมาแล้วอย่างนี้ว่า สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคเจ้า เสด็จประทับ ณ ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน ใกล้เมืองพาราณสี ครั้งนั้นแล พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสเตือนพระภิกษุปัญจวัคคีย์^{๓๖} ว่า ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ที่สุด ๒ อย่างนี้ อันบรรพชิตไม่ควรเสพ หนึ่งคือ การประกอบตนให้พัวพันด้วยกาม ในกามทั้งหลายนี้ใด เป็นธรรมอันเลว เป็นเหตุให้ตั้งบ้านเรือน เป็นของคนมีกิเลสหนา ไม่ใช่ไปจากข้าศึกคือกิเลส ไม่ประกอบด้วยประโยชน์ สองคือ การทรมาณตนด้วยความลำบาก ให้เกิดทุกข์แก่ผู้ประกอบ ไม่พ้นจากข้าศึกคือกิเลส ไม่ประกอบด้วยประโยชน์ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ข้อปฏิบัติซึ่งเป็นทางสายกลาง ไม่เข้าไปใกล้ที่สุดสองอย่างนั้น อันตถาคตได้ตรัสรู้แล้วด้วยปัญญาอันยิ่ง ทำดวงตา ทำญาณเครื่องรู้ ย่อมเป็นไปเพื่อความสงบระงับ เพื่อความรู้อยิ่ง เพื่อความรู้ดี เพื่อความดับ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ข้อปฏิบัติซึ่งเป็นทางสายกลาง นั้นเป็นไฉน ที่ตถาคตตรัสรู้แล้วด้วยปัญญาอันยิ่ง ทำดวงตา ทำญาณเครื่องรู้ ย่อมเป็นไปเพื่อความสงบระงับ เพื่อความรู้อยิ่ง เพื่อความรู้ดี เพื่อความดับ ทางมีองค์ ๘ เครื่องไปจากข้าศึก คือกิเลสนี้เอง ได้แก่ธรรมเหล่านี้ คือ ปัญญาอันเห็นชอบ ความดำริชอบ วาจาชอบ การงานชอบ การเลี้ยงชีวิตชอบ ความเพียรชอบ ความระลึกชอบ ความตั้งใจมั่นชอบ</p>
--	--

^{๓๖} ปัญจวัคคีย์ มีทั้งหมด ๕ รูป ได้แก่ โกณฑัญญะ วัปปะ ภัททิยะ มหานามะ และอัสสชิ

<p>อะยัง โข สา ภิกขเว มัชฌิมา ปฏิปะทา ตะถาคะเตนะ อะภิสัมพุทธา, จักขุกระระณี ญาณะกระระณี อุปะสะมาเย อะภิญญาเย สัมโพธายะ นิพพานายะ สังวัตตะติ.</p>	<p>ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย อันนี้แล ข้อปฏิบัติซึ่งเป็นทางสายกลาง ที่ตถาคตตรัสรู้แล้วด้วยปัญญาอันยิ่ง ทำดวงตา ทำญาณเครื่องรู้ ย่อมเป็นไปเพื่อความสงบระงับ เพื่อความรู้อยิ่ง เพื่อความรู้ดี เพื่อความดับ</p>
<p>อิทัง โข ปะนะ ภิกขเว ทุกขัง อะริยะสัจจัง.</p>	<p>ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย นี้แลความเป็นจริงแห่งอริยสัจ คือ ทุกข์</p>
<p>ชาติปิ ทุกขา ชะราปิ ทุกขา มาระณัมปิ ทุกขัง, โสกะปะริทเวททุกขะโทมะนัสสุปายาสาปิ ทุกขา, อับปิเยหิ สัมปะโยโค ทุกโข ปิเยหิ วิปปะโยโค ทุกโข ยัมปิจฉัง นะ ละภะติ ตัมปิ ทุกขัง, สังขิตเตนะ ปัญฺจูปาทานักขันธา ทุกขา.</p>	<p>ความเกิดก็เป็นทุกข์ ความแก่ก็เป็นทุกข์ ความตายก็เป็นทุกข์ ความโศก ความร่ำไรรำพัน ความไม่สบายกาย ความไม่สบายใจ ความคับแค้นใจ ก็เป็นทุกข์ ความประสบสิ่งไม่เป็นที่รักที่พอใจ ก็เป็นทุกข์ ความพลัดพรากจากสิ่งทีรักที่พอใจ ก็เป็นทุกข์ ปรารถนาสิ่งใดไม่ได้สิ่งนั้น นั่นก็เป็นทุกข์</p>
<p>อิทัง โข ปะนะ ภิกขเว ทุกขะสะมุททะโย อะริยะสัจจัง. ยายัง ตัณฺหา โปโนพพะวิกา นันทิราคะสะหะคะตา ตัตฺตระ ตัตฺตราภินันฺทินิ. เสยยะถิทัง.</p>	<p>ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย นี้แลเป็นเหตุให้เกิดขึ้น อย่างจริงแท้ คือ ความทะยานอยากนี้ ทำให้มีภพอีก เป็นไปตามความกำหนด ด้วยอำนาจความเพลิดเพลินในอารมณ์นั้นๆ ได้แก่สิ่งเหล่านี้ คือ</p>
<p>กามตัณฺหา ภาวะตัณฺหา วิภาวะตัณฺหา.</p>	<p>ความทะยานอยากในอารมณ์ใคร่ ความทะยานอยากในความมีความเป็น ความทะยานอยากในความไม่มีไม่เป็น</p>
<p>อิทัง โข ปะนะ ภิกขเว ทุกขะนิโรธะ อะริยะสัจจัง. โย ตัสสาเยวะ ตัณฺหาเย อะเสสะวิราคะนิโรธะ จาโค ปะฏิณิสัสสโก มุตติ อะนาละโย.</p>	<p>ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย นี้แลเป็นความดับทุกข์อย่างแท้จริง คือ ความดับโดยสิ้นกำหนด โดยไม่เหลือแห่งตัณหา นั้นเที่ยวอันใด ความสละแห่งตัณหา ความวางตัณหา ความปล่อยตัณหา ความไม่พัวพันแห่งตัณหา</p>
<p>อิทัง โข ปะนะ ภิกขเว ทุกขะนิโรธะคามินี ปฏิปะทา อะริยะสัจจัง,</p>	<p>ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย นี้แลเป็นข้อปฏิบัติ ให้ถึงความดับทุกข์อย่างแท้จริง คือ</p>

อะยะเมวะ อะริโย อัญจันคิโก มัคโค.
เสยยะถิทัง.

ทางมีองค์ ๘ เครื่องไปจากข้าศึก คือกิเลสนี้เอง
ได้แก่กรรมเหล่านี้ คือ

สัมมาทิฏฐิ สัมมาสังกัปป, สัมมาวาจา
สัมมากัมมันโต สัมมาอาชีโว,
สัมมาวายาโม สัมมาสะติ สัมมาสมาธิ.

ปัญญาอันเห็นชอบ ความดำริชอบ
วาจาชอบ การงานชอบ การเลี้ยงชีวิตชอบ
ความเพียรชอบ ความระลึกชอบ ความตั้งใจมั่นชอบ

อิทัง ทุกขัง อะริยะสัจจันติ เม ภิกขเว,
ปุพเพ อะนะนุสสุเตสุ ัมเมสุ,
จักขุ อุทะปาติ ญาณัง อุทะปาติ
ปัญญา อุทะปาติ วิชชา อุทะปาติ
อาโลโก อุทะปาติ.

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย จักขุได้เกิดขึ้นแล้ว
ญาณได้เกิดขึ้นแล้ว ปัญญาได้เกิดขึ้นแล้ว
วิชาได้เกิดขึ้นแล้ว แสงสว่างได้เกิดขึ้นแล้วแก่เรา
ในธรรมทั้งหลาย ที่เราไม่เคยฟังมาในกาลก่อนว่า
นี้เป็นทุกขอริยสัง

ตั้ง โข ปะนิทัง ทุกขัง อะริยะสัจจัง
ปะริญญะยันติ เม ภิกขเว,
ปุพเพ อะนะนุสสุเตสุ ัมเมสุ,
จักขุ อุทะปาติ ญาณัง อุทะปาติ
ปัญญา อุทะปาติ วิชชา อุทะปาติ
อาโลโก อุทะปาติ.

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย จักขุได้เกิดขึ้นแล้ว
ญาณได้เกิดขึ้นแล้ว ปัญญาได้เกิดขึ้นแล้ว
วิชาได้เกิดขึ้นแล้ว แสงสว่างได้เกิดขึ้นแล้วแก่เรา
ในธรรมทั้งหลาย ที่เราไม่เคยฟังมาในกาลก่อนว่า
ก็ทุกขอริยสังนั้นนั่นแล เป็นสิ่งที่ควรกำหนดรู้

ตั้ง โข ปะนิทัง ทุกขัง อะริยะสัจจัง
ปะริญญาตันติ เม ภิกขเว,
ปุพเพ อะนะนุสสุเตสุ ัมเมสุ,
จักขุ อุทะปาติ ญาณัง อุทะปาติ
ปัญญา อุทะปาติ วิชชา อุทะปาติ
อาโลโก อุทะปาติ.

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย จักขุได้เกิดขึ้นแล้ว
ญาณได้เกิดขึ้นแล้ว ปัญญาได้เกิดขึ้นแล้ว
วิชาได้เกิดขึ้นแล้ว แสงสว่างได้เกิดขึ้นแล้วแก่เรา
ในธรรมทั้งหลาย ที่เราไม่เคยฟังมาในกาลก่อนว่า
ก็ทุกขอริยสังนั้นนั่นแล อันเราได้กำหนดรู้แล้ว

อิทัง ทุกขะสมุททะโย อะริยะสัจจันติ
เม ภิกขเว, ปุพเพ อะนะนุสสุเตสุ
ัมเมสุ, จักขุ อุทะปาติ
ญาณัง อุทะปาติ ปัญญา อุทะปาติ
วิชชา อุทะปาติ อาโลโก อุทะปาติ.

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย จักขุได้เกิดขึ้นแล้ว
ญาณได้เกิดขึ้นแล้ว ปัญญาได้เกิดขึ้นแล้ว
วิชาได้เกิดขึ้นแล้ว แสงสว่างได้เกิดขึ้นแล้วแก่เรา
ในธรรมทั้งหลาย ที่เราไม่เคยฟังมาในกาลก่อนว่า
นี้ทุกขสมุทัยอริยสัง

ตั้ง โข ปะนิทัง ทุกขะสมุททะโย
อะริยะสัจจัง ปะหาตัพพันติ เม
ภิกขเว, ปุพเพ อะนะนุสสุเตสุ ัมเมสุ,
จักขุ อุทะปาติ ญาณัง อุทะปาติ
ปัญญา อุทะปาติ วิชชา อุทะปาติ
อาโลโก อุทะปาติ.

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย จักขุได้เกิดขึ้นแล้ว
ญาณได้เกิดขึ้นแล้ว ปัญญาได้เกิดขึ้นแล้ว
วิชาได้เกิดขึ้นแล้ว แสงสว่างได้เกิดขึ้นแล้วแก่เรา
ในธรรมทั้งหลาย ที่เราไม่เคยฟังมาในกาลก่อนว่า
ก็ทุกขสมุทัยอริยสังนั้นนั่นแล เป็นสิ่งควรละเสีย

ตั้ง โข ปะนิทัง ทุกขะสะมุทโย
อะริยะสัจจัง ปะหีนันติ เม ภิกขะเว,
ปุพเพ อะนะนุสสุเตสุ ธัมเมสุ,
จักขุญ อุตตะปาติ ญาณัง อุตตะปาติ
ปัญญา อุตตะปาติ วิชชา อุตตะปาติ
อาโลโก อุตตะปาติ.

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย จักขุได้เกิดขึ้นแล้ว
ญาณได้เกิดขึ้นแล้ว ปัญญาได้เกิดขึ้นแล้ว
วิชาได้เกิดขึ้นแล้ว แสงสว่างได้เกิดขึ้นแล้วแก่เรา
ในธรรมทั้งหลาย ที่เราไม่เคยฟังมาในกาลก่อนว่า
ก็ทุกขสมุทัยอริยสัจนี้นั้นแล อันเราได้ละแล้ว

อิทัง ทุกขะนิโรโธ อะริยะสัจจันติ เม
ภิกขะเว, ปุพเพ อะนะนุสสุเตสุ ธัมเมสุ,
จักขุญ อุตตะปาติ ญาณัง อุตตะปาติ
ปัญญา อุตตะปาติ วิชชา อุตตะปาติ
อาโลโก อุตตะปาติ.

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย จักขุได้เกิดขึ้นแล้ว
ญาณได้เกิดขึ้นแล้ว ปัญญาได้เกิดขึ้นแล้ว
วิชาได้เกิดขึ้นแล้ว แสงสว่างได้เกิดขึ้นแล้วแก่เรา
ในธรรมทั้งหลาย ที่เราไม่เคยฟังมาในกาลก่อนว่า
นี่ทุกขนิโรธอริยสัจ

ตั้ง โข ปะนิทัง ทุกขะนิโรโธ
อะริยะสัจจัง สัจฉิกาทัพพันติ เม
ภิกขะเว, ปุพเพ อะนะนุสสุเตสุ ธัมเมสุ,
จักขุญ อุตตะปาติ ญาณัง อุตตะปาติ
ปัญญา อุตตะปาติ วิชชา อุตตะปาติ
อาโลโก อุตตะปาติ.

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย จักขุได้เกิดขึ้นแล้ว
ญาณได้เกิดขึ้นแล้ว ปัญญาได้เกิดขึ้นแล้ว
วิชาได้เกิดขึ้นแล้ว แสงสว่างได้เกิดขึ้นแล้วแก่เรา
ในธรรมทั้งหลาย ที่เราไม่เคยฟังมาในกาลก่อนว่า
ก็ทุกขนิโรธอริยสัจนี้นั้นแล เป็นสิ่งที่ควรทำให้แจ้ง

ตั้ง โข ปะนิทัง ทุกขะนิโรโธ
อะริยะสัจจัง สัจฉิกะตันติ เม ภิกขะเว,
ปุพเพ อะนะนุสสุเตสุ ธัมเมสุ,
จักขุญ อุตตะปาติ ญาณัง อุตตะปาติ
ปัญญา อุตตะปาติ วิชชา อุตตะปาติ
อาโลโก อุตตะปาติ.

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย จักขุได้เกิดขึ้นแล้ว
ญาณได้เกิดขึ้นแล้ว ปัญญาได้เกิดขึ้นแล้ว
วิชาได้เกิดขึ้นแล้ว แสงสว่างได้เกิดขึ้นแล้วแก่เรา
ในธรรมทั้งหลาย ที่เราไม่เคยฟังมาในกาลก่อนว่า
ก็ทุกขนิโรธอริยสัจนี้นั้นแล อันเราทำให้แจ้งแล้ว

อิทัง ทุกขะนิโรธะคามินี
ปะฏิปะทา อะริยะสัจจันติ เม ภิกขะเว,
ปุพเพ อะนะนุสสุเตสุ ธัมเมสุ,
จักขุญ อุตตะปาติ ญาณัง อุตตะปาติ
ปัญญา อุตตะปาติ วิชชา อุตตะปาติ
อาโลโก อุตตะปาติ.

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย จักขุได้เกิดขึ้นแล้ว
ญาณได้เกิดขึ้นแล้ว ปัญญาได้เกิดขึ้นแล้ว
วิชาได้เกิดขึ้นแล้ว แสงสว่างได้เกิดขึ้นแล้วแก่เรา
ในธรรมทั้งหลาย ที่เราไม่เคยฟังมาในกาลก่อนว่า
นี่ทุกขนิโรธคามินีปฏิปทาอริยสัจ

ตั้ง โข ปะนิทัง ทุกขะนิโรธะคามินี
 ปะฏิปะทา อระริยะสัจจัง
 ภาเวตัพพันติ เม ภิกขะเว,
 ปุพเพ อะนะนุสสุเตสุ ัมเมสุ,
 จักขุง อุทะปาติ ญาณัง อุทะปาติ
 ปัญญา อุทะปาติ วิชชา อุทะปาติ
 อาโลโก อุทะปาติ.

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย จักขุได้เกิดขึ้นแล้ว
 ญาณได้เกิดขึ้นแล้ว ปัญญาได้เกิดขึ้นแล้ว
 วิชชาได้เกิดขึ้นแล้ว แสงสว่างได้เกิดขึ้นแล้วแก่เรา
 ในธรรมทั้งหลาย ที่เราไม่เคยฟังมาในกาลก่อนว่า
 ก็ทุกขนิโรธคามินีปฏิปทาอริยสัจนี้นั้นแล
 เป็นสิ่งที่ควรทำให้เจริญ

ตั้ง โข ปะนิทัง ทุกขะนิโรธะคามินี
 ปะฏิปะทา อระริยะสัจจัง ภาวิตันติ เม
 ภิกขะเว, ปุพเพ อะนะนุสสุเตสุ ัมเมสุ,
 จักขุง อุทะปาติ ญาณัง อุทะปาติ
 ปัญญา อุทะปาติ วิชชา อุทะปาติ
 อาโลโก อุทะปาติ.

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย จักขุได้เกิดขึ้นแล้ว
 ญาณได้เกิดขึ้นแล้ว ปัญญาได้เกิดขึ้นแล้ว
 วิชชาได้เกิดขึ้นแล้ว แสงสว่างได้เกิดขึ้นแล้วแก่เรา
 ในธรรมทั้งหลาย ที่เราไม่เคยฟังมาในกาลก่อนว่า
 ก็ทุกขนิโรธคามินีปฏิปทาอริยสัจนี้นั้นแล
 อันเราได้เจริญแล้ว

ยวาระกัวิญจะ เม ภิกขะเว อิเมสุ
 จะตุสุ อระริยะสัจเจสุ, เอวันติปะริวัฏฏัง
 ทวาหะสาการัง ยะถาภูตัง
 ญาณะทัสสะนัง นะ สุวิสุทัง อะโหสิ.

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ปัญญาอันรู้เห็นตาม
 ความเป็นจริงแล้วอย่างไร ในอริยสัจ ๔ เหล่านี้ของเรา
 ซึ่งมีรอบ ๓ มีอาการ ๑๒^{๓๗} อย่างนี้
 ยังไม่หมดจดเพียงใดแล้ว

เนวะ ตาวาหัง ภิกขะเว สะเทวะเก
 โลเก สะมาระเก สะพรัทิมะเก,
 สัสสะมะณะพรัทิมะณียา ปะชายะ
 สะเทวะมะนุสสาเย, อะนุตตะรัง
 สัมมาสัมโพธิง อะภิสัมพุทโธ
 ปัจจัญญาสิง.

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เราได้ยืนยันตนว่า
 เป็นผู้ตรัสรู้พร้อม เฉพาะซึ่งปัญญาเครื่องตรัสรู้ชอบ
 ไม่มีความตรัสรู้อื่น จะยิ่งกว่าในโลก
 เป็นไปกับด้วยเทวดา มาร พรหม ในหมู่สัตว์
 ทั้งสมณพราหมณ์ เทวดา และมนุษย์ ไม่ได้เพียงนั้น

ยะโต จะ โข เม ภิกขะเว อิเมสุ
 จะตุสุ อระริยะสัจเจสุ, เอวันติปะริวัฏฏัง
 ทวาหะสาการัง ยะถาภูตัง
 ญาณะทัสสะนัง สุวิสุทัง อะโหสิ.

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ก็เมื่อใดแล
 ปัญญาอันรู้เห็นตามความเป็นจริงแล้วอย่างไร
 ในอริยสัจ ๔ เหล่านี้ของเรา
 ซึ่งมีรอบ ๓ มีอาการ ๑๒ อย่างนี้ หมดจดดีแล้ว

^{๓๗} อาการ ๑๒ รอบนี้ เรียกว่า ญาณ ๓ ชั้น คือ

๑. สัจญาณ: ญาณหยั่งรู้ชัดว่า อะไรคือความเป็นจริงของแต่ละอย่าง "ความเกิด แก่ เจ็บ ตาย ความเศร้าโศก ความรำไรราพัน ความเสียใจ และความคับแค้นใจ การไม่ประสบพบ กับสิ่งที่รักที่พอใจ การพลัดพรากจากสิ่งที่รักที่พอใจ แม้คิดปรารถนาสิ่งใดไม่ได้สิ่งนั้น นั่นก็เป็นทุกข์" เป็นทุกข์แท้จริงของธาตุ ๔ ชั้น ๕ เป็นทุกข์กายหรือทุกข์ใจ ซึ่งไม่ได้เกิดขึ้นเอง โดยไม่มีสาเหตุ ญาณหยั่งรู้เหตุที่นำมาคือ "ตัณหา ๓" เป็นสมุทัย การดับตัณหาได้คือนิโรธ ขบวนการดับตัณหาคือมรรค ๘ อันเป็นทางสายกลางอันประเสริฐ นี่เป็นสิ่ง ๔ อย่าง หรือ "อริยสัจ ๔" มรรคคือ ทาง ๘ ประการเป็นข้อปฏิบัติให้ทุกข์ดับไปจากใจได้อย่างแท้จริง แต่ทุกข์กายแค่กำหนดรู้ เพราะธาตุ ๔ ชั้น ๕ เป็นกลางไม่เป็นกิเลส
๒. กิจญาณ: ญาณหยั่งรู้ชัดว่าจะต้องทำอย่างไรกับความจริงแต่ละอย่างนั้น ว่า ตัวทุกข์นั้นเป็นผล ควรต้องกำหนดรู้ แต่ต้นเหตุคือเหตุที่ต้องละให้ขาด การดับตัณหาเป็นสิ่งที่ต้องทำให้แจ้ง มรรค ๘ เป็นธรรมอันสำคัญ ที่ต้องทำให้เจริญ-เกิดมีในใจไว้ตลอดเวลา
๓. กตญาณ: ญาณหยั่งรู้ว่าได้ทำหน้าที่จัดการในอริยสัจแต่ละอย่างนั้นได้โดยบริบูรณ์คือ เห็นทุกข์รู้ทุกข์ด้วยปัญญาจึงไปตัดที่ต้นเหตุ รู้ต้นเหตุแห่งทุกข์ที่กำจัดได้หรือไม่ได้ รู้ว่าต้นเหตุได้ละขาดไปจากใจหรือละไม่ขาด รู้ว่ามรรค ๘ ได้ทำให้เจริญเกิดขึ้นในใจพอเพียงหรือไม่และนิโรธ หลุดพ้นทุกข์สมบูรณ์บริบูรณ์หรือยังกำเริบได้อีก

อะถาหัง ภิกขเว สะเทวะเก โลเก
 สะมาระเก สะพีรหิมะเก,
 สัสสะมะณะพีรหิมะณิยา ปะชายะ
 สะเทวะมะนุสสาเย, อะนุตตะรัง
 สัมมาสัมโพธิง อะภิสัมพุทโธ
 ปัจฉัญญาสิง,

ญาณัญจะ ปะนะ เม ทัสสะนัง
 อุทะปาติ, อะกุปปา เม วิมุตติ,
 อะยะมันติมา ชาติ, นัตถิทานิ
 ปุนัพพะวัตติ.

อิทะมะโวจะ ภาคะวา.

อัสสะมะนา ปัญจะวัคคิยา ภิกขุ
 ภาคะวะโต ภาสิตัง อะภินันทุง.

อิหมัสสิญจะ ปะนะ เวยยากระณัสสิมิง
 ภัญญะมาเน,

อายัสสะมะโต โภณทัญญัสสะ วิระชัง
 วิตะมะลัง รัมมะจักขุง อุทะปาติ,
 ยังภิญจิสสะมุทะยะรัมมัง สัพพันตัง
 นิโรธะรัมมันติ.

ปะวัตติเต จะ ภาคะวะตา รัมมะจักเก,
 ภูมมา เทวา สัททะมะนุสสาเวสูง,
 เอตัมภาคะวะตา พาราณะสิยัง
 อิติปะตะเน มิคะทาเย อะนุตตะรัง
 รัมมะจักกัง ปะวัตติตัง,

อัปปะฏิวัตติยัง สะมะเณนะ วา
 พีรหิมะเณนะ วา เทเวนะ วา
 มาเรนะ วา พีรหิมุนา วา เกนะจิ วา
 โลกัสสิมินติ.

ภูมมานัง เทวานัง สัททัง สุตฺวา,
 จาตุมมะหาราชิกา เทวา
 สัททะมะนุสสาเวสูง.

จาตุมมะหาราชิกานัง เทวานัง
 สัททัง สุตฺวา, ตาวะติงสา เทวา
 สัททะมะนุสสาเวสูง.

เมื่อนั้น เราได้ยืนยันตนว่า
 เป็นผู้ตรัสรู้พร้อม เฉพาะซึ่งปัญญาเครื่องตรัสรู้ชอบ
 ไม่มีความตรัสรู้อื่นยิ่งกว่าในโลก
 เป็นไปด้วยเทวดา มาร พรหม ในหมู่สัตว์
 ทั้งสมณพราหมณ์ เทวดา และมนุษย์

ก็แล ปัญญาอันรู้เห็นได้เกิดขึ้นแล้วแก่เรา
 ว่าความพันพิเศษของเราไม่กลับกำเริบ
 ชาตินี้เป็นที่สุดแล้ว บัดนี้ไม่มีภพอีก

พระผู้มีพระภาคเจ้า ได้ตรัสธรรมปริยายนี้แล้ว

ภิกษุปัญจวัคคีย์ ก็มีใจยินดี
 เพลินภาษิตของพระผู้มีพระภาคเจ้า

ก็แลเมื่อไวยยากรณ์นี้ อันพระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสอยู่

จักขุในธรรมอันปราศจากธุลี ปราศจากมลทิน
 ได้เกิดขึ้นแล้ว แก่พระผู้มีอายุโภณทัญญะ
 ว่าสิ่งใดสิ่งหนึ่ง มีอันเกิดขึ้นเป็นธรรมดา
 สิ่งทั้งปวงนั้น มีอันดับไปเป็นธรรมดา

ก็ครั้งเมื่อธรรมจักร อันพระผู้มีพระภาคเจ้าให้เป็นไปแล้ว
 เหล่าภุมเทวดาก็ยังเสียงให้บันลือลั่น
 ว่านั่นจักร คือธรรม ไม่มีจักรอื่นสู้ได้
 อันพระผู้มีพระภาคเจ้า ให้เป็นไปแล้ว
 ณ ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน ใกล้เมืองพาราณสี

อันสมณพราหมณ์ เทวดา มาร พรหม
 และใครๆ ในโลก ยังให้เป็นไปไม่ได้ ดังนี้

เทพเจ้าเหล่าชั้นจาตุมหाराช
 ได้ฟังเสียงของเทพเจ้าเหล่าภุมเทวดาแล้ว
 ก็ยังเสียงให้บันลือลั่น

เทพเจ้าเหล่าชั้นดาวดึงส์
 ได้ฟังเสียงของเทพเจ้าเหล่าชั้นจาตุมหाराชแล้ว
 ก็ยังเสียงให้บันลือลั่น

ดาวะติงสานัง เทวานัง สัททัง สุตฺวา, ยามา เทวา สัททะมะนุสสาเวสูง.	เทพเจ้าเหล่าชั้นยามะ ได้ฟังเสียงของเทพเจ้าเหล่าชั้นดาวติงส์แล้ว ก็ยังเสียงให้บันลือลั่น
ยามานัง เทวานัง สัททัง สุตฺวา, ตุลิตา เทวา สัททะมะนุสสาเวสูง.	เทพเจ้าเหล่าชั้นตุลิต ได้ฟังเสียงของเทพเจ้าเหล่าชั้นยามะแล้ว ก็ยังเสียงให้บันลือลั่น
ตุลิตานัง เทวานัง สัททัง สุตฺวา, นิมมานะระตี เทวา สัททะมะนุสสาเวสูง.	เทพเจ้าเหล่าชั้นนิมมานรดี ได้ฟังเสียงของเทพเจ้าเหล่าชั้นตุลิตแล้ว ก็ยังเสียงให้บันลือลั่น
นิมมานะระตีนัง เทวานัง สัททัง สุตฺวา, ประระนิมมิตะวะสะวัตตี เทวา สัททะมะนุสสาเวสูง.	เทพเจ้าเหล่าชั้นประระนิมมิตวสวัตตี ได้ฟังเสียงของเทพเจ้าเหล่าชั้นนิมมานรดีแล้ว ก็ยังเสียงให้บันลือลั่น
ประระนิมมิตะวะสะวัตตีนัง เทวานัง สัททัง สุตฺวา, พรัหฺมะกายิกา เทวา สัททะมะนุสสาเวสูง.	เทพเจ้าเหล่าที่เกิดในหมู่พรหม ได้ฟังเสียงของเทพเจ้าเหล่าชั้นประระนิมมิตวสวัตตีแล้ว ก็ยังเสียงให้บันลือลั่น
เอตัมภะคะวะตา พาราณะสิยัง อิสิปะตะเน มิคะทาเย อะนุตตะรัง ธัมมะจักกััง ปะวัตติตัง, อัปปะภูวัตติยัง สะมะเณนะ วา พรัหฺมะเณนะ วา เทเวนะ วา มาเรนะวา พรัหฺมะนา วา เกนะจิ วา โลกัสสมินติ.	ว่านั่นจักร คือธรรม ไม่มีจักรอื่นสู้ได้ อันพระผู้มีพระภาคเจ้าให้เป็นไปแล้ว ณ ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน ใกล้เมืองพาราณสี อันสมณพราหมณ์ เทวดา มาร พรหม และใครๆ ในโลกยังให้เป็นไปไม่ได้ ดังนี้
อิติหะ เตะนะ ขะเณนะ เตะนะ มุหุตตะนะ, ยาวะ พรัหฺมะโลกา สัทโท อัพภุคคัจฉิ. อะยฺญจะ ทะสะสะหฺสสี โลกะธาตุ, สังกัมปิ สัมปะกัมปิ สัมปะเวธิ.	โดยขณะครู่เดียวนั้น เสียงขึ้นไปถึงพรหมโลก ด้วยประการฉะนี้ ทั้งหมื่นโลกธาตุ ได้หวั่นไหวสะเทือนสะท้านลั่นไป
อัปปะมาโณ จะ โอะพาโร โอะภาโส โลก ปาตุระโหสิ.	ทั้งแสงสว่างอันยิ่งไม่มีประมาณ ได้ปรากฏแล้วในโลก
อะติกกัมเมวะ เทวานัง เทวานุภาวัง. อะละโข ภะคะวา อุทานัง อุทาเนสิ, อัญญาสิ ะตะ โภ โภณทัญญุ, อัญญาสิ ะตะ โภ โภณทัญญุติ.	ล่องเทวานุภาพของเทวดาทั้งหลายเสียหมด ลำดับนั้นแล พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ทรงเปล่งอุทานว่า โภณทัญญะได้รู้แล้วหนอ ผู้เจริญ โภณทัญญะได้รู้แล้วหนอ ผู้เจริญ

อิติทิวัง อายัสมะโต โภณฑัญญัสสะ,
อัญญาโภณฑัญญเฑววะ นามัง,
อะโหสีติ.

เพราะเหตุนี้ นามว่า อัญญาโภณฑัญญะนี้นั้นเทียว
ได้มีแล้วแก่พระผู้มีอายุโภณฑัญญะ
ด้วยประการฉะนี้แล

บทขัด อนัตตลักษณะสูตรตั้ง

ยันตั้ง สัตตเทหิ ทุกเขนะ เญยยัง อนัตตลักษณะณัง	อนัตตลักษณะใด อันสัตว์ทั้งหลายพึงรู้ได้โดยยาก
อัตตะวาทาตตะสัญญานัง สัมมะเทวะ วิโมจะนัง สัมพุทโธ ตั้ง ปะกาเสสิ	พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้ทรงประกาศอนัตตลักษณะนั้น เป็นธรรมอันปลดเปลื้องอรรถวาทุพาพาน การถือมั่นด้วยกล่าววาทน และอรรถสัญญา ความสำคัญว่าตนโดยชอบแท้
ทิกฺขุระสัจจานะ โยคินัง	แก่เหล่าพระโยคี คือปัญจวัคคีย์ ผู้มีสัจจะอันเห็นแล้ว
อุตตะริง ปะฏิเวธายะ ภาเวตุง ญาณะมุตตะมัง	เพื่อให้เจริญญาณอันอุดม เพื่อตรัสรู้ธรรมอันยิ่ง
ยันเตสัง ทิกฺขุระธัมมานัง ญาณนุปะปะริกขะตัง สัพพะสะเวหิ จิตตานิ วิมุจจิงสุ อะเสสะโต	จิตของพระปัญจวัคคีย์เหล่านั้น ผู้มีธรรมอันได้เห็นแล้ว ใครครวญแล้วด้วยญาณ พ้นแล้วจากอาสวะทั้งปวงโดยไม่เหลือ ด้วยพระสูตรอันใด
ตะถา ญาณานุสาเรนะ สาสะนัง กาคตุมิจจะตัง สาธุนัง อตถะสิทฺธัตถัง ตั้ง สุตตันตัง ภาณามะ เส.	เราทั้งหลาย จงสดพระสูตรอันนั้น เพื่อสำเร็จประโยชน์แก่สาธุชนทั้งหลาย ผู้ปรารถนาจะทำคำสอน โดยระลึกตามญาณอย่างนั้นเทอญ

อนัตตลักษณะสูตรตั้ง

(หันทะ มะยัง อนัตตลักษณะสูตรตั้ง ภาณามะ เส)

เอวัมเม สุตัง. เอกัง สะมะยัง ภาคะวา, พาราณะสิยัง วิหะระติ, อิสิปะตะเน มิคะทาเย.	อันข้าพเจ้า (คือพระอานนทเถระ) ได้สดับมาแล้วอย่างนี้ว่า สมัยหนึ่งพระผู้มีพระภาคเจ้า เสด็จประทับอยู่ ณ ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน ใกล้เมืองพาราณสี
ตัตตระ โข ภาคะวา ปัญจะวัคคิเย ภิกขุ อามันเตสิ.	ครั้งนั้นแล พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสเตือนพระภิกษุปัญจวัคคีย์ว่า
รูปัง ภิกขะเว อนัตตา.	ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย รูป (คือร่างกายนี้) เป็นอนัตตา (มิใช่ตน)
รูပ္ปัญจะหิทัง ภิกขะเว อตตาทา อะภาวิสสะ, นะยิทัง รูปัง อาพาทายะ สังวัตเตยยะ,	ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย หากรูปนี้เป็นอัตตา (ตน) แล้ว รูปนี้ก็ไม่พึงเป็นไปเพื่ออาพาธ (เสื่อมโทรม)

ลัทธิภะจะ รูเป, เอวัง เม รูปัง โหตุ
เอวัง เม รูปัง มา อะโหสีติ.

อนึ่ง เราพึงได้รูปร่างตามใจหวัง
ว่ารูปของเรา จงเป็นอย่างนี้เกิด
รูปของเรา อย่าได้เป็นอย่างนั้นเลย

ยัสมา จะ โข ภิกขเว รูปัง อนัตตา,
ตัสมา รูปัง อาพาธายะ สังวัตตะติ.

ก็เพราะเหตุใดแล ภิกษุทั้งหลาย รูปจึงเป็นอนัตตา
เพราะเหตุนั้น รูปนี้จึงเป็นไปเพื่ออาพาธ (เสื่อมโทรม)

นะ จะ ลัทธิภะติ รูเป,
เอวัง เม รูปัง โหตุ เอวัง เม รูปัง มา
อะโหสีติ.

อนึ่ง เราย่อมไม่ได้รูปตามใจหวัง
ว่ารูปของเรา จงเป็นอย่างนี้เกิด
รูปของเรา อย่าได้เป็นอย่างนั้นเลย

เวทนา อนัตตา.

เวทนา (คือความรู้สึกอารมณ์) เป็นอนัตตา

เวทนา จะ หิทัง ภิกขเว อตฺตา
อะภาวิสสะ, นะยิทัง เวทนา
อาพาธายะ สังวัตเตยยะ,

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย หากเวทนานี้เป็นอัตตาแล้ว
เวทนานี้ ก็ไม่พึงเป็นไปเพื่ออาพาธ (เลือนหาย)

ลัทธิภะจะ เวทนายะ,
เอวัง เม เวทนา โหตุ เอวัง เม
เวทนา มา อะโหสีติ.

อนึ่ง เราพึงได้เวทนาตามใจหวัง
ว่าเวทนาของเรา จงเป็นอย่างนี้เกิด
เวทนาของเรา อย่าได้เป็นอย่างนั้นเลย

ยัสมา จะ โข ภิกขเว เวทนา
อนัตตา, ตัสมา เวทนา อาพาธายะ
สังวัตตะติ.

ก็เพราะเหตุใดแล ภิกษุทั้งหลาย เวทนาจึงเป็นอนัตตา
เพราะเหตุนั้น เวทนานี้จึงเป็นไปเพื่ออาพาธ

นะ จะ ลัทธิภะติ เวทนายะ,
เอวัง เม เวทนา โหตุ เอวัง เม
เวทนา มา อะโหสีติ.

อนึ่ง เราย่อมไม่ได้เวทนาตามใจหวัง
ว่าเวทนาของเรา จงเป็นอย่างนี้เกิด
เวทนาของเรา อย่าได้เป็นอย่างนั้นเลย

สัญญา อนัตตา.

สัญญา (คือความจำได้หมายรู้) เป็นอนัตตา

สัญญา จะ หิทัง ภิกขเว อตฺตา
อะภาวิสสะ, นะยิทัง สัญญา
อาพาธายะ สังวัตเตยยะ,

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย หากสัญญานี้เป็นอัตตาแล้ว
สัญญานี้ ก็ไม่พึงเป็นไปเพื่ออาพาธ (ลืมเลือน)

ลัทธิภะจะ สัญญาเย,
เอวัง เม สัญญา โหตุ เอวัง เม สัญญา
มา อะโหสีติ.

อนึ่ง เราพึงได้สัญญาตามใจหวัง
ว่าสัญญาของเรา จงเป็นอย่างนี้เกิด
สัญญาของเรา อย่าได้เป็นอย่างนั้นเลย

ยัสมา จะ โข ภิกขเว สัญญา อนัตตา,
ตัสมา สัญญา อาพาธายะ สังวัตตะติ.

ก็เพราะเหตุใดแล ภิกษุทั้งหลาย สัญญาจึงเป็นอนัตตา
เพราะเหตุนั้น สัญญานี้จึงเป็นไปเพื่ออาพาธ

นะ จะ ลัทธิภะติ สัญญาเย,
เอวัง เม สัญญา โหตุ เอวัง เม สัญญา
มา อะโหสีติ.

อนึ่ง เราย่อมไม่ได้สัญญาตามใจหวัง
ว่าสัญญาของเรา จงเป็นอย่างนี้เกิด
สัญญาของเรา อย่าได้เป็นอย่างนั้นเลย

สังขาร อนัตตา.

สังขาร (คือการปรุงแต่ง) เป็นอนัตตา

สังขาร จะ หิทั้ง ภิกขเว อตฺตา อะภะวิสสังสุ, นะยิทัง สังขาร อาพาธายะ สังวัตเตยฺยง,	ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย หากสังขารทั้งหลายนี้เป็นอัตตาแล้ว สังขารทั้งหลายนี้ ก็ไม่พึงเป็นไปเพื่ออาพาธ
ลัทธิเภณะ จะ สังขารเสสุ, เอวัง เม สังขาร โหนตุ เอวัง เม สังขาร มา อะหะสุณฺติ.	อนึ่ง เราพึงได้สังขารทั้งหลายตามใจหวัง ว่าสังขารทั้งหลายของเรา จงเป็นอย่างนี้เถิด สังขารทั้งหลายของเรา อย่าได้เป็นอย่างนั้นเลย
ยัสฺมา จะ โข ภิกขเว สังขาร อนัตตา, ตัสมา สังขาร อาพาธายะ สังวัตตันฺติ,	ก็เพราะเหตุใดแล ภิกษุทั้งหลาย สังขารทั้งหลายจึงเป็นอนัตตา เพราะเหตุนั้น สังขารทั้งหลายจึงเป็นไปเพื่ออาพาธ
นะ จะ ลัทธิเภณะติ สังขารเสสุ, เอวัง เม สังขาร โหนตุ เอวัง เม สังขาร มา อะหะสุณฺติ.	อนึ่ง เราย่อมไม่ได้ในสังขารทั้งหลายตามใจหวัง ว่าสังขารทั้งหลายของเรา จงเป็นอย่างนี้เถิด สังขารทั้งหลายของเรา อย่าได้เป็นอย่างนั้นเลย
วิญญาณัง อนัตตา.	วิญญาณ (คือการรับรู้) เป็นอนัตตา
วิญญาณญจะ หิทั้ง ภิกขเว อตฺตา อะภะวิสสะ, นะยิทัง วิญญาณัง อาพาธายะ สังวัตเตยฺยง,	ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย หากวิญญาณนี้เป็นอัตตาแล้ว วิญญาณนี้ ก็ไม่พึงเป็นไปเพื่ออาพาธ
ลัทธิเภณะ จะ วิญญาณ, เอวัง เม วิญญาณัง โหนตุ เอวัง เม วิญญาณัง มา อะโหสีติ.	อนึ่ง เราพึงได้วิญญาณตามใจหวัง ว่าวิญญาณของเรา จงเป็นอย่างนี้เถิด วิญญาณของเรา อย่าได้เป็นอย่างนั้นเลย
ยัสฺมา จะ โข ภิกขเว วิญญาณัง อนัตตา, ตัสมา วิญญาณัง อาพาธายะ สังวัตตะติ.	ก็เพราะเหตุใดแล ภิกษุทั้งหลาย วิญญาณจึงเป็นอนัตตา เพราะเหตุนั้น วิญญาณนี้จึงเป็นไปเพื่ออาพาธ
นะ จะ ลัทธิเภณะติ วิญญาณ, เอวัง เม วิญญาณัง โหนตุ เอวัง เม วิญญาณัง มา อะโหสีติ.	อนึ่ง เราย่อมไม่ได้ในวิญญาณตามใจหวัง ว่าวิญญาณของเรา จงเป็นอย่างนี้เถิด วิญญาณของเรา อย่าได้เป็นอย่างนั้นเลย
ตัง กิง มัญญะถะ ภิกขเว รูปัง นิจจัง วา อะนิจจัง วาติ.	ท่านทั้งหลาย จะสำคัญความนี้เป็นไฉน ภิกษุทั้งหลาย รูปเที่ยงหรือไม่เที่ยง
อะนิจจัง กัณฺเต.	ไม่เที่ยงพระเจ้าข้า
ยัมปะนานิจจัง ทุกขัง วา ตัง สุขัง วาติ.	ก็สิ่งใดไม่เที่ยง สิ่งนั้นเป็นทุกข์ หรือเป็นสุขเล่า
ทุกขัง กัณฺเต.	เป็นทุกข์พระเจ้าข้า
ยัมปะนานิจจัง ทุกขัง วิปะริณามะธัมมัง, กัลลัง นุ ตัง สะมะนุปัสสิตฺตุง. เอตัง มะมะ เอโสหะมัสฺมิ เอโส เม อตฺตาติ.	ก็สิ่งใดไม่เที่ยง เป็นทุกข์ มีความแปรปรวนไปเป็นธรรมดา ควรแล้วหรือที่จะตามเห็นสิ่งนั้นว่า นั้นของเรา นั้นเป็นเรา นั้นเป็นตัวตนของเรา

โน เหตั้ง ภันเต.	หาอย่างนั้นไม่พระเจ้าข้า
ตั้ง กิง มัญญะณะ ภิกขะเว เวทนา นิจจา วา อะนิจจา วาติ.	ท่านทั้งหลาย จะสำคัญความนี้เป็นไฉน ภิกษุทั้งหลาย เวทนาเที่ยงหรือไม่เที่ยง
อะนิจจา ภันเต.	ไม่เที่ยงพระเจ้าข้า
ยัมปะนานิจจัง ทุกขัง วา ตัง สุขัง วาติ.	ก็สิ่งใดไม่เที่ยง สิ่งนั้นเป็นทุกข์ หรือเป็นสุขเล่า
ทุกขัง ภันเต.	เป็นทุกข์พระเจ้าข้า
ยัมปะนานิจจัง ทุกขัง วิปะริณามะธัมมัง, กัลลัง นุ ตัง สะมะนุปัสสิตุง, เอตัง มะมะ เอโสหะมัสสิมิ เอโส เม อตตาคติ.	ก็สิ่งใดไม่เที่ยง เป็นทุกข์ มีความแปรปรวนไปเป็นธรรมดา ควรแล้วหรือที่จะตามเห็นสิ่งนั้นว่า นั่นของเรา นั่นเป็นเรา นั่นเป็นตัวตนของเรา
โน เหตั้ง ภันเต.	หาอย่างนั้นไม่พระเจ้าข้า
ตั้ง กิง มัญญะณะ ภิกขะเว สัญญา นิจจา วา อะนิจจา วาติ.	ท่านทั้งหลาย จะสำคัญความข้อนี้เป็นไฉน ภิกษุทั้งหลาย สัญญาเที่ยงหรือไม่เที่ยง
อะนิจจา ภันเต.	ไม่เที่ยงพระเจ้าข้า
ยัมปะนานิจจัง ทุกขัง วา ตัง สุขัง วาติ.	ก็สิ่งใดไม่เที่ยง สิ่งนั้นเป็นทุกข์ หรือเป็นสุขเล่า
ทุกขัง ภันเต.	เป็นทุกข์พระเจ้าข้า
ยัมปะนานิจจัง ทุกขัง วิปะริณามะธัมมัง, กัลลัง นุ ตัง สะมะนุปัสสิตุง, เอตัง มะมะ เอโสหะมัสสิมิ เอโส เม อตตาคติ.	ก็สิ่งใดไม่เที่ยง เป็นทุกข์ มีความแปรปรวนไปเป็นธรรมดา ควรแล้วหรือที่จะตามเห็นสิ่งนั้นว่า นั่นของเรา นั่นเป็นเรา นั่นเป็นตัวตนของเรา
โน เหตั้ง ภันเต.	หาอย่างนั้นไม่พระเจ้าข้า
ตั้ง กิง มัญญะณะ ภิกขะเว สังขารา นิจจา วา อะนิจจา วาติ.	ท่านทั้งหลาย สำคัญความนั้นเป็นไฉน ภิกษุทั้งหลาย สังขารเที่ยงหรือไม่เที่ยง
อะนิจจา ภันเต.	ไม่เที่ยงพระเจ้าข้า
ยัมปะนานิจจัง ทุกขัง วา ตัง สุขัง วาติ.	ก็สิ่งใดไม่เที่ยง สิ่งนั้นเป็นทุกข์ หรือเป็นสุขเล่า
ทุกขัง ภันเต.	เป็นทุกข์พระเจ้าข้า
ยัมปะนานิจจัง ทุกขัง วิปะริณามะธัมมัง, กัลลัง นุ ตัง สะมะนุปัสสิตุง, เอตัง มะมะ เอโสหะมัสสิมิ เอโส เม อตตาคติ.	ก็สิ่งใดไม่เที่ยง เป็นทุกข์ มีความแปรปรวนไปเป็นธรรมดา ควรแล้วหรือที่จะตามเห็นสิ่งนั้นว่า นั่นของเรา นั่นเป็นเรา นั่นเป็นตัวตนของเรา
โน เหตั้ง ภันเต.	หาอย่างนั้นไม่พระเจ้าข้า
ตั้ง กิง มัญญะณะ ภิกขะเว วิญญาณัง นิจจัง วา อะนิจจัง วาติ.	ท่านทั้งหลาย จะสำคัญความข้อนี้เป็นไฉน ภิกษุทั้งหลาย วิญญาณเที่ยงหรือไม่เที่ยง
อะนิจจัง ภันเต.	ไม่เที่ยงพระเจ้าข้า

ยัมปะนานิจจัง ทุกขัง วา ตัง สุขัง วาติ. ทุกขัง ภัณฑะ.	ก็สิ่งใดไม่เที่ยง สิ่งนั้นเป็นทุกข์ หรือเป็นสุขเล่า เป็นทุกข์พระเจ้าข้า
ยัมปะนานิจจัง ทุกขัง วิปะริณามะธัมมัง, กัลลัง นุ ตัง สะมะนุปัสสิตุง, เอตัง มะมะ เอโสหะมัสสิมิ เอโส เม อตตาคติ. โน เหนตัง ภัณฑะ.	ก็สิ่งใดไม่เที่ยง เป็นทุกข์ มีความแปรปรวนไปเป็นธรรมดา ควรแล้วหรือที่จะตามเห็นสิ่งนั้นว่า นั่นของเรา นั่นเป็นเรา นั่นเป็นตัวตนของเรา หาอย่างนั้นไม่ พระเจ้าข้า
ตัสส์มาติหะ ภิกขะเว, ยังกิญฺจิจิ รูပ္ปิง อะตีตานาคะตะปัจจุปปันนัง, อัสสมัตตัง วา พะหิทธา วา, โอฬาริกัง วา สุขุมัง วา, หีนัง วา ปะณีตัง วา, ยันทุเร สันติเก วา, สัพพัง รูပ္ปิง, เนตัง มะมะ เนโสหะมัสสิมิ นะ เมโส อตตาคติ. เอวะเมตัง ยะถาภูตัง สัสมัปปัญญาเย ทัญญัพพัง. ยา กาจิ เวทะนา อะตีตานาคะตะปัจจุปปันนา, อัสสมัตตา วา พะหิทธา วา, โอฬาริกา วา สุขุมา วา, หีนา วา ปะณีตา วา, ยา ทูเร สันติเก วา, สัพพา เวทะนา, เนตัง มะมะ เนโสหะมัสสิมิ นะ เมโส อตตาคติ. เอวะเมตัง ยะถาภูตัง สัสมัปปัญญาเย ทัญญัพพัง. ยา กาจิ สัญญา อะตีตานาคะตะปัจจุปปันนา, อัสสมัตตา วา พะหิทธา วา, โอฬาริกา วา สุขุมา วา, หีนา วา ปะณีตา วา, ยา ทูเร สันติเก วา,	เพราะเหตุนั้นแล ภิกษุทั้งหลาย รูปร่างใดอย่างหนึ่ง ทั้งที่เป็นอดีต อนาคต หรือปัจจุบันก็ดี ภายในก็ดี ภายนอกก็ดี หยาบก็ดี ละเอียดก็ดี เลวก็ดี ประณีตก็ดี อันใด มีในที่ไกลก็ดี ในที่ใกล้ก็ดี รูปทั้งหมดนั้น เธอทั้งหลายพึงเห็นด้วยปัญญา อันชอบตามความเป็นจริงว่า นั่นไม่ใช่ของเรา นั่นไม่ใช่เรา นั่นไม่ใช่ตัวตนของเรา เวทนาอย่างใดอย่างหนึ่ง ทั้งที่เป็นอดีต อนาคต หรือปัจจุบันก็ดี ภายในก็ดี ภายนอกก็ดี หยาบก็ดี ละเอียดก็ดี เลวก็ดี ประณีตก็ดี อันใด มีในที่ไกลก็ดี ในที่ใกล้ก็ดี เวทนาทั้งหมดนั้น เธอทั้งหลายพึงเห็นด้วยปัญญา อันชอบตามความเป็นจริงว่า นั่นไม่ใช่ของเรา นั่นไม่ใช่เรา นั่นไม่ใช่ตัวตนของเรา สัญญาอย่างใดอย่างหนึ่ง ทั้งที่เป็นอดีต อนาคต หรือปัจจุบันก็ดี ภายในก็ดี ภายนอกก็ดี หยาบก็ดี ละเอียดก็ดี เลวก็ดี ประณีตก็ดี อันใด มีในที่ไกลก็ดี ในที่ใกล้ก็ดี

สัพพา สัญญา, เนตัง มะมะ
 เนโสหะมัสมิ นะ เมโส อตตาทิ.
 เอวะเมตัง ยะถากุตัง
 สัมมปปัญญาเยะ ทัญญัพพัง.

สัญญาทั้งหมดนั้น เธอทั้งหลายพึงเห็นด้วยปัญญา
 อันชอบตามความเป็นจริงว่า
 นั่นไม่ใช่ของเรา นั่นไม่ใช่เรา นั่นไม่ใช่ตัวตนของเรา

เย เกจิ สังขารา
 อะตีตนาคะตะปัจจุปปันนา,
 อัชฌัตตา วา พะทิตธา วา,

สังขารอย่างใดอย่างหนึ่ง
 ทั้งที่เป็นอดีต อนาคต หรือปัจจุบันก็ดี
 ภายในก็ดี ภายนอกก็ดี

โอฬาริกา วา สุขุมมา วา,
 หีนา วา ปะณีตา วา,

หยาบก็ดี ละเอียดก็ดี
 เลวกดี ประณีตก็ดี

เย ทูเร สันติเก วา,

อันใด มีในที่ไกลก็ดี ในที่ใกล้ก็ดี

สัพเพ สังขารา, เนตัง มะมะ
 เนโสหะมัสมิ นะ เมโส อตตาทิ.
 เอวะเมตัง ยะถากุตัง สัมมปปัญญาเยะ
 ทัญญัพพัง.

สังขารทั้งหมดนั้น เธอทั้งหลายพึงเห็นด้วยปัญญา
 อันชอบตามความเป็นจริงว่า
 นั่นไม่ใช่ของเรา นั่นไม่ใช่เรา นั่นไม่ใช่ตัวตนของเรา

ยังักิญจิ วิญญาณัง
 อะตีตนาคะตะปัจจุปปันนัง,
 อัชฌัตตัง วา พะทิตธา วา,

วิญญาณอย่างใดอย่างหนึ่ง
 ทั้งที่เป็นอดีต อนาคต หรือปัจจุบันก็ดี
 ภายในก็ดี ภายนอกก็ดี

โอฬาริกัง วา สุขุมัง วา,
 หีนัง วา ปะณีตัง วา,

หยาบก็ดี ละเอียดก็ดี
 เลวกดี ประณีตก็ดี

ยันทูเร สันติเก วา,

อันใด มีในที่ไกลก็ดี ในที่ใกล้ก็ดี

สัพพัง วิญญาณัง, เนตัง มะมะ
 เนโสหะมัสมิ นะ เมโส อตตาทิ.
 เอวะเมตัง ยะถากุตัง สัมมปปัญญาเยะ
 ทัญญัพพัง.

วิญญาณทั้งหมดนั้น เธอทั้งหลายพึงเห็นด้วยปัญญา
 อันชอบตามความเป็นจริงว่า ก็สักว่าเป็นวิญญาณ
 นั่นไม่ใช่ของเรา นั่นไม่ใช่เรา นั่นไม่ใช่ตัวตนของเรา

เอวัง ปัสสัง ภิกขะเว
 สุตฺวา อะริยะสาวะโก,
 รูปัสสมิงปิ นิพพินทะติ,

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย อริยสาวกผู้ได้สดับฟังแล้ว
 เห็นอยู่อย่างนี้

เวทะนายะปิ นิพพินทะติ,

ย่อมเบื่อหน่ายทั้งในรูป คือร่างกายทั้งหลาย

สัญญาเยปิ นิพพินทะติ,

ย่อมเบื่อหน่ายทั้งในเวทนา คือความรู้สึกต่างๆ

สังขาระสุปิ นิพพินทะติ,

ย่อมเบื่อหน่ายทั้งในสัญญา คือความจำต่างๆ

วิญญาณัสสมิงปิ นิพพินทะติ.

ย่อมเบื่อหน่ายทั้งในสังขาร คือการปรุงแต่งต่างๆ

นิพพินทัง วิรัชชะติ.

เมื่อเบื่อหน่าย ย่อมคลายความกำหนัด

วิราคา วิมุจจะติ.

เพราะสิ้นความกำหนัด จิตก็หลุดพ้น

<p>วิมุตตัสสัมมิง วิมุตตะมะมีติ ญานัง โหติ, ซีณา ชาติ, วุสิตัง พรีหัมจะริยัง, กะตัง กะระณียัง, นาปะรัง อิตถัตตยาติ ปะชานาตีติ.</p>	<p>เมื่อจิตหลุดพ้นแล้ว ย่อมมีญาณหยั่งรู้ว่า จิตหลุดพ้นแล้ว ดังนี้ อริยสาวกนั้น ย่อมทราบชัดว่า ชาตีสิ้นแล้ว หมตสิ้นความเกิดแล้ว พรหมจรรย์อันบริสุทธิ์หมดจด อยู่จบแล้ว กิจที่ควรทำ ได้กระทำสำเร็จแล้ว กิจอื่นเพื่อความเป็นผู้หมดจดจากกิเลส ไม่มีอีกแล้ว พระผู้มีพระภาคเจ้า ได้ตรัสพระสูตรนี้จบลง พระภิกษุปัญจวัคคีย์ ต่างก็มีใจยินดี ชื่นชมในภาษิตของพระผู้มีพระภาคเจ้า ก็ในขณะที่พระผู้มีพระภาคเจ้า กำลังตรัสเทศนาภาษิตนี้อยู่ จิตของพระภิกษุปัญจวัคคีย์เหล่านั้น ก็หลุดพ้นจากอาสวะ ทั้งหลาย ไม่ยึดมั่นถือมั่นด้วยอุปาทานในชั้น ๕ คือ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ดังนี้แล</p>
---	---

บทขัด อาทิตตะปริยายะสุดตั้ง

<p>เวเนยยะทะมะโนปาเย สัพพะโส ปาระมิง คะโต อะโมณะวะจะโน พุทโธ อะภิญญายานุสาสะโก จินณานุรูปะโต จาปี รัมเมณะ วินะยัง ปะชัง</p>	<p>พระพุทเจ้า ได้ถึงพระบารมีแล้ว โดยประการทั้งปวง ในอุบายฝึกเวไนยสัตว์ มีพระวาจาไม่เปล่าจากประโยชน์ ทรงพร่ำสอนเพื่อความตรัสรู้ยิ่ง และทรงแนะนำหมู่สัตว์ โดยธรรมตามสมควร แก่อุปนิสัยที่เคยประพฤติมา</p>
<p>จินณาคคิปารีจะรียานัง สัมโพชณาระหะโยคินัง ยะมาทิตตะปริยายัง เทสะยันโต มะโนหะรัง</p>	<p>ทรงแสดงอาทิตตปริยายอันใด เป็นเครื่องนำใจของพวกพระโยคี ผู้ควรจะตรัสรู้ ซึ่งเป็นชฎิลเคยบำเรอไฟ</p>
<p>เต โสตาโร วิโมเจลี อะเสกขายะ วิมุตติยา</p>	<p>ได้ทรงยังพระโยคีผู้สดับเหล่านั้น ให้พ้นแล้ว ด้วยอเสกขวิมุตติ</p>
<p>ตะเถโวปะปะริกขายะ วิญญูณัง โสตุมิจณะตัง ทุกขะตาลักขะโณปายัง ตัง สุตตันตัง ภาณามะ เส.</p>	<p>เราทั้งหลาย จงสวดอาทิตตปริยายสูตรนี้ เป็นอุบายเครื่องกำหนดความทุกข์ เพื่อวิญญูชนทั้งหลาย ผู้ปรารถนาเพื่อจะฟัง โดยความใคร่ครวญอย่างนั้นเทอญ</p>

อาทิตตะปริยายะสูตรตั้ง

(ทันทะ มะยัง อาทิตตะปริยายะสูตรตั้ง ภาณามะ เส)

เอวัมเม สุตัง. เอกัง สมะยัง ภะคะวา, ข้าพเจ้า (คือพระอานนทเถระ) ได้สดับมาแล้วอย่างนี้ว่า
 คะยายัง วิหะระติ คะยาสีเส, สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคเจ้า เสด็จประทับอยู่
 สัทธิง ภิกขุสะหัสเสนะ. ณ ตำบลคยาสีสะ ใกล้แม่น้ำคยา กับด้วยภิกษุหนึ่งพันรูป

ตัตตระ โข ภะคะวา ภิกขุ อามันเตสิ.

ครั้งนั้นแล พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสเตือน
 พระภิกษุทั้งหลาย (ให้ตั้งใจระดับภาชิตนี้) ว่า

สัพพัง ภิกขเว อาทิตตัง.

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย สิ่งทั้งปวงเป็นของร้อน

ภิกขเว ภิกขเว สัพพัง อาทิตตัง.

ก็อะไรเล่า ที่ชื่อว่าเป็นของร้อน

จักขุ ภิกขเว อาทิตตัง,

ภิกษุทั้งหลาย ตา (คือจักขุ) เป็นของร้อน

รูปา อาทิตตา,

รูปทั้งหลายเป็นของร้อน

จักขุวิญญาณัง อาทิตตัง,

การรับรู้ทางตาเป็นของร้อน

จักขุสัมผัสโส อาทิตโต,

การสัมผัสทางตาเป็นของร้อน

ยัมปิทัง จักขุสัมผัสสะปัจจะยา

ความรู้สึกอารมณ์นี้เกิดขึ้น

อุปปีชชะติ เวทะยิตัง,

เพราะอาศัยการสัมผัสทางตาเป็นปัจจัย

สุขัง วา ทุกขัง วา อะทุกขมะสุขัง วา,

เป็นสุขก็ดี ทุกข์ก็ดี ไม่ทุกข์ไม่สุขก็ดี

ตัมปิ อาทิตตัง.

แม้อันนั้น ก็เป็นของร้อน

เกนะ อาทิตตัง. อาทิตตัง รากัคคินา

ร้อนเพราะอะไร ร้อนเพราะไฟคือราคะ

โทสัคคินา โมหัคคินา,

เพราะไฟคือโทสะ เพราะไฟคือโมหะ

อาทิตตัง ชาติยา ชะรามะระณนะ,

ร้อนเพราะความเกิด ความแก่ และความตาย

โสเกหิ ปะริเทเวหิ ทุกเขหิ โทมะนัสเสหิ

เพราะความโศก ความร่ำไรรำพัน ความไม่สบายกาย

อุปายาเสหิ อาทิตตันติ ะหามิ.

ความไม่สบายใจ ความคับแค้นใจ

เราจึงกล่าววว่า เหล่านี้เป็นของร้อน

โสตัง อาทิตตัง,

หู (คือโสตะ) เป็นของร้อน

สัททา อาทิตตา,

เสียงทั้งหลายเป็นของร้อน

โสตะวิญญาณัง อาทิตตัง,

การรับรู้ทางหูเป็นของร้อน

โสตะสัมผัสโส อาทิตโต,

การสัมผัสทางหูเป็นของร้อน

ยัมปิทัง โสตะสัมผัสสะปัจจะยา

ความรู้สึกอารมณ์นี้เกิดขึ้น

อุปปีชชะติ เวทะยิตัง,

เพราะอาศัยหูสัมผัสเสียงเป็นปัจจัย

สุขัง วา ทุกขัง วา อะทุกขมะสุขัง วา,

เป็นสุขก็ดี ทุกข์ก็ดี ไม่ทุกข์ไม่สุขก็ดี

ตัมปิ อาทิตตัง.

แม้อันนั้น ก็เป็นของร้อน

เกนะ อาทิตตัง. อาทิตตัง รากัคคินา

ร้อนเพราะอะไร ร้อนเพราะไฟคือราคะ

โทสัคคินา โมหัคคินา,

เพราะไฟคือโทสะ เพราะไฟคือโมหะ

<p>อาทิตตัง ชาตียา ชะรามะระณณะ, โสเกหิ ปะริเทเวหิ ทุกเขหิ โทมะนัสเสหิ อุปาयाเสหิ อาทิตตันติ ะหามิ.</p>	<p>ร้อนเพราะความเกิด ความแก่ และความตาย เพราะความโศก ความร่ำไรรำพัน ความไม่สบายกาย ความไม่สบายใจ ความคับแค้นใจ เราจึงกล่าวว่า เหล่านี้เป็นของร้อน</p>
<p>ฆานัง อาทิตตัง, คันธา อาทิตตา, ฆานะวิญญานัง อาทิตตัง, ฆานะสัมผัสโส อาทิตโต,</p>	<p>จมูก (คือฆานะ) เป็นของร้อน กลิ่นทั้งหลายเป็นของร้อน การรับรู้ทางจมูกเป็นของร้อน การสัมผัสทางจมูกเป็นของร้อน</p>
<p>ยัมปิทัง ฆานะสัมผัสสะปัจจะยา อุปปัจจะติ เวทะยิตัง,</p>	<p>ความรู้สึگارมณนี้เกิดขึ้น เพราะอาศัยการสัมผัสทางจมูกเป็นปัจจัย</p>
<p>สุขัง วา ทุกขัง วา อะทุกขะมะสุขัง วา, ตัมปิ อาทิตตัง.</p>	<p>เป็นสุขก็ดี ทุกข์ก็ดี ไม่ทุกข์ไม่สุขก็ดี แม้อันนั้น ก็เป็นของร้อน</p>
<p>เกณะ อาทิตตัง. อาทิตตัง รัตคคินา โทสคคินา โมหคคินา,</p>	<p>ร้อนเพราะอะไร ร้อนเพราะไฟคือราคะ เพราะไฟคือโทสะ เพราะไฟคือโมหะ</p>
<p>อาทิตตัง ชาตียา ชะรามะระณณะ, โสเกหิ ปะริเทเวหิ ทุกเขหิ โทมะนัสเสหิ อุปาयाเสหิ อาทิตตันติ ะหามิ.</p>	<p>ร้อนเพราะความเกิด ความแก่ และความตาย เพราะความโศก ความร่ำไรรำพัน ความไม่สบายกาย ความไม่สบายใจ ความคับแค้นใจ เราจึงกล่าวว่า เหล่านี้เป็นของร้อน</p>
<p>ชีวีหา อาทิตตา, ระสา อาทิตตา, ชีวีหาวิญญานัง อาทิตตัง, ชีวีหาสัมผัสโส อาทิตโต,</p>	<p>ลิ้น (คือชีวีหา) เป็นของร้อน รสทั้งหลายเป็นของร้อน การรับรู้ทางลิ้นเป็นของร้อน การสัมผัสทางลิ้นเป็นของร้อน</p>
<p>ยัมปิทัง ชีวีหาสัมผัสสะปัจจะยา อุปปัจจะติ เวทะยิตัง,</p>	<p>ความรู้สึگارมณนี้เกิดขึ้น เพราะอาศัยสัมผัสทางลิ้นเป็นปัจจัย</p>
<p>สุขัง วา ทุกขัง วา อะทุกขะมะสุขัง วา, ตัมปิ อาทิตตัง.</p>	<p>เป็นสุขก็ดี ทุกข์ก็ดี ไม่ทุกข์ไม่สุขก็ดี แม้อันนั้น ก็เป็นของร้อน</p>
<p>เกณะ อาทิตตัง. อาทิตตัง รัตคคินา โทสคคินา โมหคคินา,</p>	<p>ร้อนเพราะอะไร ร้อนเพราะไฟคือราคะ เพราะไฟคือโทสะ เพราะไฟคือโมหะ</p>
<p>อาทิตตัง ชาตียา ชะรามะระณณะ, โสเกหิ ปะริเทเวหิ ทุกเขหิ โทมะนัสเสหิ อุปาयाเสหิ อาทิตตันติ ะหามิ.</p>	<p>ร้อนเพราะความเกิด ความแก่ และความตาย เพราะความโศก ความร่ำไรรำพัน ความไม่สบายกาย ความไม่สบายใจ ความคับแค้นใจ เราจึงกล่าวว่า เหล่านี้เป็นของร้อน</p>

กาโย อาทิตโต,	กายเป็นของร้อน
โณฏฐัพพา อาทิตตา,	โณฏฐัพพะ (คือสิ่งที่ถูกต้องทางกาย) เป็นของร้อน
กายะวิญญูณัง อาทิตตัง,	การรับรู้ทางกายเป็นของร้อน
กายะสัมผัสโส อาทิตโต,	การสัมผัสทางกายเป็นของร้อน
ยัมปิทัง กายะสัมผัสสะปัจจะยา	ความรู้สึกอารมณ์เกิดขึ้น
อุปปัจจะติ เวทะยิตัง,	เพราะอาศัยสัมผัสทางกายเป็นปัจจัย
สุขัง วา ทุกขัง วา อะทุกขมะสุขัง วา,	เป็นสุขก็ดี ทุกข์ก็ดี ไม่ทุกข์ไม่สุขก็ดี
ตัมปิ อาทิตตัง.	แม้อันนั้น ก็เป็นของร้อน
เกนะ อาทิตตัง. อาทิตตัง ราคคคินา	ร้อนเพราะอะไร ร้อนเพราะไฟคือราคะ
โทสคคินา โมหคคินา,	เพราะไฟคือโทสะ เพราะไฟคือโมหะ
อาทิตตัง ชาตียา ชะรามะระณนะ,	ร้อนเพราะความเกิด ความแก่ และความตาย
โสเกหิ ประริเทเวหิ ทุกเขหิ โทมะนัสเสหิ	เพราะความโศก ความร่ำไรรำพัน ความไม่สบายกาย
อุปายาเสหิ อาทิตตันติ ะหามิ.	ความไม่สบายใจ ความคับแค้นใจ
	เราจึงกล่าวว่า เหล่านี้เป็นของร้อน
มะโน อาทิตโต,	ใจ (คือมนะ) เป็นของร้อน
ธัมมา อาทิตตา,	ธรรมทั้งหลาย (คืออารมณ์ที่เกิดแก่ใจ) เป็นของร้อน
มะโนวิญญูณัง อาทิตตัง,	การรับรู้ทางใจเป็นของร้อน
มะโนสัมผัสโส อาทิตโต,	การสัมผัสทางใจเป็นของร้อน
ยัมปิทัง มะโนสัมผัสสะปัจจะยา	ความรู้สึกอารมณ์นี้เกิดขึ้น
อุปปัจจะติ เวทะยิตัง,	เพราะอาศัยสัมผัสทางใจเป็นปัจจัย
สุขัง วา ทุกขัง วา อะทุกขมะสุขัง วา,	เป็นสุขก็ดี ทุกข์ก็ดี ไม่ทุกข์ไม่สุขก็ดี
ตัมปิ อาทิตตัง.	แม้อันนั้น ก็เป็นของร้อน
เกนะ อาทิตตัง. อาทิตตัง ราคคคินา	ร้อนเพราะอะไร ร้อนเพราะไฟคือราคะ
โทสคคินา โมหคคินา,	เพราะไฟคือโทสะ เพราะไฟคือโมหะ
อาทิตตัง ชาตียา ชะรามะระณนะ,	ร้อนเพราะความเกิด ความแก่ และความตาย
โสเกหิ ประริเทเวหิ ทุกเขหิ โทมะนัสเสหิ	เพราะความโศก ความร่ำไรรำพัน ความไม่สบายกาย
อุปายาเสหิ อาทิตตันติ ะหามิ.	ความไม่สบายใจ ความคับแค้นใจ
	เราจึงกล่าวว่า เหล่านี้เป็นของร้อน
เอวัง ปัสสัง ภิกขะเว	ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย อริยสาวกผู้ได้สดับมาแล้ว
สุตฺวา อะริยะสาวะโก,	เห็นอยู่อย่างนี้
จักขุสมิงปิ นิพพินทะติ.	อริยสาวกเหล่านั้น ย่อมเบื่อหน่ายทั้งในตา
รูเปสุปิ นิพพินทะติ.	ย่อมเบื่อหน่ายทั้งในรูปทั้งหลาย
จักขุวิญญูณานิ นิพพินทะติ.	ย่อมเบื่อหน่ายทั้งในวิญญูณอาศัยตา
จักขุสัมผัสสเลปิ นิพพินทะติ.	ย่อมเบื่อหน่ายแม้ในการสัมผัสด้วยตา

ยัมปิทั้ง จักขุสัมผัสสะปัจจะยา

อุปปัจจะติ เวทเธยัตถ,

สุขัง วา ทุกขัง วา อะทุกขมะสุขัง วา,
ตัสสัมปิ นิพพินทะติ.

โสตัสสัมปิ นิพพินทะติ.

สัทเทสุปิ นิพพินทะติ.

โสตะวิญญาณปิ นิพพินทะติ.

โสตะสัมผัสเสปิ นิพพินทะติ.

ยัมปิทั้ง โสตะสัมผัสสะปัจจะยา

อุปปัจจะติ เวทเธยัตถ,

สุขัง วา ทุกขัง วา อะทุกขมะสุขัง วา,
ตัสสัมปิ นิพพินทะติ.

ฆานัสสัมปิ นิพพินทะติ.

คันเธสุปิ นิพพินทะติ.

ฆานะวิญญาณปิ นิพพินทะติ.

ฆานะสัมผัสเสปิ นิพพินทะติ.

ยัมปิทั้ง ฆานะสัมผัสสะปัจจะยา

อุปปัจจะติ เวทเธยัตถ,

สุขัง วา ทุกขัง วา อะทุกขมะสุขัง วา,
ตัสสัมปิ นิพพินทะติ.

ชีวะหะยะปิ นิพพินทะติ.

ระเสสุปิ นิพพินทะติ.

ชีวะหาวิญญาณปิ นิพพินทะติ.

ชีวะหาสัมผัสเสปิ นิพพินทะติ.

ยัมปิทั้ง ชีวะหาสัมผัสสะปัจจะยา

อุปปัจจะติ เวทเธยัตถ,

สุขัง วา ทุกขัง วา อะทุกขมะสุขัง วา,
ตัสสัมปิ นิพพินทะติ.

ความรู้สึกอารมณ์นี้เกิดขึ้น

เพราะอาศัยการสัมผัสทางตาเป็นปัจจัย

เป็นสุขก็ดี ทุกข์ก็ดี ไม่ทุกข์ไม่สุขก็ดี

ย่อมเปื้อน่ายทั้งในความรู้สึกนั้นๆ

เพราะมันเป็นเหตุให้ใจเราร้อน

อริยสาวกเหล่านั้น ย่อมเปื้อน่ายทั้งในหู

ย่อมเปื้อน่ายทั้งในเสียงทั้งหลาย

ย่อมเปื้อน่ายทั้งในวิญญาณอาศัยหู

ย่อมเปื้อน่ายแม้ในการสัมผัสด้วยหู

ความรู้สึกอารมณ์นี้เกิดขึ้น

เพราะอาศัยการสัมผัสทางหูเป็นปัจจัย

เป็นสุขก็ดี เป็นทุกข์ก็ดี ไม่ทุกข์ไม่สุขก็ดี

ย่อมเปื้อน่ายทั้งในความรู้สึกนั้นๆ

เพราะมันเป็นเหตุให้ใจเราร้อน

อริยสาวกเหล่านั้น ย่อมเปื้อน่ายทั้งในจมูก

ย่อมเปื้อน่ายทั้งในกลิ่นทั้งหลาย

ย่อมเปื้อน่ายทั้งในวิญญาณอาศัยจมูก

แม้ในการสัมผัสทางจมูก

ความรู้สึกอารมณ์นี้เกิดขึ้น

เพราะอาศัยการสัมผัสทางจมูกเป็นปัจจัย

เป็นสุขก็ดี เป็นทุกข์ก็ดี ไม่ทุกข์ไม่สุขก็ดี

ย่อมเปื้อน่ายทั้งในความรู้สึกนั้นๆ

เพราะมันเป็นเหตุให้ใจเราร้อน

อริยสาวกเหล่านั้น ย่อมเปื้อน่ายทั้งในลิ้น

ย่อมเปื้อน่ายทั้งในรสทั้งหลาย

ย่อมเปื้อน่ายทั้งในวิญญาณอาศัยลิ้น

แม้ในการสัมผัสทางลิ้น

ความรู้สึกอารมณ์นี้เกิดขึ้น

เพราะอาศัยการสัมผัสทางลิ้นเป็นปัจจัย

เป็นสุขก็ดี เป็นทุกข์ก็ดี ไม่ทุกข์ไม่สุขก็ดี

ย่อมเปื้อน่ายทั้งในความรู้สึกนั้นๆ

เพราะมันเป็นเหตุให้ใจเราร้อน

กายัสถ์มิงปิ นิพพินทะติ. โผฏฐัพพะสุปิ นิพพินทะติ. กายะวิญญาณปิ นิพพินทะติ. กายะสัณณิสเสปิ นิพพินทะติ. ยัมปิทัง กายะสัณณิสสะปะจจะยา อุปป์ชชะติ เวทะยิตัง,	อริยสาวกเหล่านั้น ย่อมเปื้อน่ายทั้งในกาย ย่อมเปื้อน่ายทั้งในโผฏฐัพพะทั้งหลาย ย่อมเปื้อน่ายทั้งในวิญญาณอาศัยกาย ย่อมเปื้อน่ายทั้งในสัณณิสสทางกาย ความรู้สึگارมณนี้เกิดขึ้น เพราะอาศัยการสัณณิสสทางกายเป็นปัจจัย
สุขัง วา ทุกขัง วา อะทุกขะมะสุขัง วา, ตัสถ์มิงปิ นิพพินทะติ.	เป็นสุขก็ดี เป็นทุกข์ก็ดี ไม่ทุกข์ไม่สุขก็ดี ย่อมเปื้อน่ายทั้งในความรู้สึกนั้นๆ เพราะมันเป็นเหตุให้ใจเร้าร้อน
มะนัสถ์มิงปิ นิพพินทะติ. ธัมเมสุปิ นิพพินทะติ. มะโนวิญญาณปิ นิพพินทะติ. มะโนสัณณิสเสปิ นิพพินทะติ. ยัมปิทัง มะโนสัณณิสสะปะจจะยา อุปป์ชชะติ เวทะยิตัง,	อริยสาวกเหล่านั้น ย่อมเปื้อน่ายทั้งในใจ ย่อมเปื้อน่ายทั้งในธรรมทั้งหลาย ย่อมเปื้อน่ายทั้งในวิญญาณอาศัยใจ ย่อมเปื้อน่ายทั้งในการสัณณิสสทางใจ ความรู้สึگارมณนี้เกิดขึ้น เพราะอาศัยการสัณณิสสทางใจเป็นปัจจัย
สุขัง วา ทุกขัง วา อะทุกขะมะสุขัง วา, ตัสถ์มิงปิ นิพพินทะติ.	เป็นสุขก็ดี เป็นทุกข์ก็ดี ไม่ทุกข์ไม่สุขก็ดี ย่อมเปื้อน่ายทั้งในความรู้สึกนั้นๆ เพราะมันเป็นเหตุให้ใจเร้าร้อน
นิพพินทัง วิรัชชะติ. วิราคา วิมุจจะติ. วิมุตตัสถ์มิง วิมุตตะมิตติ ญาณัง โหติ.	เมื่อเปื้อน่าย ย่อมคลายความกำหนด เพราะสิ้นความกำหนด จิตก็หลุดพ้น เมื่อจิตหลุดพ้นแล้ว ย่อมมีญาณหยั่งรู้ว่า จิตหลุดพ้นแล้ว ดังนี้
ชีณา ชาติ, วุธิตัง พรัทมะจะริยยัง, กะตัง กะระณียัง, นาปะรัง อิตถัตตยาตติ ปะชานาตติ.	อริยสาวกนั้น ย่อมทราบชัดว่า ชาติสิ้นแล้ว หมตสิ้นความเกิดแล้ว พรหมจรรย์อันบริสุทธิ์หมดจด อยู่จบแล้ว กิจที่ควรทำ ได้กระทำสำเร็จแล้ว กิจอื่นเพื่อความเป็นผู้หมดจดจากกิเลส ไม่มีอีกแล้ว
อิทะมะโวจะ ะกะคะวา. อัทตะมะนา เต ภิกขุ กะคะวะโต ภาลิตัง อะภินันทุง.	พระผู้มีพระภาคเจ้า ได้ตรัสพระสูตรนี้จบลง พระภิกษุเหล่านั้น ต่างก็มีใจยินดี ชื่นชมในภาษิตของพระผู้มีพระภาคเจ้า
อิมัสถ์มิญจะ ปะนะ เวยยากะระณัสถ์มิง ภัญญะมานะ,	ก็ในขณะที่พระผู้มีพระภาคเจ้า กำลังตรัสเทศนาภาษิตนี้อยู่
ตัสสะ ภิกขุสะทัสสะสสะ อะนุปาทาเย, อาสะเวหิ จิตตานิ วิมุจจิงสุติ.	จิตของพระภิกษุหนึ่งพันรูปนั้น ก็หลุดพ้นจากอาสวะทั้งหลาย เพราะไม่ยึดมั่นถือมั่น ดังนี้แล

บทขัด สติปัฏฐานะปาฐุ

สัมพุทโธ ทิปะทังเสฏฐุ	มะหากการุณโก มุณี
เอกายะนัง มัคคัง นามะ	เวเนยยานัง อะเทสะยิ
กิลิฏฐะจิตตะสัตตานัง	จิตตะเก็ลสะวิสุทธิยา
โสแกนัง ปะริเทวานัง	อะตักกะมาเย สััพพะโส
ทุกขานัง โทมะนัสสถานัง	อตัถังคะมาเย อัญญิตัง
ญายัสเสวาธิกะมาเย	นิพพานัสสาภิปัตติยา
สติปัฏฐานะนาเมนะ	วิสสุตัง วิระ สาสะเน
จิตตะเก็ลสะวิสุทธัตถัง	ตัง มัคคันตัมภะณามะ เส

สติปัฏฐานะปาฐุ

(ทันทะ มะยัง สติปัฏฐานะปาฐัง ภะณามะ เส)

อตัถิ โข เตนะ ภะคะวะตา ชานะตา	หนทางนี้เป็นทางไปอันเอก ที่พระผู้มีพระภาคเจ้า
ปัสสะตา อะระหะตา สัมมาสัมพุทเธนะ,	ทรงรู้แจ้งเห็นจริง อรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า
เอกายะโน อะยัง มัคโค สัมมะทักขาโต,	พระองค์นั้น ได้ตรัสไว้โดยชอบ
สัตตานัง วิสุทธิยา,	เพื่อความหมดจดพิเศษของสัตว์ทั้งหลาย
โสกะปะริเทวานัง สะมะตักกะมาเย,	เพื่อความก้าวล่วงความเศร้าโศก
ทุกขะโทมะนัสสถานัง อตัถังคะมาเย,	และความคร่ำครวญพิโรธรำพัน
ญายัสสะ อะธิกะมาเย,	เพื่อความอัสดงดับไปแห่งทุกข์และโทมนัส
นิพพานัสสะ สัจฉิกิริยาเย.	เพื่อบรรลุอายุธรรม
ยะทิทัง จัตตาโร สติปัฏฐานา.	เพื่อกะระทำพระนิพพานให้แจ้ง
กะตะเม จัตตาโร.	ทางนี้คือ สติปัฏฐาน ๔
อิระ ภิกขุ กาเย กายานุปัสสี วิหะระติ.	สติปัฏฐาน ๔ อย่างนั้น เป็นไฉนบ้าง
อาตาปี สัมปะชาโน สะติมา วิเนยยะ	ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ภิกษุในธรรมวินัยนี้
โลเก อะภิชมาโทมะนัสสัง.	ย่อมพิจารณาเห็นกายในกายเนื่องๆ อยู่
เวทะนาสุ เวทะนานุปัสสี วิหะระติ.	มีความเพียรเครื่องเผากิเลส มีสัมปชัญญะ มีสติ
อาตาปี สัมปะชาโน สะติมา วิเนยยะ	พึงถอนความพอใจ และความไม่พอใจในโลก ออกเสียได้
โลเก อะภิชมาโทมะนัสสัง.	เธอย่อมพิจารณาเห็นเวทนาในเวทนาทั้งหลายเนื่องๆ อยู่
จิตเต จิตตานุปัสสี วิหะระติ.	มีความเพียรเครื่องเผากิเลส มีสัมปชัญญะ มีสติ
อาตาปี สัมปะชาโน สะติมา วิเนยยะ	พึงถอนความพอใจ และความไม่พอใจในโลก ออกเสียได้
โลเก อะภิชมาโทมะนัสสัง.	เธอย่อมพิจารณาเห็นจิตในจิตเนื่องๆ อยู่
	มีความเพียรเครื่องเผากิเลส มีสัมปชัญญะ มีสติ
	พึงถอนความพอใจ และความไม่พอใจในโลก ออกเสียได้

ธัมเมสุ ธัมมานุปัสสี วิหะระติ. อาตปปี สัมปะชาโน สะติมา วิเนยยะ โลเก อะภิชมาโทมะนัสสัง.	เธอย่อมพิจารณาเห็นธรรมในธรรมเนื่องๆ อยู่ มีความเพียรเครื่องเผากิเลส มีสัมปชัญญะ มีสติ พึงถอนความพอใจ และความไม่พอใจในโลก ออกเสียได้
กะถัญจะ ภิกขุ กาเย กายานุปัสสี วิหะระติ.	ภิกษุย่อมพิจารณาเห็นกายในกายเนื่องๆ อยู่ เป็นอย่างไรเล่า
อิระ ภิกขุ อัชฉัตตัง วา กาเย กายานุปัสสี วิหะระติ.	ภิกษุในธรรมวินัยนี้ ย่อมพิจารณาเห็นกายในกาย อันเป็นภายในบ้าง
พะหิทธา วา กาเย กายานุปัสสี วิหะระติ.	ย่อมพิจารณาเห็นกายในกาย อันเป็นภายนอกบ้าง
อัชฉัตตะพะหิทธา วา กาเย กายานุปัสสี วิหะระติ.	ย่อมพิจารณาเห็นกายในกาย ทั้งภายในและภายนอกบ้าง
สะมุทะยะธัมมานุปัสสี วา กายัสสัมมัง วิหะระติ.	ย่อมพิจารณาเห็นธรรมตา คือความเกิดขึ้นในกายบ้าง
วะยะธัมมานุปัสสี วา กายัสสัมมัง วิหะระติ.	ย่อมพิจารณาเห็นธรรมตา คือความเสื่อมไปในกายบ้าง
สะมุทะยะวะยะธัมมานุปัสสี วา กายัสสัมมัง วิหะระติ.	ย่อมพิจารณาเห็นธรรมตา คือทั้งความเกิดขึ้น และความเสื่อมไปในกายบ้าง
อตถิ กาโยติ วา ปะนัสสะ สะติ ปัจจุปฏิฐิตา โหติ.	ก็หรือสติว่ากายมีอยู่ เข้าไปตั้งอยู่เฉพาะหน้าแก่เธอนั้น
ยาวะเทวะ ญานณะมัตตายะ ปะติสสะติมัตตายะ.	แต่เพียงสักว่าเป็นที่รู้ แต่เพียงสักว่าเป็นที่อาศัยระลึก
อะนิสสิโต จะ วิหะระติ นะ จะ กิญจ โลเก อูปาทียะติ.	เธอย่อมไม่ติดอยู่ด้วย และย่อมไม่ยึดมั่นถือมั่นอะไรๆ ในโลกด้วย
เอวัง โข ภิกขุ กาเย กายานุปัสสี วิหะระติ.	ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ภิกษุย่อมพิจารณาเห็นกายในกายเนื่องๆ อยู่ อย่างนี้แล
กะถัญจะ ภิกขุ เวทะนาสุ เวทะนานุปัสสี วิหะระติ.	ภิกษุย่อมพิจารณาเห็นเวทนาในเวทนาทั้งหลายเนื่องๆ อยู่ เป็นอย่างไรเล่า
อิระ ภิกขุ อัชฉัตตัง วา เวทะนาสุ เวทะนานุปัสสี วิหะระติ.	ภิกษุในธรรมวินัยนี้ ย่อมพิจารณาเห็นเวทนาในเวทนาทั้งหลาย อันเป็นภายในบ้าง
พะหิทธา วา เวทะนาสุ เวทะนานุปัสสี วิหะระติ.	ย่อมพิจารณาเห็นเวทนาในเวทนาทั้งหลาย อันเป็นภายนอกบ้าง
อัชฉัตตะพะหิทธา วา เวทะนาสุ เวทะนานุปัสสี วิหะระติ.	ย่อมพิจารณาเห็นเวทนาทั้งหลาย ทั้งภายในและภายนอกบ้าง

สมุททะยะธัมมานุปัสสี วา เวทะนาสุ วิหะระติ.	ย่อมพิจารณาเห็นธรรมดา คือความเกิดขึ้นแห่งเวทนาทั้งหลายบ้าง
วะยะธัมมานุปัสสี วา เวทะนาสุ วิหะระติ.	ย่อมพิจารณาเห็นธรรมดา คือความเสื่อมไปแห่งเวทนาบ้าง
สมุททะยะวะยะธัมมานุปัสสี วา เวทะนาสุ วิหะระติ.	ย่อมพิจารณาเห็นธรรมดา คือทั้งความเกิดขึ้น และความเสื่อมไปแห่งเวทนาบ้าง
อັถถิ เวทะนาติ วา ปะนัสสะ สะติ ปัจจุပ္ภุจฺจิตา โหติ.	ก็หรือสดีว่าเวทนามีอยู่ เข้าไปตั้งอยู่เฉพาะหน้าแก่เธอนั้น
ยาวะเทวะ ญาณะมัตตายะ ปะติสสะติมัตตายะ.	แต่เพียงสักว่าเป็นที่รู้ แต่เพียงสักว่าเป็นที่อาศัยระลึก
อะนิสสิโต จะ วิหะระติ นะ จะ กิณฺณจิ โลเก อูปาทิยะติ.	เธอย่อมไม่ติดอยู่ และย่อมไม่ยึดมั่นถือมั่นอะไรๆ ในโลกด้วย
เอวัง โข ภิกขุ เวทะนาสุ เวทะนานุปัสสี วิหะระติ.	ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ภิกษุย่อมพิจารณาเห็นเวทนาในเวทนา ทั้งหลายเนื่องๆ อยู่อย่างนี้แล
กะถฺถุจะ ภิกขุ จิตเต จิตตานุปัสสี วิหะระติ.	ภิกษุย่อมพิจารณาเห็นจิตในจิตเนื่องๆ อยู่ เป็นอย่างไรเล่า
อิธะ ภิกขุ อັชฌัตตัง วา จิตเต จิตตานุปัสสี วิหะระติ.	ภิกษุในธรรมวินัยนี้ ย่อมพิจารณาเห็นจิตในจิต อันเป็นภายในบ้าง
พะหิทธา วา จิตเต จิตตานุปัสสี วิหะระติ.	ย่อมพิจารณาเห็นจิตในจิต อันเป็นภายนอกบ้าง
อັชฌัตตะพะหิทธา วา จิตเต จิตตานุปัสสี วิหะระติ.	ย่อมพิจารณาเห็นจิตในจิต ทั้งภายใน และภายนอกบ้าง
สมุททะยะธัมมานุปัสสี วา จิตตัสมิง วิหะระติ.	ย่อมพิจารณาเห็นธรรมดา คือความเกิดขึ้นในจิตบ้าง
วะยะธัมมานุปัสสี วา จิตตัสมิง วิหะระติ.	ย่อมพิจารณาเห็นธรรมดา คือความเสื่อมไปในจิตบ้าง
สมุททะยะวะยะธัมมานุปัสสี วา จิตตัสมิง วิหะระติ.	ย่อมพิจารณาเห็นธรรมดา คือทั้งความเกิดขึ้น และความเสื่อมไปในจิตบ้าง
อັถถิ จิตตันติ วา ปะนัสสะ สะติ ปัจจุပ္ภุจฺจิตา โหติ.	ก็หรือสดีว่าจิตมีอยู่ ย่อมปรากฏอยู่เฉพาะหน้าเธอนั้น
ยาวะเทวะ ญาณะมัตตายะ ปะติสสะติมัตตายะ.	แต่เพียงสักว่าเป็นที่รู้ แต่เพียงสักว่าเป็นที่อาศัยระลึก
อะนิสสิโต จะ วิหะระติ นะ จะ กิณฺณจิ โลเก อูปาทิยะติ.	เธอย่อมไม่ติดอยู่ด้วย และย่อมไม่ยึดมั่นถือมั่นอะไรๆ ในโลกด้วย

เอวัง โข ภิกขุ จิตเต จิตตานุปัสสี วิหะระติ.	ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ภิกษุย่อมพิจารณาเห็นจิตในจิตเนืองๆ อยู่ อย่างนี้แล
กะถัญจะ ภิกขุ รัมเมสุ รัมมานุปัสสี วิหะระติ.	ภิกษุย่อมพิจารณาเห็นธรรมในธรรมทั้งหลายเนืองๆ อยู่ เป็นอย่างไรเล่า
อิระ ภิกขุ อชฌัตตัง วา รัมเมสุ รัมมานุปัสสี วิหะระติ.	ภิกษุในธรรมวินัยนี้ ย่อมพิจารณาเห็นธรรมในธรรมทั้งหลาย อันเป็นภายในบ้าง
พะหิทธา วา รัมเมสุ รัมมานุปัสสี วิหะระติ.	ย่อมพิจารณาเห็นธรรมในธรรมทั้งหลาย อันเป็นภายนอกบ้าง
อชฌัตตะพะหิทธา วา รัมเมสุ รัมมานุปัสสี วิหะระติ.	ย่อมพิจารณาเห็นธรรมในธรรมทั้งหลาย ทั้งภายใน และภายนอกบ้าง
สมุททะยะรัมมานุปัสสี วา รัมเมสุ วิหะระติ.	ย่อมพิจารณาเห็นธรรมตา คือความเกิดขึ้นในธรรมทั้งหลายบ้าง
วะยะรัมมานุปัสสี วา รัมเมสุ วิหะระติ.	ย่อมพิจารณาเห็นธรรมตา คือความเสื่อม และความดับไป ในธรรมทั้งหลายบ้าง
สมุททะยะวะยะรัมมานุปัสสี วา รัมเมสุ วิหะระติ.	ย่อมพิจารณาเห็นธรรมตา คือทั้งความเกิดขึ้น ความเสื่อม และความดับไปในธรรมทั้งหลายบ้าง
อตถิ รัมมาติ วา ปะนัสสะ สะติ ปัจจุปปุฏฐิตา โหติ.	ก็หรือสติว่าธรรมทั้งหลายมีอยู่ เข้าไปตั้งอยู่เฉพาะหน้าแก่เธอ นั้น
ยาวะเทวะ ญาณะมัตตายะ ปะติสสะติมัตตายะ.	แต่เพียงสักว่าเป็นที่รู้ แต่เพียงสักว่าเป็นที่อาศัยระลึก
อะนิสสิโต จะ วิหะระติ นะ จะ กิณฺจ โลเก อูปาทิยะติ.	เธอย่อมไม่ติดอยู่ และย่อมไม่ยึดมั่นถือมั่นอะไรๆ ในโลกด้วย
เอวัง โข ภิกขุ รัมเมสุ รัมมานุปัสสี วิหะระติ.	ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ภิกษุย่อมพิจารณาเห็นธรรมในธรรม ทั้งหลายเนืองๆ อยู่อย่างนี้แล
อะยัง โข เตนะ ภาคะวะตา ชานะตา ปัสสะตา อะระหะตา สัมมาสัมพุทฺธะนะ, เอกายะโน มัคโค สัมมะทักขาโต,	หนทางสายนี้แหละ เป็นทางไปอันเอก พระผู้มีพระภาคเจ้าผู้รู้แจ้งเห็นจริง ผู้เป็นอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า พระองค์นั้น ได้ตรัสไว้โดยชอบ
สัตตานัง วิสุทฺธิยา,	เพื่อความหมดจดพิเศษของสัตว์ทั้งหลาย
โสกะปะริเทวานัง สะมะติกกะมาเย,	เพื่อความก้าวล่วงความเศร้าโศก และความคร่ำครวญพิโรธรำพัน
ทุกขะโทมะนัสสานัง อตถังกะมาเย, ญายัสสะ อะริกะมาเย,	เพื่อความอัสดงดับไปแห่งทุกข์และโทมนัส เพื่อบรรลุนิพพานธรรม
นิพพานัสสะ สัจฉิกิริยาเย.	เพื่อกระทำพระนิพพานให้แจ้ง

ยะทิทั้ง จัตตารโ สะติปฏิฐานาติ.

เอกายะนัง ชาติขะยันตะทัสสี
 มัคคัง ปะชานาติ หิตานุกัมปี
 เอเตนะ มัคเคนะ ตะริงสุ ปุพเพ
 ตะริสสะเร เจวะ ตะรันติ โจขันติ.

ทางนี้คือ สติปฏิฐาน ๔

พระผู้มีพระภาคเจ้า ผู้ทรงมีปกติเห็นที่สุด
 แห่งการเวียนเกิดเวียนตาย ผู้ทรงอนุเคราะห์หมู่มสัตว์
 ด้วยประโยชน์เกื้อกูล ทรงรู้แจ้งชัดทางอันเอก
 ที่มุ่งสู่ความพ้นทุกข์ พระพุทธเจ้าทั้งหลายในอดีต
 ก็ทรงข้ามพ้นห้วงทุกข์ไปแล้วด้วยทางนี้ ต่อไปในอนาคต
 และแม้ปัจจุบัน ก็ทรงข้ามพ้นห้วงทุกข์ไปด้วยทางนี้เช่นกัน

“การสวดมนต์นี้ให้เราดูลักษณะกาลอย่างหนึ่ง
 กาลของเราจะมีฐานะอะไรส่วนตัวบ้าง ในวันต่อไป หรือในชั่วโมงต่อไป
 ถ้าเรามีเวลาน้อย เราจะเลือกสวดเอาสั้นๆ ก็ได้
 คือตัวหลักสวดมนต์ทั้งหมดเป็นอุบายเสริม
 เสริมอะไร เสริมที่ความตั้งมั่น
 เคารพบูชาในคุณพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์
 มาเติมตัวนี้ขึ้นเท่านั้นเอง แต่ถ้าเรามีความหนักแน่นต่อพระรัตนตรัยอยู่
 ถึงเราจะไม่สวดมนต์ มันก็เป็นกุศลอยู่ นี่คือสำคัญ”

วัดป่าบ้านค้อ วันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๓๘

บทซัด สาราณียะธัมมะสูตรตั้ง

สมัคคะกระระโณ พุทโธ	สามัคคิยัง นิโยชะโก
สมัคคะกระระณ อัมเม	สาราณียะ อะเทสะยิ
อัญญะมัญญัง ปิยะตายะ	สาธินอ คาระวะสสะ จะ
สังคะหายาวิวาทายะ	สามัคคิเยกะตายะ จะ
สังวัตตันเตวะ ภิกขุณัง	ธัมเมนะ ปะฏิปัชชะตัง
เตสัปปะกาสะกัง สุตตัง	ยัง สัมพุทเธนะ ภาลิตัง
สุตฺวานานุกะระณนะ	ยะถา พุทเธนะ เทลิตัง
สาธุนัง อตตะลิตัตถัง	ตัง สุตตันตัง ภาณามะ เส.

สาราณียะธัมมะสูตรตั้ง

(ทัณฑะ มะยัง สาราณียะธัมมะสูตรตะปาฐัง ภาณามะ เส)

เอวัมเม สุตัง. เอกัง สมะยัง ภาคะวา, อันข้าพเจ้า (คือพระอานนทเถระ) ได้สดับมาแล้วอย่างนี้ว่า
 สาวัตถิยัง วิหะระติ, สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคเจ้า เสด็จประทับอยู่
 เขตระเวเน อะนาถะปิณฑิกัสสะ, ณ พระวิหารเชตวัน อารามของท่านอนาถปิณฑิกเศรษฐี
 อาราม.

ตัตตระ โข ภาคะวา ภิกขุ อามันเตสิ
 ภิกขะโวติ. ภาทันเตติ เต ภิกขุ
 ภาคะวะโต ปัจจัสสโสสุง.
 ภาคะวา เอตะทะโวจะ.

ครั้งนั้นแล พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสเรียกภิกษุทั้งหลาย
 ภิกษุเหล่านั้น กราบทูลรับพระผู้มีพระภาคเจ้าแล้ว
 พระองค์จึงตรัสคำต่อไปนี้

ฉะยิเม ภิกขะเว ธัมมา สาราณียา
 ปิยะกะระณา คระรุกะระณา,

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ธรรม ๖ ประการนี้
 เป็นสาราณียธรรม ธรรมเป็นเครื่องระลึกถึงกัน
 สร้างความรัก ก่อความเคารพ

สังคะหายะ อะวิวาทายะ สามัคคิยา
 เอกิภาวายะ สังวัตตันติ.

เพื่อเป็นการสงเคราะห์กัน เพื่อการไม่ทะเลาะวิวาท
 เพื่อความเป็นสามัคคี เพื่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

กะตะเม ฉะ.

สาราณียธรรม ๖ ประการนั้น เป็นไฉนบ้าง

อิธะ ภิกขะเว ภิกขุโน, เมตตัง
 กายะกัมมัง ปัจจุปปุญฺฐิตัง โหติ,
 สะพัรฺทมะจารีสุ อาวิ เจวะ ระโห จะ,
 อะยัมปิ ธัมโม สาราณียะ ปิยะกะระโณ
 คระรุกะระโณ,

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ภิกษุในธรรมวินัยนี้
 เป็นผู้เข้าไปตั้งกายกรรม ประกอบด้วยเมตตา
 ในเพื่อนพรหมจรรย์ทั้งหลาย ทั้งต่อหน้าและลับหลัง

สังคะหายะ อะวิวาทายะ สามัคคิยา
 เอกิภาวายะ สังวัตตะติ.

แม้ข้อนี้ก็ เป็นสาราณียธรรม ธรรมเป็นเครื่องระลึกถึงกัน
 สร้างความรัก ก่อความเคารพ

เพื่อเป็นการสงเคราะห์กัน เพื่อการไม่ทะเลาะวิวาท
 เพื่อความเป็นสามัคคี เพื่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

ปุณะ จะประรัง ภิกขเว ภิกขุโน,
เมตตัง วะจีกัมมัง ปัจจุปฺภุติตัง โหติ,
สะพฺรหฺมจารีสุ อาวิ เจวะ ระโห จะ,
อะยฺมปิ รัมโม สาราณียो ปิยะกะระโณ
คะรุกะระโณ,

สังคะหายะ อะวิวาทายะ สามัคคิยา
เอกีกาวายะ สังวัตตะติ.

ปุณะ จะประรัง ภิกขเว ภิกขุโน,
เมตตัง มะโนกัมมัง ปัจจุปฺภุติตัง โหติ,
สะพฺรหฺมจารีสุ อาวิ เจวะ ระโห จะ.
อะยฺมปิ รัมโม สาราณียो ปิยะกะระโณ
คะรุกะระโณ,

สังคะหายะ อะวิวาทายะ สามัคคิยา
เอกีกาวายะ สังวัตตะติ.

ปุณะ จะประรัง ภิกขเว ภิกขุ,
เย เต ลาภา รัมมิกา รัมมะลัทธา,
อันตะมะโส ปัตตะปะริยาปัน-
นะมัตตัมปิ, ตะถารุเปหิ ลาภะหิ
อัปปะฏิวิภัตตะโกคิ โหติ,

สีละวันเตหิ สะพฺรหฺมจารีหิ
สาธาระณะโกคิ,

อะยฺมปิ รัมโม สาราณียो ปิยะกะระโณ
คะรุกะระโณ,

สังคะหายะ อะวิวาทายะ สามัคคิยา
เอกีกาวายะ สังวัตตะติ.

ปุณะ จะประรัง ภิกขเว ภิกขุ,
ยานิ ตานิ สีลานิ อะชฺฌานานิ อะฉิททานิ
อะสะพะลาณิ อะกัมมาสานิ,

ภุขิสถานิ วิญญูปะสัตถานิ อะปะรามัต
ถานิ สะมาธิสังวัตตะนิกาณิ,

ตะถารุเปสุ สีเลสุ สีละสามัญญะคะโต
วิหะระติ, สะพฺรหฺมจารีหิ อาวิ เจวะ
ระโห จะ.

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ภิกษุในธรรมวินัยนี้
เป็นผู้เข้าไปตั้งวัจจกรรม ประกอบด้วยเมตตา
ในเพื่อนพรหมจรรย์ทั้งหลาย ทั้งต่อหน้าและลับหลัง
แม้ข้อนี้ก็เป็นสาราณียธรรม ธรรมเป็นเครื่องระลึกถึงกัน
สร้างความรัก ก่อความเคารพ

เพื่อเป็นการสงเคราะห์กัน เพื่อการไม่ทะเลาะวิวาท
เพื่อความเป็นสามัคคี เพื่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ภิกษุในธรรมวินัยนี้
เป็นผู้เข้าไปตั้งมโนกรรม ประกอบด้วยเมตตา
ในเพื่อนพรหมจรรย์ทั้งหลาย ทั้งต่อหน้าและลับหลัง
แม้ข้อนี้ก็เป็นสาราณียธรรม ธรรมเป็นเครื่องระลึกถึงกัน
สร้างความรัก ก่อความเคารพ

เพื่อเป็นการสงเคราะห์กัน เพื่อการไม่ทะเลาะวิวาท
เพื่อความเป็นสามัคคี เพื่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ภิกษุในธรรมวินัยนี้
เป็นผู้ได้ของสิ่งใดมาก็แบ่งปันกัน
คือเมื่อได้สิ่งใดมาโดยชอบธรรม
แม้เป็นของเล็กน้อย ก็ไม่หวงไว้ผู้เดียว
นำมาแบ่งปันเฉลี่ยแจกจ่าย

ให้เพื่อนพรหมจรรย์ได้มีส่วนร่วม
ใช้สอยบริโภคทั่วกัน

แม้ข้อนี้ก็เป็นสาราณียธรรม ธรรมเป็นเครื่องระลึกถึงกัน
สร้างความรัก ก่อความเคารพ

เพื่อเป็นการสงเคราะห์กัน เพื่อการไม่ทะเลาะวิวาท
เพื่อความเป็นสามัคคี เพื่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ภิกษุในธรรมวินัยนี้
เป็นผู้มีศีล ไม่ขาด ไม่ต่าง ไม่พร้อย เป็นไท

อันวิญญูชนสรรเสริญ อันต้นหาทิฏฐิแตะต้องไม่ได้
เป็นไปพร้อมเพื่อสมาธิ

มีศีลเสมอกันกับเพื่อนพรหมจารีทั้งหลาย
ทั้งต่อหน้าและลับหลัง

<p>อะยัมปิ รัมโม สาราณียो ปิยะกะระโณ คระุกะระโณ, สังคะหายะ อะวิวาทายะ สามัคคิยา เอกิภาวายะ สังวัตตะติ. ปุณะ จะปะรัง ภิกขะเว ภิกขุ, ยายัง ทิฏฐิ อेरिया นียยานิกา, นียยาติ ตักกะรัสสะ สัมมาทุกขักชะยายะ, ตะถารูปายะ ทิฏฐิยา ทิฏฐิสามัญญะ คะโต วิหะระติ, สะพรัหมะจารีหิ อาวิ เจวะ ระโห จะ,</p>	<p>แม้ข้อนี้ก็เป็นสาราณียธรรม ธรรมเป็นเครื่องระลึกถึงกัน สร้างความรัก ก่อความเคารพ เพื่อเป็นการสงเคราะห์กัน เพื่อการไม่ทะเลาะวิวาท เพื่อความเป็นสามัคคี เพื่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน</p>
<p>อะยัมปิ รัมโม สาราณียो ปิยะกะระโณ คระุกะระโณ, สังคะหายะ อะวิวาทายะ สามัคคิยา เอกิภาวายะ สังวัตตะติ. อิม โข ภิกขะเว ฉะ รัมมา สาราณียา ปิยะกะระณา คระุกะระณา, สังคะหายะ อะวิวาทายะ สามัคคิยา เอกิภาวายะ สังวัตตันตีติ. อิทะมะโวจะ ภาคะวา. อัตตะมะนะ เต ภิกขุ ภาคะวะโต ภาสีตัง, อะภินันทุนตี.</p>	<p>แม้ข้อนี้ก็เป็นสาราณียธรรม ธรรมเป็นเครื่องระลึกถึงกัน สร้างความรัก ก่อความเคารพ เพื่อเป็นการสงเคราะห์กัน เพื่อการไม่ทะเลาะวิวาท เพื่อความเป็นสามัคคี เพื่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน</p> <p>ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ทิฏฐิอันประเสริฐได้ เป็นเครื่องนำสัตว์ออกจากทุกข์ ย่อมนำผู้กระทำตามออกไป เพื่อความสิ้นไปแห่งทุกข์โดยชอบ ภิกษุผู้มีทิฏฐิเช่นนั้น เสมอกันกับเพื่อนพรหมจารีทั้งหลาย ทั้งต่อหน้าและลับหลัง</p> <p>ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย สาราณียธรรม ๖ ประการเหล่านี้ เป็นธรรมเครื่องระลึกถึงกัน สร้างความรัก ก่อความเคารพ เป็นไปเพื่อสงเคราะห์กัน เพื่อการไม่ทะเลาะวิวาท เพื่อความสามัคคี เพื่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน</p> <p>พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสไว้แล้วอย่างนี้ ภิกษุทั้งหลาย ต่างมีใจยินดีชื่นชมในพระพุทธานุชาต ของพระผู้มีพระภาคเจ้า ดังนี้แล</p>

บทชัต ภิกขุอะปะริหานิยะรัมมะสุตตัง

มะหาการุณิโก พุทโธ	สาวะกานัง ทิเตสะโก
วุฑฒิง อากังขะมาโน ะ	รัมเม สัมพุททะเทสิเต
ภิกขุณัง สัมมะทักขาลิ	รัมเม อะปะริหานิเย
สุตฺวานุปะฏิปัตถัตถัง	ตัง สุตตันตัง ภาณามะ เส.

ภิกขุอะปะริหานิยะรัมมะสุตตัง

(หันทะ มะยัง ภิกขุอะปะริหานิยะรัมมะสุตตะปาฐัง ภาณามะ เส)

<p>เอวมเม สุตัง. เอกัง สะมะยัง ภาคะวา, ราชะคะเห วิหะระติ, คิขณะภูณ ปัพพะเต.</p>	<p>อันข้าพเจ้า (คือพระอานนทเถระ) ได้สดับมาแล้วอย่างนี้ว่า สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคเจ้า เสด็จประทับอยู่ ณ เขาคิขณภูฏ ใกล้กรุงราชคฤห์</p>
---	---

<p>ตัตตระ โข ภาวะวา ภิกขุ อามันเตสิ. สัตตะ वो ภิกขเว อะปะริหานิเย ธัมเม เทเสสสามิ. ตัง สุณาถะ สาธุกัง มะนะสิกะโรถะ ภาสิสสามิตี. เอวัมภันเตติ โข เต ภิกขุ ภาวะคะโต ปัจจัสโสสุง. ภาวะวา เอตะทะโวจะ.</p>	<p>ครั้งนั้นแล พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสเรียกภิกษุทั้งหลายว่า ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เราตถาคตจักแสดง อปริหานิยธรรม เป็นธรรมอันไม่เป็นที่ตั้งแห่งความเสื่อม ๗ ประการ แก่พวกเธอ ขอเธอทั้งหลาย จงตั้งใจฟังธรรมนั้นให้ดี ภิกษุเหล่านั้น กราบทูลรับพระผู้มีพระภาคเจ้าแล้ว พระองค์จึงตรัสคำต่อไปนี้</p>
<p>กตะเม จะ ภิกขเว สัตตะ อะปะริหานิยา ธัมมา.</p>	<p>ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย อปริหานิยธรรม ๗ ประการนั้น เป็นไฉนบ้าง</p>
<p>ยวาระกั๊วญจะ ภิกขเว ภิกขุ, อะภิน्हะสันนิปาตา ภาวิสสันติ สันนิปาตะพะหุลา, วุฑฒิเยวะ ภิกขเว ภิกขุณัง ปาฎิกังขา โน ปะริหานิ.</p>	<p>ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย พวกภิกษุจักหมั่นประชุมกันอยู่เนื่องนิตย์เพียงใด พวกเธอพึงหวังได้ความเจริญอย่างเดียว ไม่มีความเสื่อมเพียงนั้น</p>
<p>ยวาระกั๊วญจะ ภิกขเว ภิกขุ, สะมัคคา สันนิปะติสสันติ, สะมัคคา วุฏฐะหิสสันติ, สะมัคคา สังฆะกะระณิยานิ กะริสสันติ. วุฑฒิเยวะ ภิกขเว ภิกขุณัง ปาฎิกังขา โน ปะริหานิ.</p>	<p>ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย พวกภิกษุจักพร้อมเพียงกันประชุม พร้อมเพียงกันเล็ก พร้อมเพียงกันทำกิจสงฆ์อยู่เพียงใด พวกเธอพึงหวังได้ความเจริญอย่างเดียว ไม่มีความเสื่อมเพียงนั้น</p>
<p>ยวาระกั๊วญจะ ภิกขเว ภิกขุ, อะปัญญัตตัง นะ ปัญญะเปสสันติ. ปัญญัตตัง นะ สะมุจฉินทิสสันติ. ยะถาปัญญัตเตสุ ลิกขาปะเทสุ สะมาทายะ วัตติสสันติ. วุฑฒิเยวะ ภิกขเว ภิกขุณัง ปาฎิกังขา โน ปะริหานิ.</p>	<p>ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ภิกษุจักไม่บัญญัติสิ่งที่เราไม่ได้บัญญัติ ไม่ถอนสิ่งที่เราบัญญัติไว้แล้ว ยึดมั่นประพฤตินอยู่ในสิกขาบททั้งหลาย ตามที่ได้บัญญัติไว้อยู่เพียงใด พวกเธอพึงหวังได้ความเจริญอย่างเดียว ไม่มีความเสื่อมเพียงนั้น</p>
<p>ยวาระกั๊วญจะ ภิกขเว ภิกขุ, เย เต ภิกขุ เถรา รัตตัญญู จิระปัพพะชิตา, สังฆะปิตะโร สังฆะปะริณายะกา, เต สักกะริสสันติ คะรุกะริสสันติ มาเนสสันติ ปุเชสสันติ, เตสัญจะ โสตัพพัง มัญญิสสันติ. วุฑฒิเยวะ ภิกขเว ภิกขุณัง ปาฎิกังขา โน ปะริหานิ.</p>	<p>ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เหล่าภิกษุผู้เป็นเถระรัตตัญญูบวชนาน พวกภิกษุจักสักการะท่านเหล่านั้นเป็นสังฆบิทร สังฆปริณายก เคารพ นับถือบูชา และเชื่อฟังถ้อยคำของท่านเหล่านั้นเพียงใด พวกเธอพึงหวังได้ความเจริญอย่างเดียว ไม่มีความเสื่อมเพียงนั้น</p>
<p>ยวาระกั๊วญจะ ภิกขเว ภิกขุ, อุปันนายะ ตัณหายะ โปโนพะกะวิกายะ โน วะสัง คัจฉิสสันติ. วุฑฒิเยวะ ภิกขเว ภิกขุณัง ปาฎิกังขา โน ปะริหานิ.</p>	<p>ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย พวกเธอจักไม่ลู่อ่านาจตัณหา อันจะก่อให้เกิดภพใหม่ ซึ่งเกิดขึ้นแล้วอยู่เพียงใด พวกเธอพึงหวังได้ความเจริญอย่างเดียว ไม่มีความเสื่อมเพียงนั้น</p>

ยวาระกัฏญจะ ภิกขเว ภิกขุ,
 อารัญญะเกสุ เสนาสะเนสุ
 สาเปกขา ภาวิสสันติ. วุฑฒิเยวะ
 ภิกขเว ภิกขุณัง ปาฏิกังขา โน परिหानी.

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย
 พวกภิกษุจักยินดีเสนาสนะป่าอยู่เพียงใด
 พวกเธอพึงหวังได้ความเจริญอย่างเดียว
 ไม่มีความเสื่อมเพียงนั้น

ยวาระกัฏญจะ ภิกขเว ภิกขุ,
 ปัจจัตตัญญะวะ สะติง อุปัฏฐะเปสสันติ.
 กินติ อะนาคะตา จะ เปสะลา
 สะพรัทัมมะจารี อาคัจเฉยยุง, อาคะตา
 จะ เปสะลา สะพรัทัมมะจารี ฆาสุง
 วิหะเรยยุนติ. วุฑฒิเยวะ ภิกขเว
 ภิกขุณัง ปาฏิกังขา โน परिหानी.

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย
 พวกภิกษุจะเข้าไปตั้งสติไว้ภายในว่า
 ไฉนหนอเพื่อนพรหมจารี ผู้มีศีลเป็นที่รัก
 ที่ยังไม่มาพึงมา และที่มาแล้วพึงอยู่สบาย ดั่งนี้อยู่เพียงใด
 พวกเธอพึงหวังได้ความเจริญอย่างเดียว
 ไม่มีความเสื่อมเพียงนั้น

ยวาระกัฏญจะ ภิกขเว อิเม สัตตะ
 อะปะริหานิยา รัมมา ภิกขุสุ ฐัสสันติ.
 อิเมสุ จะ สัตตะสุ อะปะริหานิเยสุ
 รัมเมสุ ภิกขุ สันทิสสิสสันติ.
 วุฑฒิเยวะ ภิกขเว ภิกขุณัง ปาฏิกังขา
 โน परिหานีติ.

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย อปริหานิยธรรม ๗ ประการ
 เหล่านี้จักดำรงอยู่ในหมู่ภิกษุ
 และหมู่ภิกษุทั้งหลายยังจักเห็นดีร่วมกัน
 ในอปริหานิยธรรม ๗ ประการเหล่านี้ ตลอดกาลเพียงไร
 พวกเธอพึงหวังได้ความเจริญอย่างเดียว
 ไม่มีความเสื่อมเพียงนั้น

อิทมะโวจะ ภาคะวา. อัตตะมะนา เต
 ภิกขุ ภาคะวะโต ภาสิตัง, อะภินันทุนติ.

พระผู้มีพระภาคเจ้า ได้ตรัสไว้แล้วอย่างนี้
 ภิกษุทั้งหลาย ต่างมีใจยินดีชื่นชมในพระพุทธานุชา
 ของพระผู้มีพระภาคเจ้า ดังนี้แล

บทขัด มหาสะมะยะสุตตัง

ทูลละกัง ทัสสะนัง ยัสสะ
 สัมพุทธานุสสะ อะภินันโหโส

การได้เห็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเนืองๆ หาได้ยาก

โลกัมहि อันธะภูตัสสัมมิง

กาลเป็นที่เกิดขึ้นแห่งพระศาสดาในโลกอันมืด หาได้ยาก

ทูลละกูปปาทะสัทธุนโน

สักเกสุ กะปิละวัตถุสสัมมิง

วิหะรันตัง มะหาเวเน

(เพราะฉะนั้น) เหล่าเทวดาใน ๑๐ โลกธาตุ

ตันทัสสะนายะ สัมพุทธานุ

เป็นอเนกประมาณ จึงชื่นชมมาประชุมกัน

ภิกขุสังฆัญจะ นิมมะลัง

เพื่อทัสสนาพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ทะสะธา สังกะณยยาสุ

และภิกษุสงฆ์ผู้บริสุทธิ์

โลกะธาตุสุ เทวะตา

ซึ่งประทับอยู่ ณ ป่ามหาวัน

อะเนกา อัมปะเมยยวาระ

ใกล้กรุงกบิลพัสดุ์ ในสักกชนบท

โมทะมานา สะมาคะตา

ตาสัง ปิยัง มหาปัญจะ จิตตัสโสทกคิยาวะหัง ยัง โส เทเสสิ สัมพุทโธ หาสะยันโตติ เม สุตัง เทวะกายัปปะหาสัตถัง ตั้ง สุตตันตั้ง ภาณามะ เส.	พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้ทรงแสดงพระสูตร อันเป็นที่รัก และที่พึงใจ นำมาซึ่งปิติปราโมทย์ แห่งจิตของเทวดาเหล่านั้น ให้เทวดาเหล่านั้นร่าเริงอยู่ ข้าพเจ้าได้สดับมาอย่างนี้ เราทั้งหลาย จงสวดพระสูตรนั้น เพื่อเป็นที่ร่าเริง แห่งหมู่เทวดาเทอญ
--	--

มหาสะมะยะสุตตั้ง

(หันทะ มะยัง มหาสะมะยะสุตตะปาฐัง ภาณามะ เส)

เอวัมเม สุตัง. เอกัง สะมะยัง ภาคะวา, สั๊กเกสุ วิหะระติ ภาปะละวัตถุสสัมมิง มะหาวะเน, มะหะตา ภิกขุสังฆะเน สัทธิง ปัญจะมัตเตหิ ภิกขุสะเตหิ สัฟเพหะวะ อะระหันเตหิ.	อันข้าพเจ้า (คือพระอานนทเถระ) ได้สดับมาแล้วอย่างนี้ว่า สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคเจ้า เสด็จประทับอยู่ ณ ป่ามหาวัน ใกล้กรุงกบิลพัสดุ์ ในสักกชนบท กับภิกษุสงฆ์หมู่ใหญ่ คือประมาณ ๕๐๐ รูป ล้วนเป็นพระอรหันต์
ทะสะหิ จะ โลกะธาตฺหิ เทวะตา เยภฺยเยนะ สันนิปะตติตา โหนติ ภาคะวันตัง ทัสสะนายะ ภิกขุสังฆัญจะ.	อนึ่ง เทวดาทั้งหลาย ก็มาจากโลกธาตุทั้ง ๑๐ โดยมากเป็นผู้ประชุมกันแล้ว เพื่อทัสสนาพระผู้มีพระภาคเจ้า และภิกษุสงฆ์
อะละโข จะตุนนัง สุททาวาสะกายิกานัง เทวานัง เอตะทะโหสิ.	ครั้งนั้นแล ความปริวิตกนี้ ได้มีแก่เทวดาชั้นสุททาวาส ๔ องค์ว่า
อะยัง โข ภาคะวา สั๊กเกสุ วิหะระติ ภาปะละวัตถุสสัมมิง มะหาวะเน, มะหะตา ภิกขุสังฆะเน สัทธิง ปัญจะมัตเตหิ ภิกขุสะเตหิ สัฟเพหะวะ อะระหันเตหิ,	พระผู้มีพระภาคเจ้านั้นแล ประทับอยู่ ณ ป่ามหาวัน ใกล้กรุงกบิลพัสดุ์ ในสักกชนบท กับด้วยภิกษุสงฆ์หมู่ใหญ่ คือภิกษุประมาณ ๕๐๐ รูป ล้วนเป็นพระอรหันต์
ทะสะหิ จะ โลกะธาตฺหิ เทวะตา เยภฺยเยนะ สันนิปะตติตา โหนติ ภาคะวันตัง ทัสสะนายะ ภิกขุสังฆัญจะ,	อนึ่ง เทวดาทั้งหลาย ก็มาแล้วจากโลกธาตุทั้ง ๑๐ โดยมากเป็นผู้ประชุมกันแล้ว เพื่อทัสสนาพระผู้มีพระภาคเจ้า และภิกษุสงฆ์
ยันนุนะ มะยัมปิ เยนะ ภาคะวา เตนุปะสังกะเมยยามะ, อุปะสังกะมิตฺวา ภาคะวะโต สันติเก ปัจเจกะคาถา ภาเสยยามาติ.	อย่ากระนั้นเลย แม้เราทั้งหลาย พระผู้มีพระภาคเจ้า ประทับโดยที่ใด พึงเข้าไปโดยที่นั้น ครั้งเข้าไปใกล้แล้ว พึงกล่าวคาถาเฉพาะองค์ๆ ละคาถา ในสำนักของพระผู้มีพระภาคเจ้า

อะถะโข ตา เทวะตา, เสยยะถาปิ นามะ พะละวา ปุริโส สัมมิญชิตัง วา พาหัง ปะสาเรยยะ ปะสาริตัง วา พาหัง สัมมิญชเยยยะ, เอวะเมวะ สุทธาวาเสสุ เทเวสุ อันตะระหิตา ภาคะวะโต ปุระโต ปาตุระหังสุ.	ครั้งนั้นแล เทวดาทั้งหลายนั้น เปรียบเหมือนบุรุษผู้มีกำลัง พึงเหยียดแขนที่งอออก หรือพึงคู้แขนที่เหยียดออกแล้วเข้ามา อย่างเดียวกันฉันนั้น ได้อันตรธานจากเทวโลกชั้นสุทธาวาส มาปรากฏเบื้องพระพักตร์ ของพระผู้มีพระภาคเจ้า
อะถะโข ตา เทวะตา ภาคะวันตัง อะภิวาเทตฺวา เอกะมันตัง อัญญัสสุ. เอกะมันตัง จูตา โข เอกา เทวะตา ภาคะวะโต สันติเก อิมัง คาลัง อะภาสิ. มะหาสะมะโย ปะวะนัสฺมิง เทวะกายา สะมาคะตา, อาคะตฺมึหะ อิมัง รัมมะสะมะยัง ทักขิตาเยวะ อะปะราชิตะสังฆันติ.	ครั้งนั้นแล เทวดาทั้งหลาย จึงถวายนอบ พระผู้มีพระภาคเจ้า แล้วยืน ณ ที่ควรส่วนข้างหนึ่ง เทวดาองค์หนึ่ง ซึ่งยืนอยู่แล้ว ณ ที่ควรส่วนข้างหนึ่งแล ได้กราบทูลคำนี้ กับพระผู้มีพระภาคเจ้าว่า วันนี้เป็นมหาสมัย ในป่ามหาวัน หมู่เทวดาทั้งหลายมาประชุมกันแล้ว เราเป็นผู้มาแล้วสู่ธรรมสมัยนี้ ได้เห็นพระพุทธรูป และพระสงฆ์
อะถะโข อะปะรา เทวะตา ภาคะวะโต สันติเก อิมัง คาลัง อะภาสิ. ตัตฺตระ ภิกขะโว สะมาทะหังสุ จิตตัง อัตตะโน อุชุกะมะกังสุ. สาระถีวะ เนตตานิ คะเหตฺวา อินทริยานิ รักษันติ ปิณชิตาติ.	ลำดับนั้นแล เทวดาอีกองค์หนึ่ง ได้ภาษิตาคาถา ในสำนักของพระผู้มีพระภาคเจ้าว่า พระภิกษุทั้งหลายที่ประชุมกันนั้น มั่นคงแล้ว ได้ทำจิตของตนให้ตรง เหมือนสารถี ถือเชือกทั้งหลายยืนอยู่ ท่านเป็นบัณฑิต รักษาอินทริย์ทั้งหลาย
อะถะโข อะปะรา เทวะตา ภาคะวะโต สันติเก อิมัง คาลัง อะภาสิ เจตฺวา ซีลัง เจตฺวา ปะสีขัง อินทะซีลัง โอหัจจะมะเนชา, เต จะรันติ สุทธา วิมะลา จักขุมะตา สุทฺตันตา สุสุ นาคาติ.	ลำดับนั้นแล เทวดาอีกองค์หนึ่ง ได้ภาษิตาคาถา ในสำนักของพระผู้มีพระภาคเจ้าว่า ภิกษุทั้งหลายเหล่านั้น ตัดกิเลสจุดตะปุตต์กิเลส ดุจลิ้มสลัก ถอนกิเลสจุดเสาเชือนแล้ว เป็นผู้ไม่หวั่นไหว ท่านเป็นผู้หมดจด ไม่มีมลทินเที่ยวไป ท่านเป็นหมู่ขนาดหนุ่ม อันพระผู้มีพระภาคเจ้าผู้มีจักขุ ทรงฝึกดีแล้ว
อะถะโข อะปะรา เทวะตา ภาคะวะโต สันติเก อิมัง คาลัง อะภาสิ เย เกจิ พุทฺธัง สะระณัง คะตา เส, นะ เต คะมิสสันติ อะปายะภูมิง, ปะหายะ มานุสฺสัง เทหัง เทวะกายัง ปะริปุเรสสันตีติ.	ลำดับนั้นแล เทวดาอีกองค์หนึ่ง ได้ภาษิตาคาถา ในสำนักของพระผู้มีพระภาคเจ้า ชนทั้งหลายเหล่าใดเหล่าหนึ่ง ถึงพระพุทธรูปเจ้าว่า เป็นสรณะ ชนทั้งหลายเหล่านั้น จักไม่ไปสู่อบายภูมิ ละกายเป็นของมนุษย์แล้ว จักยังกายทิพย์ให้บริบูรณ์ดังนี้

อะถะโข ณะคะวา ภิกขุ อามันเตสิ, เยภุยเณระ ภิกขะเว ทะสะสุ โลกะธาตุสุ เทวะตา สันนิปะติตา โหนติ ตะถาคะตัง ทัสสะนายะ ภิกขุสังฆัญจะ,	ลำดับนั้นแล พระผู้มีพระภาคเจ้า รับสั่งกับภิกษุทั้งหลายว่า ภิกษุทั้งหลาย เทวดาทั้งหลายในโลกธาตุ ๑๐ ประชุมกันแล้วโดยมาก เพื่อทัสสนาตถาคตและภิกษุสงฆ์
เยปิ เต ภิกขะเว อะหะสุง อะตีตะมัทธานัง อะระหันโต สัมมาสัมพุทธา,	ภิกษุทั้งหลาย พระผู้มีพระภาค อรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าทั้งหลายนั้น แม้ใด ได้มีแล้วในอดีตกาล
เตสัมปิ ณะคะวันตานัง เอตะปะระมาเยวะ เทวะตา สันนิปะติตา อะหะสุง.	เทวดาทั้งหลาย มีประมาณเท่านี้แหละ ได้เป็นผู้ประชุมกันแล้ว เพื่อทัสสนาพระผู้มีพระภาค อรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าทั้งหลาย แม่นั้น
เสยยะถาปิ มัย्हัง เอตะระหิ, เยปิ เต ภิกขะเว ภาวิสสันติ อะนาคะตะมัทธานัง อะระหันโต สัมมาสัมพุทธา,	แม้เหมือนเทวดาทั้งหลาย ประชุมกันเพื่อทัสสนาเราในบัดนี้ ภิกษุทั้งหลาย พระผู้มีพระภาค อรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าทั้งหลายนั้น แม้ใด จักมีในอนาคต
เตสัมปิ ณะคะวันตานัง เอตะปะระมาเยวะ เทวะตา สันนิปะติตา ภาวิสสันติ.	เทวดาทั้งหลาย มีประมาณเท่านี้แหละ จักเป็นผู้ประชุมกันแล้ว เพื่อทัสสนาพระผู้มีพระภาค อรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าทั้งหลาย แม่นั้น
เสยยะถาปิ มัย्हัง เอตะระหิ, อาจิกขิสสามิ ภิกขะเว เทวะกายานัง นามานิ,	แม้เหมือนเทวดาทั้งหลาย ประชุมกันเพื่อทัสสนาเราในบัดนี้ ภิกษุทั้งหลาย เราจักบอกซึ่งชื่อของพวกเทวดาทั้งหลาย
กิตตะยิสสามิ ภิกขะเว เทวะกายานัง นามานิ,	ภิกษุทั้งหลาย เราจักกำหนดซึ่งชื่อของพวกเทวดาทั้งหลาย
เทสิสสามิ ภิกขะเว เทวะกายานัง นามานิ,	ภิกษุทั้งหลาย เราจักแสดงซึ่งชื่อของพวกเทวดาทั้งหลาย
ตัง สุณณะ สะรุกัง มะนะสิ กะโรถะ ภาสิสสามีติ.	ท่านทั้งหลาย จงฟังซึ่งการแสดงชื่อของเทวดานั้น จงทำในใจให้สำเร็จประโยชน์เถิด เราจักภาซิต ณ บัดนี้
เอวัมภันเตติ โข เต ภิกขุ ณะคะวะโต ปัจจัสโสสุง.	ภิกษุทั้งหลายเหล่านั้น ทูลรับแต่พระผู้มีพระภาคเจ้าว่า อย่างนั้นพระเจ้าข้า ดังนี้แล
ณะคะวา เอตะทะโวจะ.	พระผู้มีพระภาคเจ้า จึงได้ตรัสภาซิตนี้ว่า
สีโลกะมะนุกัสสามิ ยัตถะ ภูมมา ตะทัสสิตา	เราจะทำสีโลก ภูมเทวดาทั้งหลาย อาศัยแล้วในที่ใด ภิกษุทั้งหลาย อาศัยแล้วในที่นั้น
เย สิตา คิริคัพพะรัง ปะหิตัตตา สะมาหิตา	ภิกษุทั้งหลายเหล่าใด อาศัยแล้วซึ่งชอกแห่งภูเขา มีตนอันส่งไปแล้ว ตั้งจิตมั่นเป็นอันมาก

บุญ สีหาวะ สลสีนา โลมะหังสาภิสัมภุโน	ช่อนเร้นอยู่แล้วตั้งราชสีห์ ครอบงำเสียซึ่งชนพองสยองเกล้า
โอทาตะมะนะสา สุทธา วิปะสันนะมะนาวิลา	มีใจผุดผ่อง หมดจด ใสสะอาด ไม่ขุ่นมัว
ภียโย ปัญจะสะเต ญัต์วา วะเน กาบิละวัตตะเว ตะโต อามันตะยิ สัตถา สาวะเก สาสะเน ระเต	พระศาสดา ทรงทราบภิกษุที่อยู่ ณ ปามหาวัน ใกล้กรุงกบิลพัสดุ์ ๕๐๐ เศษ แต่นั้นจึงตรัสเรียกพระสาวกทั้งหลาย ผู้ยินดีแล้วในพระศาสนาว่า
เทวะกายา อะภิกกันตา เต วิชานาละ ภิกขะโว	ภิกษุทั้งหลาย หมู่เทวดามุ่งมากันแล้ว ท่านทั้งหลายจงรู้จักหมู่เทวดาเหล่านั้น
เต จะ อาตัมปะมะกะรุง สุตฺวา พุทธัสสะ สาสะนัง เตสัมปาตุระหุ ญานัง อะมะนุสสานะ ทัสสะนัง	ภิกษุเหล่านั้น สดับพุทธศาสน์แล้ว ได้กระทำความเพียร เจริญทิพย์จักขุญาณ ทิพย์จักขุญาณ เครื่องเห็นพวกอมนุษย์ ได้ปรากฏแล้วแก่ท่าน
อัปเปเก สะตะมัททักขุง สะหัสสัง อะถะ สัตตะริง สะตัง เอเก สะหัสสานัง อะมะนุสสานะมัททะสูง	ภิกษุทั้งหลายบางพวก ได้เห็นอมนุษย์ ๑๐๐ บางพวกได้เห็นอมนุษย์ ๗,๐๐๐ บางพวกได้เห็นอมนุษย์ ๑๐๐,๐๐๐
อัปเปเกนันตะมัททักขุง ทิสา สัพพา ฝุฎา อะหุง ตัญจะ สัพพัง อะภิญญาเย วะวัคคิตฺวานะ จักขุมา ตะโต อามันตะยิ สัตถา สาวะเก สาสะเน ระเต	บางพวกได้เห็นอมนุษย์ไม่มีกำหนด อมนุษย์ทั้งหลาย ได้แผ่ไปแล้วทั่วทิศ พระศาสดาผู้มีดวงตา ทรงใคร่ครวญทราบเหตุนี้สิ้นแล้ว แต่นั้นจึงตรัสเรียกพระสาวก ผู้ยินดีแล้วในศาสนาว่า
เทวะกายา อะภิกกันตา เต วิชานาละ ภิกขะโว เย โวหัง กิตตะยิสสามิ คิราหิ อะนุப்புพะโส.	ภิกษุทั้งหลาย หมู่เทวดามาประชุมกันแล้ว ท่านทั้งหลายจงรู้จักหมู่เทวดาเหล่านั้น เราจักบอกแก่ท่านทั้งหลาย ด้วยวาจาโดยลำดับ
สัตตะสะหัสสา วะ ยักขา ภุมมา กาบิละวัตตะวา อิทธิมันโต ชุติมันโต วันณะวันโต ยะสัสสิโน	ยักษ์ทั้งหลาย ๗,๐๐๐ เป็นภุมเทวดา อาศัยอยู่ในกรุงกบิลพัสดุ์ มีฤทธิ์ มีอานุภาพ มีรัศมี มียศ
โมทะมานา อะภิกกามุง ภิกขุณัง สะมิติง วะนัง.	ยินดีมุ่งมาสู่ปามหาวัน เป็นที่ประชุมแห่งภิกษุทั้งหลาย

ฉะสหัสสา เหมะวะตา	ยักร์ทั้งหลาย ๖,๐๐๐ อยู่ที่เขามาหะวะตา
ยักร์ชา นานัตตะวัณณินโน	มีรัศมีต่างๆ กัน
อิทธิมันโต ชุติมันโต	มีฤทธิ์ มีอานุภาพ
วัณณะวันโต ยะสัสสิโน	มีรัศมี มียศ
โมทะมานา อะภิกกามุง	ยินดีมุ่งมาสู่ปามหาวัน
ภิกขุณัง สะมิติง ะนัง.	เป็นที่ประชุมแห่งภิกษุทั้งหลาย
สาตาคิรา ทิสะหัสสา	ยักร์ทั้งหลาย ๓,๐๐๐ อยู่ที่เขาสาตาคีรี
ยักร์ชา นานัตตะวัณณินโน	มีรัศมีต่างๆ กัน
อิทธิมันโต ชุติมันโต	มีฤทธิ์ มีอานุภาพ
วัณณะวันโต ยะสัสสิโน	มีรัศมี มียศ
โมทะมานา อะภิกกามุง	ยินดีมุ่งมาสู่ปามหาวัน
ภิกขุณัง สะมิติง ะนัง.	เป็นที่ประชุมแห่งภิกษุทั้งหลาย
อิจเจเต โสพะสะสะหัสสา	ยักร์ทั้งหลายเหล่านั้น รวมเป็น ๑๖,๐๐๐
ยักร์ชา นานัตตะวัณณินโน	มีรัศมีต่างๆ กัน
อิทธิมันโต ชุติมันโต	มีฤทธิ์ มีอานุภาพ
วัณณะวันโต ยะสัสสิโน	มีรัศมี มียศ
โมทะมานา อะภิกกามุง	ยินดีมุ่งมาสู่ปามหาวัน
ภิกขุณัง สะมิติง ะนัง.	เป็นที่ประชุมแห่งภิกษุทั้งหลาย
เวสสามิตตา ปัญจะสะตา	ยักร์ทั้งหลาย ๕๐๐ อยู่ที่เขาวะสสามิต
ยักร์ชา นานัตตะวัณณินโน	มีรัศมีต่างๆ กัน
อิทธิมันโต ชุติมันโต	มีฤทธิ์ มีอานุภาพ
วัณณะวันโต ยะสัสสิโน	มีรัศมี มียศ
โมทะมานา อะภิกกามุง	ยินดีมุ่งมาสู่ปามหาวัน
ภิกขุณัง สะมิติง ะนัง.	เป็นที่ประชุมแห่งภิกษุทั้งหลาย
กุมภโร ราชะคะหิโก	ยักร์ชื่อกุมภรี อยู่แล้วในกรุงราชคฤห์
เวปุลลัสสะ นิเวสะนัง	ภูเขาคือเวปุลละ เป็นที่อยู่ของยักร์ชื่อกุมภรีนั้น
ภิกขุโย นัง สะตะสะหัสสัง	ยักร์ทั้งหลายแสนเศษ เข้าไปเฝ้ายักร์ชื่อกุมภรีนั้น
ยักร์ชา นัง ปะยิรุปาสะติ	
กุมภโร ราชะคะหิโก	ยักร์ชื่อกุมภรี ผู้อยู่แล้วในกรุงราชคฤห์ แม่นั้นก็ได้มาแล้ว
โสปาคะ สะมิติง ะนัง.	สู่ปามหาวัน เป็นที่ประชุมแห่งภิกษุทั้งหลาย
ปุรัมมัญจะ ทิสัง ราชะ	ท้าวธรรมัญญ์ ผู้อยู่ด้านทิศบูรพา
ระตะรัฎฐุ ปะสาสะติ	ปกครองอยู่ซึ่งทิศนั้น
คันธัพพานัง อาธิปะติ	เป็นอธิบดีของพวกเขาคนธรรมดา
มะหาราชา ยะสัสสิ โส.	เธอเป็นมหาราช มียศ

ปุตตปิ ตัสสะ พะหะโว อินทะนามา มะหัพพะลา	แม่บุตรทั้งหลายของเธอเป็นอันมาก มีนามว่าอินทร์ มีกำลังมาก
อิทธิมันโต ชุติมันโต วันณะวันโต ยะสัสสิโน	มีฤทธิ์ มีอานุภาพ มีรัศมี มียศ
โมทะมานา อะภิกกามุง ภิกขุณัง สะมิติง ะนัง.	ยินดีมุ่งมาสู่ปามหาวัน เป็นที่ประชุมแห่งภิกษุทั้งหลาย
ทักขิณัญจะ ทิสัง ราชา วิรุฬโห ตัปปะสาสะติ	ท้าววิรุฬหก ผู้อยู่ด้านทิศทักษิณ ปกครองอยู่ซึ่งทิศนั้น
กุมภันทานัง อาธิปะติ มะหาราชา ยะสัสสิ โส.	เป็นอธิบดีของพวกกุมภันท์ เธอเป็นมหาราช มียศ
ปุตตปิ ตัสสะ พะหะโว อินทะนามา มะหัพพะลา	แม่บุตรทั้งหลายของเธอเป็นอันมาก มีนามว่าอินทร์ มีกำลังมาก
อิทธิมันโต ชุติมันโต วันณะวันโต ยะสัสสิโน	มีฤทธิ์ มีอานุภาพ มีรัศมี มียศ
โมทะมานา อะภิกกามุง ภิกขุณัง สะมิติง ะนัง.	ยินดีมุ่งมาสู่ปามหาวัน เป็นที่ประชุมแห่งภิกษุทั้งหลาย
ปัจฉิมัญจะ ทิสัง ราชา วิรุฬโห ปะสาสะติ	ท้าววิรุฬกษัตริย์ ผู้อยู่ด้านทิศปัจฉิม ปกครองอยู่ซึ่งทิศนั้น
นาคานัง อาธิปะติ มะหาราชา ยะสัสสิ โส.	เป็นอธิบดีของพวกนาค เธอเป็นมหาราช มียศ
ปุตตปิ ตัสสะ พะหะโว อินทะนามา มะหัพพะลา	แม่บุตรทั้งหลายของเธอเป็นอันมาก มีนามว่าอินทร์ มีกำลังมาก
อิทธิมันโต ชุติมันโต วันณะวันโต ยะสัสสิโน	มีฤทธิ์ มีอานุภาพ มีรัศมี มียศ
โมทะมานา อะภิกกามุง ภิกขุณัง สะมิติง ะนัง.	ยินดีมุ่งมาสู่ปามหาวัน เป็นที่ประชุมแห่งภิกษุทั้งหลาย
อุตตะรัญจะ ทิสัง ราชา กุเวโร ตัปปะสาสะติ	ท้าวกุเวร ผู้อยู่ด้านทิศอุดร ปกครองอยู่ซึ่งทิศนั้น
ยักขานัง อาธิปะติ มะหาราชา ยะสัสสิ โส.	เป็นอธิบดีของพวกยักษ์ เธอเป็นมหาราช มียศ
ปุตตปิ ตัสสะ พะหะโว อินทะนามา มะหัพพะลา	แม่บุตรทั้งหลายของเธอเป็นอันมาก มีนามว่าอินทร์ มีกำลังมาก
อิทธิมันโต ชุติมันโต วันณะวันโต ยะสัสสิโน	มีฤทธิ์ มีอานุภาพ มีรัศมี มียศ

โมทะมานา อะภิกกามุง
ภิกขุณัง สะมิติง วะนัง.

ยินดีมุ่งมาสู่ปามหาวัน
เป็นที่ประชุมแห่งภิกษุทั้งหลาย

ปุริมะทิสัง ณะตตะรัฎฐ
ทักขิเณนะ วิรุฬ्हะโก

ทำวธตรฐฐเป็นใหญ่ ทิศบูรพา
ทำววิรุฬ्हกเป็นใหญ่ ทิศทักษิณ

ปัจฉิเณนะ วิรุปักโข
กุเวโร อุตตะรัง ทิสัง.

ทำววิรุปักษเป็นใหญ่ ทิศปัจฉิม
ทำวกุเวรเป็นใหญ่ ทิศอุดร

จัตตารโ เต มะหาราชา
สะมันตา จะตุโร ทิสา
ทัททลละมานา อัญฐังสุ
วะเน กาปิละวัตตะเว.

มหาราชทั้ง ๔ นั้น
ยังทิศทั้ง ๔ โดยรอบให้รุ่งเรือง
ประทับอยู่ในปามหาวัน
ใกล้กรุงกบิลพัสดุ์

เตสัง มายาวิโน ทาสา
อาคุ วัญจะนิกา สะฐา

บ่าวทั้งหลายของมหาราชทั้ง ๔ นั้น
มีมายาล่องลง ไอ้อวดเจ้าเล่ห์ มาด้วยกัน คือ

มายา กุณฺเณฑุ เวณฺเณฑุ
วิญฺ จะ วิญฺโต สะหะ

กุณฺเณฑุ ๑ เวณฺเณฑุ ๑
วิญฺ ๑ วิญฺตะ ๑

จันทะโน กามะเสฏฐิโร จะ
กินนุชฌันฑุ นิชฌันฑุ จะ

จันทะนะ ๑ กามะเสฏฐะ ๑
กินนุชฌันฑุ ๑ นิชฌันฑุ ๑

ปะนาโท โอบะมัญญิโย จะ
เทวะสุโต จะ มาตลิตฺติ

ปะนาทะ ๑ โอบะมัญญะ ๑
เทวะสุตะ ๑ มาตลิตฺติ ๑

จิตตะเสโน จะ คันธัพพะ
นะโพราชา ชะโนสะโก

จิตตะเสนะ ๑ คันธัพพะ ๑
นะโพราชา ๑ ชโนสะกะ ๑

อาคุ ปัญจะสิโข เจวะ
ติมพะรุ สุริยะวัจจะสา

ปัญจสิขะ ๑ ทิมพรุ ๑
สุริยะวัจจะสา ๑ ก็มาทั้งนั้น

เอเต จัญญเญ จะ ราชาโน
คัพพัพพา สะหะ ราชุกิ

คัณธรรพราชาทั้งหลายเหล่านั้น และเหล่าอื่น
ไปด้วยเทวราชทั้งหลาย

โมทะมานา อะภิกกามุง
ภิกขุณัง สะมิติง วะนัง.

ยินดีมุ่งมาสู่ปามหาวัน
เป็นที่ประชุมแห่งภิกษุทั้งหลาย

อะถาคู นากะสา นาคา
เวสาลา สะหะตัจจะกา

อนึ่ง นาคทั้งหลายอยู่ในสระ ชื่อนากะบั้ง
อยู่ในเมืองเวสาลีบั้ง กับด้วยบริษัทแห่งตัจจนนาคราช ก็มา

กัมพะลัสสะตะธา อาคุ
ปายาคา สะหะ ญาติภิกิ

กัมพลนาคและอัสสตรนาคก็มา
นาคผู้อยู่ในป่า ชื่อปายาคะ กับด้วยญาติทั้งหลาย ก็มา

ยามุนา ณะตตะรัฎฐา จะ
อาคุ นาคา ยะสัสสิโน

นาคผู้อยู่ในแม่น้ำยมุนา เกิดในสกุลตตรฐ
ผู้มียศบริวาร ก็มา

เอราวัณโณ มะหানাโค
โสปาคะ สะมิติง วะนัง.

เอราวัณเทพบุตร ผู้เป็นช้างใหญ่
แม้เขาก็มาสู่ปามหาวัน เป็นที่ประชุมแห่งภิกษุทั้งหลาย

เย นาคะราชา สะหะสา หารันติ	สัตว์ทวิชาติเป็นทิพย์ มีปีกมีตาอันบริสุทธิ์
ทิพพา ทิชา ปักขิ วิสุทธะจักขุ	คือพญาครุฑเหล่าใด นำนาคราชไปได้โดยจับปล้น
เวหายะสา เต วะนะมัจฉะปัตตา	พญาครุฑเหล่านั้น ได้มาโดยอากาศ ถึงท่ามกลางป่ามหาวัน
จิตรรา สุปันณา อิติ เตสะ นามัง	ชื่อของพญาครุฑเหล่านั้นว่า จิตรสุบรรณ
อะภะยันตะทา นาคะราชาณะมาลี	ในกาลนั้น อภัยได้มีแล้ว แก่นาคราชทั้งหลาย
สุปันณะโต เขมะมะกาลิ พุทโธ	พระพุทธเจ้าได้ทรงกระทำพญานาค ให้เกษมจากพญาสุบรรณ
สัณฺหาหิ วาจาหิ อุปะวัหะยันตา	พญานาคกับพญาสุบรรณ เจรจากันด้วยวาจาไพเราะ
นาคา สุปันณา สะระณะมะกังสุ พุทธัง.	กระทำพระพุทธเจ้าให้เป็นสรณะ
ชิตา วัชริระหัตถะณะ	พวกอสูร ซึ่งอยู่ในสมุทร
สะมุททัง อะสุรา ลิตา	อันวชิรหัตถ์ คือพระอินทร์ ได้รับชนะแล้ว
ภาตะโร วาสะวัสเสเต	นาคและสุบรรณนั้น เป็นผู้มียุทธิ มียศ
อิทธิมันโต ยะสัสสิโน	เคยเป็นพี่น้องของท้าวवासวะ คือพระอินทร์
กาละกัญชา มะหาภิสฺมา	พวกกาลกัญชาอสูร มีกายใหญ่พิลึกก็มา
อะสุรา ทานะเวฆะสา	พวกทานเวฆสาอสูรก็มา
เวปะจิตติ สุจิตติ จะ	เวปะจิตตอสูรก็มา สุจิตตอสูรก็มา และปะหาราทอสูรก็มา
ปะหาราโท นะมุจี สะหะ	นมุจีพญามารก็มาด้วย
สะตัญจะ พะลิตุตตานัง	บุตรของพลิอูสร ๑๐๐
สัพเพ เวโรจะนามะกา	มีชื่อว่าไฟโรจนทั้งหมด
สันนัยหิตฺวา พะลิง เสนัง	ผูกสอดเครื่องเสนาอันมีกำลัง
ราหุภัททะมุปาคะมุง	เข้าไปใกล้สุรินทราหูแล้ว กล่าวว่
สะมะโยทานิ ภัททันเต	ดูก่อนท่านผู้เจริญ บัดนี้เป็นสมัยกาลที่ประชุมกัน ดังนี้แล้ว
ภิกขุณฺง สะมิติง ะนัง.	ได้เข้าไปสู่ป่ามหาวัน เป็นที่ประชุมแห่งภิกษุทั้งหลาย
อาโป จะ เทวา ปะฐะวี จะ	เทวดาทั้งหลาย ชื่ออาโปด้วย ชื่อปฐวีด้วย
เตโช วาโย ตะทาคะมุง	ชื่อเตโชด้วย ชื่อวาโยด้วย ก็มาในกาลนั้น
วะรุณา วารุณา เทวา	เทวดาทั้งหลาย ชื่อวรุณะด้วย ชื่อวารุณะด้วย
โสไม จะ ยะสะสา สะหะ	ชื่อโสมะ และชื่อยสะ ก็มาด้วยกัน
เมตตากะรุณากายิกา	เทวดาทั้งหลาย ผู้บังเกิดแล้ว ด้วยเมตตา และกรุณาตาม
อาคฺ อุทฺ ยะสัสสิโน	เป็นผู้มียศ ก็มา
ทะเสเต ทะสะธา กายา	พวกแห่งเทวดาทั้งหลาย ๑๐ เหล่านี้ ตั้งอยู่แล้วโดยส่วน ๑๐
สัพเพ นานัตตะวันณินโน	ล้วนมีรัศมีต่างๆ กันทั้งหมด
อิทธิมันโต ชุติมันโต	มีฤทธิ์ มีอานุภาพ
วันณะวันโต ยะสัสสิโน	มีรัศมี มียศ
โมทะมานา อะภิกกามุง	ยินดีมุ่งมาสู่ป่ามหาวัน
ภิกขุณฺง สะมิติง ะนัง.	เป็นที่ประชุมแห่งภิกษุทั้งหลาย

เวณชู จะ เทวา สะหะลี จะ อะสะมา จะ ทูเว ยะมา	เทวดาทั้งหลาย ชื่อเวณชูด้วย ชื่อสหลีด้วย ชื่ออสมาดด้วย ชื่อยะมะด้วย ทั้ง ๒ พวก ก็มา
จันท์สสุปะนิสา เทวา จันทะมาคุ ปุรั๊กชิตา	เทวดาทั้งหลายผู้อาศัยพระจันทร์ กระทำพระจันทร์ไว้เบื้องหน้าก็มา
สุริยัสสุปะนิสา เทวา สุริยะมาคุ ปุรั๊กชิตา.	เทวดาทั้งหลายผู้อาศัยพระอาทิตย์ กระทำพระอาทิตย์ไว้เบื้องหน้าก็มา
นักชัตตานิ ปุรั๊กชิตวา อาคุ มันทะวะลาหะกา	เทวดาทั้งหลาย กระทำนักษัตรฤกษ์ทั้งหลายไว้เบื้องหน้าก็มา มันทะวะลาหะเทวดาทั้งหลายก็มา
วะสฺฐนัง วาสะโว เสฏฺฐโฐ สั๊กโกปาคะ ปุรินทะโท	แม่ท้าวสักกะวาสะวะ ปุรินทะทะ ผู้ประเสริฐกว่าอสูรเทวดาทั้งหลาย ก็เสด็จมา
ทะเสเต ทะสะธา กายา สั๊กเพ นานัตตะวัณณิโน	หมู่แห่งเทวดาทั้งหลาย ๑๐ เหล่านี้ ตั้งอยู่แล้วโดยส่วน ๑๐ ล้วนมีรัศมีต่างๆ กันทั้งหมด
อิทธิมันโต ชุติมันโต วัณณะวันโต ยะสัตฺสลิโน	มีฤทธิ์ มีอานุภาพ มีรัศมี มียศ
โมทะมานา อะภิกกามุง ภิกขุณัง สะมิติง วะนัง.	ยินดีมุ่งมาสู่ปามหาวัน เป็นที่ประชุมแห่งภิกษุทั้งหลาย
อะถาคู สะหะภู เทวา ชะละมัคคิลิขาริวะ	อนึ่ง เทวดาทั้งหลาย ชื่อสหญูกี่มา มีรัศมีรุ่งเรืองดุจเปลวประทีป
อะริฏฐะกา จะ โรชา จะ อุมมา ปุปะนะนิภาสิโน	ชื่ออริฏฐกะ และชื่อโรชะ ก็มา มีรัศมีดุจสีแห่งดอกผักตบ
วะรุธนา สะหะธัมมา จะ อัจจุตา จะ อะเนชะกา	ชื่อวารุธนะ และชื่อสหธรรม ชื่ออัจจุตะ และชื่ออเนชะกะ
สุเลยยะรุจิรา อาคุ อาคุ วาสะวะเนสิโน	ชื่อสุเลยยะรุจิระ ก็มา ชื่อวาสะวะเนสินะ ก็มา
ทะเสเต ทะสะธา กายา สั๊กเพ นานัตตะวัณณิโน	หมู่แห่งเทวดาทั้งหลาย ๑๐ เหล่านี้ ตั้งอยู่แล้วโดยส่วน ๑๐ ล้วนมีรัศมีต่างๆ กันทั้งหมด
อิทธิมันโต ชุติมันโต วัณณะวันโต ยะสัตฺสลิโน	มีฤทธิ์ มีอานุภาพ มีรัศมี มียศ
โมทะมานา อะภิกกามุง ภิกขุณัง สะมิติง วะนัง.	ยินดีมุ่งมาสู่ปามหาวัน เป็นที่ประชุมแห่งภิกษุทั้งหลาย
สะมานา มะหาสะมานา มานุสา มานุสุตตะมา	เทวดาทั้งหลาย ชื่อสมานะ ชื่อมหาสมานะ ชื่อมานุสะ ชื่อมานุสุตตะมะ
ชิตทาปะทุสิกา อาคุ อาคุ มะโนปะทุสิกา	ชื่อชิตทาปะทุสิกะ ก็มา ชื่อมนโปะทุสิกะ ก็มา

อะถาคู หาระโย เทวา เย จะ โลหิตะวาสิโน	อนึ่ง เทวดาทั้งหลาย ชื่อหระยะ ก็มา เทวดาชื่อโลหิตวาสิ ก็มา
ปาระคา มะหาปาระคา อาคู เทวา ยะสัสสิโน	เทวดาทั้งหลาย ชื่อปาระคะ ชื่อมหาปาระคะ ผู้มียศ ก็มา
ทะเสเต ทะสะธา กายา สัพเพ นานัตตะวัณณิโน	หมู่แห่งเทวดาทั้งหลาย ๑๐ เหล่านี้ ตั้งอยู่แล้วโดยส่วน ๑๐ ล้วนมีรัศมีต่างๆ กันทั้งหมด
อิทธิมันโต ชุติมันโต วัณณะวันโต ยะสัสสิโน	มีฤทธิ์ มีอานุภาพ มีรัศมี มียศ
โมทะมานา อะภิกกามุง ภิกขุณัง สะมิติง ะนัง.	ยินดีมุ่งมาสู่ปามหาวัน เป็นที่ประชุมแห่งภิกษุทั้งหลาย
สุกกา ะระรุมา อะระรุณา อาคู เวฆะนะสะ สะหะ	เทวดาทั้งหลาย ชื่อสุกกะ ชื่อกรุมหะ ชื่ออรุณะ ชื่อเวฆะนะสะ ก็มาด้วยกัน
โอทาตะคัยหา ปาโมกขา อาคู เทวา วิจักขะณา	เทวดาทั้งหลาย ชื่อโอทาตะคัยหะ ผู้เป็นหัวหน้า ชื่อวิจักขณะ ก็มา
สะทามัตตะ หาระคะชา มิสสะกา จะ ยะสัสสิโน	ชื่อสทามัตตะ ชื่อหาระคะชะ และชื่อมิสสะกะ ผู้มียศ ก็มา
ณะนะยัง อากา ปะชุนโน โย ทิสา อะภิวัสสะติ	ปชุนนเทพบุตร ซึ่งคำรามให้ฝนตกทั่วทิศ ก็มา
ทะเสเต ทะสะธา กายา สัพเพ นานัตตะวัณณิโน	หมู่แห่งเทวดาทั้งหลาย ๑๐ เหล่านี้ ตั้งอยู่แล้วโดยส่วน ๑๐ ล้วนมีรัศมีต่างๆ กันทั้งหมด
อิทธิมันโต ชุติมันโต วัณณะวันโต ยะสัสสิโน	มีฤทธิ์ มีอานุภาพ มีรัศมี มียศ
โมทะมานา อะภิกกามุง ภิกขุณัง สะมิติง ะนัง.	ยินดีมุ่งมาสู่ปามหาวัน เป็นที่ประชุมแห่งภิกษุทั้งหลาย
เขมिया ตุสิตา ยามา กัฏฐะกา จะ ยะสัสสิโน	เทวดาทั้งหลาย ชื่อเขมียะ ชื่อตุสิตะ ชื่อยามะ และชื่อกัฏฐะกะ ผู้มียศ ก็มา
ลัมพิตะกา ลามะเสฏฐา โชตินามา จะ อาสะวา	ชื่อลัมพิตะกะ ชื่อลามะเสฏฐะ ชื่อโชตินามะ และชื่ออาสะวะ
นิมมานะระติโน อาคู อะถาคู ปะระนิมมิตา	ชื่อนิมมานะระติ ก็มา อนึ่ง เทวดาทั้งหลาย ชื่อปะระนิมมิตะ ก็มา
ทะเสเต ทะสะธา กายา สัพเพ นานัตตะวัณณิโน	หมู่เทวดาทั้งหลาย ๑๐ เหล่านี้ ตั้งอยู่แล้วโดยส่วน ๑๐ ล้วนมีรัศมีต่างๆ กันทั้งหมด
อิทธิมันโต ชุติมันโต วัณณะวันโต ยะสัสสิโน	มีฤทธิ์ มีอานุภาพ มีรัศมี มียศ

โมทะมานา อะภิกกามุง ภิกขุณัง สะมิติง วัณนัง.	ยินดีมุ่งมาสู่ปามหาวัน เป็นที่ประชุมแห่งภิกษุทั้งหลาย
สัฎฐะเต เทวะนิกายา สัพเพ นานัตตะวัณณิโน	หมู่เทวดาทั้งหลาย ๖๐ นี้ ล้วนมีรัศมีต่างๆ กันทั้งหมด
นามันวัยะเยนะ อาคัณฺฐุง เย จัญญเณ สหะทิสสา สหะ	มาแล้วโดยกำหนดชื่อ เทวดาทั้งหลายเหล่านั้น ก็มาพร้อมกัน ด้วยคิดว่า
ปะวุดตะชาติมิกขีลั้ง โอฆะติณณะมะนาสะวัง ทักเขโมฆะตะรัง นาคัง จันทังวะ อะสิตาติตัง	เราทั้งหลาย จักเห็นพระนาค ผู้ปราศจากชาติ ผู้ไม่มีกิเลสจุดตะปู ผู้มีโอฆะอันข้ามได้แล้ว ผู้ไม่มีอาสวะ พ้นจากโอฆะ ผู้ล่วงกรรมดำ คืออกุศลได้แล้ว ดุจพระจันทร์พ้นจากเมฆพลาหก ฉะนั้น
สุพรัทฺมา ประมะตโต จะ ปุตฺตา อิทฺธิมะโต สหะ	สุพรหมกับปรมาตตพรหม ผู้เป็นบุตรของผู้มีฤทธิ์ ก็มาด้วย
สันนังกุมารโ ทิสโส จะ โสปาคะ สะมิติง วัณนัง.	สันนังกุมารพรหม กับติสสพรหม แม้เขาก็มาสู่ปามหาวัน เป็นที่ประชุมแห่งภิกษุทั้งหลาย
สะหัสสะพรัทฺหะมะโลกานัง มะหาพรัทฺหะมาภิตฺถุสฺสะติ	ท้าวมหาพรหม ย่อมปกครองพรหมโลกพันหนึ่ง
อุปะป็นโน ชุติมันโต ภิสฺสุมากาโย ยะสฺสสิ โส	บังเกิดแล้วในพรหมโลก มีอานุภาพ มีกายใหญ่โต มียศ ก็มา
ทะเสตตะ อิสสะรา อาคู ปัจเจกะวะสะวัตติโน	พรหมทั้งหลาย ๑๐ เป็นอิสระในพวกพรหมพันหนึ่งนั้น ก็มา มีอำนาจอันเป็นไปต่างๆ กัน
เตสฺสึจะ มัชฌะโต อาคา หาริโต ปะริวาริโต	มหาพรหมนั้น ชื่อหาริตะ อันบริวารแวดล้อมแล้ว มาในท่ามกลางแห่งพรหมทั้งหลายเหล่านั้น
เต จะ สัพเพ อะภิกกันเต สินเท เทเว สะพรัทฺหะเก มาระเสนา อะภิกกามิ ปัสสะ กัณ्हัสสะ มันทิยัง	มารเสนา ได้เห็นพวกเทวดา พร้อมด้วยพระอินทร์ พระพรหม ทั้งหมดนั้น ก็มาด้วย แล้วกล่าวว่า ท่านจงดูความเขลาของพวกข้าศึก
เอถะ คัณ्हะถะ พันระถะ ราเคนะ พันระมัตถุ โว	พญามารจึงกล่าวว่า ท่านทั้งหลายจงมาจับพวกเทวดาเหล่านี้ผู้ก่อกวน ความผูกด้วยราคะ จงมีแก่ท่านทั้งหลาย
สะมันตา ปะริวาเรถะ มา โว มุญฺจิตถะ โภจิ นัง	ท่านทั้งหลาย จงแวดล้อมไว้โดยรอบ ท่านทั้งหลายอย่าปล่อยใครๆ ไป
อิติ ตัตถะ มะหาเสโน กัณ्हะเสนัง อะเปสยะ	พญามารบังคับเสนามารในที่ประชุมนั้น ดังนี้

ปาณินา ทะละมาหัจจะ สระรัง กัตวานะ เภระวัง	แล้วตบพื้นแผ่นดินด้วยฝ่ามือ กระทำเสียงน่ากลัว
ยะถา ปาวุสสะโก เมโฆ ถนะยันโต สะวิชชุกโก	เหมือนมหาเมฆยังฝนให้ตก คำรามอยู่ เป็นไปกับด้วยฟ้าแลบ
ตะทา โส ปัจจุทาวัตติ สังกุกุโธ อะสะยังวะเส	ในกาลนั้น พญามารนั้น ไม่ยังใครให้เป็นไปในอำนาจ กลับเกิดความรู้สึกเสียใจ
ตัณจะ สัพพัง อะภิญญาเย วะวัคชิตวานะ จักขุมา ตะโต อามันตะยิ สัตถา สาวะเก สาสะเน ระเต	พระศาสดาผู้มีดวงตา พิจารณาแล้วทราบเหตุที่นั่นทั้งสิ้น แต่นั้นจึงตรัสเรียกซึ่งพระสาวกทั้งหลาย ผู้ยินดีแล้วในพระศาสนาว่า
มาระเสนา อะภิกกันตา เต วิชานาถะ ภิกขะโว	ภิกษุทั้งหลาย มารเสนามาแล้ว ท่านทั้งหลายจงรู้จักเขา
เต จะ อาตัมปะมะกะรุง สุตฺวา พุทฺธัสสะ สาสะนัง	ภิกษุเหล่านั้น สดับพุทธศาสน์แล้ว ได้กระทำความเพียร เจริญทิพย์จักขุญาณเห็นแล้ว
วีตะราเคหิ ปักกามุง เนสัง โลมัมปิ อิญชะยุง.	มารเสนา ได้หลีกไปจากภิกษุทั้งหลาย ผู้ปราศจากราคะ ไม่ยังแม้ชนของท่านให้ไหวได้ (พญามารกล่าวสรรเสริญว่า) พระสาวกทั้งหลาย ของพระพุทธองค์ทั้งหมด มีสงครามชนะแล้ว ล่วงความกลัวเสียได้ มีศปรากฎแล้วในประชุมชน บันเทิงอยู่ด้วยความเป็นพระอริยะ บังเกิดขึ้นแล้วในศาสนา ดังนี้แล

อัญฐังคิกะมัคคะคาถา

(ทันทะ มะยัง อัญฐังคิกะมัคคะคาถาโย ภะณามะ เส)

มัคคานัญฐังคิโก	บรรดาทางทั้งหลาย มรรคมืองค์ ๘ ประเสริฐสุด
สังจานัง จะตุโร ปะทา	บรรดาสัจธรรมทั้งหลาย อริยสัจ ๔ ประเสริฐสุด
วิราโค เสฏฺฐโฐ รัมมานัง ทิปะทานัญญะ จักขุมา	บรรดาคุณธรรมทั้งหลาย การหมดความกำหนดประเสริฐสุด และบรรดาสัตว์สองเท้าทั้งหลาย พระพุทธเจ้าผู้มีจักขุ ประเสริฐสุด
เอเสวะ มัคโค นัตถัญญโณ ทัสสะนัสสะ วิสุทฺธิยา	ทางนี้เท่านั้น ไม่ใช่ทางอื่น เพื่อความบริสุทธิ์แห่งความเห็น
เอตัญฺหิ ตุมฺเห ปะฏิปัสสะถะ มาระเสนัมปะโมหะนัง	เธอทั้งหลายจงดำเนินตามทางนั้น ซึ่งทำให้มารและเสนามารหลงทางได้
เอตัญฺหิ ตุมฺเห ปะฏิปัสสะถะ ทุกขัสสันตัง กะริสสะถะ	ก็เมื่อเธอดำเนินไปตามทางนั้นได้แล้ว ก็จักสิ้นทุกข์

อักขาโต โว มะยา มัคโค อัญญาเย สลลลลลลลลล	ทางเพื่อรู้ถึงธรรมเครื่องถอนกิเลส เพียงตั้งลูกศร
ตุ้มเหติ กิจจัง อาตปปัง อักขตาโร ตะถาคะตา	เราตถาคตบอกพวกเธอแล้ว พวกเธอต้องทำความเพียรให้เข้มข้นเอง เราเป็นเพียงผู้ชี้แนะเท่านั้น
ปะฏิปันนา ปะโมกขันติ ณายิโน มาระพันธะนาติ.	ผู้เพ่งพินิจดำเนินไปตามทางนั้นแล้ว จะพ้นบ่วงมารไปได้

ธัมมะปะหังสะนะปะปาฐุ

(ทันทะ มะยัง ธัมมะปะหังสะนะสะมาหะปะนาทิวะจะนะปะฐัง ภาณามะ เส)

เอวัง ส้วากขาโต ภิกขะเว	ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย
มะยา ธัมโม	ธรรมอันเรากล่าวดีแล้วอย่างนี้
อุตตานิ	เป็นธรรมอันทำให้เป็นดุจของที่คว่ำ ให้หงายขึ้นแล้ว
วิระณฺเณ	เป็นธรรมอันทำให้เป็นดุจของที่ปิด ให้เปิดออกแล้ว
ปะกาสิโต	เป็นธรรมอันเราตถาคตประกาศก้องแล้ว
ฉินนะปิโลติโก.	เป็นธรรมมีส่วนชี้รู้ว่ อันเราตถาคตเฉือนออกหมดสิ้นแล้ว
เอวัง ส้วากขาเต โข ภิกขะเว	ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย
มะยา ธัมเม,	เมื่อธรรมนี้ เป็นธรรมอันเรากล่าวดีแล้วอย่างนี้
อะละเมวะ	ย่อมเป็นการสมควรแล้วนั้นเทียว
สัทธาปปพะชิเตนะ กุละปุตเตนะ	ที่กุลบุตรผู้บวชแล้วด้วยศรัทธา
วิริยัง อาระภิตุง	จะพึงปรารถนากระทำความเพียร
กามัง ตะโจ จะ นะหารุ จะ อัญญิ	ด้วยการอธิษฐานจิตว่า
จะ อะวะสสิสสะตุ,	แม่หนึ่ง เอ็น กระดุก เท่านั้นจักเหลืออยู่
สะรีเร อุปะสุสสะตุ มังสะโลหิตัง,	เนื้อและเลือดในสรีระนี้ จักเหือดแห้งไปก็ตามที่
ยันตัง ปุริสะถาเมนะ ปุริสะวิริเยนะ	ประโยชน์ใด อันบุคคลจะพึงบรรลุถึงได้ด้วยกำลัง
ปุริสะปะรักกะเมนะ ปัตตัพพัง,	ด้วยความเพียรความบากบั่นของบุรุษ
นะ ตัง อะปาปุณิตฺวา ปุริสัสสะ	ถ้ายังไม่บรรลุประโยชน์นั้นแล้ว
วิริยัสสะ สันฐานัง ภาวิสสะตีติ.	จักหยุดความเพียรของบุรุษเสียเป็นไม่มี ดังนี้
ทุกขัง ภิกขะเว กุสีโต วิหะระติ,	ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย คนผู้เกียจคร้านย่อมอยู่เป็นทุกข์
โวภินโน ปาปะเกหิ	ระคนอยู่ด้วยอกุศลธรรม อันลามกทั้งหลายด้วย
อะกุสะเลหิ ธัมเมหิ,	
มะหันตัญจะ สะทตถัง	ย่อมทำประโยชน์อันใหญ่หลวงของตน ให้เสื่อมด้วย
ปะริหาเปติ.	
อารัทธะวิริโย จะ โข ภิกขะเว	ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย บุคคลผู้มีความเพียรอันปรารถนาแล้ว
สุขัง วิหะระติ,	ย่อมอยู่เป็นสุข

ปะวิวิตโต ปาปะเกหิ อะกุสะเลหิ อัมเมหิ, มะหันตัญจะ สะทตถัง ปะริปุเรติ. นะ ภิกขะเว หิเนนะ อัคคัสสะ ปัตติ โหติ. อัครเคนะ จะ โข อัคคัสสะ ปัตติ โหติ. มัญจะเปยยะมิทัง ภิกขะเว พรัหมะจะริยัง, สัถธา สัมมุขีภูโต. ตัสมาติหะ ภิกขะเว วิริยัง อาระกะณะ, อัปปัตตัสสะ ปัตติยา อะนะธิกะตัสสะ อะธิกะมายะ อะสัจฉิกะตัสสะ สัจฉิกิริยาเย. เอวัง โน อะยัง อัมหากัง ปัพพชชา อะวังกะตา อะวัณณา ภาวิสสะติ สะพะลา สะอุทะระยา. เยสัง มะยัง ปะริกุญฺชามะ จีวะระปะณทปะตะเสนาสะนะ คิลานะปัจจะยะเภสัชชะปะริกขารัง. เตสัง เต การา อัมहेสุ มะหัพพะลา ภาวิสสันติ มะหานิสังสาติ. เอวัง หิ โว ภิกขะเว ลิกขิตัพพัง. อัทตตถัง วา หิ ภิกขะเว สัมปัสสะมานะนะ อะละเมวะ อัปปะมาเทนะ สัมปาเทตุง. ปะรัตถัง วา หิ ภิกขะเว สัมปัสสะมานะนะ อะละเมวะ อัปปะมาเทนะ สัมปาเทตุง.	สังัดแล้วจากอกุศลธรรม อันลามกทั้งหลายด้วย ย่อมทำประโยชน์อันใหญ่หลวงของตน ให้บริบูรณ์ด้วย ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย การบรรลุนิพพานอันเลิศ ด้วยการกระทำอันเลว ย่อมมีไม่ได้เลย แต่การบรรลุนิพพานอันเลิศ ด้วยการกระทำอันเลิศ ย่อมมีได้แล ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย พรหมจรรย์นี้ น่าดื่ม เหมือนมัญจะยอดโอชาแห่งโครส ทั้งพระศาสดาก็อยู่ ณ ที่เฉพาะหน้านี้แล้ว ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เพราะฉะนั้น เธอทั้งหลายจงปรารภความเพียรเถิด เพื่อการบรรลุถึงซึ่งธรรม อันยังไม่บรรลุ เพื่อการถึงที่ซึ่งธรรม อันยังไม่ถึงที่ เพื่อการทำให้แจ้งซึ่งธรรม อันยังไม่ได้ทำให้แจ้ง เมื่อเป็นอย่างนี้ บรรพชาของเราทั้งหลาย จักเป็นบรรพชาไม่ต่ำทราม จักไม่เป็นหมันเปล่า แต่จักเป็นบรรพชาที่มีผล เป็นบรรพชาที่มีกำไร พวกเราทั้งหลาย บริโภจจิรว บิณฑบาต เสนาสนะ และเภสัช ของชนทั้งหลายเหล่าใด การกระทำนั้นๆ ของชนทั้งหลายเหล่านั้น ในเราทั้งหลาย จักเป็นการกระทำมีผลใหญ่ มีอานิสงส์ใหญ่ ดังนี้ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เธอทั้งหลายพึงทำความสำเหนียก อย่างนี้แล ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เมื่อบุคคลมองเห็นอยู่ ซึ่งประโยชน์แห่งตนก็ตาม ก็ควรแล้วนั้นเทียว เพื่อยังประโยชน์แห่งตน ให้ถึงพร้อมด้วยความไม่ประมาท ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เมื่อบุคคลมองเห็นอยู่ ซึ่งประโยชน์แห่งชนเหล่าอื่นก็ตาม ก็ควรแล้วนั้นเทียว เพื่อยังประโยชน์แห่งชนเหล่าอื่น ให้ถึงพร้อมด้วยความไม่ประมาท
--	---

อุภะยัตถัง วา ทิ ภิกขเว สัมปัสสะมานะ	ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย หรือว่าเมื่อบุคคลมองเห็นอยู่ ซึ่งประโยชน์ของทั้งสองฝ่ายก็ตาม
อะละเมวะ อัปปะมาเทนะ สัมปาเทตุนติ.	ก็ควรแล้วนั้นเทียว เพื่อยังประโยชน์ของทั้งสองฝ่ายนั้น ให้ถึงพร้อมด้วยความไม่ประมาท ดังนี้

กาลามะสูตรตั้ง

(หันทะ มะยั้ง กาลามะสูตรตะปาฐัง ภาณมะ เส)

อะลัง ทิ โว กาลามา กังขิตุง อะลัง วิจิกิจฉิตุง	ชาวกาลามะ ท่านควรสนเท่ห์ ควรสงสัย
กัังขะนิเยวะ ปะนะ โว ฐาเน วิจิกิจฉา อุปันนา.	ความสงสัยของท่านเกิดขึ้นแล้ว ในที่ควรสงสัย
เอถะ ตุมฺเห กาลามา มา อะนุสสะเวนะ	ชาวกาลามะ ท่านอย่าได้เชื่อเพียงสักว่า ได้ฟังตามๆ กันมา
มา ปะรัมปะรายะ	อย่าได้เชื่อเพียงสักว่า นี่เป็นของเก่าที่ทำตามๆ สืบต่อกันมา
มา อิติกรายะ	อย่าได้เชื่อเพียงสักว่า กิตติศัพท์อันเป็นข่าวเล่าลือ
มา ปิฎกะสัมปะทาเนนะ	อย่าได้เชื่อเพียงสักว่า นี่อ้างมาจากตำรา หรือคัมภีร์
มา ตักกะเหตุ	อย่าได้เชื่อเพียงสักว่า ตรรกะ คำนิ่ง คำนวนด้วยการเดา
มา นะยะเหตุ	อย่าได้เชื่อเพียงสักว่า การอนุমান คาดคะเนตามหลักเหตุผลของปรัชญา
มา อาการะปะริวัตักเกนะ	อย่าได้เชื่อเพียงสักว่า ตรีกตามอาการ
มา ทิฎฐินิขมานักขันติยา	อย่าได้เชื่อเพียงสักว่า เพราะเข้าได้กับทิฎฐิที่ตนพินิจไว้แล้ว
มา ภัพพะรูปะตายะ	อย่าได้เชื่อเพียงสักว่า เพราะเชื่อว่าผู้พูดสมควรจะเชื่อได้
มา สะมะโณ โน คัมฺรุตติ	อย่าได้เชื่อเพียงสักว่า เพราะนับถือว่ามีฐานะผู้นี้เป็นครูของเรา
ยะทา ตุมฺเห กาลามา อັตตะนาวะ ชาเนยยาถะ	ชาวกาลามะ เมื่อใดที่ท่านรู้ด้วยตนเองแล้วว่า
อิเม รัมมา อะกุสะลา	ธรรมเหล่านี้เป็นอกุศล
อิเม รัมมา สาวัชชา	ธรรมเหล่านี้มีโทษ
อิเม รัมมา วิญญุคคะระหิตา	ธรรมเหล่านี้ท่านผู้รู้ดีเตียน
อิเม รัมมา สะมัตตา สะมาทินนา, อะหิตายะ ทุกขายะ สังวัตตันตีติ.	ธรรมเหล่านี้ ใครสมาทานให้เต็มที่แล้ว ย่อมเป็นไปในสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์ เป็นไปเพื่อทุกข์ ดังนี้
อะถะ ตุมฺเห กาลามา ปะชะเหยยาถาติ.	ชาวกาลามะ เมื่อนั้น ท่านพึงละธรรมเหล่านี้เถิด

มัคคะวิภัทตะสูตร

(ทันทะ มะยัง มัคคะวิภัทตะสูตรปาฐัง ภาณามะ เส)

เอวัมเม สุตัง. เอกัง สมะยัง ภาคะวา,
สาวัตถิยัง วิหะระติ, เขตตะวะเน
อะนาถะปิณฑิกัสสะ, อารามะ.

อันข้าพเจ้า (คือพระอานนทเถระ) ได้สดับมาแล้วอย่างนี้ว่า
สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคเจ้า เสด็จประทับอยู่
ณ พระวิหารเชตวัน อารามของท่านอนาถปิณฑิกเศรษฐี
ใกล้กรุงสาวัตถี

ตัตตระ โข ภาคะวา ภิกขุ อามันเตสิ
ภิกขะโวติ. ภาทันเตติ เต ภิกขุ
ภาคะวะโต ปัจจัสโสสุง.
ภาคะวา เอตะทะโวจะ.

ครั้งนั้นแล พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสเรียกภิกษุทั้งหลาย
ภิกษุเหล่านั้น กราบทูลรับพระผู้มีพระภาคเจ้าแล้ว
พระองค์จึงตรัสคำนี้ว่า

อะริยัง โว ภิกขะเว อัญญังคิกัง มัคคัง
เทสิสสามิ วิหะขิสสามิ. ตัง สุณาถะ
สาธุกัง มะนะสิกะโรถะ ภาสิสสามิติ.

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย
เราจักแสดงจำแนกทางอันประเสริฐ มีองค์ ๘

เอวัมภันเตติ โข เต ภิกขุ ภาคะวะโต
ปัจจัสโสสุง. ภาคะวา เอตะทะโวจะ.

ภิกษุเหล่านั้น กราบทูลรับพระผู้มีพระภาคเจ้าแล้ว
พระองค์จึงตรัสคำต่อไปนี้

กะตะโม จะ ภิกขะเว อะริโย
อัญญังคิโก มัคโค.

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย หนทางนี้แล เป็นหนทางอันประเสริฐ
ซึ่งประกอบด้วยองค์ ๘

เสยยะถิทัง.

ได้แก่สิ่งเหล่านี้ คือ

สัมมาทิฏฐิ สัมมาสังกัปป,

ความเห็นชอบ ความดำริชอบ

สัมมาวาจา สัมมากัมมันโต

การพูดจาชอบ การทำกรงานชอบ

สัมมาอาชีโว,

การเลี้ยงชีวิตชอบ

สัมมาวายาโม สัมมาสะติ สัมมาสะมาธิ.

ความพากเพียรชอบ ความระลึกชอบ ความตั้งใจมั่นชอบ

กะตะมา จะ ภิกขะเว สัมมาทิฏฐิ.

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ความเห็นชอบเป็นไฉน

ยัง โข ภิกขะเว ทุกเข ญาณัง

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย

ทุกขะสะมุทะเย ญาณัง

ความรู้อันใดเป็นความรู้ในทุกข์

ทุกขะนิโรธะ ญาณัง

เป็นความรู้ในเหตุให้เกิดทุกข์

ทุกขะนิโรธะคามินิยา ปะฏิปะทายะ

เป็นความรู้ในความดับแห่งทุกข์

ญาณัง.

เป็นความรู้ในทางดำเนินให้ถึงความดับแห่งทุกข์

อะยัง วุจจะติ ภิกขะเว สัมมาทิฏฐิ.

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย อันนี้เรากล่าวว่า ความเห็นชอบ

กะตะโม จะ ภิกขะเว สัมมาสังกัปป.

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ความดำริชอบเป็นไฉน

โย โข ภิกขะเว เนกขัมมะสังกัปป

ความดำริในการออกจากกาม

อัปฺยาปาทะสังกัปป

ความดำริในการไม่มุ่งร้าย

อะวิหิงสาสังกัปป.

ความดำริในการไม่เบียดเบียน

อะยัง วุจจะติ ภิกขะเว สัมมาสังกัปป.

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย อันนี้เรากล่าวว่า ความดำริชอบ

กะตะมา จะ ภิกขะเว สัมมาวาจา.

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย การพูดจาชอบเป็นไฉน

ยา โข ภิกขเว มุสาวาทา เวระมะณี.	เจตนาเป็นเครื่องเว้นจากการพูดไม่จริง
ปิสุณายะ วาจาเย เวระมะณี.	เจตนาเป็นเครื่องเว้นจากการพูดส่อเสียด
พระสุตายะ วาจาเย เวระมะณี.	เจตนาเป็นเครื่องเว้นจากการพูดคำหยาบ
สัมผัปปะลาปา เวระมะณี.	เจตนาเป็นเครื่องเว้นจากการพูดเพ้อเจ้อ
อะยัง วุจจะติ ภิกขเว สัมมาวาจา.	ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย อันนี้เรากล่าวว่า การพูดจาชอบ
กะตะโม จะ ภิกขเว สัมมากัมมันโต.	ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย การทำการทำงานชอบเป็นไฉน
ยา โข ภิกขเว ปาณาติปาตา เวระมะณี.	เจตนาเป็นเครื่องเว้นจากการฆ่า
อะทินนาทานา เวระมะณี.	เจตนาเป็นเครื่องเว้นจากการถือเอาสิ่งของ ที่เจ้าของไม่ได้ให้แล้ว
อะพรัหฺมะจะริยา เวระมะณี.	เจตนาเป็นเครื่องเว้นจากการประพฤติผิดในกามทั้งหลาย
อะยัง วุจจะติ ภิกขเว สัมมากัมมันโต.	ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย อันนี้เรากล่าวว่า การทำการทำงานชอบ
กะตะโม จะ ภิกขเว สัมมาอาชีโว.	ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย การเลี้ยงชีวิตชอบเป็นไฉน
อิระ ภิกขเว อะริยะสาวะโก	ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย สาวกของพระอรียเจ้า ในธรรมวินัยนี้
มิจฉาอาชีวัง ปะทายะ,	ละการเลี้ยงชีวิตที่ผิดเสีย
สัมมาอาชีวะนะ ชีวิกัง กัปปเปติ.	ย่อมสำเร็จความเป็นอยู่ด้วยการเลี้ยงชีวิตที่ชอบ
อะยัง วุจจะติ ภิกขเว สัมมาอาชีโว.	ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย อันนี้เรากล่าวว่า การเลี้ยงชีวิตชอบ
กะตะโม จะ ภิกขเว สัมมาวาयाโม.	ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ความพากเพียรชอบเป็นไฉนเล่า
อิระ ภิกขเว ภิกขุ	ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ภิกษุในธรรมวินัยนี้
อะนุปปีนนานัง ปาปะกานัง อะกุสะลานัง ธัมมานัง อะนุปปาทายะ, ฉันทัง ชะเนติ วายะมะติ วิริยัง อาระกะติ จิตตัง ปัคคัณหาติ ปะทะหะติ.	ย่อมทำความพอใจให้เกิดขึ้น ย่อมพยายามปรารภความเพียร ประคองตั้งจิตไว้ เพื่อจะยังอกุศลธรรม อันเป็นบาปที่ยังไม่เกิด ไม่ให้เกิดขึ้น
อุปปีนนานัง ปาปะกานัง อะกุสะลานัง ธัมมานัง ปะทายะ, ฉันทัง ชะเนติ วายะมะติ วิริยัง อาระกะติ จิตตัง ปัคคัณหาติ ปะทะหะติ.	ย่อมทำความพอใจให้เกิดขึ้น ย่อมพยายามปรารภความเพียร ประคองตั้งจิตไว้ เพื่อจะละอกุศลธรรม อันเป็นบาปที่เกิดขึ้นแล้ว
อะนุปปีนนานัง กุสะลานัง ธัมมานัง อุปปาทายะ, ฉันทัง ชะเนติ วายะมะติ วิริยัง อาระกะติ จิตตัง ปัคคัณหาติ ปะทะหะติ.	ย่อมทำความพอใจให้เกิดขึ้น ย่อมพยายามปรารภความเพียร ประคองตั้งจิตไว้ เพื่อจะยังกุศลธรรม ที่ยังไม่เกิด ให้เกิดขึ้น

อุปปีนนานัง กุสะลันัง ธัมมานัง,
 จูติยา อะสัมโมสายะ ภิกขุภาวายะ
 เวปุลลายุสสั ภาวณายะ ปาฐปุริยา.
 ฉันทัง ชะเนติ วายะมะติ วิริยัง
 อาระกะติ จิตตัง ปัคคัณหาติ
 ปะทะหะติ.

ย่อมทำความพอใจให้เกิดขึ้น
 ย่อมพยายามปรารถนาความเพียร ประคองตั้งจิตไว้
 เพื่อความตั้งอยู่ ความไม่เลอะเลือน ความงอกงามยิ่งขึ้น
 ความไพบูลย์ ความเจริญ
 ความเต็มรอบแห่งกุศลธรรมที่เกิดขึ้นแล้ว

อะยัง วุจจะติ ภิกขะเว สัมมาวาจาโม.
 กะตะมา จะ ภิกขะเว สัมมาสะติ.

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย อันนี้เรากล่าวว่า ความพากเพียรชอบ

อิธะ ภิกขะเว ภิกขุ

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ความระลึกชอบเป็นไฉน

กาเย กายานุปัสสี วิหะระติ อาตาศปี
 สัมปะชาโน สะติมา วิเนยยะ โลเก
 อะภิชฌาโทมะนัสสัง.

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ภิกษุในธรรมวินัยนี้

เวทะนาสุ เวทะนานุปัสสี วิหะระติ.

ย่อมเป็นผู้พิจารณาเห็นกายในกายอยู่เป็นประจำ
 มีความเพียรเครื่องเผากิเลส มีสัมปชัญญะ มีสติ
 ถอนความพอใจ และความไม่พอใจในโลก ออกเสียได้
 ย่อมเป็นผู้พิจารณาเห็นเวทนาในเวทนาทั้งหลาย
 อยู่เป็นประจำ

อาตาศปี สัมปะชาโน สะติมา วิเนยยะ
 โลเก อะภิชฌาโทมะนัสสัง.

มีความเพียรเครื่องเผากิเลส มีสัมปชัญญะ มีสติ
 ถอนความพอใจ และความไม่พอใจในโลก ออกเสียได้

จิตเต จิตตานุปัสสี วิหะระติ.

ย่อมเป็นผู้พิจารณาเห็นจิตในจิตอยู่เป็นประจำ

อาตาศปี สัมปะชาโน สะติมา วิเนยยะ
 โลเก อะภิชฌาโทมะนัสสัง.

มีความเพียรเครื่องเผากิเลส มีสัมปชัญญะ มีสติ
 ถอนความพอใจ และความไม่พอใจในโลก ออกเสียได้

ธัมเมสุ ธัมมานุปัสสี วิหะระติ.

ย่อมเป็นผู้พิจารณาเห็นธรรมในธรรมทั้งหลาย
 อยู่เป็นประจำ

อาตาศปี สัมปะชาโน สะติมา วิเนยยะ
 โลเก อะภิชฌาโทมะนัสสัง.

มีความเพียรเครื่องเผากิเลส มีสัมปชัญญะ มีสติ
 ถอนความพอใจ และความไม่พอใจในโลก ออกเสียได้

อะยัง วุจจะติ ภิกขะเว สัมมาสะติ.

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย อันนี้เรากล่าวว่า ความระลึกชอบ

กะตะโม จะ ภิกขะเว สัมมาสะมาธิ.

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ความตั้งใจมั่นชอบเป็นไฉน

อิธะ ภิกขะเว ภิกขุ

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ภิกษุในธรรมวินัยนี้

วิวิจเจวะ กามะหิ วิวิจจะ อะกุสะเลหิ
 ธัมเมหิ,

สังัดแล้วจากกามทั้งหลาย

สังัดแล้วจากธรรมที่เป็นอกุศลทั้งหลาย

สะวัตักกััง สะวิจาร์รัง วิเวกะขัมปีตีสุขัง
 ปะฐะมัง ฌานัง อุปะสัมปัชชะ วิหะระติ.
 วิตักกะวิจارانัง วูปะสะมา,

เข้าถึงปฐมฌาน ประกอบด้วยวิตกวิจารณ์ มีปิติ
 และสุขอันเกิดจากวิเวกแล้วแลอยู่
 เพราะความที่วิตกวิจารณ์ทั้ง ๒ ระงับลง

อัมตัตตัง สัมปะสาทะนัง เจตะโส เอโกทิภาวัง อะวิตักกัง อะวจารัง, สมาธิชัมปีตีสุขัง ทุดิยัง ฌานัง อุปะสัมปัชชะ วิหะระติ.	เข้าถึงทุติยฌาน เป็นเครื่องผ่อนคลายแห่งใจในภายใน ให้สมาธิเป็นธรรมอันเอกคุณมีขึ้น ไม่มีวิตก ไม่มีวิจารณ์ มีแต่ปีติและสุข อันเกิดจากสมาธิแล้วแลอยู่
ปีติยา จะ วิศวราคา อุเปกขะโก จะ วิหะระติ สะโต จะ สัมปะชาโน, สุขัญจะ กาเยนะ ปะภุสังเวเทติ, ยันตัง อะริยา อาจิกขันติ อุเปกขะโก สะติมา สุขะวิหะริติ.	อนึ่ง เพราะความจางคลายไปแห่งปีติ ย่อมเป็นผู้อยู่อุเบกขา มีสติและสัมปชัญญะ และย่อมเสวยความสุขด้วยนามกาย ชนิดที่พระอริยเจ้าทั้งหลาย ย่อมกล่าวสรรเสริญผู้นั้นว่า เป็นผู้อยู่อุเบกขา มีสติอยู่เป็นปกติสุข ดังนี้
ตะตียัง ฌานัง อุปะสัมปัชชะ วิหะระติ. สุขัสสะ จะ ปะหะนา ทุกขัสสะ จะ ปะหะนา,	เข้าถึงตติยฌานแล้วแลอยู่ เพราะละสุขเสียได้ และเพราะละทุกข์เสียได้
ปุพเพวะ โสมนัสสะโทมะนัสสานัง อัตถังคะมา, อะทุกขะมะสุขัง อุเปกขาสะติปาริสุทธิง, จะตตุถัง ฌานัง อุปะสัมปัชชะ วิหะระติ. อะยัง วุจจะติ ภิกขะเว สัมมาสมาธิติ. อิทะมะโวจะ ภาคะวา. อัตตะมะนะ เต ภิกขุ ภาคะวะโต ภาสิตัง, อะภินันทุนติ.	เพราะความดับไปแห่งโสมนัส และโทมนัสทั้ง ๒ ในกาลก่อน เข้าถึงจตุตถฌาน ไม่มีทุกข์ไม่มีสุข มีแต่ความที่สติ เป็นธรรมชาติบริสุทธิ์ เพราะอุเบกขาแล้วแลอยู่ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย อันนี้เรากล่าวว่า ความตั้งใจมั่นชอบ พระผู้มีพระภาคเจ้า ได้ตรัสไว้แล้วอย่างนี้ ภิกษุทั้งหลาย ต่างมีใจยินดีชื่นชมในพระพุทธานุภาพ ของพระผู้มีพระภาคเจ้า ดังนี้แล

โคตะมีสุตตัง

(หันทะ มะยัง โคตะมีสุตตะปาฐัง ภาณามะ เส)

เอวัมเม สุตัง. เอกัง สะมะยัง ภาคะวา, เวสาลียัง วิหะระติ, มะหาเวเน กุฎาคาระสาลายัง. อะละโข มะหาปะชาปะติ โคตะมี, เยนะ ภาคะวา เตนุปะสังกะมิ, อุปะสังกะมิต์วา ภาคะวันตัง อะภิวาเทต์วา เอกะมันตัง อัญฐาสี. เอกะมันตัง ฐิตา โข มะหาปะชาปะติ โคตะมี ภาคะวันตัง เอตะทะโวจะ.	อันข้าพเจ้า (คือพระอานนทเถระ) ได้สดับมาแล้วอย่างนี้ว่า สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคเจ้า เสด็จประทับอยู่ ณ กุฎาคารศาลา ในป่ามหาวัน ใกล้เมืองเวสาลี ครั้งนั้นแล พระนางมหาปชาบดีโคตมี เข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคเจ้า จนถึงที่ประทับ ครั้งเข้าไปเฝ้าแล้ว จึงถวายอภิวาทพระผู้มีพระภาคเจ้า แล้วได้ยืน ณ ที่ควรส่วนข้างหนึ่ง พระนางมหาปชาบดีโคตมี ได้กราบทูลคำนี กับพระผู้มีพระภาคเจ้าว่า
---	--

<p>สาธู เม ภันเต ภาคะวา สังขิตเตน รัมมัง เทเสตุ, ยะมะหัง ภาคะวะโต รัมมัง สุตฺวา, เอกา วูปะกัฏฐา อัมปะมัตตา อาตานิ ปะหิตตทา วิหะเรยฺยันติ.</p>	<p>ดีแล้วพระเจ้าข้า ข้าพระองค์ได้สดับพระธรรมใด ของพระผู้มีพระภาคเจ้าแล้ว พึงเป็นผู้ๆ เดียว หลีกออกแล้ว เป็นผู้ไม่ประมาท มีความเพียร มีตนส่งไปแล้วอยู่ ขอพระผู้มีพระภาคเจ้า ทรงแสดงพระธรรมนั้น แก่ข้าพระองค์โดยย่อเถิด ดังนี้ พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสว่า ดูก่อนพระนางโคตมี ท่านพึงรู้ธรรมเหล่าใดแล</p>
<p>เย โข ต்வัง โคตะมิ รัมเม ขาเนยยาสิ.</p>	<p>ว่าธรรมเหล่านี้ เป็นไปเพื่อความกำหนดข้อยมใจ หาเป็นไปเพื่อคลายความกำหนดไม่</p>
<p>อิเม รัมมา สรรคายะ สังวัตตันติ โน วิราคายะ</p>	<p>ธรรมเหล่านี้ เป็นไปเพื่อความประกอบทุกข์ หาเป็นไปเพื่อปราศจากความประกอบทุกข์ไม่</p>
<p>สังโยคายะ สังวัตตันติ โน วิสังโยคายะ</p>	<p>ธรรมเหล่านี้ เป็นไปเพื่อความสังสมกองกิเลส หาเป็นไปเพื่อความไม่สังสมกองกิเลสไม่</p>
<p>อาจะยายะ สังวัตตันติ โน อะปะจะยายะ</p>	<p>ธรรมเหล่านี้ เป็นไปเพื่อความอยากใหญ่ หาเป็นไปเพื่อความอยากอันน้อยไม่</p>
<p>มะหิจจะตายะ สังวัตตันติ โน อัมปิจจะตายะ</p>	<p>ธรรมเหล่านี้ เป็นไปเพื่อความไม่สันโดษ หาเป็นไปเพื่อความสันโดษไม่</p>
<p>อะสันตฺถุญฺญา สังวัตตันติ โน สันตฺถุญฺญา</p>	<p>ธรรมเหล่านี้ เป็นไปเพื่อความคลุกคลีด้วยหมู่คณะ หาเป็นไปเพื่อความสงัดจากหมู่คณะไม่</p>
<p>สังคะณิกายะ สังวัตตันติ โน ปะวิเวกายะ</p>	<p>ธรรมเหล่านี้ เป็นไปเพื่อความเกียจคร้าน หาเป็นไปเพื่อความปรารถนาความเพียรไม่</p>
<p>โกสัชชายะ สังวัตตันติ โน วิริยารัมภายะ</p>	<p>ธรรมเหล่านี้ เป็นไปเพื่อความเป็นคนเลี้ยอยาก หาเป็นไปเพื่อความเป็นคนเลี้ยง่ายไม่</p>
<p>ทุพพะระตายะ สังวัตตันติ โน สุพะระตายาติ.</p>	<p>ดูก่อนพระนางโคตมี เธอพึงทรงจำไว้โดยส่วนเดียว ว่านี้ไม่ใช่ธรรม นี้ไม่ใช่วินัย นี้ไม่ใช่สัตถุศาสนา</p>
<p>เอกังเสนะ โคตะมิ ธาเรยยาสิ, เนโส รัมโม เนโส วินะโย เนตัง สัตถุสาสะนันติ.</p>	<p>ดูก่อนพระนางโคตมี ก็เธอพึงรู้ซึ่งธรรมเหล่าใดแล ว่าธรรมเหล่านี้ เป็นไปเพื่อความคลายกำหนด หาเป็นไปเพื่อความกำหนดไม่</p>
<p>เย จ โข ต்வัง โคตะมิ รัมเม ขาเนยยาสิ. อิเม รัมมา วิราคายะ สังวัตตันติ โน สรรคายะ</p>	<p>ธรรมเหล่านี้เป็นไปเพื่อปราศจากความประกอบทุกข์ หาเป็นไปเพื่อความประกอบทุกข์ไม่</p>
<p>วิสังโยคายะ สังวัตตันติ โน สังโยคายะ, อะปะจะยายะ สังวัตตันติ โน อาจะยายะ</p>	<p>ธรรมเหล่านี้ เป็นไปเพื่อความไม่สังสมกองกิเลส หาเป็นไปเพื่อสังสมกองกิเลสไม่</p>

อัปปัจจะตายะ สัจวัตตันติ โน มะหิจจะตายะ	ธรรมเหล่านี้ เป็นไปเพื่อความอยากอันน้อย หาเป็นไปเพื่อความอยากใหญ่ไม่
สันตุฎฐิยา สัจวัตตันติ โน อะสันตุฎฐิยา	ธรรมเหล่านี้ เป็นไปเพื่อความสันโดษ หาเป็นไปเพื่อความไม่สันโดษไม่
ปะวิเวกายะ สัจวัตตันติ โน สัจคะณิกายะ	ธรรมเหล่านี้ เป็นไปเพื่อความสงัดจากหมู่คณะ หาเป็นไปเพื่อความคลุกคลีด้วยหมู่คณะไม่
วิริยารัมภายะ สัจวัตตันติ โน โกลัชชายะ	ธรรมเหล่านี้ เป็นไปเพื่อความปรารถนาความเพียร หาเป็นไปเพื่อความเกียจคร้านไม่
สุภะระตายะ สัจวัตตันติ โน ทุภะระตายาติ.	ธรรมเหล่านี้ เป็นไปเพื่อความเป็นคนเลี้ยงง่าย หาเป็นไปเพื่อความเป็นคนเลี้ยงยากไม่
เอกังเสนะ โคตะมิ ธาระยาสิ, เอโส ธัมโม เอโส วินะโย เอตัง สัตถุสาสะนันติ.	ดูก่อนพระนางโคตมิ เธอพึงทรงจำไว้โดยส่วนเดียว ว่านี้เป็นธรรม นี้เป็นวินัย นี้เป็นสัตถุศาสนา
อิทะมะโวจะ ภาคะวา. อัตตะมะนา มะหาปะชาปะติ โคตะมิ ภาคะวะโต ภาสิตัง, อะภินันทีติ.	พระผู้มีพระภาคเจ้า ได้ตรัสไว้แล้วอย่างนี้ พระนางมหาปชาบดีโคตมิ ก็มีใจยินดีชื่นชม ในพระพุทธานุภาพ ของพระผู้มีพระภาคเจ้า ดังนี้แล

คิริมานันทะสุตตัง

(หันทะ มะยัง คิริมานันทะสุตตะปาฐัง ภาณามะ เส)

เอวมเม สุตัง. เอกัง สะมะยัง ภาคะวา, สาวัตถิยัง วิหะระติ, เซตะวะเน อะนาถะปิณฑิกัสสะ, อารามะ.	อันข้าพเจ้า (คือพระอนนทเถระ) ได้สดับมาแล้วอย่างนี้ว่า สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคเจ้า เสด็จประทับอยู่ ณ พระวิหารเชตวัน อารามของท่านอนาถปิณฑิกเศรษฐี ใกล้กรุงสาวัตถี
เตนะ โข ปะนะ สะมะเยนะ อายัสมา คิริมานันโท, อาพาธิโก โหติ ทุกชิโต พาน์หะคิลาโน.	ก็โดยสมัยนั้นแล พระคิริมานนที่มีอายุ เป็นผู้อาพาธ ประกอบด้วยทุกขเวทนาเป็นไข้หนัก
อะถะโข อายัสมา อานันโท, เยนะ ภาคะวา เตนุปะสังกะมิ, อุปะสังกะมิต์วา ภาคะวันตัง อะภิวาเทตฺวา เอกะมันตัง นิสีทิ. เอกะมันตัง นิสินโน โข อายัสมา อานันโท ภาคะวันตัง เอตะทะโวจะ.	ครั้งนั้นแล พระอนนทผู้มีอายุ เข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคเจ้า ครั้นเข้าไปเฝ้าแล้ว จึงถวายอภิวัตพระผู้มีพระภาคเจ้า แล้วได้นั่ง ณ ที่ควรส่วนข้างหนึ่ง พระอนนทได้กราบทูล กับพระผู้มีพระภาคเจ้าว่า

<p>อายัสมา ภันเต คิริมานันโท, อาพาธโก โหติ ทุกขิตो พार्หะคิลานो, สาธุ ภันเต ภาคะวา, เยนายัสมา คิริมานันโท เตนุปะสังกะมะตุ, อะนุกัมปัง อุปาทายาติ.</p>	<p>พระคิริमानนที่มีอายุ อาพาธ ประกอบด้วยทุกขเวทนา เป็นไข้หนัก พระเจ้าข้า ขอพระผู้มีพระภาคเจ้า เสด็จเข้าไปใกล้ที่พระคิริमानนที่อยู่ เพื่อจักได้ทรงอนุเคราะห์</p>
<p>สะเจ โข ตัง อานันทะ, คิริมานันทัสสะ ภิกขุโน อุปะสังกะมิต์วา ทะสะ สัตถุญา ภาเสยยาสิ,</p>	<p>พระผู้มีพระภาคเจ้า จึงตรัสว่า อานนท ถ้าเธอแลพึงเข้าไปหาภิกษุคิริमानนแล้ว แสดงสัญญา ๑๐ ประการ</p>
<p>ฐานัง โข ปะเนตัง วิชชะติ, ยัง คิริมานันทัสสะ ภิกขุโน ทะสะ สัตถุญา สุต์วา, โส อาพาโธ ฐานะโส ปะฏิปัสสัสมะเยชะ.</p>	<p>ข้อนี้ เป็นเหตุให้อาพาธนั้น ของภิกษุคิริमानนทรงจับไป โดยฐานะเพราะฟังสัญญา ๑๐</p>
<p>กะตะมา ทะสะ.</p>	<p>สัญญา ๑๐ ประการเป็นไฉน</p>
<p>อะนิจจะสัตถุญา อะนัตตะสัตถุญา,</p>	<p>ความกำหนดหมายว่าไม่เที่ยง ความกำหนดหมายว่าไม่ใช่ตน</p>
<p>อะสุภะสัตถุญา อาทีนะวะสัตถุญา,</p>	<p>ความกำหนดหมายว่าไม่งาม ความกำหนดหมายว่าเป็นโทษ</p>
<p>ปะหณะสัตถุญา วิราคะสัตถุญา,</p>	<p>ความกำหนดหมายในการละ ความกำหนดหมายในธรรม อันปราศจากราคะ</p>
<p>นิโรธะสัตถุญา สัพพะโลเก อะนะภีระตะสัตถุญา,</p>	<p>ความกำหนดหมายในธรรม เป็นที่ดับ ความกำหนดหมายในความไม่ยินดี ในโลกทั้งปวง</p>
<p>สัพพะสังขาระสุ อะนิจจะสัตถุญา</p>	<p>ความกำหนดหมาย ซึ่งความไม่ปรารถนาในสังขารทั้งปวง</p>
<p>อานาปานัสสะติ.</p>	<p>สติกำหนดลมหายใจเข้าออกเป็นอารมณ์</p>
<p>กะตะมา จานันทะ อะนิจจะสัตถุญา.</p>	<p>ดูก่อนอานนท อนิจจสัญญา เป็นไฉน</p>
<p>อิธานันทะ ภิกขุ อะรัญญะคะโต วา รุกขะมุละคะโต วา สุตถุญาการะคะโต วา,</p>	<p>ดูก่อนอานนท ภิกษุในธรรมวินัยนี้ ไปในป่าก็ดี ไปที่โคนไม้ก็ดี ไปที่เรือนว่างเปล่านั้น</p>
<p>อิติ ปะฏิสัถุจิกชะติ.</p>	<p>เธอย่อมพิจารณาอย่างนี้ว่า</p>
<p>รูปัง อะนิจัจัง,</p>	<p>รูปไม่เที่ยง</p>
<p>เวทนา อะนิจัจา,</p>	<p>เวทนาไม่เที่ยง</p>

สัญญา อเนิจจา,	สัญญาไม่เที่ยง
สังขารอเนิจจา,	สังขารไม่เที่ยง
วิญญาณัญจ อเนิจจันติ,	วิญญาณไม่เที่ยง
อิติ อิมสุ ปัญจะสุ อุปาทานักขันเธสุ, อเนิจจานุปัสสี วิหะระติ.	เธอย่อมเป็นผู้พิจารณาเนืองๆ ซึ่งความเป็นของไม่เที่ยง ในอุปาทานขันธ ๕ นี้ อย่างนี้
อะยัง วุจจะตานั้นนทะ อเนิจจะสัญญา.	ดูก่อนอานนท อันนี้เรากล่าวว่า อนิจจสัญญา
กะตะมา จานันนทะ อนัตตะสัญญา.	ดูก่อนอานนท อนัตตสัญญา เป็นไฉน
อิธานันนทะ ภิกขุ อรัญญะคะโต วา รุกขะมุละคะโต วา สุญญาการะคะโต วา,	ดูก่อนอานนท ภิกขุในธรรมวินัยนี้ ไปในป่าก็ดี ไปที่โคนไม้ก็ดี ไปที่เรือนว่างเปล่านั้น
อิติ ปะภุสสุญจิกะคะติ.	เธอย่อมพิจารณาอย่างนี้ว่า
จักขุ อเนัตตา รูปา อเนัตตา,	นัยน์ตาไม่ใช่ตัวตน รูปไม่ใช่ตัวตน
โสตัง อเนัตตา สัททา อเนัตตา,	หูไม่ใช่ตัวตน เสียงไม่ใช่ตัวตน
ฆานัง อเนัตตา คันธา อเนัตตา,	จมูกไม่ใช่ตัวตน กลิ่นไม่ใช่ตัวตน
ชีวหา อเนัตตา ระสา อเนัตตา,	ลิ้นไม่ใช่ตัวตน รสไม่ใช่ตัวตน
กาโย อเนัตตา โภฏฐัพพา อเนัตตา,	กายไม่ใช่ตัวตน สิ่งที่จะพึงถูกต้องด้วยกายไม่ใช่ตัวตน
มะโน อเนัตตา อัมมา อเนัตตาติ.	มโน (ใจ) ไม่ใช่ตัวตน ธรรมารมณไม่ใช่อัตตา
อิติ อิมสุ ฉะสุ อัจฉัตติกะพาหิเรสุ อายะตะเนสุ, อเนัตตานุปัสสี วิหะระติ.	เธอย่อมพิจารณาเนืองๆ ซึ่งความเป็นของไม่ใช่ตัวตน ในอายตนะทั้งภายใน ทั้งภายนอก ๖ นี้ อย่างนี้
อะยัง วุจจะตานั้นนทะ อเนัตตะสัญญา.	ดูก่อนอานนท อันนี้เรากล่าวว่า อนัตตสัญญา
กะตะมา จานันนทะ อสุภะสัญญา.	ดูก่อนอานนท อสุภสัญญา เป็นไฉน
อิธานันนทะ ภิกขุ อิมะเมวะ กายัง อุทัง ปาหะตะลา, อะโธ เกสะมัตถะกา, ตะจะปะริยัตถัง, ปุรันนานิปปะการัสสะ อะสุจโน ปัจจะเวกะคะติ,	ดูก่อนอานนท ภิกขุในธรรมวินัยนี้ เธอย่อมพิจารณากายนี้ที่แหละ เบื้องบนแต่พื้นเท้าขึ้นมา เบื้องต่ำแต่ปลายผมลงไป มีหนังหุ้มอยู่โดยรอบ เต็มไปด้วยของไม่สะอาด มีประการต่างๆ
อัทถิ อิมัสมิง กายะ,	มีอยู่ในกายนี้
เกสา โลมา นะชา ทันตา ตะโจ,	ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง
มังสัง นะหารู อัญฐิ อัญฐิมิณูชัง,	เนื้อ เอ็น กระดูก เยื่อในกระดูก

วิกัง หะทะยั้ง ยะกะนั้ง กิโละมะกั้ง ปีหะกั้ง ปีปผาสัง,	ม้าม หัวใจ ตับ พังผืด ไต ปอด
อันตัง อันตะคุณัง อุทะริยั้ง กระรีสัง.	ไส้ใหญ่ ไส้ลำน้อย อาหารใหม่ อาหารเก่า
ปีตตัง เสมหัง ปุพโพ โลหิตัง เสโท เมโท,	น้ำดี น้ำเสลด น้ำเหลือง น้ำเลือด น้ำเหลือง น้ำมันชั้น
อัสสุ ะสะซา เขโฬ สิ่งฆาณิกกา ละสิกา มุตตันติ.	น้ำตา น้ำมันเหลว น้ำลาย น้ำมูก น้ำไขข้อ น้ำมูตร
อิติ อิมัสมัง กายะ, อะสุภานุปัสสี วิหะระติ.	เธอย่อมเป็นผู้พิจารณาเนืองๆ ซึ่งความไม่งามแห่งกายนี้ อย่างนี้
อะยัง วุจจะตานันทะ อะสุภะสัณญญา.	ดูก่อนอาณนัท อันนี้เรากล่าวว่า อสุภะสัณญญา
กะตะมา จานันทะ อาทีนะวะสัณญญา.	ดูก่อนอาณนัท อาทีนะวะสัณญญา เป็นไฉน
อิธานันทะ ภิกขุ อะรัญญะคะโต วา รูกขะมุละคะโต วา สุนญญาการะคะโต วา,	ดูก่อนอาณนัท ภิกขุในธรรมวินัยนี้ ไปในป่าก็ดี ไปที่โคนไม้ก็ดี ไปที่เรือนว่างเปล่าก็ดี
อิติ ปะภุสัณญจิกขะติ.	เธอย่อมพิจารณาอย่างนี้ว่า
พะหุทุโข โข อะยัง กายโย พะหุอาทีนะโวติ.	กายอันนี้แหละ มีทุกข์มาก มีโทษมาก
อิติ อิมัสมัง กายะ, วิวิธา อาพาธา อุปปัชชันติ.	เหล่าอาพาธ (คือความเจ็บไข้) ต่างๆ ย่อมเกิดขึ้นในกายนี้ อย่างนี้
เสยยะถิทัง.	อาพาธเหล่านั้น คืออะไรบ้าง
จักขุโรโค, โสตะโรโค, ฆานะโรโค,	คือ โรคนตา โรคนหู โรคนจมูก
ชีวะหาโรโค, กายะโรโค, สีสะโรโค,	โรคนลิ้น โรคนกาย โรคนศีรษะ
กัณณะโรโค, มุขะโรโค, ทันตะโรโค,	โรคที่ใบหู โรคนปาก โรคนฟัน
กาโส สาสโส ปินาโส,	ไอ หืด หวัด
ทะโห ชะโร กุจฉิโรโค,	ไข้พิษ ไข้เชื่อมมัว โรคนท้อง
มุจฉา ปักขันทิกกา สุลา วิสุจิกกา,	ลมจับ (สลับ อ่อนหิว สวิงสวาย) โรคนบิด (ลงท้อง) จุกเสียด (ปวดท้อง) โรคนลงราก
กุญจันจัน คัณโธ กิลาโส,	โรคเรื้อน ฝี โรคนกลาก
โสโส อะปะมาโร,	มองคร่อ ลมบ้าหมู

ทันทุ กัณทุ กัจฉุ,	หิตเปื่อย หิตด้าน คุตทะราต หุต
ระชะสา วิตัจฉิกา,	โรคละลอง คุตทะราตบอน
โลหิตัง ปิตตัง มะธุมโห,	อาเจียนโลหิต โรครตีพิการ โรคเบาหวาน
อังกสา ปิพะกา ภาคัณทะลา,	ริดสีดวง พุพอง ริดสีดวงลำไส้
ปิตตะสะมมูฏฐานา อาพาธา,	ความเจ็บเกิดแต่ดีให้โทษ
เสมหะสะมมูฏฐานา อาพาธา,	ความเจ็บเกิดแต่เสมหะให้โทษ
วาตะสะมมูฏฐานา อาพาธา,	ความเจ็บเกิดแต่ลมให้โทษ
สันนิปาติกา อาพาธา,	ไขสันนิบาตให้โทษ
อุตุปะริณามะชา อาพาธา,	ความเจ็บเกิดแต่ฤดูแปรปรวน
วิสะมะปะริหาระชา อาพาธา,	ความเจ็บเกิดแต่การผลัดเปลี่ยนอิริยาบถไม่เสมอ
โอปั๊กกะมิกา อาพาธา,	ความเจ็บเกิดแต่ความเพียร
กัมมะวิปากะชา อาพาธา,	ความเจ็บเกิดแต่วิบากของกรรม
สีตัง อุณ्हัง,	เย็น ร้อน
ชีฆัจฉา ปีปาสา,	หิวข้าว กระจายน้ำ
อุจจาโร ปัสสาโวติ.	อุจจาระ ปัสสาวะ
อิติ อิมัสมิง กาเย, อาทีนะวานุปัสสี วิหะระติ.	เธอย่อมเป็นผู้พิจารณาเนืองๆ ซึ่งความเป็นโทษในกายนี้ อย่างนี้
อะยัง วุจจะตานั้นทะ อาทีนะวะสัณญูยา.	ดูก่อนอานนท์ อันนี้เรากล่าวว่า อาทีนะวะสัณญูยา
กะตะมา จานั้นทะ ปะหานั้นสัณญูยา.	ดูก่อนอานนท์ ปะหานั้นสัณญูยา เป็นไฉน
อิธานั้นทะ ภิกขุ อุปปันนัง กามะวิตักกั นาธิวาเสติ, ปะชะหะติ วิโนเทติ, พฺยันตีกะโรติ อะนะภาวัง คะเมติ,	ดูก่อนอานนท์ ภิกษุในธรรมวินัยนี้ เธอย่อมไม่รับ ยอมละเสีย ย่อมบรรเทา ย่อมทำให้พินาศ ยอมทำไม่ให้เกิดอีกต่อไป ซึ่งกามวิตก (คือความตรึกในกามารมณ์) ที่เกิดขึ้นแล้ว
อุปปันนัง พฺยาปาพะวิตักกั นาธิวาเสติ, ปะชะหะติ วิโนเทติ, พฺยันตีกะโรติ อะนะภาวัง คะเมติ,	เธอย่อมไม่รับ ย่อมละเสีย ย่อมบรรเทา ย่อมทำให้พินาศ ยอมทำไม่ให้เกิดอีกต่อไป ซึ่งพยาบาทวิตก (คือความตรึกในการแข่งสัตว์ให้ถึงความพินาศ) ที่เกิดขึ้นแล้ว

อุปปันนัง วิหิงสาวิตกกัง นาธิวาเสติ, ปะชะหะติ วิโนเทติ, พฺยันตีกะโรติ อะนะภาวัง คะเมติ,	เธอย่อมไม่รับ ย่อมละเสีย ย่อมบรรเทา ย่อมทำให้พินาศ ย่อมทำไม่ให้เกิดอีกต่อไป ซึ่งวิหิงสาวิตก (คือความตรึกในการเบียดเบียนสัตว์) ที่เกิดขึ้นแล้ว
อุปปันนูปันเน ปาปะเก อะกุสะเล ธัมเม นาธิวาเสติ, ปะชะหะติ วิโนเทติ, พฺยันตีกะโรติ อะนะภาวัง คะเมติ.	เธอย่อมไม่รับ ย่อมละเสีย ย่อมบรรเทา ย่อมทำให้พินาศ ย่อมทำไม่ให้เกิดอีกต่อไป ซึ่งเหล่าธรรมอันเป็นบาป เป็นอกุศล ที่เกิดขึ้นแล้ว
อะยัง วุจจะตานั้นทะ ปะหณะสัณญา.	ดูก่อนอานนทฺ์ อันนี้เรากล่าวว่า ปะหณะสัณญา
กะตะมา จานันทะ วิราคะสัณญา.	ดูก่อนอานนทฺ์ วิราคะสัณญา เป็นไฉน
อิธานันทะ ภิกขุ อะรัญญะคะโต वा รูกขะมุละคะโต वा สุญญาการะคะโต वा,	ดูก่อนอานนทฺ์ ภิกขุในธรรมวินัยนี้ ไปในป่าก็ดี ไปที่โคนไม้ก็ดี ไปที่เรือนว่างเปล่าก็ดี
อิติ ปะภูสัณญิกะติ,	เธอย่อมพิจารณาอย่างนี้ว่า
เอตัง สันตัง เอตัง ปะณีตัง,	ธรรมชาตินั้นละเอียด ธรรมชาตินั้นประณีต
ยะทิทัง สัพพะสังขาระสะมะโถ,	คือธรรมเป็นเครื่องระงับสังขารทั้งปวง
สัพพะปะธิปะภูนิสสัคโค,	เป็นเครื่องละกิเลสทั้งปวง
ตณ्हักกะโย วิราโค นิพพานันติ.	เป็นที่สิ้นไปแห่งตัณหา เป็นเครื่องสํารอกกิเลส ออกจากตัณหา เป็นเครื่องร้อยรัด
อะยัง วุจจะตานั้นทะ วิราคะสัณญา.	ดูก่อนอานนทฺ์ อันนี้เรากล่าวว่า วิราคะสัณญา
กะตะมา จานันทะ นิโรธะสัณญา.	ดูก่อนอานนทฺ์ นิโรธะสัณญา เป็นไฉน
อิธานันทะ ภิกขุ อะรัญญะคะโต वा รูกขะมุละคะโต वा สุญญาการะคะโต वा,	ดูก่อนอานนทฺ์ ภิกขุในธรรมวินัยนี้ ไปในป่าก็ดี ไปที่โคนไม้ก็ดี ไปที่เรือนว่างเปล่าก็ดี
อิติ ปะภูสัณญิกะติ,	เธอย่อมพิจารณาอย่างนี้ว่า
เอตัง สันตัง เอตัง ปะณีตัง,	ธรรมชาตินั้นละเอียด ธรรมชาตินั้นประณีต
ยะทิทัง สัพพะสังขาระสะมะโถ,	คือธรรมเป็นเครื่องระงับสังขารทั้งปวง
สัพพะปะธิปะภูนิสสัคโค,	เป็นเครื่องละกิเลสทั้งปวง
ตณ्हักกะโย นิโรโธ นิพพานันติ.	เป็นที่สิ้นไปแห่งตัณหา เป็นที่ดับสนิท ออกจากตัณหาเป็นเครื่องร้อยรัด
อะยัง วุจจะตานั้นทะ นิโรธะสัณญา.	ดูก่อนอานนทฺ์ อันนี้เรากล่าวว่า นิโรธะสัณญา
กะตะมา จานันทะ สัพพะโลเก อะนะภีระตะสัณญา.	ดูก่อนอานนทฺ์ สัพพะโลเกอนภีระตะสัณญา เป็นไฉน

อิธานันทะ ภิกขุ,	ดูก่อนอานนทฺ ภิกษุในธรรมวินัยนี้
เย โลเก อุปายุกาพาทนา, เจตะโส อะธิฏฐานาภินิเวसानุสสะยา,	อุบายเป็นเหตุถ้อมมันเหล่าใดในโลก มีความถ้อมมันด้วยความตั้งใจไว้ เป็นอนุสัยนอนอยู่ในสันดาน
เต ปะชะหันทโต วิระมะติ นะ อุปาทียันทโต.	เธอละอุบายเป็นเหตุถ้อมมันเหล่านั้นเสีย ไม่ถ้อมมัน ย่อมงดเว้นเสีย
อะยัง วุจจะตานั้นนทะ สัพพะโลเก อะนะภีระตะสัจญญา.	ดูก่อนอานนทฺ อันนี้เรากล่าวว่า สัพพะโลเกอนภีระตสัจญญา
กะตะมา จานันนทะ สัพพะสังขาเรสุ อะนิจจะสัจญญา.	ดูก่อนอานนทฺ สัพพะสังขาเรสุอนิจจสัจญญา เป็นไฉน
อิธานันนทะ ภิกขุ สัพพะสังขาเรหิ อัญญายะติ หารายะติ ชิคฺฉะติ.	ดูก่อนอานนทฺ ภิกษุในธรรมวินัยนี้ เธอยอมเปื้อนหน้า ยอมระอา ย่อมเกลียดชัง แต่สังขารทั้งปวง
อะยัง วุจจะตานั้นนทะ สัพพะสังขาเรสุ อะนิจจะสัจญญา.	ดูก่อนอานนทฺ อันนี้เรากล่าวว่า สัพพะสังขาเรสุอนิจจสัจญญา
กะตะมา จานันนทะ อานาปานัสสะติ.	ดูก่อนอานนทฺ อานาปานัสสะติเป็นไฉน
อิธานันนทะ ภิกขุ อะรัญญะคะโต วา รุกขะมุละคะโต วา สุญญาคาระคะโต วา,	ดูก่อนอานนทฺ ภิกษุในธรรมวินัยนี้ ไปในป่าก็ดี ไปที่โคนไม้ก็ดี ไปที่เรือนว่างเปล่าก็ดี
นีสีหะติ ปัลลังกัง อาภุชิตฺวา อุชุง กายัง ปะณิธายะ,	นั่งคู้บัลลังก์ (คือนั่งขัดสมาธิ) ตั้งกายให้ตรงแล้ว
ปะริมุขัง สะติง อุปัฏฐะเปตฺวา.	ตั้งสติไว้มั่นเฉพาะหน้า
โส สะโตวะ อะสสะสะติ สะโต ปัสสะสะติ.	เธอยอมเป็นผู้มีสติหายใจเข้า ยอมเป็นผู้มีสติหายใจออก
ทีฆัง วา อัสสะสันโต ทีฆัง อัสสะสามีติ ปะชานาติ,	เมื่อเธอหายใจเข้ายาว ก็รู้ชัดว่า บัดนี้เราหายใจเข้ายาว
ทีฆัง วา ปัสสะสันโต ทีฆัง ปัสสะสามีติ ปะชานาติ,	หรือเมื่อหายใจออกยาว ก็รู้ชัดว่า บัดนี้เราหายใจออกยาว
รัสสัง วา อัสสะสันโต รัสสัง อัสสะสามีติ ปะชานาติ,	หรือเมื่อหายใจเข้าสั้น ก็รู้ชัดว่า บัดนี้เราหายใจเข้าสั้น

รัศถัง วา ปัสสะสันโต รัศถัง
ปัสสะสามิติ ปะชานาติ,

หรือเมื่อหายใจออกสั้น
ก็รู้ชัดว่า บัดนี้เราหายใจออกสั้น

สัพพะกายะปะภูสิ้งเวที อัถสะลิสสามิติ
ลิกขะติ,

เธอย่อมศึกษาว่า เราจักเป็นผู้รู้แจ้งกลมทั้งปวง
หายใจเข้า

สัพพะกายะปะภูสิ้งเวที ปัสสะลิสสามิติ
ลิกขะติ,

เธอย่อมศึกษาว่า เราจักเป็นผู้รู้แจ้งกลมทั้งปวง
หายใจออก

ปัสสัมภะยัง กายะสังขารัง
อัถสะลิสสามิติ ลิกขะติ,

เธอย่อมศึกษาว่า เราจักเป็นผู้ระงับกายสังขาร
(คือ ลมอัถสะสะ ปัสสะสะ) หายใจเข้า

ปัสสัมภะยัง กายะสังขารัง
ปัสสะลิสสามิติ ลิกขะติ,

เธอย่อมศึกษาว่า เราจักเป็นผู้ระงับกายสังขาร
หายใจออก

ปิติปะภูสิ้งเวที อัถสะลิสสามิติ ลิกขะติ,

เธอย่อมศึกษาว่า เราจักเป็นผู้รู้แจ้งปิติ
(คือความอิมกายอิมใจ) หายใจเข้า

ปิติปะภูสิ้งเวที ปัสสะลิสสามิติ ลิกขะติ,

เธอย่อมศึกษาว่า เราจักเป็นผู้รู้แจ้งปิติ หายใจออก

สุขะปะภูสิ้งเวที อัถสะลิสสามิติ
ลิกขะติ,

เธอย่อมศึกษาว่า เราจักเป็นผู้รู้แจ้งสุข
(คือความสุขกายสุขจิต) หายใจเข้า

สุขะปะภูสิ้งเวที ปัสสะลิสสามิติ
ลิกขะติ,

เธอย่อมศึกษาว่า เราจักเป็นผู้รู้แจ้งสุข หายใจออก

จิตตะสังขาระปะภูสิ้งเวที
อัถสะลิสสามิติ ลิกขะติ,

เธอย่อมศึกษาว่า เราจักเป็นผู้รู้แจ้งจิตตสังขาร
(คือ เวทนา และสัญญา) หายใจเข้า

จิตตะสังขาระปะภูสิ้งเวที
ปัสสะลิสสามิติ ลิกขะติ,

เธอย่อมศึกษาว่า เราจักเป็นผู้รู้แจ้งจิตตสังขาร
หายใจออก

ปัสสัมภะยัง จิตตะสังขารัง
อัถสะลิสสามิติ ลิกขะติ,

เธอย่อมศึกษาว่า เราจักระงับจิตตสังขาร
หายใจเข้า

ปัสสัมภะยัง จิตตะสังขารัง
ปัสสะลิสสามิติ ลิกขะติ,

เธอย่อมศึกษาว่า เราจักระงับจิตตสังขาร
หายใจออก

จิตตะปะภูสิ้งเวที อัถสะลิสสามิติ
ลิกขะติ,

เธอย่อมศึกษาว่า เราจักเป็นผู้รู้แจ้งจิต
หายใจเข้า

จิตตะปะภูสิ้งเวที ปัสสะลิสสามิติ
ลิกขะติ,

เธอย่อมศึกษาว่า เราจักเป็นผู้รู้แจ้งจิต
หายใจออก

อะภิปะโมทะยัง จิตตัง อัสนะสัสสามิติ ลิกขะติ,	เธอย่อมศึกษาว่า เราจักทำจิตให้บันเทิง หายใจเข้า
อะภิปะโมทะยัง จิตตัง ปัสสะสัสสามิติ ลิกขะติ,	เธอย่อมศึกษาว่า เราจักทำจิตให้บันเทิง หายใจออก
สะมาทะหัง จิตตัง อัสนะสัสสามิติ ลิกขะติ,	เธอย่อมศึกษาว่า เราจักตั้งจิตไว้ หายใจเข้า
สะมาทะหัง จิตตัง ปัสสะสัสสามิติ ลิกขะติ,	เธอย่อมศึกษาว่า เราจักตั้งจิตไว้ หายใจออก
วิโมจะยัง จิตตัง อัสนะสัสสามิติ ลิกขะติ,	เธอย่อมศึกษาว่า เราจักเปลื้องจิต หายใจเข้า
วิโมจะยัง จิตตัง ปัสสะสัสสามิติ ลิกขะติ,	เธอย่อมศึกษาว่า เราจักเปลื้องจิต หายใจออก
อะนิจจานุปัสสี อัสนะสัสสามิติ ลิกขะติ,	เธอย่อมศึกษาว่า เราจักเป็นผู้พิจารณาเนืองๆ ซึ่งความเป็นของไม่เที่ยง หายใจเข้า
อะนิจจานุปัสสี ปัสสะสัสสามิติ ลิกขะติ,	เธอย่อมศึกษาว่า เราจักเป็นผู้พิจารณาเนืองๆ ซึ่งความเป็นของไม่เที่ยง หายใจออก
วิราคานุปัสสี อัสนะสัสสามิติ ลิกขะติ,	เธอย่อมศึกษาว่า เราจักเป็นผู้พิจารณาเนืองๆ ซึ่งธรรมอันปราศจากราคะ หายใจเข้า
วิราคานุปัสสี ปัสสะสัสสามิติ ลิกขะติ,	เธอย่อมศึกษาว่า เราจักเป็นผู้พิจารณาเนืองๆ ซึ่งธรรมอันปราศจากราคะ หายใจออก
นิโรธานุปัสสี อัสนะสัสสามิติ ลิกขะติ,	เธอย่อมศึกษาว่า เราจักเป็นผู้พิจารณาเนืองๆ ซึ่งธรรมเป็นที่ดับสนิท หายใจเข้า
นิโรธานุปัสสี ปัสสะสัสสามิติ ลิกขะติ,	เธอย่อมศึกษาว่า เราจักเป็นผู้พิจารณาเนืองๆ ซึ่งธรรมเป็นที่ดับสนิท หายใจออก
ปะฏินิสัคคานุปัสสี อัสนะสัสสามิติ ลิกขะติ,	เธอย่อมศึกษาว่า เราจักเป็นผู้พิจารณาเนืองๆ ซึ่งความสละคืน หายใจเข้า
ปะฏินิสัคคานุปัสสี ปัสสะสัสสามิติ ลิกขะติ,	เธอย่อมศึกษาว่า เราจักเป็นผู้พิจารณาเนืองๆ ซึ่งความสละคืน หายใจออก
อะยัง วุจจะตานั้นทะ อานาปานัสสะติ.	ดูก่อนอานนท์ อันนี้เรากล่าวว่า อานาปานัสสะติ

สะเจ โข ต่วัง อานันทะ, คิริมานันท์สสะ
ภิกขุโน อุปะสังกะมิต์วา อีมา ทะสะ
สัณญญา ภาเสยยาสิ,

ดูก่อนอานนท ถ้าว่าท่านแล
พึงเข้าไปแสดงสัณญญา ๑๐ ประการเหล่านี้
แก่ภิกษุคิริมานนทแล้วไซ้

ฐานัง โข ปะเนตัง วิชชะติ,
ยัง คิริมานันท์สสะ ภิกขุโน อีมา ทะสะ
สัณญญา สุต์วา, โส อาพาโร ฐานะโส
ปะฏิปปัสสัมภะยยาติ.

ข้อนี้ เป็นเหตุให้อาพาธของภิกษุคิริมานนท
ระงับไปโดยฐานะ
เพราะได้ฟังสัณญญา ๑๐ ประการเหล่านี้

อะละโข อายัสมา อานันโท,

ลำดับนั้น พระอานนทผู้มีอายุ

ภะคะวะโต สันติเก อีมา ทะสะ สัณญญา
อุคคะเหต์วา,

เรียนสัณญญา ๑๐ ประการนี้
ในสำนักพระผู้มีพระภาคเจ้าแล้ว

เยนายัสมา คิริมานันโท เตนุปะสังกะมิ,

เข้าไปหาที่พระคิริมานนท ผู้มีอายุอยู่

อุปะสังกะมิต์วา อายัสมะโต
คิริมานันท์สสะ อีมา ทะสะ สัณญญา
อะภาสิ.

ครั้งเข้าไปหาแล้ว
ได้แสดงสัณญญา ๑๐ ประการเหล่านี้
แก่พระคิริมานนทผู้มีอายุ

อะละโข อายัสมะโต คิริมานันท์สสะ
อีมา ทะสะ สัณญญา สุต์วา, โส อาพาโร
ฐานะโส ปะฏิปปัสสัมภะ.

ลำดับนั้นแล อาพาธของพระคิริมานนทผู้มีอายุ
ระงับไปแล้วโดยฐานะ
เพราะได้ฟังสัณญญา ๑๐ ประการเหล่านี้

วุฏฐะหิ จายัสมา คิริมานันโท ตัมหา
อาพาธา,

พระคิริมานนทผู้มีอายุ ก็หายจากอาพาธนั้น

ตะถาปะหิโน จะ ปะนายัสมะโต
คิริมานันท์สสะ, โส อาพาโร อะโหสิติ.

ก็อาพาธนั้น เป็นอันพระคิริมานนทผู้มีอายุ ได้ละเสียแล้ว
ด้วยการที่ได้ฟังสัณญญา ๑๐ ประการ
ที่พระอานนทได้แสดงแล้ว ด้วยประการฉะนี้แล

อานาปานะสะติปาโฐ

(ทันทะ มะยัง อานาปานะสะติปาฐัง ภาณามะ เส)

อานาปานะสะติ ภิกขะเว

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย อานาปานสติ

ภาวิตา พะหุสีกะตา

อันบุคคลเจริญทำให้มากแล้ว

มะหัพพะลา โหติ มะหานิสังสา.

ย่อมมีผลใหญ่ มีอานิสงส์ใหญ่

อานาปานะสะติ ภิกขะเว

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย อานาปานสติ

ภาวิตา พะหุสีกะตา

อันบุคคลเจริญทำให้มากแล้ว

จัตตาริ สะติปัฏฐาเน ปะริปุเรนติ,

ย่อมทำสติปัฏฐานทั้ง ๔ ให้บริบูรณ์

จัตตารโ สะติปัญฐานา	สติปัญฐานทั้ง ๔ อันบุคคลเจริญทำให้มากแล้ว
ภาวิตา พะหุสีกะตา	
สัตตะ โพชฌังเค ประริปุเรนติ,	ย่อมทำโพชฌงค์ทั้ง ๗ ให้บริบูรณ์
สัตตะ โพชฌังคา	
ภาวิตา พะหุสีกะตา	โพชฌงค์ทั้ง ๗ อันบุคคลเจริญทำให้มากแล้ว
วิชชา วิมุตติง ประริปุเรนติ.	ย่อมทำวิชชาและวิมุตติให้บริบูรณ์
กะถัง ภาวิตา จะ ภิกขะเว	ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ก็อานาปานสติ
อานาปานะสะติ, กะถัง พะหุสีกะตา	อันบุคคลเจริญทำให้มากแล้ว อย่างไรเล่า
มะหัพพะลา โหติ มะหานิสังสา.	จึงมีผลใหญ่ มีอานิสงส์ใหญ่
อิระ ภิกขะเว ภิกขุ	ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ภิกษุในธรรมวินัยนี้
อะรัญญะคะโต วา	ไปแล้วสู่ปากก็ตาม
รูกขะมุละคะโต วา	ไปแล้วสู่โคนไม้ก็ตาม
สุญญาการะคะโต วา,	ไปแล้วสู่เรือนว่างก็ตาม
นิสีทะติ ปัลลังกัง อาภุชิต์วา	นั่งคู้ขาเข้ามาโดยรอบแล้ว
อุชุง กายัง ปะณิธายะ,	ตั้งกายตรง ดำรงสติมั่น
ปะริมุขัง สะติง อุปัญฐะเปต์วา.	
โส สะโตวะ อัถสะสะติ,	ภิกษุหนึ่ง เป็นผู้ที่มีสติอยู่นั้นเที่ยว หายใจเข้า
สะโต ปัสสะสะติ.	มีสติอยู่ หายใจออก
ทีฆัง วา อัถสะสันโต,	ภิกษุหนึ่ง เมื่อหายใจเข้ายาว ก็รู้สึกตัวทั่วถึงว่า
ทีฆัง อัถสะสามิติ ปะชานาติ,	เราหายใจเข้ายาว ดังนี้
ทีฆัง วา ปัสสะสันโต,	เมื่อหายใจออกยาว ก็รู้สึกตัวทั่วถึงว่า
ทีฆัง ปัสสะสามิติ ปะชานาติ,	เราหายใจออกยาว ดังนี้
รัถสัง วา อัถสะสันโต,	ภิกษุหนึ่ง เมื่อหายใจเข้าสั้น ก็รู้สึกตัวทั่วถึงว่า
รัถสัง อัถสะสามิติ ปะชานาติ,	เราหายใจเข้าสั้น ดังนี้
รัถสัง วา ปัสสะสันโต,	เมื่อหายใจออกสั้น ก็รู้สึกตัวทั่วถึงว่า
รัถสัง ปัสสะสามิติ ปะชานาติ,	เราหายใจออกสั้น ดังนี้
สัพพะกายะปะภุสังเวที	ภิกษุหนึ่ง ย่อมทำในบทศึกษาว่า เราเป็นผู้รู้พร้อม
อัถสะลิสสามิติ ลิกขะติ,	เฉพาะซึ่งกายทั้งปวง จักหายใจเข้า ดังนี้
สัพพะกายะปะภุสังเวที	ย่อมทำในบทศึกษาว่า เราเป็นผู้รู้พร้อม
ปัสสะลิสสามิติ ลิกขะติ,	เฉพาะซึ่งกายทั้งปวง จักหายใจออก ดังนี้
ปัสสัมภะยัง กายะสังขารัง	ภิกษุหนึ่งย่อมทำในบทศึกษาว่า
อัถสะลิสสามิติ ลิกขะติ,	เราเป็นผู้ทำกายสังขารให้รำงับอยู่ จักหายใจเข้า ดังนี้
ปัสสัมภะยัง กายะสังขารัง	ย่อมทำในบทศึกษาว่า
ปัสสะลิสสามิติ ลิกขะติ,	เราเป็นผู้ทำกายสังขารให้รำงับอยู่ จักหายใจออก ดังนี้

อะนิจจานุปัสสี ปัสสะลิสสามีติ ลิกขะติ,	ย่อมทำในบทศึกษาว่า เราเป็นผู้ตามเห็น ซึ่งความไม่เที่ยงอยู่เป็นประจำ จักหายใจออก ดังนี้
วिरาคานุปัสสี อัฏสะลิสสามีติ ลิกขะติ,	ภิกษุหนึ่ง ย่อมทำในบทศึกษาว่า เราเป็นผู้ตามเห็น ซึ่งความจางคลายอยู่เป็นประจำ จักหายใจเข้า ดังนี้
วिरาคานุปัสสี ปัสสะลิสสามีติ ลิกขะติ,	ย่อมทำในบทศึกษาว่า เราเป็นผู้ตามเห็น ซึ่งความจางคลายอยู่เป็นประจำ จักหายใจออก ดังนี้
นิโรธานุปัสสี อัฏสะลิสสามีติ ลิกขะติ,	ภิกษุหนึ่งย่อมทำในบทศึกษาว่า เราเป็นผู้ตามเห็น ซึ่งความดับไม่เหลืออยู่เป็นประจำ จักหายใจเข้า ดังนี้
นิโรธานุปัสสี ปัสสะลิสสามีติ ลิกขะติ,	ย่อมทำในบทศึกษาว่า เราเป็นผู้ตามเห็น ซึ่งความดับไม่เหลืออยู่เป็นประจำ จักหายใจออกดังนี้
ปะฏินิสัคคานุปัสสี อัฏสะลิสสามีติ ลิกขะติ,	ภิกษุหนึ่งย่อมทำในบทศึกษาว่า เราเป็นผู้ตามเห็น ซึ่งความสลัดคืนอยู่เป็นประจำ จักหายใจเข้า ดังนี้
ปะฏินิสัคคานุปัสสี ปัสสะลิสสามีติ ลิกขะติ,	ย่อมทำในบทศึกษาว่า เราเป็นผู้ตามเห็น ซึ่งความสลัดคืนอยู่เป็นประจำ จักหายใจออก ดังนี้
เอวัง ภาวิตา โข ภิกขเว อานาปานะสะติ, เอวัง พะหุลีกะตา มะหัพพะลา โทติ มะหานิสังสา อิตี.	ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย อานาปานสติ อันบุคคลเจริญทำให้มากแล้ว อย่างนี้แล ย่อมมีผลใหญ่ มีอานิสงส์ใหญ่ ด้วยประการฉะนี้แล

“ให้มันถูกกาลถูกสมัย เสียงดังก็มีทั้งโทษด้วย ทั้งคุณด้วย
ถ้าเราอยู่คนเดียว ไม่มีใครสักคนหนึ่ง บ้านเราคนเดียว
ว่าเต็มทีก็แล้วกัน เสียงนี่ดีมาก
แต่ถ้าเพื่อนฝูงกำลังทำอะไรอยู่ นอนหลับๆ อยู่
ก็สวดในใจ ดีอันนั้น ในใจเราก็ดีแล้ว”

จังหวัดลพบุรี วันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๔๖

บทสวดพระพุทธรมณต์

พระสูตรและคาถาต่างๆ ที่นิยมสวดในพิธีบำเพ็ญกุศลงานอวมงคล

๑. **ปัพพะโตปะมะคาถา** - คาถาที่ว่าด้วยความแก่และความตายเป็นดังภูเขา ไม่มีผู้ใดเอาชนะได้เลย
๒. **อะริยะธนะคาถา** - คาถาที่ว่าด้วยคุณธรรม ๔ ประการ คือ ศรัทธา ศีล จิตผ่องใส และความเห็นตรง อันเป็นทรัพย์ภายในอันประเสริฐ
๓. **ธัมมะนิยามะสูตรตั้ง** - พระสูตรว่าด้วยกฎแห่งธรรมชาติอันมีสังขารเป็นทุกข์และอนิจจัง เป็นต้น
๔. **วิปัสสนาภูมิปาฐะ** - บทว่าด้วยอารมณ์ของวิปัสสนา สวดเพื่อให้เข้าใจ และเห็นจริงในไตรลักษณ์
๕. **ศีลิกษะณาทิคาถา** - คาถาที่ว่าด้วยการพิจารณาในไตรลักษณ์ ให้เห็นพร้อมด้วยความเบื่อหน่าย อันเป็นทางแห่งความหมดจดจากกิเลส
๖. **พุทธานุชาเนคาถา** - คาถาที่ว่าด้วยการเปล่งอุทานของพระพุทธเจ้า หลังการตรัสรู้ไม่นาน
๗. **ภัทเทกะรัตตะคาถา** - คาถาที่ว่าด้วยการบำเพ็ญเพียรของบุคคล ซึ่งแม้เพียงวันหนึ่งคืนหนึ่ง ก็เป็นความดีงาม

ปัพพะโตปะมะคาถา

(หันตะ มะยัง ปัพพะโตปะมะคาถาโย ภาณามะ เส)

ยะถาปี เสลา วิปูลา

นะภัง อาหัจจะ ปัพพะตา

สะมันตา อะนุปะริเยยุง

นิโปเณนตา จะตฺททิสสา

เอวัง ชะรา จะ มัจจุ จะ

อะริวัตตันติ ปาณินโน

ขัตติเย พรัหมมะณ เวสเส

สุทเท จันฑาละปุกกุเส

นะ กิณฺฐิจิ ปะริวัชเชติ

สัพพะเมวาภิมัทตะติ

นะ ตตฺถะ หัตถินัง ภูมิ

นะ ระถานัง นะ ปัตติยา

นะ จาปี มันตะยฺทเธนะ

สัฏฺฐกา เชตฺตุง ณะเนนะ วา

ตัสฺมา หิ ปันนิตโต โปโส

สัมปัสสัง อตฺถะมัตตะโน

พุทฺเธ ธัมเม จะ สังฆะ จะ

ธีโร สัทธัง นิเวสสะเย

โย ธัมมะจาโร กายะนะ

วาจาเย อุกฺกะ เจตะสา

อิเธวะ นัง ปะสังสันติ

เปจจะ สักเค ปะโมหะติ.

ภูเขาทั้งหลาย เป็นหินล้วนๆ สูงจรดฟ้า

กลิ้งบดทับสัตว์มาโดยรอบทั้ง ๔ ทิศ แม้ฉันท

ความแก่และความตาย

ย่อมครอบงำสัตว์ทั้งหลาย ฉะนั้น

ไม่ว่าจะเป็นพวกกษัตริย์ พวกพราหมณ์ พวกแพศย์

พวกศูทร พวกจันฑาล และคนเทมุลฝอยก็ตาม

ย่อมถูกความแก่และความตายครอบงำ

ไม่ได้ยกเว้นใครๆ เลย

ช่างศึกทั้งหลาย ไม่มีภูมิต้านทานในความแก่

และความตายนั้น รดศึกทั้งหลาย และพลเดินเท้าทั้งหลาย

ก็ไม่มีภูมิต้านทานในความแก่ และความตายนั้นเลย

อนึ่ง ไม่มีใครอาจที่จะเอาชนะความแก่ และความตายนั้น

แม้ด้วยการรบ ด้วยมนต์ หรือด้วยทรัพย์ก็ตาม

เพราะเหตุนั้นแล บุรุษผู้เป็นบัณฑิต ผู้มีปัญญา

เมื่อเล็งเห็นประโยชน์ตน

ควรทำศรัทธาให้ตั้งมั่นในพระพุทธเจ้า

พระธรรม และพระสงฆ์

ผู้ใดมีปกติประพฤติธรรมด้วยกาย

ด้วยวาจา หรือด้วยใจ

บัณฑิตทั้งหลาย ย่อมสรรเสริญผู้นั้นในโลกนี้แล

หากผู้นั้นละโลกนี้ไปแล้ว ย่อมบันเทิงในสวรรค์

อะริยะธนะคาถา

(ทันทะ มะยัง อะริยะธนะคาถาโย ภาณามะ เส)

ยัสสะ สัทธา ตะถาคะเต	ศรัทธาของบุคคลผู้ใด
อะจะลา สุปะติฏฐิตา	ตั้งมั่นไม่หวั่นไหวในพระตถาคตเจ้า
สีลัญจะ ยัสสะ กัลยาณัง	และศีลของบุคคลใด งดงาม
อะริยะกัณตัง ปะสังกัตติ	เป็นที่สรรเสริญที่พอใจของพระอริยเจ้า
สังฆะ ปะสาโท ยัสสัถิ	ความเลื่อมใสของบุคคลใด มีในพระสงฆ์
อุชุกตัญจะ ทัสสะนัง	และความเห็นของบุคคลใด ตรงต่อธรรม
อะทะหิโทติ ตัง อาหุ	บัณฑิตกล่าวเรียกเขาผู้นั้นว่า เป็นคนไม่ยากจน
อะโมฆันตัสสะ ชีวิตัง	ชีวิตของเขาไม่เปล่าประโยชน์
ตัสมา สัทธัญจะ สีลัญจะ	เพราะฉะนั้น ผู้มีปัญญา เมื่อระลึกได้ถึงคำสั่งสอน
ปะสาทัง ธัมมะทัสสะนัง,	ของพระพุทธเจ้าทั้งหลายอยู่ ก็ควรประกอบตน
อะนุญญะเชละ เมธาวิ	ให้มีความศรัทธา ประกอบในศีล มีความเลื่อมใส
สะรัง พุทธานะ สาสะนันติ.	และประกอบใจ ให้มีความเห็นในธรรมไว้เนืองๆ
	ดังนี้แล

ธัมมะนิยามะสุตตัง

(ทันทะ มะยัง ธัมมะนิยามะสุตตะปาฐัง ภาณามะ เส)

เอวัมเม สุตัง. เอกัง สะมะยัง ภาคะวา,	อันข้าพเจ้า (คือพระอานนทเถระ) ได้สดับมาแล้วอย่างนี้ว่า
สาวัตถิยัง วิหะระติ, เขตวะเน	สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคเจ้า เสด็จประทับอยู่
อะนาถะปิณฑิกัสสะ, อารามะ.	ณ พระวิหารเชตวัน อารามของท่านอนาถปิณฑิกเศรษฐี
	ใกล้กรุงสาวัตถี
ตัสสะ โข ภาคะวา ภิกขุ อามันเตสิ	ครั้งนั้นแล พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสเรียกภิกษุทั้งหลาย
ภิกขะโวติ. ภาทันเตติ เต ภิกขุ	ภิกษุเหล่านั้น กราบทูลรับพระผู้มีพระภาคเจ้าแล้ว
ภาคะวะโต ปัจจัสโสสุง.	พระองค์จึงตรัสคำต่อไปนี้
ภาคะวา เอตะทะโวจะ.	
อุปปาทา วา ภิกขะเว ตะถาคะตานัง	เพราะเหตุที่พระตถาคตทั้งหลาย จะบังเกิดขึ้นก็ตาม
อะนุปปาทา วา ตะถาคะตานัง,	หรือจะไม่บังเกิดขึ้นก็ตาม
ฐิตาวะ สา ธาตุ ธัมมัญญิตตะตา	ธรรมชาตุนั้น ย่อมตั้งอยู่แล้วนั้นเทียว
ธัมมะนิยามะตา,	คือความตั้งอยู่แห่งธรรมตา
	คือความเป็นกฎตายตัวแห่งธรรมตา
สัพเพ สังขารา อะนิจจาติ.	ว่าสังขารทั้งหลายทั้งปวงไม่เที่ยง ดังนี้
ตัง ตะถาคะโต อะภิสัมพุชณะติ	ตถาคตย่อมรู้พร้อมเฉพาะ ย่อมถึงพร้อมเฉพาะ
อะภิสะเมติ,	ซึ่งธรรมชาตุนั้น

อะภิสัมพุชณิต์วา อะภิสะเมตต์วา อาจิกกะติ เทเสติ, ปัญญะเปติ ปญฺฐะเปติ, วิวะระติ วิกะชะติ อุตตานีกะโรติ, สัพเพ สังขารา อะนิจจาติ.	ครั้นรู้พร้อมเฉพาะแล้ว ถึงพร้อมเฉพาะแล้ว ย่อมบอก ย่อมแสดง ย่อมบัญญัติ ย่อมตั้งขึ้นไว้ ย่อมเปิดเผย ย่อมจำแนกแจกแจง ย่อมทำให้เป็นเหมือนการหายของทีคว่า ว่าสังขารทั้งหลายทั้งปวงไม่เที่ยง ดังนี้
อุปปาทา วา ภิกกะเว ตะถาคะตานัง อะนุปปาทา วา ตะถาคะตานัง, ฐิตาวะ สา ธาตุ รัมมัญญฐิตะตา รัมมะนิยามะตา, สัพเพ สังขารา ทุกขาติ.	ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เพราะเหตุที่พระตถาคตทั้งหลาย จะบังเกิดขึ้นก็ตาม หรือจะไม่บังเกิดขึ้นก็ตาม ธรรมชาตุนั้น ย่อมตั้งอยู่แล้วนั้นเทียว คือความตั้งอยู่แห่งธรรมดา คือความเป็นกฎตายตัวแห่งธรรมดา ว่าสังขารทั้งหลายทั้งปวงเป็นทุกข์ ดังนี้
ตั้ง ตะถาคะโต อะภิสัมพุชณะติ อะภิสะเมติ, อะภิสัมพุชณิต์วา อะภิสะเมตต์วา อาจิกกะติ เทเสติ, ปัญญะเปติ ปญฺฐะเปติ, วิวะระติ วิกะชะติ อุตตานีกะโรติ, สัพเพ สังขารา ทุกขาติ.	ตถาคตย่อมรู้พร้อมเฉพาะ ย่อมถึงพร้อมเฉพาะ ซึ่งธรรมชาตุนั้น ครั้นรู้พร้อมเฉพาะแล้ว ถึงพร้อมเฉพาะแล้ว ย่อมบอก ย่อมแสดง ย่อมบัญญัติ ย่อมตั้งขึ้นไว้ ย่อมเปิดเผย ย่อมจำแนกแจกแจง ย่อมทำให้เป็นเหมือนการหายของทีคว่า ว่าสังขารทั้งหลายทั้งปวงเป็นทุกข์ ดังนี้
อุปปาทา วา ภิกกะเว ตะถาคะตานัง อะนุปปาทา วา ตะถาคะตานัง, ฐิตาวะ สา ธาตุ รัมมัญญฐิตะตา รัมมะนิยามะตา, สัพเพ รัมมา อะนัตตาติ.	ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เพราะเหตุที่พระตถาคตทั้งหลาย จะบังเกิดขึ้นก็ตาม หรือจะไม่บังเกิดขึ้นก็ตาม ธรรมชาตุนั้น ย่อมตั้งอยู่แล้วนั้นเทียว คือความตั้งอยู่แห่งธรรมดา คือความเป็นกฎตายตัวแห่งธรรมดา ว่าธรรมทั้งหลายทั้งปวงเป็นอนัตตา ดังนี้
ตั้ง ตะถาคะโต อะภิสัมพุชณะติ อะภิสะเมติ, อะภิสัมพุชณิต์วา อะภิสะเมตต์วา อาจิกกะติ เทเสติ, ปัญญะเปติ ปญฺฐะเปติ, วิวะระติ วิกะชะติ อุตตานีกะโรติ, สัพเพ รัมมา อะนัตตาติ.	ตถาคตย่อมรู้พร้อมเฉพาะ ย่อมถึงพร้อมเฉพาะ ซึ่งธรรมชาตุนั้น ครั้นรู้พร้อมเฉพาะแล้ว ถึงพร้อมเฉพาะแล้ว ย่อมบอก ย่อมแสดง ย่อมบัญญัติ ย่อมตั้งขึ้นไว้ ย่อมเปิดเผย ย่อมจำแนกแจกแจง ย่อมทำให้เป็นเหมือนการหายของทีคว่า ว่าธรรมทั้งหลายทั้งปวงเป็นอนัตตา ดังนี้

อิทมะโว จะ ภาคะวา, อตตะมะนา เต
ภิกขุ ภาคะวะโต ภาสิตัง, อะภินันทุนติ.

พระผู้มีพระภาคเจ้า ได้ตรัสไว้แล้วอย่างนี้
ภิกษุทั้งหลาย ต่างมีใจยินดีชื่นชมในพระพุทธานุภาพ
ของพระผู้มีพระภาคเจ้า ดังนี้แล

วิปัสสนาภูมิปาฐุ

(หันทะ มะยัง วิปัสสนาภูมิปาฐัง ภาณามะ เส)

ปัญจักขันธา.	ขันธ ๕ คือส่วนประกอบ ๕ อย่าง ที่รวมเข้าเป็นชีวิต
รูปักขันโธ, เวณะนากขันโธ, สัณฺญากขันโธ, สังขารักขันโธ, วิญญูณักขันโธ.	ได้แก่ รูปขันธ เวทนาขันธ สัณฺญาขันธ สังขารขันธ วิญญูณขันธ
ท้าวทาสายะตะนานิ.	อายตนะ ๑๒ คือ ธรรมอันเป็นบ่อเกิด
จักขัวายะตะนัง รูปายะตะนัง, โสตายะตะนัง สัททายะตะนัง, ฆานายะตะนัง คันธายะตะนัง, ชีวหายะตะนัง รัสสาเยตะนัง, กายายะตะนัง โผฏฐัพพะายะตะนัง, มะนายะตะนัง อัมมายะตะนัง.	ได้แก่ อายตนะคือตา อายตนะคือรูป อายตนะคือหู อายตนะคือเสียง อายตนะคือจมูก อายตนะคือกลิ่น อายตนะคือลิ้น อายตนะคือรส อายตนะคือกาย อายตนะคือโผฏฐัพพะ อายตนะคือใจ อายตนะคือธรรมารมณ์
อัญญาระสะ ธาตุโย.	ธาตุ ๑๘ คือธรรมที่ทรงตัวอยู่
จักขุธาตุ รูปะธาตุ จักขุวิญญูณะธาตุ, โสตะธาตุ สัททะธาตุ โสตะวิญญูณะธาตุ, ฆานะธาตุ คันธะธาตุ ฆานะวิญญูณะธาตุ, ชีวหาธาตุ รัสสะธาตุ ชีวหาวิญญูณะธาตุ, กายะธาตุ โผฏฐัพพะธาตุ กายะวิญญูณะธาตุ, มะโนธาตุ อัมมะธาตุ มะโนวิญญูณะธาตุ.	ได้แก่ ธาตุคือตา ธาตุคือรูป ธาตุคือความรู้สึกทางตา ธาตุคือหู ธาตุคือเสียง ธาตุคือความรู้สึกทางหู ธาตุคือจมูก ธาตุคือกลิ่น ธาตุคือความรู้สึกทางจมูก ธาตุคือลิ้น ธาตุคือรส ธาตุคือความรู้สึกทางลิ้น ธาตุคือกาย ธาตุคือโผฏฐัพพะ ธาตุคือความรู้สึกทางกาย ธาตุคือใจ ธาตุคือธรรมารมณ์ ธาตุคือความรู้สึกทางใจ
พาวีสะตินทริยานิ.	อินทรีย์ ๑๒ (คือธรรมที่เป็นใหญ่ในการทำกิจของตน คือทำให้ธรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นไปตามตนในกิจนั้นๆ ในขณะที่เป็นไปอยู่นั้น เรียกว่า อินทรีย์)
จักขุนทริยัง โสตินทริยัง ฆานินทริยัง ชีวหินทริยัง กายินทริยัง มะนินทริยัง,	ได้แก่ อินทรีย์คือตา อินทรีย์คือหู อินทรีย์คือจมูก อินทรีย์คือลิ้น อินทรีย์คือกาย อินทรีย์คือใจ

อิถินทรีย์ยัง บุริสินทรีย์ยัง ซีวิตินทรีย์ยัง,	อินทรีย์คือสตรี อินทรีย์คือบุรุษ อินทรีย์คือชีวิต
สุชินทรีย์ยัง ทุกชินทรีย์ยัง	อินทรีย์คือความสุข อินทรีย์คือความทุกข์
โสมะนัสสินทรีย์ยัง โทมะนัสสินทรีย์ยัง	อินทรีย์คือความดีใจ อินทรีย์คือความเสียใจ
อุเปกชินทรีย์ยัง,	อินทรีย์คือความวางเฉย
สัทธินทรีย์ยัง วิริยอินทรีย์ยัง	อินทรีย์คือศรัทธาความเชื่อ อินทรีย์คือความเพียร
สะตินทรีย์ยัง สะมาธินทรีย์ยัง	อินทรีย์คือความระลึกได้ อินทรีย์คือความตั้งใจมั่น
ปัญญาอินทรีย์ยัง,	อินทรีย์คือปัญญา
อะนัญญะตัญญูสสามิตินทรีย์ยัง	อินทรีย์ของผู้ปฏิบัติธรรม ด้วยตั้งปณิธานว่า จักบรรลุพระนิพพาน
อัญญาอินทรีย์ยัง	อินทรีย์ของผู้ดับกิเลสแล้ว แต่ยังไม่ดับขั้น (นิพพาน)
อัญญาตาวินทรีย์ยัง.	อินทรีย์ของผู้ที่ดับทั้งขั้นทั้งกิเลส (ปรินิพพาน)
จัตตารี อะริยะสัจจანი,	อริยสัจ ๔
ทุกขัง อะริยะสัจจัง,	ได้แก่ ทุกข์ คือสภาพที่ทนได้ยาก
ทุกขะสะมุทโย อะริยะสัจจัง,	สมุทัย คือเหตุให้ทุกข์เกิด คือ ตัณหา ๓
ทุกขะนิโรธ อะริยะสัจจัง,	นิโรธ คือความดับทุกข์ คือภาวะที่ตัณหาดับสิ้นไป
ทุกขะนิโรธคามินี ปะฏิปะทา อะริยะสัจจัง.	มรรค คือข้อปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์
อะวิชาปัจจะยา สังขารา,	เพราะอวิชชาเป็นปัจจัย สังขารจึงมี
สังขาระปัจจะยา วิญญาณัง,	เพราะสังขารเป็นปัจจัย วิญญาณจึงมี
วิญญาณะปัจจะยา นามะรูปัง,	เพราะวิญญาณเป็นปัจจัย นามรูปจึงมี
นามะรูปะปัจจะยา สะหายะตะนัง,	เพราะนามรูปเป็นปัจจัย สหายตนะจึงมี
สะหายะตะนะปัจจะยา ผัสโส,	เพราะสหายตนะเป็นปัจจัย ผัสสะจึงมี
ผัสสะปัจจะยา เวทะนา,	เพราะผัสสะเป็นปัจจัย เวทนาจึงมี
เวทะนาปัจจะยา ตัณหา,	เพราะเวทนาเป็นปัจจัย ตัณหาจึงมี
ตัณหาปัจจะยา อุปาทานัง,	เพราะตัณหาเป็นปัจจัย อุปาทานจึงมี
อุปาทานะปัจจะยา ภาโว,	เพราะอุปาทานเป็นปัจจัย ภพจึงมี
ภวะปัจจะยา ชาติ,	เพราะภพเป็นปัจจัย ชาติจึงมี
ชาติปัจจะยา ชะรามะระณัง	เพราะชาติเป็นปัจจัย ชรามรณะจึงมี
โสกะปะริเทวะทุกขะโทมะนัสสุปายาสา สัมภะวันติ.	ความโศก ความคร่ำครวญ ทุกข์ โทมนัส และความคับแค้นใจ ก็มีพร้อม
เอวะเมตัสสะ เภวะลัสสะ ทุกขักขันธัสสะ	ความเกิดขึ้นแห่งกองทุกข์ทั้งปวงนี้ จึงมีได้
สะมุทโย โหติ.	ด้วยประการฉะนี้

อะวิชชาเยเตว์วะ	เพราะอวิชชาสำรอกดับไปไม่เหลือ
อะเสสะวิราคะนิโรธา	
สังขาระนิโรโธ,	สังขารจึงดับ
สังขาระนิโรธา วิญญูณะะนิโนโธ,	เพราะสังขารดับ วิญญูณจึงดับ
วิญญูณะะนิโรธา นามะรูปะนิโรโธ,	เพราะวิญญูณดับ นามรูปจึงดับ
นามะรูปะนิโรธา สะพายะตะนะนิโรโธ,	เพราะนามรูปดับ สะพายตะนะจึงดับ
สะพายะตะนะนิโรธา ผัสสะะนิโรโธ,	เพราะสะพายตะนะดับ ผัสสะะจึงดับ
ผัสสะะนิโรธา เวทะนะนิโรโธ,	เพราะผัสสะะดับ เวทะนาจึงดับ
เวทะนะนิโรธา ตัณหาะนิโรโธ,	เพราะเวทะนาดับ ตัณหาจึงดับ
ตัณหาะนิโรธา อุปาทานะนิโรโธ,	เพราะตัณหาดับ อุปาทานจึงดับ
อุปาทานะนิโรธา ภาวะะนิโรโธ,	เพราะอุปาทานดับ ภาวะจึงดับ
ภาวะะนิโรธา ชาตินิโรโธ,	เพราะภาวะดับ ชาตินจึงดับ
ชาตินิโรธา ชะรามะระณัง	เพราะชาติดับ ชรามระณะจึงดับ
โสกะปะริเทวะทุกขะโทมะนัสสุปะยาสา นิรุชฌันติ.	ความโศก ความคร่ำครวญ ทุกข์ โทมนัส และความคับแค้นใจ ก็ดับ
เอวะเมตัสสะ เภาะลัสสะ	ความดับแห่งกองทุกข์ทั้งปวงนี้
ทุกขักขันธัสสะ, นิโรโธ โหติ.	ย่อมมีได้ ด้วยประการฉะนี้

ติลักขะณาทิกาคา

(หันทะ มะยัง ติลักขะณาทิกาคาโย ภาณามะ เส)

สัพเพ สังขารา อะนิจจาติ	เมื่อใด บุคคลเห็นอยู่ด้วยปัญญาว่า
ยะทา ปัญญาเย ปัสสะติ	สังขารทั้งหลายทั้งปวงไม่เที่ยง
อะละ นิพพินทะติ ทุกเข	เมื่อนั้น เขาย่อมเบื่อหน่ายในทุกข์
เอสะ มัคโค วิสุทธิยา	ข้อนี้เป็นทางแห่งความหมดจด
สัพเพ สังขารา ทุกชาติ	เมื่อใด บุคคลเห็นอยู่ด้วยปัญญาว่า
ยะทา ปัญญาเย ปัสสะติ	สังขารทั้งหลายทั้งปวงเป็นทุกข์
อะละ นิพพินทะติ ทุกเข	เมื่อนั้น เขาย่อมเบื่อหน่ายในทุกข์
เอสะ มัคโค วิสุทธิยา	ข้อนี้เป็นทางแห่งความหมดจด
สัพเพ อัมมา อะนัตตาติ	เมื่อใด บุคคลเห็นอยู่ด้วยปัญญาว่า
ยะทา ปัญญาเย ปัสสะติ	ธรรมทั้งหลายทั้งปวงเป็นอนัตตา
อะละ นิพพินทะติ ทุกเข	เมื่อนั้น เขาย่อมเบื่อหน่ายในทุกข์
เอสะ มัคโค วิสุทธิยา	ข้อนี้เป็นทางแห่งความหมดจด
อัปปะกา เต มะนุสเสสุ	ในบรรดามนุษย์ทั้งหลาย คนเหล่าใดไปถึงฝั่ง
เย ชะนา ปาระคามิโน	(คือพระนิพพาน) คนเหล่านั้น มีประมาณน้อย

อะถายัง อิตะรา ปะชา ตีระเมวานุธาวะติ	ส่วนชนเหล่าอื่นแล ย่อมวิ่งเลาะไปตามชายฝั่ง (คือสักกายทิฏฐิ) อยู่เนิ่นเทียว
เย จะ โข สัมมะทักขาเต ธัมเม ธัมมานุวัตติโน	ก็ชนทั้งหลายเหล่าใด เป็นผู้มึนปกติประพฤดิธรรม สมควรแก่ธรรม ที่พระตถาคตกล่าวไว้แล้วชอบ
เต ชะนา ปาระเมสสันติ มัจจุเธยยัง สุทุตตะรัง	ชนทั้งหลายเหล่านั้น จักถึงฝั่ง (คือพระนิพพาน) ล่องพ้นจากวิภวสงสาร อันเป็นที่ตั้งแห่งมัจจุราช (คือกิเลสมาร) ซึ่งบุคคลข้ามได้ยากนัก
กัณ्हัง ธัมมัง วิปะหะยะ สุกััง ภาเวละ ปันทิตโต	บัณฑิตควรละธรรมอันดำนันเสีย ยังธรรมขาว (คือกุศลธรรม) ให้เจริญ
โอภา อะโนกะมาคัมมะ วิเวก ยัตถะ ทูระมัง ตัตถะภะระติมิจเฉยยะ หิต์วา กาเม อะภะญะจะโน	อาศัยพระนิพพาน ไม่มีอาลัยจากอาลัย ความยินดีได้ยากในพระนิพพาน อันสงัดใด พึงละกามทั้งหลายเสีย เป็นผู้ไม่มีเครื่องกังวลแล้ว ปรารถนาความยินดีในพระนิพพานนั้น
ปะริโยทะเปยยะ อัตตานิัง จิตตะเก็ลเสหิ ปันทิตโต	บัณฑิตควรทำจิตของตนให้่องแผ้ว จากกิเลสเครื่องเศร้าหมองทั้งหลาย
เยสัง สัมโพธิยังคะสุ สัมมา จิตตัง สุภาวิตัง	จิตอันบัณฑิตทั้งหลายเหล่าใด อบรมดีแล้วโดยถูกต้อง ในองค์เป็นเหตุตรัสรู้ทั้งหลาย
อาทานะปะฏิณิสัสสะเค อะนุปาทายะ เย ระตา	บัณฑิตทั้งหลายเหล่าใด ไม่ยึดมั่นถือมั่น ยินดีแล้วในการสละความยึดถือ
ชีนาสะวา ชุติมันโต เต โลเก ปะรินิพพุตติ.	บัณฑิตทั้งหลายเหล่านั้น ย่อมเป็นผู้ไม่มีอาสวะ มีความโพล่งดับสนิทในโลก ดังนี้แล

“นี่เราสวดกันเมื่อกี้ การเกิด แก่ เจ็บ ตาย ที่เราหนีไม่ได้ทั้งหมดนี้
มันเป็นผลมาจากอะไร เป็นผลมาจากการเกิด
ทำไมจึงเกิดละ ก็เพราะตัวตัณหาตัวความอยาก
มันเป็นฉนวน หรือเป็นสื่อ หรือเป็นเชื้อให้เกิด
ตัวเชื้อตัณหาไปให้เกิด มันมาจากอะไรอีก ก็ไต่เต้าลงไปถึงฐานใหญ่ของมัน
นั่นคือตัวมิถา คือความเห็นผิด ความเข้าใจผิด
ว่าโลกนี้เป็นที่น่าอยู่น่าอาศัย น่ารักน่าชอบ มีความผูกพันกันมา
ตกลงใจว่า ความเห็นผิดตัวเอง”

จังหวัดอุทัยธานี วันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๕๒

พุทธระอุทานะคาถา

(หันทะ มะยั้ง พุทธระอุทานะคาถาโย ภาณามะ เส)

ยะทา หะเว ปาตุกะวันติ ธัมมา	เมื่อใด ธรรมทั้งหลายปรากฏแก่พราหมณ์
อาตาปิโน ฌายะโต พรัหมณ์สสะ	ผู้มีสติปัญญาเพียรเพ่งอยู่
อะถัสสะ กังขา วะปะยันติ สัพพา	เมื่อนั้น ความสงสัยทั้งปวงของพราหมณ์นั้น ย่อมสิ้นไป
ยะโต ปะชานาติ สะเหตุธัมมัง	เพราะมารู้ชัดแจ้งว่า ธรรมทั้งหลายย่อมเกิดแต่เหตุ
ยะทา หะเว ปาตุกะวันติ ธัมมา	เมื่อใด ธรรมทั้งหลายปรากฏแก่พราหมณ์
อาตาปิโน ฌายะโต พรัหมณ์สสะ	ผู้มีสติปัญญาเพียรเพ่งอยู่
อะถัสสะ กังขา วะปะยันติ สัพพา	เมื่อนั้น ความสงสัยทั้งปวงของพราหมณ์นั้น ย่อมสิ้นไป
ยะโต ขะยั้ง ปัจจะยานัง อะเวทิตถิ	เพราะได้รู้ถึงความสิ้นไปแห่งปัจจัยทั้งหลาย
ยะทา หะเว ปาตุกะวันติ ธัมมา	เมื่อใด ธรรมทั้งหลายปรากฏแก่พราหมณ์
อาตาปิโน ฌายะโต พรัหมณ์สสะ	ผู้มีสติปัญญาเพียรเพ่งอยู่
วิรูปะยั้ง ติญฺฐะติ มาระเสนัง	พราหมณ์นั้น ย่อมกำจัดการและเสนามาร ดำรงอยู่ได้
สุโรวะ โอภาสะยะมันตะลิกขันติ.	ดูจดวงอาทิตย์กำจัดการความมืด ทำอากาศให้สว่างอยู่ได้ ดังนี้แล

ภัทเทกะรัตตะคาถา

(หันทะ มะยั้ง ภัทเทกะรัตตะคาถาโย ภาณามะ เส)

อะตีตัง นานัวาคะเมยยะ	ผู้มีปัญญา ไม่ควรคำนึงถึงสิ่งที่ล่วงไปแล้ว
นัปปะภูกิงขะ อะนาคะตัง	ด้วยความอาลัย ไม่ควรหวังในสิ่งที่ยังไม่มาถึง
ยะทะตีตัมปะหิณันตัง	สิ่งใดที่ล่วงไปแล้วนั้น ก็ได้ล่วงไปแล้ว
อัปปัตตัญจะ อะนาคะตัง	สิ่งที่ยังไม่มีมานั้น ก็ยังมาไม่ถึง
ปัจจุปปันนัญจะ โย ธัมมัง	ก็บุคคลใด มาเห็นแจ้งชัดซึ่งธรรม ที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้า
ตัตถะ ตัตถะ วิปัสสะติ	ในทีนั้นๆ ไม่ง่อนแง่น ไม่คลอนแคลนสงสัย
อะสังหิรัง อะสังกุปปัง	บุคคลนั้นได้รู้ในเหตุปัจจัย ที่มาของปัจจุบันธรรมนั้นแล้ว
ตัง วิทธา มะนุพฺพุหะเย	ควรเจริญไว้เนืองๆ ทำให้มากยิ่งขึ้น
อัสสะวะ กิจจะมาตูปปัง	ความเพียรเผากิเลส ควรทำเสียในวันนี้แหละ
โก ชัญญา มะระณัง สุเว	ก็ใครเล่าจะพึงรู้ว่า ความตายจะมีในวันพรุ่งนี้
นะ หิ โน สังกะรันเตนะ	ความต่อสู้ด้วยพญามัจจุราช ผู้มีเสนาใหญ่นั้น
มะหาเสเนนะ มัจจุณา	ย่อมไม่มีแก่เราทั้งหลายเทียว
เอวัง วิหาริมาทาปัง	บัณฑิตย่อมกล่าวสรรเสริญ
อะโหรัตตะมะตันทิตัง	ผู้ที่มีธรรมเครื่องเผากิเลสเป็นเครื่องอยู่
ตัง เว ภัทเทกะรัตโตติ	เพียรเผากิเลสอย่างไม่เกียจคร้าน ทั้งกลางวันและกลางคืนนั้น
สันโต อาจิกขะเต มุนีติ.	ว่าเป็นมุนีผู้สงบ เป็นผู้มีราตรีเดียวอันเจริญ (คือถึงเป็นอยู่วันเดียวก็ยิ่งดี) ดังนี้แล

พระอภิธรรม ๗ คัมภีร์

เป็นธรรมที่พระพุทธเจ้าแสดงโปรดพุทธมารดา บนสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ มีอยู่ทั้งสิ้น ๔๒,๐๐๐ พระธรรมชั้นนี้ โดยแบ่งออกเป็น ๗ คัมภีร์ ได้แก่

๑. พระสังคณี - ว่าด้วยธรรมะที่ประมวลไว้เป็นหมวด เป็นกลุ่ม
๒. พระวิภังค์ - แสดงการจำแนกปรมาัตถธรรมออกเป็นข้อๆ
๓. พระชาตุกถา - แสดงการจัดหมวดหมู่ของปรมาัตถธรรม โดยสงเคราะห์ด้วยธาตุ หรือธรรมชาติที่ทรงไว้ซึ่งสภาพของตน
๔. พระปุคคะละบัญญัติ - ว่าด้วยบัญญัติ ๖ ประการ และแสดงรายละเอียดเฉพาะบัญญัติอันเกี่ยวกับบุคคล
๕. พระกะถาวัตถุ - ว่าด้วยคำถามคำตอบ อันถือเป็นหลักในการตัดสินพระธรรมวินัย
๖. พระยะมะกะ - ว่าด้วยการยกหัวข้อปรมาัตถธรรม ขึ้นวินิจฉัยด้วยการถามตอบ
๗. พระมหาปฏิฐาน - แสดงเหตุปัจจัยและแสดงความสัมพันธ์อันเป็นเหตุเป็นผล ที่อิงอาศัยซึ่งกันและกันแห่งปรมาัตถธรรมทั้งปวง

๑. พระสังคณี

กุสะลา ฐัมมา	ธรรมทั้งหลายที่เป็นกุศล ให้ผลเป็นสุข
อะกุสะลา ฐัมมา	ธรรมทั้งหลายที่เป็นอกุศล ให้ผลเป็นทุกข์
อัปฺยาเกตา ฐัมมา.	ธรรมทั้งหลายที่เป็นอัปฺยาเกต เป็นจิตกลางๆ มีอยู่
กะตะเม ฐัมมา กุสะลา.	ธรรมเหล่าใดเป็นกุศล
	ในสมัยใด จิตที่เป็นกุศล ให้ผลเป็นสุข
ยัสฺมิมฺ สมะเย กามาวะจะรังฺ กุสะลํ	ย่อมนำสัตว์ให้ไปเกิดในกามภพทั้ง ๗ คือ
จิตตํ อุปฺปันนํ โหติ,	มนุษย์ ๑ และสวรรค์ ๖
	ย่อมบังเกิดมีแก่ปุถุชน ผู้เป็นสามัญชน
โสมนัสสะสะหะคะตํ	ร่วมด้วยโสมนัส คือความยินดี
ญาณะสัมปะยุตตํ,	ประกอบด้วยญาณเครื่องรู้ คือปัญญาเกิดขึ้น
รูปรำมะณัง วา	ยินดีในรูปเป็นอารมณ์ก็ดี
สัทธารัมมะณัง วา,	ยินดีในเสียงเป็นอารมณ์ก็ดี
คันธารำมะณัง วา	ยินดีในกลิ่นเป็นอารมณ์ก็ดี
ระสาร์รัมมะณัง วา,	ยินดีในรสเป็นอารมณ์ก็ดี
โผฏฐัพพารำมะณัง วา	ยินดีในสิ่งที่กระทบถูกต้องกายเป็นอารมณ์ก็ดี
ฐัมมารำมะณัง วา,	ยินดีในธรรมเป็นอารมณ์ก็ดี
ยังฺ ยังฺ วา ปะนาร์พะกะ,	ความปรารถนาแห่งจิต ก็เกิดขึ้นในอารมณ์ใดๆ
ตัสฺมิมฺ สมะเย ผัสโส โหติ	ในสมัยนั้น ความกระทบผัสสะแห่งจิตที่เป็นกุศล
อะวิกเขโป โหติ,	และจิตอันแน่วแน่ ไม่ฟุ้งซ่าน ก็ย่อมบังเกิดขึ้น
เย วา ปะนะ ตัสฺมิมฺ สมะเย	อีกอย่างหนึ่ง ในสมัยนั้น
อัญญะปิ อตฺถิ	ธรรมทั้งหลายเหล่าใด
ปะฏิจจะสะมุปะปันนา	แม้อื่นมีอยู่ เป็นธรรมที่ไม่มีรูป
อะรุปีโน ฐัมมา,	อาศัยกันและกัน ก็ย่อมบังเกิดขึ้น
อิเม ฐัมมา กุสะลา.	ธรรมเหล่านี้เป็นกุศล ให้ผลเป็นความสุข

๒. พระวิมังค์

ปัญจักขันธา. รูปักขันโธ, เวทะนากขันโธ, สัณญากขันโธ, สังขารักขันโธ, วิญญาณักขันโธ. ตตละ กะตะโม รูปักขันโธ. ยังกัญจิ รูปัง อะตีตานาคะตะปัจจุปันนัง, อฆมัตตัง วา พะหิทธา วา, โอรุการักัง วา สุขุมัง วา, หีนัง วา ปะณีตัง วา, ยัง ทูเร วา สันติเก วา, ตะเทกัฆมัง อะภิสัณญูหิต์วา อะภิสังขิปิต์วา, อะยัง วุจจะติ รูปักขันโธ.	ขันธ ๕ คือกองแห่งธรรมชาติทั้งหลาย มี ๕ ประการ คือ รูปขันธ เวทนาขันธ คือความรู้สึกเสวยอารมณ์ ที่เป็นสุข ทุกข์ หรือเฉยๆ สัณญาขันธ คือความจำได้หมายรู้ สังขารขันธ คือความคิดปรุงแต่งจิต วิญญาณขันธ คือความรู้แจ้งในอารมณ์ทางอายตนะ ในบรรดาขันธทั้งหมดนั้น รูปขันธเป็นอย่างไร รูปอันใดอันหนึ่ง ที่เป็นอดีตอันล่วงไปแล้ว ที่เป็นอนาคตอันยังมาไม่ถึง และที่เป็นปัจจุบันอยู่ ภายในก็ดี ภายนอกก็ดี หยาบก็ดี ละเอียดก็ดี เลวทรามก็ดี ประณีตก็ดี อยู่ไกลก็ดี อยู่ใกล้ก็ดี ทรงประมวลเข้ายั้งแล้ว ซึ่งรูปนั้น เป็นหมวดเดียวกัน ย่นย่อเข้ายั้งแล้ว เรียกว่ารูปขันธ นั้นแล
--	--

๓. พระธาตูกถา

สังคะโห อะสังคะโห. สังคะหิตะนะ อะสังคะหิตัง, อะสังคะหิตะนะ สังคะหิตัง, สังคะหิตะนะ สังคะหิตัง, อะสังคะหิตะนะ อะสังคะหิตัง. สัมปะโยโค วิปะโยโค. สัมปะยุตเตนะ วิปะยุตตัง, วิปะยุตเตนะ สัมปะยุตตัง, อะสังคะหิตัง.	การสงเคราะห์ การไม่สงเคราะห์ คือ สิ่งที่ไม่สงเคราะห์เข้ากับสิ่งที่สงเคราะห์แล้ว สิ่งที่สงเคราะห์เข้ากับสิ่งที่สงเคราะห์ไม่ได้ สิ่งที่สงเคราะห์เข้ากับสิ่งที่สงเคราะห์ได้ สิ่งที่ไม่สงเคราะห์เข้ากับสิ่งที่สงเคราะห์ไม่ได้ การอยู่ด้วยกัน การพลัดพรากกัน คือ การพลัดพรากจากสิ่งที่อยู่ด้วยกัน การอยู่ร่วมกับสิ่งที่พลัดพรากไป จัดเป็นสิ่งที่สงเคราะห์ไม่ได้
--	--

๔. พระบุคคลปัญญัตติ

ฉะ ปัญญัตติโย. ขันธะปัญญัตติ, อายะตะนะปัญญัตติ, ธาตูปัญญัตติ,	บัญญัติ ๖ ประการ คือ การบัญญัติธรรมที่เป็นหมวดหมู่เดียวกัน เรียกว่าขันธ การบัญญัติธรรมอันเป็นบ่อเกิดแห่งตัณหา เรียกว่าอายตนะ การบัญญัติธรรมที่ทรงตัวอยู่ เรียกว่าธาตุ
--	--

สัจจะปัญญาตติ,	การบัญญัติธรรมที่เป็นของจริง เรียกว่าสัจจะ
อินทริยะปัญญาตติ,	การบัญญัติธรรมที่เป็นใหญ่ เรียกว่าอินทริย์
ปุคคะละปัญญาตติ.	การบัญญัติจำพวกบุคคลทั้งหลาย
กิตดาวะตา ปุคคะลานัง	การบัญญัติจำพวกบุคคล มีอย่างไร
ปุคคะละปัญญาตติ.	
สะมะยะวิมุตโต	บุคคลผู้มีจิตพ้นในกาลบางครั้ง
อะสะมะยะวิมุตโต,	บุคคลผู้มีจิตพ้นอย่างเด็ดขาด
กุปะธัมโม	บุคคลผู้มีธรรมที่กำเริบได้
อะกุปะธัมโม,	บุคคลผู้มีธรรมที่กำเริบไม่ได้
ปะริหานะธัมโม	บุคคลผู้มีธรรมที่เสื่อมได้
อะปะริหานะธัมโม,	บุคคลผู้มีธรรมที่เสื่อมไม่ได้
เจตนะภัพโพ	บุคคลผู้มีธรรมที่ควรแก่เจตนา
อะนุรักขนะภัพโพ,	บุคคลผู้มีธรรมที่ควรแก่การรักษา
ปุถุชชะโน	บุคคลผู้เป็นปุถุชน
โคตฺระภู,	บุคคลผู้คร่อมโคตร (คือผู้ก้าวสู่อริยธรรม)
ภะยูปะระโต	บุคคลผู้เว้นชั่วเพราะกลัว
อะภะยูปะระโต,	บุคคลผู้เว้นชั่วไม่ใช่เพราะกลัว
ภัพพาคะมะโน	บุคคลผู้ควรแก่มรรคผลนิพพาน
อะภัพพาคะมะโน,	บุคคลผู้ไม่ควรแก่มรรคผลนิพพาน
นียะโต	บุคคลผู้เที่ยง
อะนียะโต,	บุคคลผู้ไม่เที่ยง
ปะฏิปันนะโก	บุคคลผู้ปฏิบัติซึ่งอริยมรรค
พะเล จูโต	บุคคลผู้ตั้งอยู่ในอริยผล
อะระหา	บุคคลผู้เป็นพระอรหันต์
อะระหัตตายะ ปะฏิปันโน.	บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อเป็นพระอรหันต์

๕. พระกถาวัตถุ

ปุคคะโล อุปะลัพะตะติ,	(มีคำถามว่า) สัตว์ บุคคล ชาย หญิง ย่อมมีได้โดยปรมาตถ์
สัจฉิกัตถะปะระมัตถะนาตี.	คือความหมายอันแท้จริงหรือ
อามันตา.	(มีคำตอบแก้ว่า) ย่อมมีได้ ^{๓๘}
โย สัจฉิกัตถะโต ปะระมัตถะโต,	(มีคำถามว่า) ปรมาตถ์ คือความหมายอันแท้จริง อันใดมีอยู่
ตะโต โส ปุคคะโล อุปะลัพะตะติ,	สัตว์ บุคคล ชาย หญิง นั้นย่อมมีได้โดยปรมาตถ์ อันนั้นหรือ
สัจฉิกัตถะปะระมัตถะนาตี.	

^{๓๘} ที่ตอบเช่นนี้ เพราะอ้างว่า พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสถึงสัตว์ บุคคล ชาย หญิง ไว้ในพระสูตร โดยสมมติสัจจะ คือความจริงโดยสมมติ

<p>นะ เหว้ง วัดทัพเพ.</p> <p>อาชานาที นิคะหัง ทัญจิจิ,</p> <p>ปุคคะโล อุปะลัฬกะติ, สัจฉิกัตถะปะระมัตถะเณนะ, เตนะ วะตะ เร วัตทัพเพ, โย สัจฉิกัตถะโต ประระมัตถะโต, ตะโต โส ปุคคะโล อุปะลัฬกะติ, สัจฉิกัตถะปะระมัตถะเณนาติ.</p> <p>มิจฉา.</p>	<p>(มีคำตอบแล้วว่า) ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้นเลย^{๓๙}</p> <p>(ผู้ถามกล่าวตอบว่า) ท่านจงยอมรับนิคหะโทษ ควรข่มขี่^{๔๐}</p> <p>หากสัตว์ บุคคล ชาย หญิง ย่อมมีได้โดยปรมัตถ์ คือความหมายอันแท้จริงแล้วไซ้</p> <p>ท่านก็ควรกล่าวด้วยเหตุนี้ว่า ปรมัตถ์คือความหมายอันแท้จริง อันใดมีอยู่ สัตว์ บุคคล ชาย หญิง นั้นย่อมมีได้โดยปรมัตถ์นั้น</p> <p>ท่านกล่าวตอบในปัญหาเบื้องต้น กับปัญหาเบื้องปลาย ไม่ตรงกัน อันนั้นจึงผิด</p>
--	--

๖. พระยมก

<p>เย เกจิ กุสะลา ธัมมา, สัพเพ เต กุสะละมุลา.</p> <p>เย วา ปะนะ กุสะละมุลา, สัพเพ เต ธัมมา กุสะลา.</p> <p>เย เกจิ กุสะลา ธัมมา, สัพเพ เต กุสะละมุเลนะ เอกะมุลา.</p> <p>เย วา ปะนะ กุสะละมุเลนะ เอกะมุลา, สัพเพ เต ธัมมา กุสะลา.</p>	<p>ธรรมบางเหล่าเป็นกุศล</p> <p>ธรรมเหล่านั้นทั้งหมด มีกุศลเป็นมูล</p> <p>อีกอย่างหนึ่ง ธรรมเหล่าใดมีกุศลเป็นมูล</p> <p>ธรรมเหล่านั้นทั้งหมด ก็เป็นกุศล</p> <p>ธรรมบางเหล่าเป็นกุศล</p> <p>ธรรมเหล่านั้นทั้งหมด</p> <p>มีมูลอันเดียวกับธรรมที่มีกุศลเป็นมูล</p> <p>อีกอย่างหนึ่ง ธรรมเหล่าใด</p> <p>มีมูลอันเดียวกับธรรมที่มีกุศลเป็นมูล</p> <p>ธรรมเหล่านั้นทั้งหมด ก็เป็นกุศล</p>
---	--

๗. พระมหาปฏิฐาน

<p>เหตุปัจจะโย,</p> <p>อารัมมะณะปัจจะโย,</p> <p>อะธิปะติปัจจะโย,</p> <p>อะนันทะระปัจจะโย,</p> <p>สะมะนันทะระปัจจะโย,</p> <p>สะหะชาตะปัจจะโย,</p> <p>อัญญะมัญญะปัจจะโย,</p> <p>นิสสะยะปัจจะโย,</p>	<p>ธรรมที่มีเหตุเป็นปัจจัย</p> <p>ธรรมที่มีอารมณ์เป็นปัจจัย</p> <p>ธรรมที่มีอธิบดีเป็นปัจจัย</p> <p>ธรรมที่มีปัจจัยไม่มีอะไรคั่นในระหว่าง</p> <p>ธรรมที่มีปัจจัยมีที่สุดเสมอกัน</p> <p>ธรรมที่เกิดพร้อมกับปัจจัย</p> <p>ธรรมที่เป็นปัจจัยของกันและกัน</p> <p>ธรรมที่มีนิสัยเป็นปัจจัย</p>
---	---

^{๓๙} ที่ตอบเช่นนั้น เพราะอ้างว่า สัตว์ บุคคล ชาย หญิง นั้นไม่มีได้โดยปรมัตถ์สัจจะ คือความจริงโดยปรมัตถ์

^{๔๐} ที่พูดเช่นนั้น คำต้นกล่าวรับรองแล้ว แต่คำหลังกลับกล่าวปฏิเสธ

อุปะนิสสะยะปัจจะโย,	ธรรมที่มีอุปนิสัยเป็นปัจจย
ปุเรชาตะปัจจะโย,	ธรรมที่มีการเกิดก่อนเป็นปัจจย
ปัจจชาตะปัจจะโย,	ธรรมที่มีการเกิดภายหลังเป็นปัจจย
อาเสวะนะปัจจะโย,	ธรรมที่มีการเสพเป็นปัจจย
กัมมะปัจจะโย,	ธรรมที่มีกรรมเป็นปัจจย
วิปากะปัจจะโย,	ธรรมที่มีวิบากเป็นปัจจย
อาหาระปัจจะโย,	ธรรมที่มีอาหารเป็นปัจจย
อินทรีย์ะปัจจะโย,	ธรรมที่มีอินทรีย์เป็นปัจจย
ฌานะปัจจะโย,	ธรรมที่มีฌานเป็นปัจจย
มัคคะปัจจะโย,	ธรรมที่มีมรรคเป็นปัจจย
สัมปะยุตตะปัจจะโย,	ธรรมที่มีการประกอบเป็นปัจจย
วิปะยุตตะปัจจะโย,	ธรรมที่ไม่มีการประกอบเป็นปัจจย
อตฺถิปัจจะโย,	ธรรมที่มีปัจจย
นตฺถิปัจจะโย,	ธรรมที่ไม่มีปัจจย
วิคะตะปัจจะโย,	ธรรมที่มีการอยู่ปราศจากเป็นปัจจย
อะวิคะตะปัจจะโย.	ธรรมที่มีการอยู่ไม่ปราศจากเป็นปัจจย

“คนเลยเข้าใจผิดทุกวันนี้ เข้าใจผิดว่าเวลาตายไปแล้ว ก็เอาพระมาสวดกุสลา-มาติกา เพื่อให้วิญญาณของพ่อ ของแม่ ปู่ย่า ตายาย ได้รับฟัง แล้วเกิดความยินดีปราโมทย์ขึ้นมา ให้ไปสวรรค์กับเขา นี่ความคิดเฉยๆ ความคิดของลูกของหลานเฉยๆ ...
การทำบุญทำทานทั้งหมดนี้ เป็นเราสวดเรา เราสวดกุสลาเราเอง กลางวันก็สวด กลางคืนก็สวด สวดอยู่นี่ สวดคืออะไร คือปฏิบัติตนเอง คือปฏิบัติกาย ปฏิบัติวาจา หรือปฏิบัติใจ ให้เป็นไปแนวทางคำสอนของพระพุทธเจ้า นั่นคือว่า เราสวดเรา ให้เราได้พ้นจากความทุกข์ความยาก กับโลกนี้ให้มากขึ้น”

วัดป่าบ้านค้อ วันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๓๗

บทสวดมาติกา - บังสุกุล

การสวดบทมาติกาของพระอภิธรรม ๗ คัมภีร์ ซึ่งมีการบังสุกุลเป็นที่สุด เป็นประเพณีนิยมในงานทำบุญหน้าศพอย่างหนึ่ง เรียกในงานพิธีหลวงว่า สดับปกรณ์ และเรียกในงานพิธีสามัญทั่วไปว่า สวดมาติกา

๑. *ธัมมะสังคินิมาติกาปาฐะ* - แสดงถึงหัวข้อธรรมต่างๆ อันมีธรรมอันเป็นกุศล เป็นอกุศล และเป็นกลางๆ เป็นต้น ทำให้เราตัดความกังวลใจ
๒. *บังสุกุลตาย (สังเวคะคาถา)* - บทสวดที่พระภิกษุใช้ในการพิจารณาผ้าบังสุกุลจากศพ ให้เห็นความไม่แน่นอนของสังขารร่างกาย
๓. *บังสุกุลเป็น* - บทที่สวดในการทำบังสุกุลพิเศษ เช่น กรณีคนป่วยหนัก คนที่มีเคราะห์ เป็นการเอาเคล็ด

ธัมมะสังคินิมาติกาปาฐะ

(หันทะ มะยง ธัมมะสังคินิมาติกาปาฐัง ภาณามะ เส)

กุสะลา ธัมมา	ธรรมที่เป็นกุศล
อะกุสะลา ธัมมา	ธรรมที่เป็นอกุศล
อัปฺพายาคะตา ธัมมา.	ธรรมที่ไม่เป็นทั้งกุศลและอกุศล
สุขายะ เวทะนายะ สัมปะยุตฺตา ธัมมา	ธรรมที่ประกอบด้วยสุขเวทนา
ทุกขายะ เวทะนายะ สัมปะยุตฺตา ธัมมา	ธรรมที่ประกอบด้วยทุกขเวทนา
อะทุกขมะสุขายะ เวทะนายะ สัมปะยุตฺตา ธัมมา.	ธรรมที่ประกอบด้วยเวทนาที่ไม่ใช่ทุกข์ ไม่ใช่สุข
วิปากา ธัมมา	ธรรมที่เป็นผล
วิปากะธัมมะธัมมา	ธรรมที่มีผลเป็นธรรมตา
เนวะวิปากะนะวิปากะธัมมะธัมมา.	ธรรมที่มีผลที่ไม่ใช่ ไม่มีผลที่ไม่ใช่ เป็นธรรมตา
อุปาทินนุปาทานิยา ธัมมา	ธรรมที่ถูกยึดมั่น และเป็นที่ตั้งแห่งความยึดมั่น
อะนุปาทินนุปาทานิยา ธัมมา	ธรรมที่ไม่ถูกยึดมั่น แต่เป็นที่ตั้งแห่งความยึดมั่น
อะนุปาทินนุปาทานิยา ธัมมา.	ธรรมที่ไม่ถูกยึดมั่น และไม่เป็นที่ตั้งแห่งความยึดมั่น
สังกิลิฏฐะสังกิลิสสิกา ธัมมา	ธรรมที่เศร้าหมอง และเป็นที่ตั้งแห่งความเศร้าหมอง
อะสังกิลิฏฐะสังกิลิสสิกา ธัมมา	ธรรมที่ไม่เศร้าหมอง แต่เป็นที่ตั้งแห่งความเศร้าหมอง
อะสังกิลิฏฐาสังกิลิสสิกา ธัมมา.	ธรรมที่ไม่เศร้าหมอง และไม่เป็นที่ตั้งแห่งความเศร้าหมอง
สะวิตักกะสะวิจจารา ธัมมา	ธรรมที่มีทั้งวิตกและวิจารณ์
อะวิตักกะวิจจระมัตตา ธัมมา	ธรรมที่ไม่มีวิตก มีแต่เพียงวิจารณ์
อะวิตักกาวิจจารา ธัมมา.	ธรรมที่ไม่มีทั้งวิตกและวิจารณ์
ปีติสะหะคะตา ธัมมา	ธรรมที่เป็นไปประกอบด้วยความรู้สึกอิ่มเอิบใจ
สุขะสะหะคะตา ธัมมา	ธรรมที่ประกอบด้วยความรู้สึกเป็นสุข
อุปกะชาสะหะคะตา ธัมมา.	ธรรมที่ประกอบด้วยความวางเฉย
ทัสสะเนนะ ปะหาตัพพา ธัมมา	ธรรมที่ฟังละด้วยทัสสะเน
ภาวะนายะ ปะหาตัพพา ธัมมา	ธรรมที่ฟังละด้วยการภาวนา
เนวะทัสสะเนนะ นะภาวะนายะ ปะหาตัพพา ธัมมา.	ธรรมที่ละไม่ได้ด้วยทั้งทัสสะเนและการภาวนา

ทัสสะเนนะ ปะหาตัพพะเหตุกา ธัมมา
ภาวะนายะ ปะหาตัพพะเหตุกา ธัมมา
เนวะทัสสะเนนะ นะภาวะนายะ
ปะหาตัพพะเหตุกา ธัมมา.

ธรรมที่มีเหตุอันพึงละได้ด้วยทัสสะเน
ธรรมที่มีเหตุอันพึงละได้ด้วยการภาวนา
ธรรมที่มีเหตุอันพึงละไม่ได้ด้วยทัสสะเน
และการภาวนา

อาจะยะคามิโน ธัมมา
อะปะจะยะคามิโน ธัมมา
เนวาจะยะคามิโน นาปะจะยะคามิโน
ธัมมา.

ธรรมที่นำไปสู่การสั่งสมกิเลส
ธรรมที่นำไปสู่ความปราศจากการสั่งสมกิเลส
ธรรมที่ไม่นำไปสู่การสั่งสมกิเลส
และไม่นำไปสู่ความปราศจากการสั่งสมกิเลส

เสกขา ธัมมา
อะเสกขา ธัมมา
เนวะเสกขานาเสกขา ธัมมา.

ธรรมที่เป็นของพระอริยบุคคล ผู้ยังต้องศึกษาอยู่
ธรรมที่เป็นของพระอรหันต์ ผู้ไม่ต้องศึกษาแล้ว
ธรรมไม่เป็นของทั้งผู้ยังต้องศึกษาอยู่ และผู้ไม่ต้องศึกษา

ปะริตตา ธัมมา
มะหัคคะตา ธัมมา
อัปปะมาณา ธัมมา.

ธรรมที่มีสภาวะยังเล็กน้อย
ธรรมที่ถึงสภาวะใหญ่แล้ว
ธรรมที่มีสภาวะอันประมาณไม่ได้

ปะริตตารัมมะณา ธัมมา
มะหัคคะตารัมมะณา ธัมมา
อัปปะมาณารัมมะณา ธัมมา.

ธรรมที่มีสภาวะยังเล็กน้อยเป็นอารมณ์
ธรรมที่มีสภาวะใหญ่แล้วเป็นอารมณ์
ธรรมที่มีสภาวะอันประมาณไม่ได้เป็นอารมณ์

หีนา ธัมมา
มัชฌิมา ธัมมา
ปะณีตา ธัมมา.

ธรรมที่เลว
ธรรมที่ปานกลาง
ธรรมที่ประณีต

มิจฉัตตะนิยะตา ธัมมา
สัมมัตตะนิยะตา ธัมมา
อะนิยะตา ธัมมา.

ธรรมที่แน่นอนฝ่ายผิด
ธรรมที่แน่นอนฝ่ายชอบ
ธรรมที่ไม่แน่นอน

มัคคารัมมะณา ธัมมา
มัคคะเหตุกา ธัมมา
มัคคาธิปะติโน ธัมมา.

ธรรมที่มีมรรคเป็นอารมณ์
ธรรมที่มีมรรคเป็นเหตุ
ธรรมที่มีมรรคเป็นใหญ่

อุปปันนา ธัมมา
อะนุปปันนา ธัมมา
อุปปาทีโน ธัมมา.

ธรรมที่เกิดขึ้นแล้ว
ธรรมที่ยังไม่เกิดขึ้น
ธรรมที่จักเกิดขึ้น

อะตีตา ธัมมา
อะนาคคะตา ธัมมา
ปัจจุปปันนา ธัมมา.

ธรรมที่เป็นอดีต
ธรรมที่เป็นอนาคต
ธรรมที่เป็นปัจจุบัน

อะตัตตารัมมะณา ธัมมา	ธรรมที่มีอดีตเป็นอารมณ์
อะนาคะตารัมมะณา ธัมมา	ธรรมที่มีอนาคตเป็นอารมณ์
ปัจจุปัณนารัมมะณา ธัมมา.	ธรรมที่มีปัจจุบันเป็นอารมณ์
อชฉัตตา ธัมมา	ธรรมภายใน
พะหิทธา ธัมมา	ธรรมภายนอก
อชฉัตตะพะหิทธา ธัมมา.	ธรรมทั้งภายในและภายนอก
อชฉัตตารัมมะณา ธัมมา	ธรรมที่มีสภาวะภายในเป็นอารมณ์
พะหิทธารัมมะณา ธัมมา	ธรรมที่มีสภาวะภายนอกเป็นอารมณ์
อชฉัตตะพะหิทธารัมมะณา ธัมมา.	ธรรมที่มีทั้งสภาวะภายในและภายนอกเป็นอารมณ์
สะนิตฺตสะนะสัปปะภูฆา ธัมมา	ธรรมที่เห็นได้ และกระทบได้
อะนิตฺตสะนะสัปปะภูฆา ธัมมา	ธรรมที่เห็นไม่ได้ แต่กระทบได้
อะนิตฺตสะนาปปะภูฆา ธัมมา.	ธรรมทั้งที่เห็นไม่ได้และกระทบไม่ได้

บังสุกุลตาย (สังเวคะคาถา)

อะนิจจา วะตะ สะงขารา	สังขารทั้งหลายไม่เที่ยงหนอ
อุปปาทะวะยะธัมมิโน	ย่อมมีความเกิดขึ้นและเสื่อมไปเป็นธรรมดา
อุปปัจชิตฺตวา นิรุชฌันติ	ครั้นเกิดขึ้นแล้ว ก็ย่อมดับไป
เตสัง วูปะสะโม สุโข	การเข้าไปสงบระงับแห่งสังขารเหล่านั้นได้ ย่อมนำมาซึ่งความสุข
สัพเพ สัตตา มะรันติ จะ	สัตว์ทั้งหลายทั้งปวง ที่ตายไปแล้วก็ดี
มะริงสุ จะ มะริสสะเร	ที่กำลังตายอยู่เดี๋ยวนี้ก็ดี ที่จะตายต่อไปอีกก็ดี
ตะเถวาหัง มะริสสามิ	แม้ตัวของเรา ก็จะตายอย่างนั้น เหมือนกันนั้นแล
นัตถิ เม เอตถะ สังสะโย.	ความสงสัยในเรื่องความตายนี้ ย่อมไม่มีแก่เราเลย

บังสุกุลเป็น

อะจิริง วะตะยัง กาโย	ร่างกายของเรานี้ ไม่เที่ยงหนอ
ปะฐะวิง อะธิเสสสะติ	อีกไม่ช้าไม่นาน จักนอนทับซึ่งแผ่นดิน
จุฑาทิ อะเปตะวิญญาณ	ครั้นปราศจากวิญญาณ อันหาทั้งเสียแล้ว
นิรัตถังวะ กะลึงคะรัง.	ย่อมเป็นดุจท่อนไม้ท่อนฟืน หาประโยชน์ไม่ได้แล

บทสำหรับพิจารณาพิเศษ

รวบรวมคำสอนที่พระพุทธองค์ทรงแสดงไว้เองบ้าง หรือพระสาวกแต่งกันในภายหลังบ้าง สำหรับใช้ในการพิจารณาเพื่อให้เกิดศรัทธา ความเลื่อมใสศรัทธาของพระรัตนตรัย สร้างสติปัญญาในการรู้เห็นตามความเป็นจริง และพัฒนาตนเพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างเป็นสุข

๑. อารักขะกัมมัญฐานะคาถา – คาถาว่าด้วยกัมมัญฐานอันเป็นเครื่องรักษาตน ๔ อย่าง ได้แก่ พุทธานุสสติ เมตตา อสุภะ และมรณัสสติ
๒. ธัมมะปะริยาเยคาถา – คาถาธรรมบรรยาย ว่าด้วยความเป็นสภาพที่เสื่อมสูญสิ้นไปของสังขารร่างกาย
๓. มะระณะสะตีกัมมัญฐานะคาถา – คาถาว่าด้วยการหมั่นระลึกถึงความตาย เป็นการเตรียมใจเมื่อวันเวลานั้นมาถึง
๔. อะริยะะสังจะคาถา – คาถาว่าด้วยความจริงอันประเสริฐ ๔ ประการ อันมีข้อปฏิบัติให้ถึงซึ่งความสงบเห็นทุกข์เป็นสำคัญ
๕. คาระวะคาถา – คาถากล่าวถึงคุณธรรมของผู้ปฏิบัติเพื่อให้ใกล้พระนิพพาน
๖. ธัมมะคาระวาทิกาถา – คาถาว่าด้วยอานิสงส์ของผู้เคารพประเพณีธรรมอันเป็นกุศล
๗. นมัสการรอยพระพุทธบาท – คาถาว่าด้วยการระลึกถึงและบูชารอยพระพุทธบาท ที่องค์พระศาสดาได้ประทับไว้ในที่ ๕ สถานที่
๘. ชันติคาถา – คาถาว่าด้วยความอดทน และความตั้งอยู่ในความไม่ประมาท
๙. ปะราภะวะสุตตะปาฐุ – บทว่าด้วยข้อปฏิบัติอันเป็นเหตุแห่งความเสื่อม
๑๐. ปะระมะกัลลยามะมิตตะคาถา – คาถาว่าด้วยการคบคัลลยามิตร อันเป็นทั้งหมดของชีวิตพรหมจรรย์
๑๑. เทวะทุตสุตตะปาฐุ – บทว่าด้วยการตั้งตนอยู่ในความไม่ประมาท ด้วยการตักเตือนจากเทวทูต
๑๒. ปะฐะมะพุทธานุสสะติคาถา – คาถาว่าด้วยการฟื้นแล้วจากการเวียนว่ายตายเกิดของพระพุทธองค์
๑๓. ปัจฉิมพุทโธวาทะปาฐุ – บทแสดงพระโอวาทครั้งสุดท้ายของพระพุทธเจ้า โดยมีใจความสำคัญเพื่อเตือนสติให้ดำรงตนอยู่ด้วยความไม่ประมาท
๑๔. สังวะราสังวะระคาถา – คาถาว่าการสำรวมทวารทั้ง ๖ อันเป็นเครื่องให้สำเร็จประโยชน์
๑๕. บทพิจารณาตนเองในไตรลักษณ์ – บทพิจารณาในสังขารร่างกายว่าเป็นของไม่ยั่งยืน
๑๖. มะหาพุทธานุสสะติคาถา (พุทธานุสสะติ) – คาถาว่าด้วยการสรรเสริญคุณพระพุทธเจ้า ๑๐๐ บท
๑๗. มิตตามิตตะคาถา – คาถาว่าด้วยการเลือกคบมิตร
๑๘. กะสิการะท้าวชะสุตตะปาฐุ (พีฆมคคาถา) – คาถาว่าด้วยธรรมอันก่อให้เกิดความเจริญอกงามในพระพุทธศาสนา
๑๙. ผู้ซึ่งข่มทรัพย์ – คำสอนว่าด้วยการคบบัณฑิตผู้ซึ่งสิ่งที่เราควรแก้ไข อันเป็นดังข่มทรัพย์ของนักปฏิบัติ
๒๐. ตถาคตเป็นแต่เพียงผู้บอก – คำสอนเตือนสติให้ผู้ปฏิบัติเดินทางเอง
๒๑. ธรรมทั้งหลายอยู่ที่ใจ – คำสอนเตือนสติว่า ธรรมทั้งหลายมีใจเป็นประธาน และละวางอกุศลเจตนาภายในจิตอันจะก่อโทษ

อารักขะกัมมัญฐานะคาถา

(หันทะ มะยัง อารักขะกัมมัญฐานะคาถาโย ภาณามะ เส)

ภาวนาทั้ง ๔ นี้ คือ

พุทธานุสสติ เมตตา จะ

พุทธานุสสติ ระลึกถึงพระคุณพระพุทธเจ้า

อะสุภัง มะระณัสสะติ

เมตตา ปรรณานาจะให้มีความสุข

อิจจิมมา จะตฺตารักขา

อสุภะ พิจารณากายให้เห็นเป็นของไม่งาม

กาตัพพา จะ วิปัสสนา

มรณสติ ระลึกถึงความตาย

ชื่อว่าจตุรารักข์ และวิปัสสนา อันพึงบำเพ็ญ

วิสุทธะธัมมะสันตานิ

พระพุทธเจ้ามีพระสันดานอันบริบูรณ์

อะนุตตะรายะ โพธิยา

ด้วยพระธรรมอันบริสุทธิ์

โยคะโต จะ ปะโพธา จะ

อันสัตว์โลกรู้ถือว่า พุทโธฯ ดังนี้

พุทโธ พุทโธติ ญาเยเต

เพราะพระปัญญาตรัสรู้อย่างเยี่ยม

เพราะทรงชักโยงหมู่สัตว์ไว้ในธรรมะปฏิบัติ

และเพราะทรงปลุกใจ หมู่สัตว์ให้ตื่นอยู่

นระรานะระติรัจฉานะ	สัตว์ทั้งหลาย ต่างโดยมนุษย์ อมนุษย์
ภททา สัตตา สุขุเขลิโน	และติรัจฉาน เป็นผู้แสวงหาความสุข
สัพเพปิ สุขิโน โหนตุ	ขอสัตว์เหล่านั้นแม่ทั้งสิ้น จงเป็นผู้ถึงซึ่งความสุข
สุขิตัตตา จะ เขมิโน	และเป็นผู้เกษมสำราญ ถึงซึ่งความสุขเกิด
เกสะโลมาทิฉะวานัง	กายนี้แล เป็นที่ประชุมแห่งซากศพ
อะยะเมวะ สมะสุสสะโย	มี ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง เป็นต้น
กาโย สัพโพปิ เขจฺจโณ	แม่ทั้งสิ้น เป็นของน่าเบื่อหน่าย
วันณาทีโต ปะฏิกกุโล	เป็นปฏิภูมโดยส่วน มีสี เป็นต้น
ชีวิตินทริยูปัจเจท-	ความตาย กล่าวคือ ความแตกขาดแห่งชีวิตินทริย
สังขาตะมะระณัง สिया	พึงมีแก่สัตว์ทั้งหลายในโลกนี้ แม่ทั้งสิ้น
สัพเพสังปีระ ปาณินัง	เพราะว่าความตายเป็นของเที่ยง
ตัณหิ ฐวัง นะ ชีวิตัง.	ชีวิตความเป็นอยู่ เป็นของไม่เที่ยงแล

ธัมมะปริยายะคาถา

(ทันทะ มะยัง ธัมมะปริยายะคาถาโย ภาณามะ เส)

สัพเพ สัตตา มะริสสันติ	สัตว์ทั้งหลายทั้งสิ้นจักตาย
มะระณันตัง หิ ชีวิตัง	เพราะชีวิตนี้มีความตายเป็นที่สุตรอบ
ชะรัมปิ ปัตฺวา มะระณัง	แม้อยู่ได้ถึงชราก็ต้องตาย
เอวัง ธัมมา หิ ปาณินो	เพราะสัตว์ทั้งหลาย ย่อมมีเป็นอย่างนี้เป็นธรรมดา
ยะมะกัง นามะรูปัญญะ	ก็นามและรูปเป็นของคู่กัน
อุโถ อัญญัญญะนิสสิตา	ต่างอาศัยกันและกันทั้งสอง
เอกัสมิง ภิขชะมานัสฺมิง	เมื่อฝ่ายหนึ่งแตกสลาย
อุโถ ภิขขันติ ปัจจะยา	ทั้งสองฝ่ายอันอาศัยกันก็ต้องสลาย
ยะถาปิ อัญญะตะรัง พิชัง	เปรียบเหมือนพีชอย่างใดอย่างหนึ่ง
เขตเต วุตตัง วิรุหะติ	ที่หว่านลงในนาแล้วย่อมงอกได้
ปะฐะวีระสฺญะจะ อากัมมะ	เพราะอาศัยรสแห่งแผ่นดิน
สิเนหฺญะจะ ตะทุภะยัง	และเชื่อในยางแห่งพีชนั้นๆ
เอวัง ชันธา จะ ธาตุโย	ชั้น ๕ และธาตุทั้งหลาย
ฉะจะ อายะตะนะ อิเม	พร้อมทั้งอายตนะ ๖ เหล่านี้ก็เหมือนกัน
เหตุจ ปะฏิจจะ สัมภูตา	อาศัยเหตุจึงเกิดขึ้นได้
เหตุกังคา นิรุชชะเร	เมื่อเหตุแตกสลายก็ย่อมดับไป
ยะถา หิ อังคะสฺมการา	เปรียบเหมือนการคุมสัมภาระเครื่องรถเข้าได้
โหติ สัพโทะ ระโถ อิติ	เสียงเรียกว่ารถก็มีได้
เอวัง ชันเธสุ สันเตสุ	เมื่อชั้น ๕ ยังมีอยู่ที่เหมือนกัน
โหติ สัตโตติ สัมมะติ	การสมมติว่าสัตว์ก็มีได้

อุโภ ปุณฺณญฺจะ ปาปฺญจะ ยัง มัจโจ กุรุเต อีระ	อันผู้จะต้องตายทำบุญและบาปทั้งสองอย่าง อย่างไรไว้ในโลกนี้
ตัณฺหิ ตัสสะ สะกัง โหติ	บุญและบาปนั้นคงเป็นของของผู้นั้นแท้
ตัณฺหะ อาทายะ คัจฉะติ	เขาย่อมได้รับบุญและบาปนั้นแน่นอน
ตัณฺหัจฉะ อะนุกัง โหติ	บุญและบาปนั้นก็ย่อมติดตามเขา
ฉายาวา อะนุปายินี	เหมือนเงาอันติดตามตัวเขาฉะนั้น
สัทธายะ สีเลนะ จะโย ปะวัฑฒะติ	ผู้ใดเจริญด้วยศรัทธาและศีล
ปัญฺญาเย จาเคนะ สุเตนะ จุภะยัง	เป็นผู้มีปัญญา การบริจจาค การสดับศึกษาทั้งสองฝ่าย
โส ตาทีโส สัพฺปรีโส วิจักขะโณ	ผู้นั้นเป็นสัตบุรุษเฉียบแหลมเช่นนั้น
อาทียะติ สาระมิธะวะ อตตะโน	ย่อมถือไว้ได้ซึ่งสาระประโยชน์ของตนในโลกนี้แท้
อชฺชะวะ กิจจะมาตฺตปฺปิง	ความเพียรเผากิเลส พิงเร่งรีบทำเสีย ตั้งแต่ในวันที่มีชีวิตเป็นอยู่นี้ทีเดียว
โก ชฺชัญญา มะระณัง สุเว	ใครจะรู้ว่าความตายจะมีมาในวันพรุ่งนี้
นะหิ โน สักคะรันเตนะ	เราทั้งหลายจะผัดเพี้ยนด้วยมัจจุราช
มะหาเสเนนะ มัจจุณา	ผู้มีเสนาใหญ่นั้นไปไม่ได้เลย
เอวัม ภูเตสุ เปยเตสุ	เมื่อสังขารเหล่านั้น ต้องเป็นอย่างนี้แน่นอน
สารุ ตตฺถาชฌเปกขะณา	การวางเฉยในสังขารเสียได้ ย่อมเป็นการดี
อะปิ เตสัง นิโรธายะ	อนึ่ง การปฏิบัติเพื่อดับสังขารเสียได้ ยิ่งเป็นการดี
ปะฏิปตฺตยาติ สารุกัง	
สัพฺปัง สัมปาทะนียฺญหิ	กิจทั้งสิ้นนี้ควรบำเพ็ญให้บริบูรณ์
อปปะมาเทนะ สัพพะทาติ.	ด้วยความไม่ประมาทในกาลทุกเมื่อแล

“ถ้าให้ถูกพิธีกรรมจริงๆ นี้ ต้องเข้าห้องพระ
มีการไหว้พระ จุดธูปเทียนก็ได้ หรือไม่จุดก็ได้
เราก็ไหว้ตามพิธีกรรม นั้นพิธีหนึ่ง
ถ้าเรามีพิธีไม่ทัน เราสวดมนต์นึกในใจก็ได้ คือไม่ออกเสียง”

วัดป่าบ้านค้อ วันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๓๘

มรรณะสะตักัมมัญญานะคาถา

(ทันทะ มะยัง มรรณะสะตักัมมัญญานะคาถาโย ภาณามะ เส)

อะรุวัง โข เม ชีวิตัง	ชีวิตนี้เป็นของไม่ยั่งยืน
รุวัง มรรณะง์ เอกังสิกัง	ความตายนั้นยั่งยืนโดยส่วนเดียว
อะวัสสัง มะยา มะริตัพพัง	เราพึงตายเป็นแน่แท้
มรรณะปะริยสานัง เม ชีวิตัง	ชีวิตของเรามีความตายเป็นที่สุครอบ
มรรณะปะฏิพัทัง เม ชีวิตัง	ชีวิตของเราเกี่ยวเนื่องอยู่ด้วยความตาย
มรรณะธัมมัมหิ ^{๔๑}	เรามีความตายเป็นธรรมดา
มรรณะง์ <u>อะนะตีโต</u> ^{๔๒}	จะล่วงพ้นความตายไปไม่ได้
มรรณะง์ ภาวิสสะติ	ความตายจักต้องมีโดยแท้
ชีวิตินทริยัง อัจฉิจชิสสะติ	อินทรียคือชีวิตจะเข้าไปตัด
มรรณะง์ มรรณะง์	ความตาย ความตาย
เอกังสิกัง	เป็นไปโดยส่วนเดียวแน่แท้แล

อะริยะสัจจะคาถา

(ทันทะ มะยัง อะริยะสัจจะคาถาโย ภาณามะ เส)

เย ทุกขัง นปปะชานันติ	ชนเหล่าใด ไม่รู้ทั่วถึงซึ่งทุกข์
อะโถ ทุกขัสสะ สัมภะวัง	ทั้งเหตุเป็นแดนเกิดแห่งทุกข์
ยัตถะ จะ สัพพะโส ทุกขัง	ทั้งความทุกข์ย่อมดับไม่เหลือ ด้วยประการทั้งปวง
อะเสสัง อุปะรุชมะติ	ในเพราะมรรคใด
ตัณจะ มัคคัง นะ ปะชานันติ	ทั้งไม่รู้ซึ่งมรรคนั้น
ทุกขุปะสะมะคามินัง	อันเป็นข้อปฏิบัติ ให้ถึงซึ่งความสงบแห่งทุกข์
เจโตวิมุตติทีนา เต	ชนเหล่านั้น เป็นผู้เห็นห่างจากเจโตวิมุตติ
อะโถ ปญญาวิมุตติยา	ทั้งจากปัญญาวิมุตติ
อะภัพพา เต อันตะกิริยาเย	เขาเป็นผู้ไม่พอ เพื่อจะทำที่สุดแห่งทุกข์ได้
เต เว ชาติชะรุปะคา.	เขาต้องเข้าถึงซึ่งชาติ และชราแน่แท้
เย จะ ทุกขัง ปะชานันติ	ฝ่ายชนเหล่าใด รู้ทั่วถึงซึ่งทุกข์ได้
อะโถ ทุกขัสสะ สัมภะวัง	ทั้งเหตุเป็นแดนเกิดแห่งทุกข์
ยัตถะ จะ สัพพะโส ทุกขัง	ทั้งความทุกข์ย่อมดับไม่เหลือ ด้วยประการทั้งปวง
อะเสสัง อุปะรุชมะติ	ในเพราะมรรคใด
ตัณจะ มัคคัง ปะชานันติ	ทั้งรู้ทั่วถึงซึ่งมรรคนั้น
ทุกขุปะสะมะคามินัง	อันเป็นข้อปฏิบัติ ให้ถึงซึ่งความสงบแห่งทุกข์
เจโตวิมุตติสัมปันนา	ชนเหล่านั้น เป็นผู้สมบูรณ์ด้วยเจโตวิมุตติ

^{๔๑} ผู้หญิงสวดว่า มรรณะธัมมัมหิ

^{๔๒} ผู้หญิงสวดว่า มรรณะง์ อะนะตีตา

อะโถ ปัญญาวิมุตติยา	ทั้งด้วยปัญญาวิมุตติ
ภัทพา เต อันตะกิริยาเย	เขาเพียงพอเพื่อจะทำที่สุดแห่งทุกข์ได้
นะ เต ชาติชะรูปะคาติ.	เขาไม่ต้องเข้าถึงซึ่งชาติและชรา ฉะนั้นแล

การระวะคาถา

(หันทะ มะยัง การระวะคาถาโย ภาณามะ เส)

สัทถุคคะรุ อัมมะคะรุ	ผู้เคารพหนักแน่นในพระศาสดา ผู้เคารพหนักแน่นในพระธรรม
สังฆะ จะ ตัพพะการะโว	และผู้มีความเคารพแก่กล้าในพระสงฆ์
สมาธิคะรุ อาตาปี	ผู้มีความเพียรหนักแน่นในสมาธิ
สิกขาเย ตัพพะการะโว	มีความเคารพแก่กล้าในไตรสิกขา
อัปปะมาทะคะรุ ภิกขุ	ผู้เห็นภัยหนักแน่นในความไม่ประมาท
ปะฏิสังการะการะโว	มีความเคารพในการปฏิสังการ
อะภัพโพ ปะริหานายะ	ย่อมเป็นผู้ไม่พอเพื่อจะเสื่อมเสีย
นิพพานัสเสวะ สันติเก.	เป็นผู้ปฏิบัติใกล้พระนิพพานโดยแท้แล

อัมมะการะวาทีคาถา

(หันทะ มะยัง อัมมะการะวาทีคาถาโย ภาณามะ เส)

เย จะ อะตีตา สัมพุทธา	พระพุทธเจ้าองค์ที่ผ่านไปแล้ว
เย จะ พุทธา อะนาคะตา	พระพุทธเจ้าองค์ที่ยังไม่มาตรัสรู้
โย เจตะระหิ สัมพุทโธ	และพระพุทธเจ้าผู้จัดความโศกของมหาชน
พะหุณนัง โสกะนาสะโน	ในกาลบัดนี้ด้วย
สัพเพ สัทธัมมะคะรุโน	พระพุทธเจ้าทั้งปวงนั้น ทุกพระองค์ ทรงเคารพพระธรรม
วิหะริงสุ วิหาติ จะ	ที่ได้เป็นมาแล้ว ที่กำลังเป็นอยู่ และที่จักเป็นเช่นนั้นต่อไป
อะถาปี วิหะริสสันติ	เพราะธรรมดาของพระพุทธเจ้าทั้งหลาย
เอสา พุทธานะอัมมะตา	ทรงเป็นเช่นนั้นเอง
ตัสมา ทิ อัตตะกาเมนะ	เพราะฉะนั้น บุคคลผู้รักตน หวังอยู่เฉพาะคุณเบื้องสูง
มะหัตตะมะะ ภิกังขะตา	เมื่อระลึกได้ ถึงคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าอยู่
สัมมัโม คระรุกัตัพโพ	จึงทำความเคารพในพระธรรม
สะรัง พุทธานะสาสะนัง	
นะ ทิ อัมโม อะอัมโม จะ	ธรรม และอธรรม
อุโภ สะมะวิปากิโน	จะมีผลเหมือนกันทั้งสองอย่างนั้น เป็นไปไม่ได้
อะอัมโม นิระยัง เนติ	อธรรมย่อมนำไปสู่นรก
อัมโม ปาเปติ สุคะตัง	ธรรมย่อมนำไปสู่สุคติ

ธัมโม หะเว รักษะติ ธัมมะจาริง

ธรรมนั้นแหละ ย่อมตามรักษา ผู้ประพฤติธรรมเป็นนิจ

ธัมโม สุจิณโณ สุขะมาวาหาติ

ธรรมที่ประพฤติดีแล้ว ย่อมนำความสุขมาให้

เอทานิสังโส ธัมเม สุจิณเณ.

นี่เป็นอาณิสงส์ ในธรรมที่ตนประพฤติดีแล้ว

นมัสการรอยพระพุทธรูป

(ทันทะ มะยัง ปาทะลัญชณะปาฐัง ภาณามะ เส)

วันทามิพุทฺธัง ภาวะปาระติณณัง

ข้าพเจ้าขอนมัสการพระพุทธเจ้า ผู้ข้ามพ้นฝั่งแห่งภพ

ติโลกะเกตุงฺ ทิภาเวกะนาถัง

ผู้เป็นธงชัยของไตรโลก ผู้เป็นนาถะอันเอกของไตรภพ

โย โลกะเสฏฺฐโฐ สกะกะลังฺ กิเลสฺ

ผู้ประเสริฐในโลก ตัดกิเลสทั้งสิ้นได้แล้ว

เฉตฺวานะ โปเธสิ ชะนัง อะนันทัง

ช่วยปลุกชนหาที่สุคติไม่ได้ ให้ตรัสรู้มรรคผลและนิพพาน

ยัง นัมมะทายะ นะทียา ปุลิเน จะ ติเร

รอยพระบาทใด อันพระพุทธรองค์ได้ทรงแสดงไว้

บนหาดทรายแทบฝั่งแม่น้ำนัมมะทา

ยัง สัจจะพันระคิริเก สุมะนา จะลัคเค

รอยพระบาทใด อันพระพุทธรองค์ได้ทรงแสดงไว้

เหนือเขาสัจจะพันระ และเหนือยอดเขาสุมะนา

ยัง ตัตถะ โยนะกะปุเร มุณีโน

รอยพระบาทใด อันพระพุทธรองค์ได้ทรงแสดงไว้

จะ ปาทัง

ในเมืองโยนะกะ

ตั้ง ปาทะลัญชณะมะหัง สิระสา

ข้าพเจ้าขอนมัสการพระบาท

นะมามิ.

และรอยพระบาทนั้นๆ ของพระมุณี ด้วยเศียรเกล้า

สุวัณณะมาลิกะ สุวัณณะปัพพะเต

ข้าพเจ้าขอนมัสการสถานที่

สุมะนะกุญฺเญ โยนะกะปุเร

มีรอยพระบาทอันประเสริฐ ๕ สถานที่ที่ไกล

นัมมะทายะ นะทียา

คือ ที่เขาสุวรรณมาลิก ๑ ที่เขาสุวรรณบรรพต ๑

ปัญจะปาทะวะรัง ฐานัง อะหัง

ที่ยอดเขาสุมะนะกุญ ๑ ที่โยนะกะบุรี ๑

วันทามิ ทูระโต

และที่แม่น้ำชื่อนัมมะทา ๑

อิจจะวะมัจจันตะนะมัสสะเนยยัง

ข้าพเจ้าขอนมัสการอยู่ ซึ่งพระรัตนตรัยใด

นะมัสสะมาโน ระตะนัตตะยัง ยัง

อันบุคคลควรไหว้โดยส่วนนี้โดยยังอย่างนี้ ด้วยประการฉะนี้

ปุญญาภิสันทัง วิปุลัง อะลัตถัง

ได้แล้วซึ่งกองบุญอันไพบุลย์

ตัสสานุภาเวนะ หะตันตะราโย

ขออนุภาพแห่งพระรัตนตรัยนั้น

จงขจัดภัยอันตรายเสียเถิด

อามันตะยามิ โว ภิกขะเว

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เราขอเตือนท่านทั้งหลาย

ปะฏิเวทะยามิ โว ภิกขะเว

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เราขอให้ท่านทั้งหลายทราบไว้ว่า

ชะยะวะยะธัมมา สังขารา

สังขารทั้งหลายมีความเสื่อมสิ้นไปเป็นธรรมดา

อัปปะมาเทนะ สัมปาเทถาติ

ขอให้ท่านทั้งหลาย จงยังประโยชน์ตน

และประโยชน์ท่าน ให้ถึงพร้อมด้วยความไม่ประมาทเถิด

อิติ.

ด้วยประการฉะนี้แล

ขันติคาถา

(หันทะ มะยัง ขันติคาถาโย ภาณามะ เส)

โย ปะนะ ภิกขุ ธัมมานุธัมมะ ปะฏิปันโน วิหะระติ	ภิกขุรูปใด เป็นผู้ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรมอยู่
สามีจิปะฏิปันโน อะนุธัมมะจาโร	เป็นผู้ปฏิบัติชอบ ปฏิบัติตามธรรมเป็นปกติ
โส ตะถาคะตัง สักกะโรติ คะรุกะโรติ มาเนติ ปุเชติ	ผู้นั้น ย่อมได้ชื่อว่าได้สักการะเคารพบูชา ในพระตถาคตเจ้า
ปะระมาเยะ ปุชายะ ปะฏิปัตติปุชายะ	จัดเป็นการบูชาอย่างสูงสุด ด้วยการปฏิบัติบูชา
สีละสะมาธิคุณานัง ขันติ ปะธานะการะณัง	ความอดทนเป็นประธานที่ตั้งแห่งศีลสมาธิ
สัพเพปิ กุสะลา ธัมมา ขันตฺยาเยวะ วัชฌันติเต	กุศลธรรมทั้งหลายย่อมเจริญ เพราะมีความอดทนโดยแท้
เกาะลานั้นปิ ปาปานัง ขันติ มุถัง นิกันตะติ	ความอดทน ย่อมตัดเสียได้ซึ่งรากเหง้า แห่งมูลของเหล่ากุศลธรรมทั้งหลาย
คะระหะกะละหาทีนัง มุถัง ขะนะติ ขันติโก	ผู้อดทนย่อมขุดเสียได้ ซึ่งมูลเหตุแห่งความหายนะ มีการตีเตียนกัน ทะเลาะกัน เป็นต้น
ขันติ ธีรฺสสะ ลังกาโร	ความอดทนเป็นอาภรณ์ของนักปราชญ์
ขันติ ตะโป ตะปัสสิโน	ความอดทนเป็นตบะของนักปราชญ์
ขันติ พะลัง ะ ยะตีนัง	ความอดทนเป็นกำลังของนักพรตทั้งหลาย
ขันติ หิตะสุชาวะหา	ความอดทนนำประโยชน์และความสุขมาให้
ขันติโก เมตตะวา ลากิ ยะสฺสสี สุขะสีละวา	เป็นผู้อดทน ชื่อว่าเป็นผู้มีมิตร มีลาภ มียศ และมีความสุข เป็นปกติ
ปิโย เทวะมะนุสสานัง มะนาโป โหติ ขันติโก	ผู้อดทน ชื่อว่าเป็นที่รักที่เจริญใจของเทวดา และมนุษย์ทั้งหลาย
อตตะโนปิ ปะเรสฺสัจจะ อตถาวะโห ะ ขันติโก	ผู้อดทน ชื่อว่าเป็นผู้นำประโยชน์มาให้ตน และชนเหล่าอื่นด้วย
สัคคะโมกขะคะมัง มัคคัง อารุฬฺโห โหติ ขันติโก	ผู้อดทน ชื่อว่าเป็นผู้เข้าสู่เส้นทางที่ไปสวรรค์ และสู่มรรคถึงซึ่งพระนิพพาน
สัทธโน ะจะโนวาทัง กะโรติเยวะ ขันติโก	ผู้อดทน ชื่อว่าเป็นผู้ทำตามโอวาทคำสอน ของพระศาสดานั้นเทียว
ปะระมาเยะ ะ ปุชายะ ชินัง ปุเชติ ขันติโก	ผู้อดทน ชื่อว่าได้บูชาพระชินเจ้า ด้วยการบูชาอย่างสูงสุด

สุขา สังข์สละ สามัคคี	ความพร้อมเพรียงของหมู่คณะสงฆ์ ย่อมนำความสุขมาให้
สมัคคานัง ตะโป สุโข	ความเพียรของผู้พร้อมเพรียงกัน ย่อมนำความสุขมาให้
สุโข วิเวโก ตฤฐัสสะ	ความสดของผู้ยินดีในธรรมที่เห็นปรากฏแล้ว
สุตะธัมมัสสะ ปัสสะโต	ย่อมนำความสุขมาให้
อัปยาปชมัง สุขัง โลเก	ความไม่เบียดเบียน ความสำรวมในสัตว์ทั้งหลาย
ปาณะภูเตสุ สันญะโม	ย่อมอยู่เป็นสุขในโลก
สุขา วิวระตะตา โลเก	ความปราศจากกำหนด ความก้าวล่วงกามในโลกเสียได้
กามานัง สะมะติกกะโม	ย่อมอยู่เป็นสุข
อัสมิมานัสสะ วินะโย	การนำอัสมิมานะออกหมดเสียได้
เอตัง เว ประมะมัง สุขัง	เป็นสุขอย่างยิ่ง
กิจโณ มะนุสสะปะฎิลาโก	การได้อัตภาพเป็นมนุษย์ เป็นของยาก
กิจฉัง มัจจานะ ซีวิตัง	การดำรงชีวิตอยู่ เป็นของยาก
กิจฉัง สัทธัมมัสสะวะนัง	การได้ฟังพระสัทธรรม เป็นสิ่งหาได้ยาก
กิจโณ พุทธานะมุปาโท	ความเกิดขึ้นแห่งพระพุทธเจ้าทั้งหลาย เป็นของยาก
อัปปะมาโท อะมะตัง ปะทัง	ความไม่ประมาท เป็นทางไม่ตาย
ปะมาโท มัจจุโน ปะทัง	ความประมาท เป็นทางแห่งความตาย
อัปปะมัตตา นะ มียันติ	ผู้ไม่ประมาท ชื่อว่ายังไม่ตาย
เย ปะมัตตา ยะธา มะตา	ผู้ประมาทแล้ว ชื่อว่าตายแล้ว
เอตัง วิเสสะโต ญัตฺวา	บัณฑิตทั้งหลาย ทราบความข้อนี้โดยทั่วกันแล้ว
อัปปะมาทัมหิ ปันติตา	ย่อมตั้งอยู่ในความไม่ประมาท
อัปปะมาเท ปะโมทันติ	ย่อมบันเทิงในความไม่ประมาท
อะริยานัง โคจะเร ระตะ	ยินดีแล้วในธรรม อันเป็นที่ไปของพระอริยเจ้าทั้งหลาย

“ตัวอย่างขันติ ความอดทนคำเดียวนี้ ถ้าปฏิบัติได้ก็ปฏิบัติเถอะ
มันจะเห็นจริงขึ้นมาว่า อดทนได้มันจะดีอย่างไร
อดทนคือว่าอดใจเป็นหลักนะ อดทนทางกายอีก เป็นตัวรองลงมา...
เอาอดใจเป็นหลักเอาไว้ อะไรเกิดก็อดทนเอาก่อน
เขาจะด่าโกรธ เขาจะว่าอะไร ก็อดทนเถอะนะ อย่าไปตอบเขา
นี่คำสอนพระพุทธเจ้า ถ้าเรานำมาปฏิบัติมันดี ”

เมืองพุทธคยา ประเทศอินเดีย วันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๐

ประภะวะสุตตะปาฐุ

(หันทะ มะยัง ประภะวะสุตตะปาฐัง ภาณามะ เส)

สุวิชาโน ะวะวัง โหติ	ผู้รู้ดี เป็นผู้เจริญ
ทวิชาโน ประภะโว	ผู้รู้ชั่ว เป็นผู้เสื่อม
ธัมมะกาโม ะวะวัง โหติ	ผู้ใคร่ธรรม ย่อมเป็นผู้เจริญ
ธัมมะเทสสี ประภะโว	ผู้เกลียดชังธรรม ย่อมเป็นผู้เสื่อม
อะสันตัสสะ ปิยา โหนติ	ผู้ทำความรักในคนพาล
นะ สันเต กุรุเต ปิยัง	ไม่ทำความรักในบัณฑิต
อะสะตัง ธัมมัง โรเจติ	เขาชอบใจในธรรมของคนพาล
ตัง ประภะวะโต มุขัง	ข้อนั้นเป็นทางแห่งความเสื่อม
นิททาสิลี สะภาสิลี	ผู้ใดเป็นผู้ชอบนอนหลับ ชอบพูดคุย
อะนุกุฐาตา จะ โย นะโร	ไม่ขยันมักเกียจคร้านการงาน
อะละโส โภระปัญญาโณ	และเป็นคนมักโกรธ
ตัง ประภะวะโต มุขัง	ข้อนั้นเป็นทางแห่งความเสื่อม
โย มาตะรัง ปิตะรัง วา	ผู้ใดมีความสามารถอยู่
ชิณณะกัง คะตะโยพะพะนัง	ไม่เลียงคูมารดาบิดา
ปะหุสันโต นะ ะระระติ	ผู้แก่ชรา วยเฒ่าแล้ว
ตัง ประภะวะโต มุขัง	ข้อนั้นเป็นทางแห่งความเสื่อม
โย พรัหมะณัง สะมะณัง วา	ผู้ใดหลอกลวงสมณพราหมณ์
อัญญัง วาปี ะณิพะพะกัง	หลอกแม้วิพคนขอทานอื่นใด
มุสาวาเทนะ ะญูเจติ	ด้วยมุสาวาจา
ตัง ประภะวะโต มุขัง	ข้อนั้นเป็นทางแห่งความเสื่อม
ปะหุตะวัตโต บุริโส	ผู้ใดมีทรัพย์สินเงินทอง
สะหิรัญญุ สะโภชะโน	มีของเหลือกินเหลือใช้
เอโก ะญูชะติ สาธุนิ	เขาบริโภคของที่ดีๆ นั้นแต่ผู้เดียว
ตัง ประภะวะโต มุขัง	ข้อนั้นเป็นทางแห่งความเสื่อม
ชาติถัทโธ ะนะถัทโธ	ผู้ใดหยิ่งเพราะชาติกำเนิด
โคตตะถัทโธ จะ โย นะโร	หยิ่งเพราะมีทรัพย์ หยิ่งเพราะโคตรตระกูล
สัญญาติมะติมัญญูเตติ	แล้วดูหมิ่นแม้ซึ่งญาติของตน
ตัง ประภะวะโต มุขัง	ข้อนั้นเป็นทางแห่งความเสื่อม
อิถถิธุดโต สุราธุดโต	ผู้ใดเป็นนักเลงหญิง นักเลงสุรา
อักกะธุดโต จะ โย นะโร	และเป็นนักเลงการพนัน
ลัทธัง ลัทธัง วินาเสติ	เขาได้ทำลายทรัพย์ที่หามาได้ ให้พินาศลึบหายไป
ตัง ประภะวะโต มุขัง	ข้อนั้นเป็นทางแห่งความเสื่อม

เสหิ ทาเรหิ อะสันตุภูโฐ เวลียาสุ ปะทุสสะติ ทุสสะติ ปะระทาเรสุ ตั้ง ปะระภาวะโต มุขัง	ผู้ใดไม่พอใจรักใคร่ในภรรยาตน กลับไปเที่ยวชุกชุกกับหญิงแพศยา และลอบทำชู้กับภรรยาของผู้อื่น ข้อนั้นเป็นทางแห่งความเสื่อม
อะตีตะโยพะพะโน โปโส อาเนติ ทิมพะรุตถะนิง ตัสสา อิสสา นะ สุปปะติ ตั้ง ปะระภาวะโต มุขัง	ชายใดผู้ถึงวัยเฒ่าแล้ว ได้นำหญิงสาวแรกรุ่งมาเป็นภรรยา เขานอนไม่หลับเพราะความหึงหวง และห่วงอาลัยในหญิงนั้น ข้อนั้นเป็นทางแห่งความเสื่อม
อิตถิง โสณทิง วิกรินัง ปุริสัง วาปี ตาทิสัง อิสสระียัสสัมมิง ฐะเปติ ตั้ง ปะระภาวะโต มุขัง	ชายใด ตั้งหญิงนักเลงใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่าย มาเป็นแม่เรือน หรือหญิงใด ตั้งชายนักเลงใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่าย มาเป็นพ่อเรือน ข้อนั้นเป็นทางแห่งความเสื่อม
อัปปะโกโค มะหาตัมโห ชัตติเย ชายะเต กุเล โส จะ รัชชัง ปัตถะยะติ ตั้ง ปะระภาวะโต มุขัง	ผู้ใดเกิดในตระกูลกษัตริย์ มีโภคะน้อย แต่มีความอยากเป็นใหญ่ ปรารถนาราชสมบัติ ข้อนั้นเป็นทางแห่งความเสื่อม
เอเต ปะระภาวะ โลเก ปันนิตโต สมะเวกขิยะ อะริโย ทัสสะนะสัมปันโน สะ โลเก ภาชะเต สิวัง อิตติ.	ผู้เป็นบัณฑิตสมบูรณ์ ด้วยความเห็นอันประเสริฐ ได้เห็นเหตุแห่งความเสื่อมทั้งหลายชัดแล้ว ท่านย่อมเว้นสิ่งเหล่านั้นเสีย เมื่อเป็นเช่นนี้ ท่านจึงพบและเสพแต่โลก ซึ่งมีแต่ความเจริญฝ่ายเดียว ด้วยประการฉะนี้แล

ประมะกะลัฎยามะมิตตะคาถา

(หันทะ มะยัง ประมะกะลัฎยามะมิตตะคาถาโย ภาณามะ เส)

อานันโท ภาคะวันตัง เอตะทะโวจะ	พระอานนท์ได้กล่าวคำนี้ กับพระผู้มีพระภาคเจ้าว่า
อุปัชฌะมิทัง ภันเต พรัหมะจะริยัสสะ ยะทิตัง กัลลัฎยามะมิตตะตา กัลลัฎยามะสะหายะตา กัลลัฎยามะสัมปะวังกะตาติ	ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ความเป็นผู้มีมิตรดี มีสหายดี มีเพื่อนผู้แวดล้อมดี นี่เป็นครึ่งหนึ่งของชีวิตแห่งพรหมจรรย์
เอวัง วุตตาหัง เอตะทะโวจะ	เมื่อพระอานนท์กล่าวอย่างนี้แล้ว
มา เหวัง อานันทะ อะวะจะ	พระผู้มีพระภาคเจ้า ได้ตรัสกับพระอานนท์ว่า ดูก่อนอานนท์ เธออย่ากล่าวอย่างนั้น

สะกะละเมวะ หิทัง อานันทะ	
พรัหฺมะจะริยํ ยะทิทัง	ดูก่อนอานนทฺ ความเป็นผู้มีมิตรดี
กัลฺยาณะमितตะตา	มีสหายดี มีเพื่อนผู้แวดล้อมดี
กัลฺยาณะสะหายะตา	นี้เป็นทั้งหมด ของชีวิตแห่งพรหมจรรย์ทีเดียว
กัลฺยาณะสัมปะวังกะตาติ	
เอวัง โข อานันทะ	
ภิกขุ กัลฺยาณะमितโต	ดูก่อนอานนทฺ ภิกขุ (พุทธบริษัท ๔)
กัลฺยาณะสะหาโย	ผู้มีมิตรดี มีสหายดี มีเพื่อนแวดล้อมดี
กัลฺยาณะสัมปะวังโก	ย่อมเจริญในอริยมรรคมีองค์ ๘ ให้มากได้ อย่างนี้แล
อะริยํ อัญฺจิกัง มัคคัง ภาเวติ	
มะมฺภุหิ อานันทะ	ดูก่อนอานนทฺ สัตว์ทั้งหลายเหล่าใด
กัลฺยาณะमितตัง อาคัมมะ	ได้อาศัยเราเป็นกัลยาณมิตรแล้ว
ชาติธัมมา สัตตา	สัตว์ทั้งหลายเหล่านั้น ผู้มีความเกิดเป็นธรรมดา
ชาติยา ปะมุจจันติ	ย่อมหลุดพ้นจากความเกิดไปได้
ชะราธัมมา สัตตา	สัตว์ทั้งหลายเหล่านั้น ผู้มีความแก่เป็นธรรมดา
ชะรายะ ปะมุจจันติ	ย่อมหลุดพ้นจากความแก่ได้
พฺยาธิธัมมา สัตตา	สัตว์ทั้งหลายเหล่านั้น ผู้มีความเจ็บไข้เป็นธรรมดา
พฺยาธิโต ปะมุจจันติ	ย่อมหลุดพ้นจากความเจ็บไข้ได้
โสกะปะริเทวะทุกขะโทมะนัส-	สัตว์ทั้งหลาย ผู้มีความโศก ความร่ำไรรำพัน
สุปายาสะธัมมา สัตตา	ความไม่สบายกาย ความไม่สบายใจ ความคับแค้นใจ
	เป็นธรรมดา
โสกะปะริเทวะทุกขะโทมะนัส-	ย่อมหลุดพ้นจากความโศก ความร่ำไรรำพัน
สุปายาเสหิ ปะมุจจันตีติ.	ความไม่สบายกาย ไม่สบายใจ ความคับแค้นใจ ไปได้ ดังนี้

เทวะทูตสุตตะปาฐุ

(หันทะ มะยัง เทวะทูตสุตตะปาฐัง ภาณามะ เส)

โจทิตา เทวะทูเตหิ	บุคคลเหล่าใด ถูกเทวะทูตทั้งหลายตักเตือนแล้ว
เย ปะมฺชชันติ มาณะวา	ยังประมาทอยู่
เต ทีฆะรัตตัง โสจันติ	บุคคลเหล่านั้น จะเข้าถึงกำเนิดชั้นแล้ว
หีนะกายุปะคา นระรา	เกิดในนรก ประสบทุกข์โศกอยู่สิ้นกาลนาน
เย จะ โข เทวะทูเตหิ	ส่วนบุคคลใด เป็นสัตบุรุษ ผู้สงบ
สันโต สัปปุริสา อีระ	ถูกเทวะทูตทั้งหลายตักเตือนแล้ว
โจทิตา นัปปะมฺชชันติ	ย่อมไม่ประมาทในอริยธรรม
อะริยะธัมเม กุทาจะนัง	กำหนดรู้ อยู่เป็นเนืองนิจ

อุปาทาเน ะยัง ทิสฺวา
 ชาติมะระณะสัมภะเว
 อะนุปาทา วิมุจฺจันติ
 ชาติมะระณะสังขะเย
 เต เขมฺปปตฺตา สุขิโน
 ทิฏฐะธัมมาภินิพฺพุตา
 สัพพะเวระภะยาตีตา
 สัพพะทุกขัง อุปัจจะคุนฺติ.

บุคคลเหล่าใด เห็นภัยในความยึดมั่นถือมั่น
 อันเป็นปัจจัยก่อให้เกิดภพชาติ ชรา มรณะ
 บุคคลเหล่านั้น ย่อมหลุดพ้นจากอุปาทาน
 เพราะพยายามกระทำให้สิ้นซึ่งชาติ ชรา มรณะนั้น
 บุคคลเหล่านั้นชื่อว่า เป็นผู้มีความเกษมสุข
 เป็นผู้บรรลुพระนิพพาน ในปัจจุบันชาตินี้
 เป็นผู้ไม่มีเวร ไม่มีภัย
 เป็นผู้ล่วงพ้นจากทุกข์ทั้งปวงได้ ดังนี้แล

ปะฐะมะพุทฺธะภาสิตะคาถา

(หันทะ มะยัง ปะฐะมะพุทฺธะภาสิตะคาถาโย ะณามะ เส)

อะเนกะชาติสังสารัง
 สันธาวิสสัง อะนิพพิสัง
 คะหะการัง คะเวสันโต
 ทุกขา ชาติ ปุณฺปปุณฺง
 คะหะการะกะ ทิฏฐิสฺสึ
 ปุณะ เคหัง นะ กาทะสิ
 สัพฺพา เต ผาสฺสุกา ภาคคา
 คะหะกุกฺกัณฺฑัง วิสังขะยัง
 วิสังขาระคะตัง จิตตัง
 ตัณฺหานัง ขะยะมัชฌะคา.

เมื่อเรายังไม่พบญาณ
 ได้เล่นท่องเที่ยวไปในสงสาร เป็นอนnekชาติ
 แสวงหาอยู่ซึ่งนายช่างปลุกเรื่อน คือตัวค้นหาผู้สร้างภพ
 การเกิดทุกคราว เป็นความทุกข์รำไป
 นี้แน่ะ นายช่างปลุกเรื่อน เรา รู้จักเจ้าเสียแล้ว
 เจ้าจะทำเรื่อนให้เราไม่ได้อีกต่อไป
 โครงเรื่อนทั้งหมดของเจ้า เรา หักเสียแล้ว
 ยอดเรื่อนของเรา ก็รื้อทิ้งเสียแล้ว
 จิตของเราพ้นแล้ว จากอุปาทานในขันธ
 เป็นสภาพที่ปรุแต่งไม่ได้อีกต่อไป
 ได้ถึงแล้วซึ่งความสิ้นแห่งค้นหา คือถึงพระนิพพาน

ปัจฉิมพุทฺธะวาตะปาโฐ

(หันทะ มะยัง ปัจฉิมพุทฺธะวาตะปาฐัง ะณามะ เส)

หันทะทานิ ภิกขะเว
 อามันตะยามิ โว
 วะยะ ธัมมา สังขารา
 อัปปะมาเทนะ สัมปาเทถะ
 อะยัง ตะถาคะตัสสะ ปัจฉิมา วาจา.

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย
 บัดนี้ เราขอเตือนท่านทั้งหลายว่า
 สังขารทั้งหลาย มีความเสื่อมสิ้นไปเป็นธรรมดา
 ท่านทั้งหลาย จงยังประโยชน์ตนและประโยชน์ท่านให้ถึงพร้อม
 ด้วยความไม่ประมาทเถิด
 นี่เป็นพระพุทฺธะวาจาสุดท้าย ของพระตถาคตเจ้า

สังขารสังขระระคาถา

(ทันทะ มะยัง สังขารสังขระระคาถาโย ภาณามะ เส)

สุภานุปัสสีง วิหะรันตัง อินทริเยสุ อะสังวุตัง โกชะนัมหิ อะมัตตัญญุง กุสึตัง หินะวีริยัง ตัง เว ปะสะหะติ มาโร	มารย่อมรังควาน คนที่ตามเห็นอารมณ์ว่างาม ไม่สำรวมแล้วในอินทรีทั้งหลาย ไม่รู้จักประมาณในการบริโภค เกียจคร้านแล้ว มีความเพียรอันเลว นั้นแล
วาโต รุกขังวะ ทุพพะลัง อะสุภานุปัสสีง วิหะรันตัง อินทริเยสุ สุสังวุตัง โกชะนัมหิ จะ มัตตัญญุง สัทธัง อาร์ทะหะวีริยัง ตัง เว นัปปะสะหะติ มาโร	เหมือนลม รังควานต้นไม้ที่ทพพลาภาพได้เช่นนั้น มารย่อมไม่รังควาน คนที่ตามเห็นอารมณ์ว่าไม่งาม ให้สำรวมดีแล้วในอินทรีทั้งหลาย รู้จักประมาณในการบริโภค มีศรัทธาและความเพียรอันปรารภแล้ว นั้นแล
สาธุ สัพพัตถะ สังขะโร สัพพัตถะ สังวุโต ภิกขุ สัพพะทุกขา ปะมุจจะตตี.	ความสำเร็จในทวารทางตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ เป็นคุณเครื่องให้สำเร็จประโยชน์ ภิกษุผู้สำรวมดีแล้ว ในทวารทั้งหลาย ย่อมพ้นจากทุกข์ทั้งปวงได้ ดังนี้แล

บทพิจารณาตนเองในไตรลักษณ์

สัพเพ สังขารา อะนิจจา	สังขารทั้งหลายไม่เที่ยง รูปสังขาร คือร่างกาย นามสังขาร คือใจปรุงแต่ง ทั้งหมดทั้งสิ้นไม่เที่ยง เกิดขึ้นแล้ว ย่อมแปรปรวนเปลี่ยนไป
สัพเพ สังขารา ทุกขา	สังขารทั้งหลายเป็นทุกข์ รูปสังขาร นามสังขาร ทั้งหมดทั้งสิ้น มันทันเป็นตัวทุกข์ เพราะทนอยู่สภาพเดิมได้ยาก ต้องเสื่อมสิ้นไป
สัพเพ อัมมา อะนัตตา	ธรรมทั้งหลายไม่ใช่ตัวตน ทั้งที่เป็นสังขาร และไม่ได้เป็นสังขาร ทั้งหมดทั้งสิ้น ไม่ใช่ตัว ไม่ใช่ตน ไม่ใช่เป็นของของตน บังคับไม่ได้ เสื่อมสิ้นไปสูญไปในที่สุด เป็นไปตามเหตุปัจจัยของมันเอง
อะธวัง ชีวิตัง	ชีวิตเป็นของไม่ยั่งยืน
ธวัง มะระณัง	ความตายเป็นของยั่งยืน
อะวัสสสัง มะยา มะริตัพพัง	อันเราจะพึงตายแน่แท้
มะระณะปะริโยสานัง เม ชีวิตัง	ชีวิตของเรา มีความตายเป็นที่สุครอบ

ชีวิตัง เม อะนियะตัง	ชีวิตของเรา เป็นของไม่เที่ยง
มะระณัง เม นิยะตัง	ความตายของเรา เป็นของเที่ยง
วะตะ อะยัง กาโย	ควรแล้วที่จะสังเวชในร่างกายของเรานี้
อะจิริง	ไม่ได้ตั้งอยู่นาน
อะเปตะวิญญาโณ	ครั้งปราศจากวิญญาณ
จุกโท	อันเขาทิ้งไปเสียแล้ว
อะธิเสสสะติ	จักนอนทับล้มลง
ปะฐะวิง	ซึ่งแผ่นดิน
กะลิ่งกะลิ่ง อิวะ	ประจุกตั้งว่าท่อนไม้ท่อนพิน
นิรัตถัง.	หาประโยชน์แก่ตนไม่ได้แล

มหาพุทธระโถมะนาการะปาฐุ (พุทธคุณร้อยบท)

(หันทะ มะยัง พุทธัสสะ ณะคะวะโต โถมะนาการะปาฐัง ณะณามะ เส)

เตนะหิ ภันเต สุโณหิ	ดูก่อนท่านผู้เจริญ ขอท่านจงฟังซึ่งคำของข้าพเจ้าเถิด
ยัสสาหัง สาวะโก	ข้าพเจ้านั้น เป็นสาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า พระองค์ใด
ธีรัสสะ	พระผู้มีพระภาคเจ้า พระองค์นั้น เป็นนักปราชญ์ ผู้ทรงไว้ซึ่งปัญญา
วิคะตะโมหัสสะ	เป็นผู้ปราศจากแล้ว ซึ่งโมหะ
ปะภินนะชิลัสสะ	เป็นผู้มีเสาะเชื่อน เครื่องตรึงจิตอันหักแล้ว
วิชิตะวิชะยัสสะ	เป็นผู้มีชัยชนะ อันวิจิตแล้ว
อะนิฆัสสะ	เป็นผู้ปราศจากแล้ว จากสิ่งคับแค้นสะเทือนใจ
สุสะมะจิตตัสสะ	เป็นผู้มีจิตสมาเสมอ ด้วยดี
พุทธะสีลัสสะ	เป็นผู้มีปกติภาวะแห่งบุคคล ผู้เป็นพุทธะ
สาธูปัญญัสสะ	เป็นผู้มีปัญญา เครื่องยังประโยชน์ให้สำเร็จ
เวสะมันตะรัสสะ	เป็นผู้ข้ามไปได้แล้ว ซึ่งวัฏฏะสงสารอันขรุขระ
วิมะลัสสะ	เป็นผู้ปราศจากแล้ว จากมลทินทั้งปวง
ณะคะวะโต ตัสสะ สาวะโกหะมัสมิ	ข้าพเจ้า เป็นสาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า พระองค์นั้น
อะกะถังกะถิสสะ	พระผู้มีพระภาคเจ้า พระองค์นั้น เป็นผู้ไม่มีการถามว่า อะไรเป็นอะไร
ตุลิตัสสะ	เป็นผู้อิ่มแล้วธรรมอยู่
วันตะโลกามิสัสสะ	เป็นผู้มีเหยื่อในโลก อันคายทิ้งเสียแล้ว
มุทิตัสสะ	เป็นผู้มีความยินดี ในสัตว์ทั้งปวง
กะตะสะมะณัสสะ	เป็นผู้มีสมณธรรม อันกระทำสำเร็จแล้ว
มะนุชัสสะ	เป็นผู้ถือกำเนิดแล้ว แต่กำเนิดแห่งมนุโดยแท้
อันติมะสะรีรัสสะ	เป็นผู้มีสรีระ อันมีในครั้งสุดท้าย

นระรัสสะ	เป็นผู้เป็นนรชน คือเป็นคนแท้
อะโนปะมัสสะ	เป็นผู้อื่นใครๆ กระทำอุปมาไม่ได้
วิระซัสสะ	เป็นผู้ปราศจากกิเลส อันพึงเปรียบได้ด้วยธูลี
ภะคะวะโต ตัสสะ สาวะโกหะมัสมิ	ข้าพเจ้า เป็นสาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า พระองค์นั้น
อะสังสะยัสสะ	พระผู้มีพระภาคเจ้า พระองค์นั้น เป็นผู้หมดสิ้นแล้ว จากความสงสัยทั้งปวง
กุสะลัสสะ	เป็นผู้มีปัญญา เครื่องตัดกิเลสจุกจุกเสียได้
เวณะยิกัสสะ	เป็นผู้นำสัตว์ สู่สภาพอันวิเศษ
สาระภิวะรัสสะ	เป็นสารถิอันประเสริฐ กว่าสารถิทั้งหลาย
อะนุตตะรัสสะ	เป็นผู้ไม่มีใครยิ่งกว่า โดยคุณธรรมทั้งปวง
รุจิระธัมมัสสะ	เป็นผู้มีธรรมเป็นที่ตั้ง แห่งความชอบใจของสัตว์ทั้งปวง
นิกังขัสสะ	เป็นผู้มีกิงขาเครื่องข้องใจ อันทรงนำออกแล้วหมดสิ้น
ปะภาสะกะรัสสะ	เป็นผู้กระทำ ซึ่งความสว่างแก่ปวงสัตว์
มานัจฉิตัสสะ	เป็นผู้ตัดแล้วซึ่งมานะ เครื่องทำความสำคัญมั่นหมาย
วีรัสสะ	เป็นผู้มีวิริยธรรม เครื่องกระทำความแก่กล้า
ภะคะวะโต ตัสสะ สาวะโกหะมัสมิ	ข้าพเจ้า เป็นสาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า พระองค์นั้น
นิสะภัสสะ	พระผู้มีพระภาคเจ้า พระองค์นั้น เป็นผู้เป็นยอดมนุษย์แห่งมนุษย์ทั้งหลาย
อัปะเมยยัสสะ	เป็นผู้มีคุณอันใครๆ กำหนดประมาณให้ไม่ได้
คัมภีรัสสะ	เป็นผู้มีธรรมะสภาวะอันลึกซึ้ง ไม่มีใครหยั่งได้
โมนัปปัตตัสสะ	เป็นผู้ถึงซึ่งปัญญา เครื่องทำความเป็นแห่งมุณี
เขมังกะรัสสะ	เป็นผู้กระทำความเกษมแก่สรรพสัตว์
เวทัสสะ	เป็นผู้มีเวท คือญาณเครื่องเจาะแทงซึ่งโมหะ
ธัมมัญญัสสะ	เป็นผู้ประดิษฐานอยู่ในธรรม
สุตังวุตตัสสะ	เป็นผู้มีพระองค์ อันทรงจัดสรรดีแล้ว
สังคาตักัสสะ	เป็นผู้ล่วงกิเลส อันเป็นเครื่องข้องเสียได้
มุตตัสสะ	เป็นผู้หลุดรอดแล้ว จากบ่วงทั้งปวง
ภะคะวะโต ตัสสะ สาวะโกหะมัสมิ	ข้าพเจ้า เป็นสาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า พระองค์นั้น
นาคัสสะ	พระผู้มีพระภาคเจ้า พระองค์นั้น เป็นผู้เป็นดังพระยาช้างตัวประเสริฐ
ปันตะเสนัสสะ	เป็นผู้มีการนอนอันสงัด จากการรบกวนแห่งกิเลส
ชินะสญญโณชะนัสสะ	เป็นผู้มีกิเลสเครื่องประกอบไว้ในภพ สิ้นสุดแล้ว
มุตตัสสะ	เป็นผู้หลุดพ้นแล้ว จากทุกข์ทั้งปวง
ปะภูมันตะกัสสะ	เป็นผู้มีความคิด เหมาะเจาะเฉพาะเรื่อง

โมนัสสะ	เป็นผู้มีปัญญา เครื่องทำความเป็นแห่งมณี
ป็นนระชัสสะ	เป็นผู้มีมานะเป็นดุจธง อันพระองค์ทรงลดลงได้แล้ว
วีตะราคัสสะ	เป็นผู้ปราศจากแล้ว จากราคะ
ทันตัสสะ	เป็นผู้มีการฝึกตน อันฝึกแล้ว
นิปะปัญจัสสะ	เป็นผู้หมดสิ้นแล้วจากกิเลส เครื่องเหนี่ยวหน่วงให้เนิ่นช้า
ภะคะวะโต ตัสสะ สาวะโกหะมัสมิ	ข้าพเจ้า เป็นสาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า พระองค์นั้น
อิสิสตัดะมัสสะ	พระผู้มีพระภาคเจ้า พระองค์นั้น เป็นผู้แสวงหาพบ คุณอันใหญ่หลวง องค์ที่ ๗
อะกุหัสสะ	เป็นผู้ปราศจากแล้ว จากความคดโกง
เตวิชชัสสะ	เป็นผู้ทรงไว้ ซึ่งวิชาทั้ง ๓
พรัหฺมะสตัดัสสะ	เป็นผู้เป็นพรหม แห่งปวงสัตว์
นัหะตักัสสะ	เป็นผู้เสร็จ จากการอาบการล้างแล้ว
ปะทะกัสสะ	เป็นผู้มีหลักมีเกณฑ์ ในการกระทำทั้งปวง
ปัสสัทธิสสะ	เป็นผู้มีกมลสันดาน อันระงับแล้ว
วิทิตะเวทัสสะ	เป็นผู้มีญาณเวท อันรู้แจ้งแล้ว
ปุรินทะทัสสะ	เป็นผู้ทำลายซึ่งธำนิคร แห่งกิเลสทั้งหลาย
ลักกัสสะ	เป็นผู้เป็นจอม แห่งสัตว์ทั้งปวง
ภะคะวะโต ตัสสะ สาวะโกหะมัสมิ	ข้าพเจ้า เป็นสาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า พระองค์นั้น
อะริยัสสะ	พระผู้มีพระภาคเจ้า พระองค์นั้น เป็นผู้ไปพ้นแล้ว จากข้าศึกคือกิเลส
ภาวัตตตัสสะ	เป็นผู้มีตน อันอบรมถึงที่สุดแล้ว
ปัตติปัตตัสสะ	เป็นผู้มีธรรมที่ควรบรรลु อันบรรลุแล้ว
เวยยากะระณัสสะ	เป็นผู้กระทำซึ่งอรรถะทั้งหลาย ให้แจ่มแจ้ง
สะติมะโต	เป็นผู้มีสติสมบูรณ์อยู่เอง ในทุกกรณี
วิปัสสิสสะ	เป็นผู้มีความรู้แจ้งเห็นแจ้ง เป็นปกติ
อะนะภินะตัสสะ	เป็นผู้มีจิตไม่แปรปลง ด้วยอำนาจแห่งกิเลส
โน อะปะณะตัสสะ	เป็นผู้มีจิตไม่พองขึ้น ด้วยอำนาจแห่งกิเลส
อาเนชัสสะ	เป็นผู้มีจิตไม่หวั่นไหว ด้วยอำนาจแห่งกิเลส
วะลีปะตตัสสะ	เป็นผู้บรรลु ถึงซึ่งความมีอำนาจเหนือกิเลส
ภะคะวะโต ตัสสะ สาวะโกหะมัสมิ	ข้าพเจ้า เป็นสาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า พระองค์นั้น
สัมมัคคะตัสสะ	พระผู้มีพระภาคเจ้า พระองค์นั้น เป็นผู้ไปแล้วโดยชอบ
ฌายิสสะ	เป็นผู้มีการเพ่งพินิจ ทั้งในสมาธิและปัญญา
อะนะนุคะตันตะรัสสะ	เป็นผู้มีสันดาน อันกิเลสตามถึงไม่ได้แล้ว
สุทฐัสสะ	เป็นผู้หมดจดแล้ว จากสิ่งเศร้าหมองทั้งปวง

อะลีตัสสะ	เป็นผู้อันค้นหาและทิวฎฐิ อาศัยไม่ได้แล้ว
อัปปะภีตัสสะ	เป็นผู้ไม่มีความหวาดกลัว ในสิ่งเป็นที่ตั้งแห่งความกลัว
ปะวีวัตตัสสะ	เป็นผู้สงัดแล้ว จากการรบกวนแห่งกิเลสทั้งปวง
อัคคัปปัตตัสสะ	เป็นผู้บรรลุแล้ว ซึ่งธรรมอันเลิศ
ติณณัสสะ	เป็นผู้ข้ามแล้ว ซึ่งโอฆะกันดาร
ตาระยันตัสสะ	เป็นผู้ยังบุคคลอื่นให้ข้ามแล้ว ซึ่งโอฆะนั้น
ภะคะวะโต ตัสสะ สาวะโกหะมัสมี	ข้าพเจ้า เป็นสาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า พระองค์นั้น
สันตัสสะ	พระผู้มีพระภาคเจ้า พระองค์นั้น เป็นผู้มีสันดาน สงบระงับแล้ว
ภุริปัญญัสสะ	เป็นผู้มีปัญญา อันหนาแน่น
มะหาปัญญัสสะ	เป็นผู้มีปัญญา อันใหญ่หลวง
วีตะโลภัสสะ	เป็นผู้ปราศจากแล้ว จากโลภะ
ตะถาคะตัสสะ	เป็นผู้มีการไปและการมา เหมือนอย่างพระพุทธเจ้าทั้งหลาย
สุคะตัสสะ	เป็นผู้ไปแล้วด้วยดี
อัปปะภุคคะลัสสะ	เป็นบุคคล ผู้ไม่มีบุคคลใดเปรียบ
อะสะมัสสะ	เป็นบุคคล ผู้ไม่มีบุคคลใดเสมอ
วิสาระทัสสะ	เป็นบุคคล ผู้มีญาณอันแก่กล้า
นิปุณัสสะ	เป็นผู้มีปัญญา ละเอียดอ่อน
ภะคะวะโต ตัสสะ สาวะโกหะมัสมี	ข้าพเจ้า เป็นสาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า พระองค์นั้น
ตัมหัจฉิตัสสะ	พระผู้มีพระภาคเจ้า พระองค์นั้น เป็นผู้เจาะทะลุข่าย คือค้นหา เครื่องดักสัตว์
พุทธีตัสสะ	เป็นผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน เป็นปกติ
วีตะธัมมัสสะ	เป็นผู้มีกิเลสจุกวันไฟ ไปปราศแล้ว
อะนุปะลิตตัสสะ	เป็นผู้อันค้นหาและทิวฎฐิไม่ฉาบทา ได้อีกต่อไป
อาหุเนยยัสสะ	เป็นผู้เป็นอาหุเนยบุคคล ควรแก่ของที่เขานำไปบูชา
ยักขัสสะ	เป็นผู้ที่โลกทั้งปวง ต้องบูชา
อุตตะมะปุคคะลัสสะ	เป็นบุคคลผู้สูงสุด แห่งบุคคลทั้งหลาย
อะตุลัสสะ	เป็นผู้มีคุณ อันไม่มีใครวัดได้
มะหะโต	เป็นผู้เป็นมหาบุรุษ
ยะลัคคัปปัตตัสสะ	เป็นผู้ถึงแล้ว ซึ่งความเลิศด้วยเกียรติคุณ
ภะคะวะโต ตัสสะ สาวะโกหะมัสมีติ	ข้าพเจ้า เป็นสาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า พระองค์นั้น ดังนี้

มิตตามิตตะคาถา

(หันทะ มะยัง มิตตามิตตะคาถาโย ภาณามะ เส)

อัญญะทัตถุหะโร มิตโต	มิตรปกอลอกนำไปถ่ายเดียว
โย จะ มิตโต วะจีปะระโม	มิตรใดมีวาจาปราศรัยเป็นอย่างยิ่ง
อะนุปปิยัญจะ โย อาหุ	มิตรใดกล่าวคำประจบ
อะปาเยสุ จะ โย สะขา	มิตรใดเป็นเพื่อนในทางฉิบหาย
เอเต อะมิตเต จัตตาโร	บัณฑิตพิจารณาเห็นว่า
อิติ วิญญายะ ปันนิตโต	ทั้ง ๔ จำพวกนี้ ไม่ใช่มิตรแล้ว
อาระกา ปะริวัชเชยยะ	พึงหลีกเลี่ยงเสียให้ห่างไกล
มัคคัง ปะฎิภะยัง ยะธา	เหมือนคนเดินทางวันทางอันมีภัยเสีย ฉะนั้น
อุปะกาโร จะ โย มิตโต	มิตรใดมีอุปการะ
สุชะทุกโข จะ โย สะขา	เพื่อนใดร่วมสุขร่วมทุกข์กันได้
อัทถักขายี จะ โย มิตโต	มิตรใดมีปกติบอกประโยชน์ให้
โย จะ มิตตานุกัมปะโก	และมิตรใดเป็นผู้อนุเคราะห์เอ็นดูซึ่งมิตร
เอเตปิ มิตเต จัตตาโร	บัณฑิตพิจารณาเห็นว่า
อิติ วิญญายะ ปันนิตโต	ทั้ง ๔ จำพวกนี้ เป็นมิตรจริงแล้ว
สักกัจจิง ปะยิรुปะเสยยะ	พึงเข้าไปคบหาโดยเคารพ
มาตา ปุตตังวะ โอระสัง.	เหมือนดั่งมารดากับบุตร ผู้เป็นโอรส ฉะนั้น

กะสิการะท้าวชะสุดตะปาฐุ (พีชมงคลคาถา)

(หันทะ มะยัง กะสิการะท้าวชะสุดตะปาฐุ ภาณามะ เส)

หะโม ตัสสะ ภาคะวะโต	ขอนอบน้อมแด่พระผู้มีพระภาคเจ้า พระองค์นั้น
สุนิพพุตัสสะ ตาทิโน	ผู้เสด็จนิพพานดีแล้ว ยังมีพระคุณคงที่
สัมมาวิรุฬฺหะธัมมัสสะ สาวะกานัง	มีพระธรรมงอกงามโดยชอบแล้ว
ปะรัมปะรา	เพราะการสืบทอดแห่งพระสาวกทั้งหลาย
ตัสสะ ปาระมิเตชนะ	ด้วยเดชแห่งพระบารมี ของพระผู้มีพระภาคเจ้านั้น
สัทธัมโม อะมะตัมปะโล	พระสัทธรรมมีอมตะเป็นผล ย่อมเจริญขึ้นในโลก
กิเลสสันตปาปัจจุณหะปิโลเก	แม้ท่ามกลางความแผดเผาแห่งกิเลสตามฐานะ
ฐุหะติ ฐานะโส	
ตั้ง โข พุทฺธัง ภาคะวันตัง	เราทั้งหลาย อภิวัตบุชาแล้ว (ปฏิบัติบูชา)
สะสัทธัมมัง สะสาวะกัง	ซึ่งพระผู้มีพระภาคเจ้า
อะภิวันทียะ ปุเชตฺวา	ทั้งพระธรรม และพระสาวกนั้น
สุเขตเต ระตะนัตตะเย	ชื่อว่าหว่านพีช คือบุญทั้งหลาย ในพระรัตนตรัย
โรเปมะ ปุญญะพีชานี	อันเป็นเนื่อนาบุญอันดี

ญาณัสสะ สาธะกานิ โน
โลกทุกขัสสะ โลกัมहा สัมมา
นิสสะระณัสสะ จะ

พีชคือบุญนั้น เป็นเครื่องยังญาณของเราทั้งหลาย
ให้สำเร็จด้วย ยังความทุกข์ในโลกให้สิ้นด้วย
ยังความหลีกออกจากทุกข์โดยชอบ ให้สำเร็จด้วย

ภาติตัง พุทธะเสฏฐะณะ สัจจัง
โลกัคคะวาทีนา สัทธา พีชัง ตะโป
วุจฺฉิ ปญญา เม ยุคะนังคะลัง

คำสั่งอันพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุด
เป็นอรรควาทีในโลก ได้ตรัสไว้แล้วว่า
ศรัทธาของเราเป็นพีช ความเพียรเป็นฝน
ปัญญาเป็นแอกและคันไถ

หิริ อีสา มะโน โยตตัง
สะติ เม ผาละปาจะนัง,

หิริเป็นงอนไถ ใจเป็นเชือก
สติเป็นผาลและปฏัก

กายะคุตโต วะจีคุตโต อาหาเร อุทะเร
ยะโต สัจจัง กะโรมิ นิททานัง
โสรัจจัง เม ปะโมจะนัง

การคุ้มครองกาย วาจา
การรู้ประมาณในอาหาร
การมีสัจจะเป็นเครื่องตัดใจ
ช่วยให้เลิกได้เด็ดขาด

วิริยัง เม ฐุระโธรัยหัง
โยคักเขมาธิวาหะนัง

วิริยะของเราเป็นหน้าที่การงาน
นำไปถึงซึ่งพระนิพพาน อันเป็นแดนเกษมจากโยคะ

คัจฉะติ อะนิวัตตันตัง
ยัตถะ คันตฺวา นะ โสจะติ

ไปอย่างไม่เลี้ยวกลับ
ไปถึงที่แล้วไม่เศร้าโศก

เอวะเมสา กะลี กัฏฐา
สา โหติ อะมะตฺปผลา

การทำนา ใครทำได้แบบนี้
ย่อมมีอมตะเป็นผล

เอตัง กะสิง กะสิตฺวานะ
สัพพะทุกขา ปะมุจจะตฺติ.

บุคคลทำนอแบบนี้แล้ว
ย่อมพ้นจากทุกข์ทั้งปวงได้ ดังนี้แล

“‘นะโม’ แปลว่าอะไร แปลว่าความนอบน้อมถ่อมตัว อ่อนโยน
ไม่ใช่ว่าจะไปว่า ใ้มันดี ไม่ได้นะ มันอยู่กับภาคปฏิบัติต่างหาก
ถ้าคนไม่ปฏิบัติ ถึงจะว่า ‘นะโม’ ตั้งแต่เช้ายันค่ำมีด ก็แล้วแต่เออะ ไม่ได้ขึ้น
นะโมนั้น ว่าถูกก็ตาม แต่ไม่มีผลดีอะไรเลย ...
นะโมมันมีลักษณะ ๓ น้อมด้วยกัน น้อมทางกาย น้อมทางวาจา น้อมทางใจ
อันที่จริงตัวนะโม คือน้อมทางใจเป็นใหญ่ เป็นหลัก”

วัดป่าบ้านค้อ วันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๔๒

ผู้ชี้ขุมทรัพย์

นะ เต อะหัง อานันทะ ตะธา ประรักกะมิสสามิ	อานนท์ เราไม่พยายามทำกับพวกเธอ อย่างทะนุถนอม
ยะธา กุมภะโร อามะเก อามะกะมัตเต นิกคัย्हะนิกคัย्हะหัง อานันทะ วัคขามิ	เหมือนพวกช่างหม้อ ทำแก่หม้อที่ยังเปียกยังดิบอยู่ อานนท์ เราจักขนาบแล้วขนาบอีก ไม่มีหยุด
ปะวัญหะปะวัญหาหัง อานันทะ วัคขามิ	เราจักชี้โทษแล้วชี้โทษอีก ไม่มีหยุด
โย สาโร โส ฐัสสะติ นินีนังวะะ ปะวัตตารัง ยัง ปัสเส วัชชะทัสสินัง นิกคัย्हะวาทิง เมธาวิง ตาทิสัง ปัญฺชิตัง ภาเช ตาทิสัง ภาชะมานัสสะ เสยโย โหติ นะ ปาปิโย.	ผู้ใดมีมรรคผลเป็นแก่นสาร ผู้นั้นจักทนอยู่ได้ คนเราควรมองผู้มีปัญญาใดๆ ที่คอยชี้โทษ คอยกล่าวคำขนาบอยู่เสมอไป ว่าคนนั้นแหละ คือผู้ชี้ขุมทรัพย์ ควรคบบัณฑิตที่เป็นเช่นนั้น เมื่อคบหาบัณฑิตเช่นนั้นอยู่ ย่อมมีแต่ดีทำเดียว ไม่มีเลวเลย

ตถาคตเป็นแต่เพียงผู้บอก

ตุ้มเหติ กิจจัง อาตปปัง อักขาตาโร ตะธาคะตา ปะภูปีนนา ปะโมกขันติ ณายิโน มาระพันธะนา.	ท่านทั้งหลาย ต้องทำความเพียรด้วยตนเอง ตถาคตเป็นแต่เพียงผู้บอก ผู้มีปกติเพ่งพินิจ จักพ้นบ่วงแห่งมาร
--	--

ธรรมทั้งหลายอยู่ที่ใจ

มะโนปุพพังคะมา ธัมมา มะโนเสฏฐา มะโนมะยา มะนะสา เจ ปะทุฏฐะนะ ภาสะติ วา กะโรติ วา	ธรรมทั้งหลาย มีใจเป็นหัวหน้า มีใจประเสริฐที่สุด สำเร็จแล้วแต่ใจ ถ้าบุคคลมีใจอันโทษประทุษร้ายแล้ว กล่าวอยู่ก็ตาม ทำอยู่ก็ตาม
ตะโต นัง ทุกขะมันฺเวติ จกักังวะะ วะหะโต ปะทันติ.	ความทุกข์ย่อมไปตามบุคคลนั้น เหมือนล่อหมุนไปตามรอยเท้าโค ผู้ลากเกวียนไปอยู่ ฉะนั้น

บทสวดหลังพระปาฏิโมกข์

บทสวดสำหรับทุกวันพระใหญ่ ซึ่งเป็นวันทำอุโบสถสังฆกรรม และพระภิกษุสงฆ์จะสวดหลังจบสวดพระปาฏิโมกข์แล้ว

๑. **โอวาทะปาฏิโมกขาทีปาฐุ** – หลักการอันเป็นหัวใจของพระพุทธศาสนา ว่าด้วยการไม่ทำบาป การทำกุศลให้ถึงพร้อม และการชำระจิตให้บริสุทธิ์ผ่องใส
๒. **สัทธเทสะปาฐุ** – คาถาว่าด้วยความเป็นผู้ไม่ประมาท ในการสำรวมในพระปาฏิโมกข์
๓. **ตายนะคาถา** – คาถาของตายนเทพบุตร ว่าด้วยการทำความเพียรอันปราศจากโทษ

โอวาทะปาฏิโมกขาทีปาฐุ

(หันตะ มะยัง โอวาทะปาฏิโมกขาทีปาฐัง ภาณามะ เส)

อุททิฏฐัง โข เตนะ ภาคะวะตา

ชานะตา ปัสสะตา อระหะตา

สัมมาสัมพุทธะนะ,

โอวาทะปาฏิโมกขัง ตีหิ คาถาหิ.

พระผู้มีพระภาคเจ้า ทรงยกโอวาทปาฏิโมกข์

ขึ้นแสดงด้วยพระคาถา ๓ บท

ขันตี ประระมัง ตะโป ตีติกขา,

นิพพานัง ประระมัง วัหันทิ พุทธา,

นะ หิ ปัพพะชิตโต ประรูปะฆาตี,

สะมะโณ โหติ ประรัง วิหะฐะยันโต.

สัพพะปาปัสสะ อะกะระณัง

กุสะลัสสุปะสัมปะทา

สะจิตตะปะริโยทะปะนัง

เอตัง พุทธานะ สาสะนัง.

อะนุปะวาโท อะนุปะฆาโต

ปาฏิโมกเข จะ สังวะโร

มัตตัญญูตา จะ ภัตตัสสัมมัง

ปันตัญจะ สะยะนาสะนัง,

อะริจิตเต จะ อาโยโค

เอตัง พุทธานะ สาสะนันติ.

ขันตี คือความอดกลั้น เป็นธรรมเครื่องเผือกใจเลสอย่างยิ่ง

ท่านผู้รู้ทั้งหลาย กล่าวพระนิพพานว่า เป็นธรรมอันยิ่ง

ผู้ฆ่าสัตว์อื่น เบียดเบียนสัตว์อื่นอยู่

ไม่ชื่อว่า เป็นบรรพชิตสมณะเลย

การไม่ทำบาปทั้งปวง

การทำกุศลให้ถึงพร้อม

การชำระจิตของตนให้ผ่องแผ้ว

ธรรม ๓ อย่างนี้ เป็นคำสอนของพระพุทธเจ้าทั้งหลาย

ความไม่กล่าวร้าย ความไม่ล้างผลาญ

ความสำรวมในพระปาฏิโมกข์

ความเป็นผู้รู้จักประมาณในภัตตอาหาร

การนอน การนั่ง ในที่อันสงบ

และความประกอบโดยเอื้อเฟื้อในอธิจิต

ธรรม ๖ อย่างนี้ เป็นคำสอนของพระพุทธเจ้าทั้งหลาย

สัทธเทสะปาฐุ

(หันตะ มะยัง สัทธเทสะปาฐัง ภาณามะ เส)

ภาสิตะมิทัง เตนะ ภาคะวะตา

ชานะตา ปัสสะตา อระหะตา

สัมมาสัมพุทธะนะ,

สัมปันนะสีลา ภิกขะเว วิหะระถะ

สัมปันนะปาฏิโมกขา,

พระผู้มีพระภาคเจ้าผู้รู้เห็น เป็นพระอรหันต์

ตรัสรู้ชอบได้โดยพระองค์เอง ได้ทรงภาสิตไว้ดังนี้ว่า

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เธอทั้งหลายจงเป็นผู้มีศีลสมบูรณ์

มีพระปาฏิโมกข์สมบูรณ์

ปาฏิโมกขะสังวะระสังวุตา วิหะระถะ
 อาจารย์โคจระระสัมปันนา,

จงเป็นผู้สำรวจแล้ว ด้วยเครื่องสังวรในพระปาฏิโมกข์
 สมบูรณ์ด้วยอาจารย์และโคจร
 คือมารยาท และสถานที่เที่ยวไป

อะณุมัตเตสฺ วัชเชสฺ ภายะทัสสาวิ
 สมะทาทยะ ลิกขะถะ ลิกขาปะเทสุติ.

จงเป็นผู้มีปกติเห็นนากลัวในโทษ แม้สักว่าเล็กน้อย
 สมทานศึกษาในสิกขาบททั้งหลายเถิด

ตัสมาติหัมเหติ ลิกขิตัพพัง,

เพราะเหตุดังนี้ เราทั้งหลายพึงศึกษาสำเหนียกว่า

สัมปันนะสีลา วิหะริสสามะ

เราทั้งหลาย จักเป็นผู้มีศีลสมบูรณ์

สัมปันนะปาฏิโมกขา,

มีพระปาฏิโมกข์สมบูรณ์

ปาฏิโมกขะสังวะระสังวุตา

จักเป็นผู้สำรวจแล้ว ด้วยเครื่องสังวรในพระปาฏิโมกข์

วิหะริสสามะ

สมบูรณ์ด้วยอาจารย์และโคจร

อาจารย์โคจระระสัมปันนา,

คือมารยาท และสถานที่เที่ยวไป

อะณุมัตเตสฺ วัชเชสฺ ภายะทัสสาวิ
 สมะทาทยะ ลิกขิสสามะ ลิกขาปะเทสุติ.

จักเป็นผู้มีปกติเห็นนากลัวในโทษ แม้สักว่าเล็กน้อย
 สมทานศึกษาในสิกขาบททั้งหลาย

เอวัญหิ โน ลิกขิตัพพัง.

อันเราทั้งหลาย พึงศึกษาสำเหนียกอย่างนี้แล

“ถ้าผู้บำเพ็ญกุศล เช่น การให้ทาน

ผู้มีความบริสุทธิ์ในศีลในธรรมแล้ว นั้นเป็นเรื่อนาบุญของโลก

‘อะนุตตะรัง ปุญญักเขตตัง โลกัสสะ’ พระสงฆ์เป็นเนื่อนาบุญของโลก

พระสงฆ์ผู้มีคุณธรรม มีความบริสุทธิ์ในธรรมในศีล ...

พระพุทธเจ้ายังว่า ต้องทำเนื่อนาบุญของศาสนาพุทธเท่านั้น เป็นนาบุญอันประเสริฐ”

วัดป่าบ้านค้อ วันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๓

ตายณะคาถา

(หันทะ มะยัง ตายณะคาถาโย ภาณามะ เส)

ฉินทะ โสตัง ประรั๊กัมมะ	เธอจงบากบั่นตัดกระแสแห่งตัณหาเสีย
กาเม ปะนุทะ พรั๊กัมมะณะ	จงกำจัดกามทั้งหลายเสียเถิดนะพราหมณ์
นัปปะหะยะ มุณี กาเม	มุณีที่ยังละเว้นกามทั้งหลายไม่ได้แล้ว
เนกัตตะมุปะปัชชะติ	ย่อมเข้าถึงความเป็นคนผู้เดียวไม่ได้
กะยิรา เจ กะยิราเถณัง	ถ้าจะทำให้ทำการนั้นจริงๆ
ทัฬหะเมณัง ประรั๊กะเม	พึงบากบั่นซึ่งการนั้นให้มั่น
สิถิโล หิ ประิพพาโซ	เพราะว่าสมณธรรม เครื่องเว้นที่ย่อหย่อน
ภียโย อากิระเต ระชัง	ยิ่งจะเกลียดโทษดังธูลี
อะกะตัง ทุกกะภูง์ เสยโย	อันกรรมชั่ว ไม่ทำเสียเลยดีกว่า
ปัจฉา ตัปะปะติ ทุกกะภูง์	เพราะว่าทำแล้ว ย่อมเผาผลาญในภายหลังได้
กะตัญจะ สุกะตัง เสยโย	ฝ่ายกรรมดี ทำไว้นั้นแหละดีกว่า
ยัง กัตถวา นานุตัปะปะติ	เพราะว่าทำแล้ว ไม่ต้องเดือดร้อนในภายหลัง
กุโส ยะธา ทุคคะหิโต	เปรียบเหมือนหญ้าคา ที่จับยังไม่มั่น
หัตถะเมวานุกันตะติ	ย่อมบาดเจ็บได้โดยแท้
สามัญญัง ทุปะระรามัตถัง	สมณคุณ อันบรรพชิตลูบลำชั่วแล้วก็เหมือนกัน
นิระยาอุปะกัทตะติ	ย่อมหวังเหนี่ยวไปสู่นรกได้
ยังกัญจิ สิถิลัง กัมมัง	การอันใดอันหนึ่ง ที่ย่อหย่อน
สังกิลัญญัญจะ ยัง วะตัง	และข้อวัตรปฏิบัติ ที่ยังเจือด้วยความเศร้าหมอง
สังกัสสะรัง พรั๊กัมมะจะริยัง	พรหมจรรย์ ที่ยังต้องนึกด้วยความรังเกียจใจ
นะ ตัง โหติ มะหัปะละลันติ.	ทั้ง ๓ อย่างนั้น ย่อมเป็นของไม่มีผลมาก ดังนี้แล

“นี่ก็เอามาศึกษาพิจารณาดูสิ ในคำสวดทุกวันๆ นี้
 เราจะเป็นทนายท ก็ต้องรับผลของกรรมต่อไป ลักษณะอย่างนี้
 นี้คำว่ากรรมตัวเดี๋ยวนี้ มันเป็นทั้งกรรมในอดีตและปัจจุบัน
 กรรมอดีตส่งมาถึงปัจจุบัน กรรมในปัจจุบันนี้จะส่งผลไปสู่อนาคต
 นี้ว่าเป็นทนายทต่อเนื่องกันไป นี่คือต้องรับกันไปอย่างนั้น”

วัดป่าบ้านค้อ วันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๔๐

ศาสนพิธี

บทสวดที่ใช้ในพิธีทางศาสนา หรือแบบแผนแนวทางการปฏิบัติในกิจกรรมต่างๆ ทางพระพุทธศาสนา อันได้แก่ การอาราธนาศีล การอาราธนาธรรม การอาราธนาพระปริตร และการขอขมาในพิธีต่างๆ เป็นต้น

๑. คำอาราธนาศีล ๕
๒. คำอาราธนาศีล ๘
๓. คำอาราธนารักษาศูโบสถศีล
๔. คำลาอุโบสถศีล
๕. คำขอวชชีพรามณ์ (แบบ ๑ คน)
๖. คำขอวชชีพรามณ์ (แบบ ๒ คนขึ้นไป)
๗. คำอาราธนาพระปริตร
๘. คำอาราธนาธรรม
๙. คำขอขมาพระรัตนตรัย
๑๐. คำขอขมาพระเถระ
๑๑. คำขอขมาพระอุปัชฌาย์
๑๒. คำขอขมาพระอาจารย์
๑๓. คำขอขมาพระสงฆ์
๑๔. คำขอขมาบุคคลทั่วไป
๑๕. คำขอขมาบิดามารดา

คำอาราธนาศีล ๕

มะยัง^{๔๓} ภัณฑะ วิสุัง วิสุัง รัทชะณัตถายะ^{๔๔} ติสระเณนะ สะหะ ปัญจะ สีลานิ ยาจามะ.

ทุติยัมปิ มะยัง ภัณฑะ วิสุัง วิสุัง รัทชะณัตถายะ ติสระเณนะ สะหะ ปัญจะ สีลานิ ยาจามะ.

ตะติยัมปิ มะยัง ภัณฑะ วิสุัง วิสุัง รัทชะณัตถายะ ติสระเณนะ สะหะ ปัญจะ สีลานิ ยาจามะ.

คำอาราธนาศีล ๘

มะยัง ภัณฑะ ติสระเณนะ สะหะ อัญฐะ สีลานิ ยาจามะ.

ทุติยัมปิ มะยัง ภัณฑะ ติสระเณนะ สะหะ อัญฐะ สีลานิ ยาจามะ.

ตะติยัมปิ มะยัง ภัณฑะ ติสระเณนะ สะหะ อัญฐะ สีลานิ ยาจามะ.

คำอาราธนารักษาศูโบสถศีล

มะยัง ภัณฑะ ติสระเณนะ สะหะ อัญฐังคะสะมันนาคะตัง อุโปสะถัง ยาจามะ.

ทุติยัมปิ มะยัง ภัณฑะ ติสระเณนะ สะหะ อัญฐังคะสะมันนาคะตัง อุโปสะถัง ยาจามะ.

ตะติยัมปิ มะยัง ภัณฑะ ติสระเณนะ สะหะ อัญฐังคะสะมันนาคะตัง อุโปสะถัง ยาจามะ.

คำลาอุโบสถศีล

อิมัง อัญฐังคะสะมันนาคะตัง พุทธะปัญญุตติตัง อุโปสะถัง นิกชิปามิ

ข้าพเจ้าขอเก็บอุโบสถศีล ที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติไว้แล้ว พร้อมด้วยองค์ ๘ ประการนี้

^{๔๓} คำอาราธนาศีลเหล่านี้ นิยมใช้ในเวลารัตนยามากคน ถ้าคนเดียวฟัง เปลี่ยนคำว่า มะยัง เป็น อะหัง และเปลี่ยนคำว่า ยาจามะ เป็น ยาจามิ

^{๔๔} เมื่อมีคำว่า วิสุัง วิสุัง รัทชะณัตถายะ หมายความว่า ในการขอศีล (อาราธนาศีล) นั้น ขอครบทุกข้อ แต่ในการรับ หรือการถือ บางคนถือได้ครบทุกข้อ บางคนถือได้บางข้อ คือต่างกันตรงรับนั่นเอง ถ้าละคำว่า วิสุัง วิสุัง รัทชะณัตถายะ ไว้ หมายความว่า ขอครบทุกข้อและขอถือทุกข้อ ซึ่งถ้าสักขาบทใดบทหนึ่งขาดไป ก็ขาดทั้งหมด

คำขอพระราชทานพระอภัยมณี (แบบ ๑ คน)

เอสาทั้ง กัณฑ์, สุจริตประริณพทุ้มปี, ตัง ภาคะวันตัง สาระณัง คัจฉามิ,
ธัมมัญจะ ภิกขุสังฆัญจะ, ปัพพชชัง มัง กัณฑ์ สังโฆ ธาเรตุ,
อชชัตคเค ปาณูปเตตัง สาระณัง คะตัง.

ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ข้าพเจ้าขอถึงสมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า
แม้เสด็จดับขันธปรินิพพานนานแล้ว กับทั้งพระธรรม และพระสงฆ์
ว่าเป็นสรณะที่พึ่งที่ระลึก ขอพระสงฆ์ จงจำข้าพเจ้าไว้ว่าเป็นผู้บวชในพระธรรมวินัย
ผู้ถึงพระรัตนตรัยเป็นสรณะตลอดชีวิต ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไปเทอญ

คำขอพระราชทานพระอภัยมณี (แบบ ๒ คนขึ้นไป)

เอตา มะยัง กัณฑ์, สุจริตประริณพทุ้มปี, ตัง ภาคะวันตัง สาระณัง คัจฉามิ,
ธัมมัญจะ ภิกขุสังฆัญจะ, ปัพพชชัง โน กัณฑ์ สังโฆ ธาเรตุ,
อชชัตคเค ปาณูปเตตัง สาระณัง คะตัง.

ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอถึงสมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า
แม้เสด็จดับขันธปรินิพพานนานแล้ว กับทั้งพระธรรม และพระสงฆ์
ว่าเป็นสรณะที่พึ่งที่ระลึก ขอพระสงฆ์ จงจำข้าพเจ้าทั้งหลายไว้ว่า
เป็นผู้บวชในพระธรรมวินัย ผู้ถึงพระรัตนตรัยเป็นสรณะตลอดชีวิต ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

คำอาราธนาพระปริตร

วิปตติปะฎิพาหายะ, สัพพะสัมปัตตสิทธินา, สัพพะทุกขะวินาสายะ, ประริตตัง พุรุถะ มังคะลัง.
วิปตติปะฎิพาหายะ, สัพพะสัมปัตตสิทธินา, สัพพะภะยะวินาสายะ, ประริตตัง พุรุถะ มังคะลัง.
วิปตติปะฎิพาหายะ, สัพพะสัมปัตตสิทธินา, สัพพะโรคะวินาสายะ, ประริตตัง พุรุถะ มังคะลัง.

ขอพระสงฆ์ทั้งหลาย จงสวดพระปริตรอันเป็นมงคล เพื่อป้องกันความวิบัติ
เพื่อความสำเร็จในสมบัติทั้งปวง และเพื่อให้ทุกข์ทั้งปวงพินาศไป
เพื่อให้ภัยทั้งปวงพินาศไป เพื่อให้โรคทั้งปวงพินาศไป

“การไหว้พระ สวดมนต์ รักษาศีล ภาวนาปฏิบัติต่างๆ อันนี้เป็นต้นมหาฝ่ายที่ดี
ต้นมหาฝ่ายนี้ เราต้องสร้างเอาไว้ ต้นมหาตัวนี้เกิดจากฝ่ายที่เป็นบุญนั่นเอง เราก็สร้างเอาไว้
คือยังไม่ละยังไม่ถอน การบำเพ็ญกุศลอย่างหนึ่ง คนเรานี้ การเสริมสร้างบารมี
ถึงจะเวียนเกิดเวียนตายกับโลกนี้ก็ตาม แต่ก็มีสิ่งอำนวยความสะดวกกับชีวิตความเป็นอยู่ได้
นี่คือการปฏิบัติตัวเองอยู่ในขั้นกามาวจร มันต้องศึกษาเอาไว้ แล้วปฏิบัติตามตัวนี้
นี่คือการปฏิบัติภาวนา”

เชื่อนอุบลรัตน์ วันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๔๘

คำอาราธนาธรรม

พรั้งมา จะ โลกาธิปะติ สะหัมปะติ,
 กัตถัญชะลี อันธิวะรัง อะยาจะณะ,
 สันตีระ สัตตาปะระชัคชะชาติกา,
 เทเสตุ ธัมมัง อะนุกัมปิมัง ปะชัง.

ท้าวสหัม บตีพรหม	เป็นบรม ในพรหมมา
ทรงฤทธิศักดิ์ดา	กว่าบริษัททุกหมู่พรหม
น้อมหัตถ์ นมัสการ	ประดิษฐาน ณ ที่สม
ควรแล้ว จึงบังคม	ชูลีบาท พระสัมมา
ขอพรอันประเสริฐ	วระเลิศมะโหฬาร
ปวงสัตว์ในโลกา	กิเลศน้อยก็ยังมี
ขององค์ พระจอมปราชญ์	สู่ธรรมมาสน์อันรูจี
โปรดปวงประชาชี	ท่านจงโปรดแสดงธรรม

คำขอขมาพระรัตนตรัย^{๔๕}

ระตะนัตตะเย ปะมาเทนะ, ทวารัตตะเยนะ กะตัง, สัพพัง อะปะราธัง ขะมะตุ โน^{๔๖} ภัันเต.

คำขอขมาพระเถระ

เถเร ปะมาเทนะ, ทวารัตตะเยนะ กะตัง, สัพพัง อะปะราธัง ขะมะตุ โน ภัันเต.

คำขอขมาพระอุปัชฌาย์

อุปัชฌายะ ปะมาเทนะ, ทวารัตตะเยนะ กะตัง, สัพพัง อะปะราธัง ขะมะตุ โน ภัันเต.

คำขอขมาพระอาจารย์

อาจะริเย ปะมาเทนะ, ทวารัตตะเยนะ กะตัง, สัพพัง อะปะราธัง ขะมะตุ โน ภัันเต.

คำขอขมาพระสงฆ์

สังฆะ ปะมาเทนะ ทวารัตตะเยนะกะตัง สัพพัง อะปะราธัง ขะมะตุ โน ภัันเต.

คำขอขมาบุคคลทั่วไป

อายัสมันเต ปะมาเทนะ, ทวารัตตะเยนะ กะตัง, สัพพัง อะปะราธัง ขะมะตุ โน ภัันเต.

คำขอขมาบิดามารดา

มาตาปิตะเรสุ ปะมาเทนะ, ทวารัตตะเยนะ กะตัง, สัพพัง อะปะราธัง ขะมะถะ โน ภัันเต.

^{๔๕} เมื่อจะขอขมาโทษจากท่านผู้ใด ให้กราบ ๓ หน้าก่อน แล้วตั้งนะโม ๓ จบ แล้วกล่าวคำขอขมา ๓ หน้า แล้วหมอบกราบ

สำหรับพิธีขมาหลายคน ผู้รับขมา กล่าวว่า อะหัง ขะมามิ ตุมห์เหทิปิ เม ขะมิตัพพัง ผู้ขอขมารับ กล่าวว่า ขะมามะ ภัันเต

หากเป็นพิธีขมาคนเดียว ผู้รับขมา กล่าวว่า อะหัง ขะมามิ ตะยาปิ เม ขะมิตัพพัง ผู้ขอขมารับ กล่าวว่า ขะมามิ ภัันเต

^{๔๖} ถ้าว่าหลายคนให้ใช้ โน หากว่าคนเดียวให้ใช้ เม

ของฝากจากหลวงพ่อกุศล ชิปะปัญโญคาลา

แม้แต่รูปปั้น คือตัวของเรา ที่สงวนรักษามาตั้งแต่วันเกิดจนถึงปัจจุบัน ก็จะปล่อยทิ้งให้คนที่
มีชีวิตอยู่ เก็บไปเผาฝังทิ้งทั้งหมด นับประสาอะไรเพียงสมบัติภายนอก ที่เป็นของนอกตัว

เราต้องใช้ปัญญาพิจารณาดูให้รู้เห็นตามความเป็นจริง สิ่งที่ทำให้เราโลภ สิ่งที่ทำให้เราโกรธ
สิ่งที่ทำให้เราหลง ก็มีอยู่ในโลกนี้จริง เรื่องความโลภ ความโกรธ ความหลง นั้นอยู่ที่ใจ ส่วนสิ่งที่
ทำให้เกิดความโลภ ความโกรธ ความหลง ก็เป็นเรื่องของสมมติโลกนี้ทั้งนั้น เรื่องของจิตจะตีตัว
ห่างจากโลกนี้ไป ก็เพราะจิตมีความรู้เห็นตามความเป็นจริงของโลกนี้

ฉะนั้น การภาวนา คือการใช้ปัญญาฝึกจิตให้มีความรู้จริงเห็นจริง เห็นความเป็นอยู่ของโลก
อย่างชัดเจน และเห็นตามความเป็นจริงของสมมติเหล่านั้นๆ เห็นสิ่งทำให้เกิดทุกข์ และเห็นทุกข์
รู้ทุกข์ที่จิตมีความเข้าใจผิดว่า ตน และเป็นของของตน ความเข้าใจผิด ความเห็นผิดนี้แล จึงทำให้
จิตเกิดความยึดมั่นถือมั่น ว่าเป็นเรา และเป็นของของเรา โดยไม่มีประตุที่จะแก้ไข นี้เรียกว่า อวิชชา
คือจิตไม่รู้ตามความเป็นจริง การที่เราจะมาแก้ตัวอวิชชา คือความไม่รู้ เราก็ต้องใช้ปัญญาอบรมจิต
สั่งสอนจิต ให้รู้เห็นตามหลักความเป็นจริง เมื่อจิตได้รับความรู้จริง ความเข้าใจจริงตามปัญญา
อยู่บ่อยๆ จิตก็จะค่อยเริ่มเกิดความฉลาด เข้าใจอย่างถูกต้องตามปัญญาไปด้วย

ในที่สุดจิตก็จะละทิ้งความโง่ ความเข้าใจผิดนี้ไป มีแต่ความรู้ความฉลาด ที่แพรวพราว
สว่างไสวภายในจิต จะคิดดำริพิจารณาอะไร ก็ล้วนแต่เป็นธรรม เห็นตามรู้ตามความเป็นจริงไป
เสียทั้งหมด

เมื่อฝึกจิตเข้าถึงขั้นนี้ได้แล้ว คำว่า อวิชชา ไม่ต้องไปบังคับ ไม่ต้องไปละ ธรรมที่เป็นสัจธรรม
จะละกันเอง เหมือนกับเราเตรียมคอมพิวเตอร์ ที่สว่างไว้อย่างพร้อมมูล ความมืดอยู่ที่ไหน ก็ฉายไฟเข้าไป
ในจุดนั้นๆ ความมืดก็จะหายทันที

นี่ฉันใด เมื่อปัญญามีในจิต เมื่อจิตมีปัญญา ย่อมกำจัดอวิชชาได้อย่างง่ายดาย

มัชฌิมาคาถา

ความสุขในโลกนี้อยู่กับความพอดี ถ้ารู้จักความพอดี ผู้นั้นจะมีความสุขในโลกนี้ได้ แต่ก็ไม่มีความสุขใดในโลกนี้มีความจริงถาวรตลอดไป เดียวก็สุขเดียวก็ทุกข์สลับกันไปไม่คงที่ เดียวก็ดีเดียวก็ชั่วมั่วกันไป ไม่มีสิ่งใดสมหวังตั้งใจคิดเอาไว้ ใจจึงมีความผิดหวังอยู่ตลอดเวลา จะหาความพอดีในโลกนี้ไม่ได้เลย เพราะความพอดีไม่มีอยู่ในโลกนี้ แต่ความพอดีมีอยู่เฉพาะที่ใจเท่านั้น

ถ้ารู้จักความพอดีภายในใจ ผู้นั้นพอจะมีความสุขได้บ้าง การรู้จักความพอดี ผู้นั้นจะต้องรู้จักความไม่พอดีว่าเป็นอย่างไร พอจะได้เป็นแนวทางที่แตกต่างกัน ในระหว่างความพอดีและความไม่พอดี เหมือนกับอาหารที่เราต้องการรสชาติที่พอดี เราต้องรู้จักอาหารรสที่ไม่พอดีเอาไว้ เพื่อจะได้รู้ว่าความพอดี และความไม่พอดีเป็นอย่างไร เราจะเลือกได้อย่างถูกต้อง นี่ฉันใด

ใจที่ไม่รู้จักความพอดีย่อมมีความทุกข์ จะหาความสุขไม่เจอตลอดไป ทั้งในชาตินี้และชาติหน้า ถึงจะมากเกิดในโลกนี้ อีกร้อยกัปพันกัลป์อนันตชาติ ก็ไม่ได้ลิ้มรสชาติความสุขทางใจนี้เลย

ขณะนี้ใจมีความลุ่มหลงอยู่กับอารมณ์ของโลก ใจจึงตกอยู่ในท่ามกลางของกิเลสตัณหาโดยไม่รู้ตัว ความเคยชินต่อเหตุการณ์เหล่านี้จึงกลายเป็นนิสัย ความเข้าใจจึงกลายเป็นธรรมดา เกิดก็เป็นธรรมดา แก่ก็เป็นธรรมดา เจ็บไข้ก็เป็นธรรมดา แม้แต่ความตายก็ถือว่าเป็นธรรมดา ทุกอย่างที่เกิดขึ้น ก็ถือว่าเป็นเรื่องธรรมดาไปทั้งหมด ใจจึงไม่รู้ไม่เห็นความแตกต่างอะไรในความเป็นอยู่อย่างนี้ ใจจึงได้ฝังตัวจมอยู่กับคำว่า ธรรมดา ต่อไปโดยไม่มีกำหนด ไม่รู้ว่าเมื่อไหร่ใจจะตื่นตัวรู้ตัวในเหตุการณ์อย่างนี้ ใจที่เป็นตะโมตะมะ มีดีมาและมีดีไป โดยไม่มีจุดมุ่งหมายปลายแดนหาที่จบสิ้นไม่ได้ จึงเรียกว่า ใจหลงไปตามกระแสโลก เวียนวนไปมาอยู่ในภพทั้งสาม เป็นไปตามกฎธรรมดาที่ใจยังหลงอยู่นั่นเอง

การแก้ไขต้องใช้ปัญญาพิจารณา ให้รู้เห็นเป็นไปตามความเป็นจริง กับสิ่งที่ เป็นธรรมดา เหล่านี้ให้ชัดเจน มีความรู้เห็นด้วยเหตุและผล ให้เป็นไปตาม อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ด้วยสติปัญญาของตัวเอง ดำริบ่อยๆ พิจารณาบ่อยๆ ความเข้าใจผิดความเห็นผิดก็จะค่อยจางออกจากใจ ความสว่างกำจัดความมืดฉันใด สติปัญญาก็กำจัดความมืดบอดของใจได้ฉันนั้น

จงฝึกปัญญาขึ้นมาเพื่อเป็นตาให้แก้ไข เพื่อจะได้เกิดความรู้เห็นตามความเป็นจริง ความรู้จริงเห็นจริงตามความเป็นจริง จะกำจัดตัวโมหะอวิชชาให้หมดไปจากใจเอง

ฉะนั้น สติปัญญาจึงเป็นตัวแก้ปัญหาก็ได้ ทั้งในทางโลกและทางธรรม ขอจงฝึกสติปัญญาเพื่อแก้ปัญญาของใจ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไปด้วยเทอญ

ดัชนีบทสวด

ก

กะระณียะมัตถะกุสะเลนนะ	๔๒
กาละ ทะทันทิ สะปัญญา.....	๖๓
กุสะลา อัมมา (อัมมะสังคินีมาติกา).....	๑๔๒
กุสะลา อัมมา (พระสังคินี).....	๑๓๗

จ

โจทิตา เทวะทูเตหิ.....	๑๕๕
------------------------	-----

ฉ

ฉะ ปัญญุตติโย.....	๑๓๘
ฉินทะ สอตั้ง ประรักกัมมะ	๑๖๗

ช

ชะยันโต โพธิยา มูเล.....	๕๓
ชะราอัมโมรม์หิ ชะรัง อะนะตีโต.....	๑๘

ด

ดั่ง โข ปะนะ ะคะวันตัง	๑๐
ดุม์เหหิ กิจจัง อาตปป์.....	๑๖๔
เตนะหิ ภัันเต สุโณหิ.....	๑๕๘

ด

ดะสะ อิมะ ภิกขะเว อัมมา	๒๑
ทุกขัปปัตตา จะ นิททุกขา	๕๐

น

นะ เต อะหัง อานันทะ ตะธา ประรักกะมิสสามิ	๑๖๔
นะโม ตัสสะ ะคะวะโต	๑๖๒
นะโม เม พุทธะเตชัสสา.....	๒๓
นะโม อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ มะเหสีโน	๓๘
นักขัตตะยักขะภูตานัง ปาปคคะหะนิวาระणा	๕๖
นัตถิ เม สระระณัง อัญญัง.....	๓๓

ป

ปะภูสังขา โยนิโส จีวะรัง ปะภูเสวามิ.....	๘
ปัญจักขันธา รุกขันโธ (พระวิภังค์).....	๑๓๘
ปัญจักขันธา รุกขันโธ (วิปัสสนาภูมิ).....	๑๓๒
ปุคคะโล อูปะลัพะธา.....	๑๓๙
ปุญญัสสิทานิ กะตัสสะ	๒๗
ปุชิตา นะระเทเวหิ.....	๑

พ

พะหุง เว สระระณัง ยันติ	๓๕
พาหุง สะหัสสะมะ ภินิมิตตะสาวุธันตัง.....	๕๑
พุทธัง สระระณัง คัจฉามิ.....	๓๓
พุทธานุสสะติ เมตตา จะ	๑๔๕
พุทธ์วาระหั้นตะวะระตา ทิคุณาภียุตโต	๑๐
พุทธโธ สุสุทโธ ะรุมมะหัตถะโน.....	๔

โพฆมังโค สะติสังขาโต.....	๔๘
---------------------------	----

ภ

ภะวะตุ สัพพะมังคะลัง.....	๕๖
ภารา ทะเว ปัญจักขันธา.....	๒๐
ภาสิตะมิทัง เตนะ ะคะวะตา.....	๑๖๕
ภุตตา โภคา ะภุภา ภัจจา	๖๑

ม

มะโนปุพพะคะมา อัมมา.....	๑๖๔
มะหาคารุณิโก นาโถ (ชัยปริตร).....	๕๒
มะหาคารุณิโก นาโถ (มะหาคารุณิโกนาโถฯ).....	๓๔
มัคคานันฎฐังคิโก สัจจางัง จะตุโร ปะทา.....	๑๐๗
เมตตายะ ภิกขะเว เจโตวิมุตติยา.....	๓๑

ย

ยะโตหัง ะคะคินี อะริยาเย ชาติยา ชาโต.....	๔๘
ยะธา วาวิระหา ปุรา.....	๕๙
ยะธาปัจจะยัง ปะวัตตะมานัง	๑๖
ยะธาปิ เสลา วิปูลา.....	๑๒๙
ยะทา ทะเว ปาตุกะวันติ อัมมา.....	๑๓๖
ยัง ยัง เทวะมะนุสสานัง	๕๗
ยังกิญจิ กุสะลัง กัมมัง.....	๓๐
ยังกิญจิ ระตะนัง โลเก	๕๕
ยังกิญจิ วิตตัง อิชะ วา หุรัง วา	๔๑
ยันทุนนิมิตตัง อะวะมังคะลัญจะ	๔๙
ยัสสะ สัทธา ตะธาตะเต.....	๑๓๐
ยัสสิมิง ปะเทเส กัปปะติ	๖๔
ยา เทวะตา สันติ วิหาระวาสิณี.....	๒๗
ยานีระ ภูตานิ สะมาคะตานิ.....	๖๔
เย เกจิ กุสะลา อัมมา.....	๑๔๐
เย เกจิ ขุททะกา ปาณา	๓๐
เย จะ อะตีตา สัมพุทธา.....	๑๔๙
เย ทุกขัง นัปปะชานันติ	๑๔๘
โย จักขุมา โมหะมะลาปะกัฏฐ์.....	๓๗
โย ปะนะ ภิกขุ อัมมานุอัมมะ	๑๕๑
โย โส ตะธาตะโต อะระหัง สัมมาสัมพุทธโธ.....	๓
โย โส สุปะภูปีนโน ะคะวะโต สาระวะสังโฆ	๔
โย โส ส์วากขาโต ะคะวะตา อัมโม.....	๓

ร

ระตะนัตตะยานุภาเวนะ.....	๖๑
--------------------------	----

ว

วันทามิพุทธัง ะวะปะระติณณัง.....	๑๕๐
วิปัสสิสสะ นะมัตถุ.....	๔๗

ดัชนีบทสวด

วิรูปักเขทิ เม เมตตัง ๔๓

ส

สมันตา จักกะวาฬเสสุ ๓๒

สระรัชชัง สะเสนัง สะพันรุจุนัง ๓๒

สักกัตวา พุทธระระตะนัง..... ๕๔

สังคะโห อะสังคะโห..... ๑๓๘

สัตถุคระรุ ธัมมะคระรุ ๑๔๙

สัทธัมมะโข สุปะฏิปัตติคณาทียุตโต..... ๑๓

สัพพะพุทธานุภาเวนะ ๕๕

สัพพะโรคะวินิมุตโต..... ๖๐

สัพพีติโย วิวัชขันตุ ๕๙

สัพเพ สังฆารอ อะนิจจา ๑๕๗

สัพเพ สังฆารอ อะนิจจาติ ๑๓๔

สัพเพ สัตตา มะริสสันติ..... ๑๔๖

สัพเพ สัตตา สะทา โหนตุ..... ๒๖

สัมพุทเธ อัญญะวิสัยจะ ๓๖

สีตัง อุมัง ปะฏิหันทิ..... ๖๓

สุปะฏิปันโน ภาคะวะโต สวาจะกะสังโฆ ๑๓

สุภานุปัสสี วิหะรันตัง..... ๑๕๗

สุวิชาโน ภาวัง โหติ..... ๑๕๓

สัวักขาตะตาที คุมะโยคะวะเสนะ เสยโย..... ๑๑

สัวักขาโต ภาคะวะตา ธัมโม ๑๑

โส อตถะลัทโธ สุชีโต ๕๓

ท

หันทะทานิ ภิกขะเว อามันตะยามิ โว ๑๕๖

เหตุปัจจะโย..... ๑๔๐

โหตุ สัพพัง สุมังคะลัง ๒๘

อ

อะจิริง วะตะยัง กายโย..... ๑๔๔

อะตีตัง นานัวาคะเมยยะ ๑๓๖

อะทาสี เม อะกาสิ เม ๖๒

อะธวัง โข เม ชีวิตัง..... ๑๔๘

อะนิจจา วะตะ สังฆารอ..... ๑๔๔

อะเนกะชาติสังสารัง ๑๕๖

อะยัง โข เม กาโย ๑๙

อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ ภาคะวา..... ๒, ๙

อะรัญญะ รุกขะมุเล วา..... ๕๗

อะลัง ทีโว กาลามา กังชิตุง..... ๑๑๐

อะหัง สุชีโต โหมิ..... ๒๕

อัคคะโต เว ปะสันนัง..... ๖๐

อัคคิหุตตังมุขา ยัญญา ๖๒

อัชชะ มะยา อะปัจจะเวกชิตวา..... ๑๔

อัญญะทัตถะโร มิตโต..... ๑๖๒

อตถิ โข เตะนะ ภาคะวะตา ชานะ..... ๘๖

อตถิ โลเก สีละคุโณ ๔๕

อานันโท ภาคะวันตัง เอตะทะโวจะ ๑๕๔

อานาปานะสะติ ภิกขะเว ภาวิตา พะหุสีกะตา ๑๒๕

อายุโท พะละโท อีโร ๖๐

อิติปิ โส ภาคะวา..... ๔๖

อิทัง เม ญาตีนัง โหตุ..... ๓๐

อิธะ ตะถาคะโต โลเก อุปันโน..... ๕

อิมีนา ปุญญะกัมเมนะ ๒๙

อุททิฏฐัง โข เตะนะ ภาคะวะตา ๑๖๕

อุเทตะยัญจักขุมา เอกะราชา..... ๔๔

อุปะนียะติ โลโก..... ๒๐

เอวัง สัวักขาโต ภิกขะเว..... ๑๐๘

เอวมเม สุตัง (ศิริมานนทสูตร)..... ๑๑๖

เอวมเม สุตัง (โคตมีสูตร) ๑๑๔

เอวมเม สุตัง (ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร)..... ๖๗

เอวมเม สุตัง (ธัมมนิยามสูตร)..... ๑๓๐

เอวมเม สุตัง (ภิกขุอุปปริทานิยธรรมสูตร)..... ๙๓

เอวมเม สุตัง (มงคลสูตร)..... ๓๙

เอวมเม สุตัง (มหาสมัยสูตร)..... ๙๖

เอวมเม สุตัง (มัคคะวิภังคะสูตร)..... ๑๑๑

เอวมเม สุตัง (สาราณียธรรมสูตร)..... ๙๑

เอวมเม สุตัง (อนัตตลักขณสูตร) ๗๔

เอวมเม สุตัง (อาทิตตปริยายสูตร) ๘๑

หนังสือสวดมนต์แปล

คณะผู้จัดทำ : วัดชานพรานธัมมาราม รัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา
watsanfran@yahoo.com, (+๑) ๔๑๕-๗๕๓-๐๘๕๗

วัดป่าบ้านค้อ จังหวัดอุดรธานี ประเทศไทย
watpabankoh@gmail.com, (+๖๖) ๘๙-๔๑๖-๗๘๒๕

คณะผู้จัดพิมพ์ : มูลนิธิ WSF สะพานบุญ

ผู้รับผิดชอบการพิมพ์ : ไสร์ตยา สุริยจามร, คิรินันท์ เวชชเศรษฐนนท์

พิมพ์ครั้งที่ ๕ : ๑๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๔

จำนวนพิมพ์ : ๒,๕๐๐ เล่ม

ผู้ออกแบบภาพปก : ธนวัฒน์ พิษณุวงศ์, พรพจน์ รอดเคราะห์

ผู้ตกแต่งภาพในเล่ม : รุ่งกมล กรรเจียกพงษ์, ทศพร ศุภศิริภิญโญ

ผู้เรียบเรียงเนื้อหา : พระครูวินัยธร ณัฐ ญาณูปโย, พระอภิชัย อภิไชโย

ผู้ตรวจพิสูจน์อักษร : พระมหาไพรัช ปญญาวิโร (ป.ธ.๙), พระครูวินัยธร ณัฐ ญาณูปโย,
จันทร์เพ็ญ ภาสุขกมล, เนติพงศ์ ยอดผลกา, ณัฐพล ชูพูล

พิมพ์ที่ : บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด

ถ้าท่านใดประสงค์ร่วมเป็นเจ้าของภาพพิมพ์หนังสือ และสื่อธรรมะของหลวงพ่อกุล ขิปปปัญญา
เชิญร่วมบริจาคได้ที่

๑) บัญชี : มูลนิธิ WSF สะพานบุญ
ธนาคาร : กรุงศรีอยุธยา
เลขที่บัญชี : ๒๘๙-๙๑๗-๖๖๐๖
ส่งสลิปโอนเงินได้ที่ Line : @wsfsaphanboon

๒) บัญชี : กองทุนมรดกธรรมหลวงพ่อกุล (วัดป่าบ้านค้อ)
ธนาคาร : กรุงไทย (สาขาน้ำฝ่อ)
เลขที่บัญชี : ๔๓๑-๐-๓๕๖๔๔-๓

ข้อมูลอ้างอิง

หนังสือสวดมนต์แปล เล่มนี้ เป็นฉบับปรับปรุงจากหนังสือ นอบ...น้อม ขิปปปัญญานุสรณ์ ของวัดป่าบ้านค้อ จังหวัดอุดรธานี ฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๔ และได้รวบรวมบทสวดมนต์และคำแปลเพิ่มเติมมาจากแหล่งหนังสือสวดมนต์ต่างๆ อาทิ

- ๑) สวดมนต์ฉบับหลวง ของสมเด็จพระสังฆราช (ปุสฺสเทว) มหามกุฏราชวิทยาลัย ฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๑๖/๒๕๓๘
- ๒) สวดมนต์แปล ของพระศาสนโสภณ มหามกุฏราชวิทยาลัย ฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๑๑/๒๕๓๓
- ๓) หนังสือทำวัตรสวดมนต์ วัดใหม่บ้านตาล ฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๑/๒๕๕๘
- ๔) พระพุทธมนต์ วัดป่าสุขใจ ฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๓/๒๕๖๐
- ๕) สวดมนต์ทำวัตรเช้า-เย็นแปลไทย สวณโฆภพลาาราม
- ๖) พุทธมนต์แปล ฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๓/๒๕๕๗
- ๗) คู่มือชาวพุทธ หนังสือทำวัตร-สวดมนต์แปล สำหรับพุทธบริษัทสี่ วัดมาบจันทร์
- ๘) สวดมนต์ วัดพระธรรมกาย ฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๓
- ๙) ทำวัตรเช้า-เย็น บทสวดพิเศษ พร้อมคำแปล วัดป่าสุคะโต ฉบับปรับปรุง ๒๕๖๓
- ๑๐) หนังสือสวดมนต์ วัดปทุมวนาราม

นอกจากนี้ ผู้เรียบเรียงยังได้ข้อมูลคำแปลบทสวดมนต์เพิ่มเติมมาจากเว็บไซต์ต่างๆ ที่ไม่สามารถกล่าวถึงในที่นี้ได้หมด

พวกเราขอขอบคุณและอนุโมทนากับคณะผู้จัดทำหนังสือสวดมนต์และแหล่งข้อมูลอ้างอิงต่างๆ ทุกท่านด้วยความเคารพยิ่ง...